

COMPLEXUL MUZEAL NAȚIONAL NEAMȚ

Simpozionul Național
PETRODAVA

ediția a VII-a

*

Program și Rezumate

Editura „Constantin Matasă”
Piatra-Neamț
2026

COMPLEXUL MUZEAL NAȚIONAL NEAMȚ

Simpozionul Național
PETRODAVA

ediția a VII-a

Program și Rezumate

Editura „Constantin Matasă”
Piatra-Neamț
2026

Volum finanțat de

Comitetul științific și de organizare:

Dr. Ciprian-Dorin Nicola
(președinte)
Dr. Ionuț **Grădianu**
(științe naturale)
Dr. Constantin Preoteasa
Dr. Vasile Diaconu
Dr. George-Dan Hânceanu
(arheologie)
Dr. Mihaela-Cristina Verzea
Roxana-Elena Diaconu
(istorie-memorialistică)
Dr. Otilia Mircea
(restaurare-conservare)
Silvia Trăistariu
(artă)
Florentina Buzenschi
(etnografie)

Colegiul de redacție:

Dr. Ciprian-Dorin Nicola
(redactor responsabil)
Dr. Constantin Preoteasa
(secretar de redacție)
Dr. Ionuț **Grădianu**
Dr. Vasile Diaconu
Dr. George-Dan Hânceanu
Dr. Mihaela-Cristina Verzea
Roxana-Elena Diaconu
Dr. Otilia Mircea
Silvia Trăistariu
Florentina Buzenschi
(membri)

Tehnoredactare:

Cătălina-Anca Pavel

Eveniment organizat cu sprijinul:
Fundăției Cultural-Științifice „**Constantin Matasă**”

© COMPLEXUL MUZEAL NAȚIONAL NEAMȚ

Editura „Constantin Matasă”

Str. Mihai Eminescu, nr. 10
Piatra-Neamț, cod 610029, județul Neamț
Tel. / Fax: 004-0233-217496
E-mail: muzeupn@yahoo.com
Web: <http://www.cmnn.ro/>

ISSN 2668-3237

CUPRINS

PROGRAM	17
COMUNICĂRI	22
ȘTIINȚE NATURALE	23
ARHEOLOGIE	28
ISTORIE - MEMORIALISTICĂ	35
RESTAURARE - CONSERVARE	40
ARTĂ	46
ETNOGRAFIE	49
REZUMATE	52
ȘTIINȚE NATURALE	53
GEOLOGIE	54
Vlad Aurel Codrea, Márton Venczel, Alexandru A. Solomon, Ionuț Grădianu , Cristina Fărcaș <i>The Johann Michael Ackner Paleontological Collection, a Landmark for the Mid-19th Century</i>	55
Dorin Sorin Baci, Tony Dumitriu <i>East Carpathians Romania, Central Sector, Structural Geological Model 3d</i>	60

Corneliu Cerchia, Emanoil Săsăran, Vlad Aurel Codrea <i>Considerații faciesale ale depozitelor continentale roșii maastrichtiene din aria sedimentară „Metaliferi”</i>	64
Alexandru A. Solomon, Vlad Aurel Codrea, Márton Venczel, Cristina Fărcaș <i>Overview of the latest Cretaceous fossil vertebrate assemblages from the SW Transylvania Basin (Romania)</i>	68
Crina Miclăuș , Sergiu Loghin, Ana-Maria Baciuc, Lucian Fusu, Viorel Ionesi <i>Insecte fosile în stratele eveniment din depozitele sarmațiene ale forelandului Carpaților Orientali</i>	72
Florin Duțu, Gabriel Iordache <i>Studii batimetrice în Delta Dunării</i>	74
Laura Duțu, Marius- Bogdan Bărbăntăreanu , Andrei-Gabriel Dragoș, Gabriel Iordache, Sorin Anghel <i>Aplicarea măsurătorilor geoelectrice de rezistivitate pentru investigarea sedimentelor substratului Dunării Vechi (Brațul Sf. Gheorghe)</i>	76
Andrei-Gabriel Dragoș, Gabriel Iordache, Sorin Anghel, Laura Duțu <i>Investigații geoelectrice prin metoda rezistivității electrice în configurație streamer în Delta Dunării, zona Uzlina</i>	80
Laura Duțu <i>Dezvoltarea unui Sistem Inteligent de Monitorizare a conectivității hidrologice în ecosistemele fluviale antropizate din Delta Dunării</i>	84
Gabriel Iordache,, Laura Duțu, Florin Duțu, Irina Catianis, Andrei-Gabriel Dragoș, Bogdan Marius Bărbăntăreanu <i>Integrarea măsurătorilor topografice terestre cu cele batimetrice pentru definirea profilului topo-batimetric al fluviului Dunărea</i>	87
BIOLOGIE	91
Cătălina Ivan <i>Din herbarul Muzeului de Științe Naturale Roman – specii endemice susceptibile de clasare în categoria juridică fond</i>	92

Mihaela Sămărghițan <i>Caracterizarea fitosociologică a tufărișurilor identificate în județul Mureș și semnificația lor conservativă</i>	94
Radu Necula, Valentin Grigoraș, Camelia Paula Ștefanache, Ruxandra-Mihaela Crețu, Mădălina Oana Popa, Ancuța Cristina Raclariu- Manolică, Mihael Cristin Ichim <i>Analytical techniques for the identification of adulteration and quality assessment of Lavandula angustifolia Mill. essential oils</i>	96
Camelia Paula Ștefanache, Valentin Grigoras, Mihael Cristin Ichim, Oana Teodora Apreutesei, Mădălina Oana Popa, Ancuța Cristina Raclariu-Manolică, Ruxandra-Mihaela Crețu <i>Gentiana lutea L. – A case study for the use of MAP's with conservation status in food supplements</i>	98
Ruxandra-Mihaela Crețu, Mihael Cristin Ichim, Mădălina Oana Popa, Oana Teodora Apreutesei, Valentin Grigoraș, Ancuța Cristina Raclariu- Manolică, Camelia-Paula Ștefanache <i>Insights into the use in food supplements of Dactylorhiza maculata (L.) Soó – a protected plant species</i>	100
Cristina-Iuliana Amarie <i>Studiul Colecției de Lepidoptere conservată în patrimoniul științific al Muzeului de Științele Naturii Dorohoi</i>	102
Maxim-Jean Bâlcu, Andrei Ștefan, Rozalia Magda Motoc, Dumitru Murariu, Oana Paula Popa <i>Sinelobus vanhaareni Bamber, 2014 (Crustacea: Tanaidacea: Tanaididae) – prima semnalare din Marea Neagră și istoricul invaziei în apele europene</i>	104
Andrei Ștefan, Raluca I. Băncilă, István Urák, Blerina Vrenozi, Zofia Głabiak, Ninon Lecoquierre, Cord Eiberger, Luisa Dainelli, Mark Maraun, Jean-François Flot, Serban M. Sarbu, Traian Brad <i>O comunitate cavernicolă de păianjeni din canionul Vromoner (Albania-Grecia) susținută de chemosinteză</i>	106
Gabriela Virgă <i>Cunoașterea diversității avifaunistice a orașului Roman</i>	108

Ionela-Alexandra Boboc <i>Muzeul și Școala. Pedagogie Muzeală</i>	111
ARHEOLOGIE	115
Mădălina Stănescu, Marian Cosac, George Murătoreanu, Ștefan Vasile, Daniel Vereș <i>O sinteză a rezultatelor cercetărilor arheologice desfășurate în Peștera Mare – Peștera nr. 14 din Cheile Vârghișului (județul Harghita)</i>	116
Daniel Garvăn <i>Aspecte privind cronologia locuirii Starčevo-Criș din nord-estul Munteniei</i>	119
Sorin Ignătescu, Constantin Aparaschivei <i>Contribuții la cunoașterea habitatului precucutenian de pe Valea Moldovei: așezarea de la Vadu Moldovei - „Pe Laz”</i>	121
Vasile Diaconu, Matei Bosîncianu <i>Digitalizarea patrimoniului arheologic preistoric. Un proiect pentru public și pentru cercetare</i>	124
Alina Patriche <i>Parcursul terminologic și interpretativ al abordărilor figurinelor feminine cucuteniene în istoriografia românească</i>	126
Ioana-Cosmina Hrinciuc <i>Câteva considerații despre industria litică cioplită și șlefuită din situl de la Vânători-Neamț - „Dealul Osoi”</i>	128
Adela Kovács, Doris Mischka, Carsten Mischka, Constantin Aparaschivei <i>Investigații arheologice și geofizice în situl Văculești-„La Prisacă” (comuna Văculești, județul Botoșani)</i>	130
Constantin Preoteasa, Dumitru Bostan <i>Restaurarea și conservarea vasului cucutenian aflat în Colecția de Artă a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO)</i>	131

Alexandru Gafincu <i>Obiecte recuperate, contexte distruse. Detectia în zone cu potențial arheologic</i>	135
Roxana Munteanu Un inel de buclă plurispiralic din Subcarpații Curburii: <i>date de context și interpretare</i>	137
Vasile Diaconu, Ioana-Cosmina Hrinciuc, Serina-Daniela Bobe, Sebastian Drob <i>Descoperiri funerare și non-funerare atribuite epocii bronzului și primei epoci a fierului din situl arheologic de la Ingărești-„Plugari” (județul Neamț)</i>	138
Mariana Sîrbu <i>Resturile de construcții din piatră descoperite în așezarea Ghindești VI. Reinterpretare</i>	141
Andrei Baltag, Victor Spinei Scurte observații asupra unor vechi descoperiri monetare din teritoriile Dobrogei și ale Moldovei	144
Dan Aparaschivei, Andrei Baltag, Bogdan Chiriloaie, Alex Cornea, Bogdan Godoci, Vlad Voiniciuc, Alexandru Baltag Salsovia – o cetate romană de pe limesul Dunării de Jos mai puțin mediatizată	146
Adelina Picior, Lucian Munteanu <i>Descoperiri monetare romane de pe teritoriul orașului Iași</i>	149
Loredana Gafincu, Lucian Munteanu Tezaurul de la Homiceni (comuna Bârgăuani, județul Neamț) și începutul pătrunderii monedei romane imperiale la est de Carpați	150
Ștefan Honcu Băutură pentru Barbari. O amforă Proto-Kapitan II aflată în colecția Muzeului „Ștefan cel Mare” Vaslui	151
Daniel Malaxa <i>Relațiile om-animale în cadrul comunității din sectorul „Așezare Civilă Sud” de la Noviodunum (Isaccea, județul Tulcea)</i>	152

Paul-Marian Boeru <i>Obiecte inedite descoperite în aşezarea de la Izvoare-Bahna (judeţul Neamţ) din colecţia Complexului Muzeal „Julian Antonescu” Bacău</i>	153
Silviu Oţa <i>Despre o nouă brăţară bizantină descoperită la Moldova Veche „Rât” (judeţul Caraş-Severin)</i>	155
George-Dan Hânceanu <i>Modalităţi de teaurizare a veniturilor comunităţii medievale din Roman (punctul „Spitalul Precista”)</i>	157
George-Dan Hânceanu, Ludmila Bacumenco- Pîrnău <i>Un nou lot de degetare medievale descoperit în târgul Romanului (punctul „Spitalul Precista”)</i>	160
Silviu-Constantin Ceauşu, Constantin Preoteasa <i>Rezultatele cercetării arheologice preventive desfăşurate în anul 2025 la Mănăstirea Bisericani (judeţul Neamţ)</i>	162
Rebeca Cefalan, Angela Simalcsik, Vasile Diaconu <i>Nanismul între acceptare, fascinaţie şi respingere: exemple din mediul monahal</i>	164
George- Dan Hânceanu, Dănuţ Prisecaru <i>Mărturii şi martori ai trecutului: cercetările arheologice preventive de la Şcoala „Costache Negri” Roman (judeţul Neamţ)</i>	166
Angela Simalcsik, Rebeca Cefalan, Vasile Diaconu <i>Manifestări ale Treponema pallidum ssp. pallidum pe schelet. Implicaţii biologice şi sociale</i>	168
Robert Daniel Simalcsik, Angela Simalcsik, Sergiu Musta ţă, Ion Tentiuc, Ion Ursu <i>Analiza paleoantropologică a osemintelor din două morminte descoperite în Biserica „Sf. Constantin şi Elena” din Chişinău</i>	170
ISTORIE – MEMORIALISTICĂ	172
Iulian Moga <i>Vinovăţie şi tehnici de manipulare în vestul Anatoliei Romane Imperiale</i>	173

Bianca-Elena Coșnete <i>Considerații genealogice cu privire la spătarul Dediu</i>	174
Manole Brihuneț <i>Influența austriacă asupra arhitecturii ecleziastice din Moldova la sfârșitul secolului al XVIII-lea – începutul secolului al XIX-lea</i>	175
Mihaela-Petronela Tudose <i>Regele Carol I și a doua „capitală”. Vizitele sale la Iași</i>	179
Raluca-Nicoleta Plian <i>De la Ploiești la București: întâlniri între principele Carol I și țarul Alexandru al II-lea</i>	180
Daniela Dumitrescu <i>Personajele feminine în teatrul lui I.L. Caragiale</i>	181
Brândușa Munteanu Familia regală a României, Carol I și Elisabeta în colecțiile Muzeului de Istorie a Moldovei	182
Florin Georgescu <i>Regele Carol I și Regina Elisabeta.Reprezentări artistice în patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României</i>	183
Viorel Nicolau <i>Amintiri regale prin Neamț</i>	187
Mihaela Marcu-Bogan „Arenele Romane” în contextul Jubileului a 40 de ani de domnie a Regelui Carol I (1866 - 1906)	188
Sorin Grumuș Participarea armatei române la reprimarea răscoalei țărănești din 1907 în județele Roman și Neamț	189
Maria Mihăilă <i>Alberto Cirillo</i>	192
Aurel Florin Țuscanu Starea socială, morală, culturală și confesională a comunității din satul Trifești, județul Neamț reflectată într-un chestionar din 1921	196

Adrian Ciobanu <i>Arhitectura religioasă în comunitățile catolice din zona confluenței Modovei cu Siretul</i>	200
Mihai Tudosă <i>Reprezentări heraldice la armele de foc din colecțiile Complexului Muzeal Național Neamț</i>	203
Cristina Păiușan, Daniel-Cosmin Obreja <i>Regina Maria în Statele Unite ale Americii, octombrie - noiembrie 1926. Câteva documente inedite</i>	205
Marin Pop <i>Anul 1926 în viața politică a României interbelice. Înființarea Partidului Național Țărănesc</i>	206
Iulia Cristina Lazăr <i>Despre circumscripțiile sanitare rurale din fostul județ Roman</i>	207
Manuel Ionuț Dan <i>Experiența carcerală a preotului mărturisitor Dimitrie Bejan în lumina documentelor din Arhivele Consiliului Național pentru Studierea Securității Statului</i>	208
Roxana Elena Diaconu <i>Casa Calistrat Hogaș - aspecte de legalitate</i>	215
Dan Cătănuș <i>Primele reabilitări făcute de Nicolae Ceaușescu după 1965 și noua istorie a PCR</i>	222
Ana-Maria Cătănuș <i>Încercări de creare a unor sindicate libere în România comunistă. O nouă perspectivă asupra Sindicatului Liber al Oamenilor Muncii din România</i>	223
Silviu B. Moldovan <i>Memorialistica Securității, subiect de controversă</i>	224
Mihaela-Cristina Verzea <i>Contribuții la biografia doctorului Paul Gotcu</i>	225
RESTAURARE - CONSERVARE	227

Ana Drob, Viorica Vasilache, Felix-Adrian Tencariu, Andrei Asăndulesei, Camelia Pintilie <i>Tehnici de investigație a ceramicii eneolitice: studiu de caz asupra ceramicii Cucuteni din estul României</i>	228
Nicoleta Vornicu, Cristina Bibire <i>Investigarea și caracterizarea pigmentilor și tehnicii la picturile în ulei de artă modernă</i>	230
Vasile Pelin, Viorica Vasilache, Silvia Garofalide, Bobî Apăvăloaei, Silviu Gurlui, Ion Sandu <i>Cruste negre, substrat și sulfatare direcțională. Contribuții la evaluarea stării de conservare a pietrei naturale și a mortarelor pe bază de var din zidul de incintă al Mănăstirii Golia Iași</i>	231
Cristina Carșote, Zizi Ileana Baltă, Elena Badea <i>Caracterizarea materialelor constitutive ale unei diplome de înnobilitare acordată de împărăteasa Rusiei în 1794</i>	233
Otilia Mircea <i>Documentația fotografică, instrument științific în investigația și restaurarea-conservarea bunurilor culturale</i>	235
Codrin Lăcătușu , Loredana Popa, Remus Ioan Popa <i>Mitropolitul Veniamin Costachi autor Anton Kauffman. Considerații asupra stării de conservare și investigații științifice în vederea restaurării</i>	237
Elena Cojocararu <i>Restaurarea a doua statuete inspirate din sculptura clasică greacă</i>	241
Claudia Lupu <i>Studii de caz privind restaurarea unui patrimoniu având ca suport hârtia</i>	244
Consuela Cioboteanu <i>Valorificare culturală a fondului de manuscrise Vasile Voiculescu prin intervenții de restaurare și conservare</i>	247
Valerica Chitic <i>Restaurare-conservare a volumului „Sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie”, Buzău 1837</i>	250

Adriana Popa <i>Intervenții de restaurare și conservare aplicate unui document</i>	255
Șerban Prisacariu <i>Aspecte din restaurarea unei pive</i>	257
Carmen Marian <i>Restaurarea patrimoniului textil – integrarea cromatică și structurală a lacunelor de material</i>	260
Ligia Otilia Teodor <i>Aspecte privind restaurarea unui craniu de Mammuthus Trogonterii</i>	262
Mihai Spiridon, Ligia Otilia Teodor, Bogdan Stelian Haiduc Refacerea structurală a ansamblului unui craniu de mamut cu defensă	265
Petronela Fotea <i>Restaurarea în favoarea replicilor</i>	268
Gabriela Radu <i>Restaurarea unei cruci relicvar descoperite la Noviodunum, Isaccea, Județul Tulcea</i>	273
Mary-Claudia Moței <i>Restaurarea unei piese din sec. XIX-XX</i>	274
Otilia Mircea, Lavinia Ana Axentioi <i>Restaurarea și conservarea unor degetare</i>	278
Elena Crăciun <i>Dinamica temperaturii și umidității în Secția de Artă Decorativă – Colecția Marcel Veinfeld</i>	280
Dumitru Bostan <i>Re-restaurarea unui vas cucutenian de la Bodești de Jos-Cetățuia Frumușica, Comuna Bodești, Județul Neamț</i>	282
Victor Bogdan Curbăt <i>De la resursă naturală la piesă muzeală: valorificarea unei piei de piton</i>	286

Mitruț Peiu <i>Unele tratamente aplicate tabloului „Vază cu flori”</i>	288
Adrian Popovici <i>Casetă pentru bijuterii</i>	292
Rodica Florentina Oprețescu <i>Restaurarea-conservarea unei litografii de sec. XX</i>	294
Alina Ana Penciu <i>Restaurarea unei scoarțe cu element de decor din domeniul imaginarului</i>	297
Delia Apostu <i>Restaurarea unui oblon medieval din bronz</i>	300
Miruna Mihaela Căminescu <i>Restaurarea-conservarea unor fibule romane din secolele II-III p.Chr.</i>	303
Camelia Băluțescu, Simone Korolnik <i>Restaurarea unui castron tronconic cu picior datat în perioada Neoliticului Timpuriu</i>	307
Simona Crețu <i>Aspecte privind restaurarea și conservarea unui bol arheologic din Neoliticul Timpuriu</i>	309
Dragoș Gorgorin <i>Restaurarea unei mașini pentru tors mătase (ciric de tors)</i>	311
Alina Maria Găraș <i>Conservarea și stabilizarea unor fragmente textile arheologice în vederea păstrării valorii lor istorice și documentare</i>	314
Irinela Firan <i>Metode de consolidare aplicate unei prestelci din colecția Muzeului Olteniei</i>	316
Mariana Gugeanu, Doina Anăstăsoaei <i>Elemente de pasmanterie provenite din săpături arheologice, Mănăstirea Căpriana, Republica Moldova. Cercetare și restaurare-conservare</i>	318

Mariana Apvăloaei

*Conservarea patrimoniului taxidermic - provocări și soluții
în păstrarea mamiferelor și păsărilor naturalizate din colecțiile
Muzeului de Științele Naturii Roman* 320

ARTĂ 321

Marian Antoniu
*Proiectul expozițional „Vasluiana. Interferențe plastice
pe meleaguri vasluiene”* 322

Antoaneta Loghin
Geta Brătescu – pionieră a artei conceptuale românești 323

Emil Nicolae-Nadler
Victor Brauner – Poetica prieteniei 326

Ecaterina Mărghidan

Tactilul ca mijloc de comunicare în arta textilă 331

Elena Nicoleta Albu
*Dialogul dintre simeze și public. Strategii creative
de educație muzeală în galeriile de artă* 334

Adriana Oprea
*Putere și vulnerabilitate în practica artistelor contemporane
din România. Câteva exemple* 336

Otilia Boeru
*Artistul ca receptor al fragilității umane: perspective din proiectul
„Lost of us”/„Pierduți din noi”* 339

Ana-Elisabeta Coșereanu
Cromatică – liant pictural 343

Liviu Șoptelea
Acuarela în patrimoniul muzeal botoșănean 346

Cosmin Iațșen
*Simbol și metamorfoză în creația lui Constantin Brâncuși
(1876 – 1957)* 349

Gabriela Voicu
Educație prin artă. Femei în arta românească contemporană 352

Silvia Trăistariu*Ipostaze feminine în gravura realizată de artiste, 1956-1963.**Colecția Muzeului de Artă Piatra-Neamț* 355*ETNOGRAFIE* 359

Eugen Tepeș Stroia

Simboluri ale trecerii: crucea în riturile liminare din Oltenia 360

Paula Andreea Nițoi

Crucea - străjuire nevăzută în lumea satului 363

Horațiu Silviu Ilea

Cămașa femeiască de Cașin 364

Petru-Iulian Bucur

Preotul Vasile Heisu și colecția lui 367

Maria Cîrțu

*Cămăși și podoabe tradiționale din patrimoniul etnografic**al Muzeului Național al Bucovinei* 369**Florina Bănică***Portul mocanilor din Voinești - Covasna, județul Covasna* 371

Olimpia Lavinia Mureșan

Povești scrise cu fitău pe pânză: păretarele de bucătărie 373

Aurel Prepeluc

*O radiografie a situației igienico-sanitare din satul**bucovinean de odinioară* 377

Alin Trocan

*Instrumentele muzicale de suflat din patrimoniul**Muzeului Național al Țăranului Român. O clasificare**după materialele din care sunt construite* 378

Ina Isac

*Tradiție și simbolism: credințe populare**în practicarea meșteșugurilor* 382**Cătălin**-George Fedor, Ina Isac*Despre transmiterea meșteșugurilor tradiționale în arealul**Rezervației Orheiul Vechi* 385

Anamaria Nagy <i>Influente și confluente - Olarul Kiss Dezso și fascinantul mediu artistic băimărean</i>	388
Iuliana Dumitru <i>Cartografieri vizuale ale spațiului 2 Mai și Vama Veche. De la cercetare etnologică la practică curatorială</i>	389
Relu Butnariu <i>Cătănia prin prisma cărților poștale – între datoria față de țară și grija față de familia rămasă în mediul rural</i>	393
Marcel Lutic <i>Folclorul în veacul XXI. În ce măsură poate fi profesionalizat?</i>	394
Florentina Buzenschi <i>Omul spectacol: Neculai Popa și „Satelitul” său</i>	396
<i>Lista autorilor</i>	399

PROGRAM

Marți, 21 aprilie

Grand Hotel „Ceahlău”

12:00-18:00

- sosirea și cazarea invitaților.

Muzeul de Istorie și Arheologie, Muzeul de Artă Eneolitică Cucuteni „Gheorghe Dumitroaia”, Muzeul de Artă Piatra-Neamț

12:00 – 18:00

- înregistrarea invitaților.

Muzeul de Artă Eneolitică Cucuteni „Gheorghe Dumitroaia”

12:00 – 18:00

- vizitarea expoziției permanente.

Muzeul „Curtea Domnească”

12:00 – 18:00

- vizitarea expoziției temporare *Mărfuri orientale și occidentale din secolele XVI-XIX descoperite în Roman și la Hanul Șerbești*; organizatori: Dr. George-Dan Hânceanu, Dr. Constantin Preoteasa.

Muzeul de Artă Piatra-Neamț

16:00-18:00

- vernisajul expoziției: **Restaurarea materiei: Abordări multidisciplinare în conservarea și restaurarea patrimoniului cultural mobil**, organizatori: Complexul Muzeal Național Neamț, Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași, Muzeul Național al Țăranului Român

Invitați speciali:

conf. univ. dr. Gheorghe Niculescu

dr. Gabriela Dragomir, **expert restaurare ceramică** (Șef Laboratorul de Restaurare și Investigații Fizico-Chimice și Biologice, Muzeul Național de Istorie a României)

Grand Hotel „Ceahlău”

20:00

- cina.

Miercuri, 22 aprilie

Grand Hotel „Ceahlău”

08:00

- micul dejun.

Teatrul Tineretului Piatra-Neamț, Sala Mare

09:00-10:00

- ceremonia de deschidere.

Prelegere:

Prof. Univ. Dr Ioan Opreș, *In memoriam Gheorghe Dumitroia.*

Alocuțiuni:

Dr. Ciprian-Dorin Nicola, manager-director al Complexului Muzeal Național Neamț.

Daniel-Vasilică Harpa, Președinte al Consiliului Județean Neamț.

Muzeul de Artă Eneolitică Cucuteni „Gheorghe Dumitroia”

10:00 – 10:20

- lansarea volumelor:

Memoria Antiquitatis – Arheologie, nr. XLI / 1; **prezintă:** Dr. Vasile Diaconu. Vasile Diaconu, *Biserica de Lemn „Sfinții Voievozi” și „Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul” din Vânători-Neamț. Cercetări arheologice, Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, L, Editura „Constantin Matasă”, Piatra-Neamț, 2025; prezintă:* Dr. George-Dan Hânceanu.

Muzeul de Istorie și Arheologie

10:30-11:00

- lansarea revistei *Memoria Antiquitatis. Istorie-Muzeologie*, nr. XLI/2, 2025, **prezintă: Dr. Ana Maria Cătănuș.**

Muzeul de Artă Eneolitică Cucuteni „Gheorghe Dumitroia”

10:20 – 13:00

- lucrările secțiunii de *arheologie*.

Muzeul de Artă

10:00-14:00

- lucrările secțiilor de *științe naturale, restaurare-conservare, etnografie și artă*.

Muzeul de Istorie și Arheologie

11:00-14:00

- lucrările secțiunii de *istorie-memorialistică*.

Grand Hotel „Ceahlău”

14:00

- prânz.

Muzeul de Artă Eneolitică Cucuteni „Gheorghe Dumitroaia”

16:00-20:00

- lucrările secțiunii de *arheologie*.

Muzeul de Artă

16:00-19:00

- lucrările secțiilor de *științe naturale, restaurare-conservare, etnografie și artă*.

Muzeul de Istorie și Arheologie

16:00-19:00

- lucrările secțiunii de *istorie-memorialistică*.

Grand Hotel „Ceahlău”

20:00

cina festivă.

Joi, 23 aprilie

Grand Hotel „Ceahlău”

08:00

- micul dejun.

Muzeul de Artă Eneolitică Cucuteni „Gheorghe Dumitroaia”

10:00 – 13:00

- lucrările secțiunii de *arheologie*.

Muzeul de Istorie și Arheologie

10:00-12:00

- lucrările secțiunii de *istorie-memorialistică*.

12:00-12:30

- lansarea volumului: Adrian-Bogdan Ceobanu, *Șefii misiunilor diplomatice ale României (1878-1916) – Dicționar*, Editura ARGONAUT 94 & MEGA, Cluj-Napoca, 2025. **Prezintă:** Dr. Mihaela-Cristina Verzea, Conf. univ.dr. Adrian-Bogdan Ceobanu.

Grand Hotel „Ceahlău”

14:00

- prânzul.

Muzeul de Istorie și Arheologie

16:00

- închiderea lucrărilor.

COMUNICĂRI

ȘTIINȚE NATURALE

Miercuri, 22 aprilie

GEOLOGIE

Moderator: Prof. Univ. Dr. VLAD AUREL CODREA

10:00 – 10:15

Vlad Aurel Codrea, Márton Venczel, Alexandru A. Solomon, Ionuț
Grădianu, Cristina Fărcaș
*The Johann Michael Ackner Paleontological Collection, a Landmark
for the Mid-19th Century*

10:15 – 10:30

Dorin Sorin Baci, Tony Dumitriu
East Carpathians Romania, Central Sector, Structural Geological Model 3d

10:30 – 10:45

Corneliu Cerchia, Emanoil Săsăran, Vlad Aurel Codrea
*Considerații faciesale ale depozitelor continentale roșii maastrichtiene
din aria sedimentară „Metaliferi”*

10:45 – 11:00

Alexandru A. Solomon, Vlad Aurel Codrea, Márton Venczel,
Cristina Fărcaș
*Overview of the latest Cretaceous fossil vertebrate assemblages
from the SW Transylvania Basin (Romania)*

11:00 – 11:15

Crina Miclăuș, Sergiu Loghin, Ana-Maria Baci, Lucian Fusu,
Viorel Ionesi
*Insecte fosile în stratele eveniment din depozitele sarmațiene ale forelandului
Carpaților Orientali*

11:15 – 11:30

Florin Duțu, Gabriel Iordache
Studii batimetrice în Delta Dunării

11:30 – 11:45

Laura Duțu, Marius-**Bogdan Băraităreanu**, **Andrei**-Gabriel Dragoș,
Gabriel Iordache, Sorin Anghel

Aplicarea măsurătorilor geoelectrice de rezistivitate pentru investigarea sedimentelor substratului Dunării Vechi (Brațul Sf. Gheorghe)

11:45 – 12:00

Andrei-Gabriel Dragoș, Gabriel Iordache, Sorin Anghel, Laura
Duțu

Investigații geoelectrice prin metoda rezistivității electrice în configurație streamer în Delta Dunării, zona Uzlina

12:00 – 12:15

Laura Duțu

Dezvoltarea unui Sistem Inteligent de Monitorizare a conectivității hidrologice în ecosistemele fluviale antropizate din Delta Dunării

12:15 – 12:30

Gabriel Iordache, Laura Duțu, Florin Duțu, Irina Catianis, Andrei-
Gabriel Dragoș, Bogdan Marius Băraităreanu

Integrarea măsurătorilor topografice terestre cu cele batimetrice pentru definirea profilului topo-batimetric al fluviului Dunărea

Miercuri, 22 aprilie

BIOLOGIE

Moderator: CS II Dr. OANA PAULA POPA

16:00 – 16:15

Cătălina Ivan

Din herbarul Muzeului de Științe Naturale Roman – specii endemice susceptibile de clasare în categoria juridică fond

16:15 – 16:30

Mihaela Sămărghițan

Caracterizarea fitosociologică a tufărișurilor identificate în județul Mureș și semnificația lor conservativă

16:30 – 16:45

Radu Necula, Valentin Grigoraș, Camelia Paula Ștefanache, Ruxandra-Mihaela Crețu, **Mădălina Oana Popa, Ancuța Cristina Raclariu-Manolică, Mihael Cristin Ichim**

Analytical techniques for the identification of adulteration and quality assessment of Lavandula angustifolia Mill. essential oils

16:45 – 17:00

Camelia Paula Ștefanache, Valentin Grigoras, Mihael Cristin Ichim, **Oana Teodora Apreutesei, Mădălina Oana Popa, Ancuța Cristina Raclariu-Manolică, Ruxandra-Mihaela Crețu**

Gentiana lutea L. – A case study for the use of MAP's with conservation status in food supplements

17:00 – 17:15

Ruxandra-Mihaela Crețu, **Mihael Cristin Ichim, Mădălina Oana Popa, Oana Teodora Apreutesei, Valentin Grigoraș, Ancuța Cristina Raclariu-Manolică, Camelia-Paula Ștefanache**

Insights into the use in food supplements of Dactylorhiza maculata (L.) Soó – a protected plant species

17:15 – 17:30

Cristina-Iuliana Amarie

Studiul Colecției de Lepidoptere conservată în patrimoniul științific al Muzeului de Științele Naturii Dorohoi

17:30 – 17:45

Maxim-Jean Bâlcu, Andrei Ștefan, Rozalia Magda Motoc, Dumitru Murariu, Oana Paula Popa

Sinelobus vanhaareni Bamber, 2014 (Crustacea: Tanaidacea: Tanaididae) – prima semnalare din Marea Neagră și istoricul invaziei în apele europene

17:45 – 18:00

Andrei Ștefan, **Raluca I. Băncilă, István Urák, Blerina Vrenozi, Zofia Głabiak, Ninon Lecoquierre, Cord Eiberger, Luisa Dainelli,** Mark Maraun, Jean-François Flot, Serban M. Sarbu, Traian Brad
O comunitate cavernicolă de păianjeni din canionul Vromoner (Albania-Grecia) susținută de chemosinteză

18:15 – 18:30

Gabriela Vîrgă

Cunoașterea diversității avifaunistice a orașului Roman

18:30 – 18:45

Ionela-Alexandra Boboc

Muzeul și Școala. Pedagogie Muzeală

ARHEOLOGIE

Miercuri, 22 aprilie

Moderator: Dr. DAN APARASCHIVEI

10:20 – 10:40

Mădălina Stănescu, Marian Cosac, George Murătoreanu, Ștefan Vasile, Daniel Vereș

O sinteză a rezultatelor cercetărilor arheologice desfășurate în Peștera Mare – Peștera nr. 14 din Cheile Vârghișului (județul Harghita)

10:40 – 11:00

Daniel Garvăn

Aspecte privind cronologia locuirii Starčevo-Criș din nord-estul Munteniei

11:00 – 11:20

Sorin Ignătescu, Constantin Aparaschivei

Contribuții la cunoașterea habitatului precucutenian de pe Valea Moldovei: așezarea de la Vadu Moldovei - „Pe Laz”

11:20 – 11:40

Vasile Diaconu, Matei Bosîncianu

Digitalizarea patrimoniului arheologic preistoric. Un proiect pentru public și pentru cercetare

11:40 – 12:00

Alina Patriche

Parcursul terminologic și interpretativ al abordărilor figurinelor feminine cucuteniene în istoriografia românească

12:00 – 12:20

Ioana-Cosmina Hrinciuc

Câteva considerații despre industria litică cioplită și șlefuită din situl de la Vânători-Neamț - „Dealul Osoi”

12:20 – 12:40

Adela Kovács, Doris Mischka, Carsten Mischka, Constantin Aparaschivei

Investigații arheologice și geofizice în situl Văculești-„La Prisacă” (comuna Văculești, județul Botoșani)

12:40 – 13:00

Constantin Preoteasa, Dumitru Bostan

*Restaurarea și conservarea vasului cucutenian aflat în Colecția de Artă a
Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO)*

13:00 – 13:20

Alexandru Gafincu

Obiecte recuperate, contexte distruse. Detecția în zone cu potențial arheologic

Miercuri, 22 aprilie

Moderator: Dr. LUCIAN MUNTEANU

16:00 – 16:20

Roxana Munteanu

Un inel de buclă plurispiralic din Subcarpații Curburii: date de context și interpretare

16:20 – 16:40

Vasile Diaconu, Ioana-Cosmina Hrinciuc, Serina-Daniela Bobe, Sebastian Drob

Descoperiri funerare și non-funerare atribuite epocii bronzului și primei epoci a fierului din situl arheologic de la Inghărești-„Plugari” (județul Neamț)

16:40 – 17:00

Mariana Sîrbu

Resturile de construcții din piatră descoperite în așezarea Ghindești VI. Reinterpretare

17:00 – 17:20

Andrei Baltag, Victor Spinei

Scurte observații asupra unor vechi descoperiri monetare din teritoriile Dobrogei și ale Moldovei

17:20 – 17:40

Dan Aparaschivei, Andrei Baltag, Bogdan Chiriloaie, Alex Cornea, Bogdan Godoci, Vlad Voiniciuc, Alexandru Baltag

Salsovia – o cetate romană de pe limesul Dunării de Jos mai puțin mediatizată

17:40 – 18:00

Adelina Picior, Lucian Munteanu

Descoperiri monetare romane de pe teritoriul orașului Iași

18:00 – 18:20

Loredana Gafincu, Lucian Munteanu

Tezaurul de la Homiceni (comuna Bârgăuani, județul Neamț) și începutul pătrunderii monedei romane imperiale la est de Carpați

18:20 – 18:40

Ștefan Honcu

Băutură pentru Barbari. O amforă Proto-Kapitan II aflată în colecția Muzeului „Ștefan cel Mare” Vaslui

18:40 – 19:00

Daniel Malaxa

Relațiile om-animale în cadrul comunității din sectorul „Așezare Civilă Sud” de la Noviodunum (Isaccea, județul Tulcea)

Joi, 23 aprilie

Moderator: Dr. ANGELA SIMALCSIK

10:00 – 10:20

Paul-Marian Boeru

*Obiecte inedite descoperite în așezarea de la Izvoare-Bahna (județul Neamț)
din colecția **Complexului Muzeal „Julian Antonescu” Bacău***

10:20 – 10:40

Silviu Oța

*Despre o nouă brățară bizantină descoperită la Moldova Veche-„Rât”
(județul Caraș-Severin)*

10:40 – 11:00

George-Dan Hânceanu

*Modalități de teaurizare a veniturilor comunității medievale din Roman
(punctul „Spitalul Precista”)*

11:00 – 11:20

George-Dan Hânceanu, Ludmila Bacumenco-**Pîrnău**

*Un nou lot de degetare medievale descoperit în târgul Romanului (punctul
„Spitalul Precista”)*

11:20 – 11:40

Silviu-Constantin Ceaușu, Constantin Preoteasa

*Rezultatele cercetării arheologice preventive desfășurate în anul 2025 la
Mănăstirea Bisericiani (județul Neamț)*

11:40 – 12:00

Rebeca Cefalan, Angela Simalcsik, Vasile Diaconu

Nanismul între acceptare, fascinație și respingere: exemple din mediul monahal

12:00 – 12:20

George-Dan Hânceanu, **Dănuț** Prisecaru

*Mărturii și martori ai trecutului: cercetările arheologice preventive de la
Școala „Costache Negri” Roman (județul Neamț)*

12:20 – 12:40

Angela Simalcsik, Rebeca Cefalan, Vasile Diaconu

Manifestări ale Treponema pallidum ssp. pallidum pe schelet. Implicații biologice și sociale

12:40 – 13:00

Robert Daniel Simalcsik, Angela Simalcsik, Sergiu Mustață, **Ion**
Tentiuc, Ion Ursu

Analiza paleoantropologică a osemintelor din două morminte descoperite în Biserica „Sf. Constantin și Elena” din Chișinău

ISTORIE – **MEMORIALISTICĂ**

Miercuri, 22 aprilie

Moderator: Conf. univ. dr. IULIAN MOGA, SILVIU B. MOLDOVAN

11:00 – 11:20

Iulian Moga

Vinovăție și tehnici de manipulare în vestul Anatoliei Romane Imperiale

11:20 – 11:40

Bianca-Elena Coșneta

Considerații genealogice cu privire la spătarul Dediu

11:40 – 12:00

Manole Brihuneț

Influența austriacă asupra arhitecturii ecleziastice din Moldova la sfârșitul secolului al XVIII-lea – începutul secolului al XIX-lea

12:00 – 12:20

Mihaela-Petronela Tudose

Regele Carol I și a doua „capitală”. Vizitele sale la Iași

12:20 – 12:40

Raluca-Nicoleta Plian

De la Ploiești la București: întrevederi între principele Carol I și țarul Alexandru al II-lea

12:40 – 13:00

Daniela Dumitrescu

Personajele feminine în teatrul lui I.L. Caragiale

13:00 – 13:20

Brândușa Munteanu

Familia regală a României, Carol I și Elisabeta în colecțiile Muzeului de Istorie a Moldovei

13:20 – 13:40

Florin Georgescu

*Regele Carol I și Regina Elisabeta. **Reprezentări artistice în patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României***

13:40 – 14:00

Viorel Nicolau

Amintiri regale prin Neamț

*Moderatori: Lect. Univ. Dr. Pr. AUREL FLORIN ȚUSCANU,
Dr. **CRISTINA PĂIUȘAN***

16:00 – 16:20

Mihaela Marcu-Bogan

*„**Arenele Romane**” în contextul Jubileului a 40 de ani de domnie a Regelui Carol I
(1866 - 1906)*

16:20 – 16:40

Sorin Grumuș

Participarea armatei române la reprimarea răscoalei țărănești din 1907 în județele Roman și Neamț

16:40 – 17:00

Maria Mihăilă

Alberto Cirillo

17:00 – 17:20

Aurel Florin Țuscanu

Starea socială, morală, culturală și confesională a comunității din satul Trifești, județul Neamț reflectată într-un chestionar din 1921

17:20 – 17:40

Adrian Ciobanu

Arhitectura religioasă în comunitățile catolice din zona confluenței Modovei cu Siretul

17:40 – 18:00

Mihai Tudosă

Reprezentări heraldice la armele de foc din colecțiile Complexului Muzeal Național Neamț

18:00 – 18:20

Cristina Păiușan, Daniel-Cosmin Obreja

*Regina Maria în Statele Unite ale Americii, octombrie - noiembrie 1926.
Câteva documente inedite*

18:20 – 18:40

Marin Pop

*Anul 1926 în viața politică a României interbelice.
Înființarea Partidului Național Țărănesc*

18:40 – 19:00

Iulia Cristina Lazăr

Despre circumscripțiile sanitare rurale din fostul județ Roman

Joi, 23 aprilie

Moderator: Prot. Mitrof. Dr. MANOLE BRIHUNET

10:00 – 10:20

Manuel Ionuț Dan

Experiența carcerală a preotului mărturisitor Dimitrie Bejan în lumina documentelor din Arhivele Consiliului Național pentru Studierea Securității Statului

10:20 – 10:40

Roxana Elena Diaconu

Casa Calistrat Hogaș - aspecte de legalitate

10:40 – 11:00

Dan Cătănuș

Primele reabilitări făcute de Nicolae Ceaușescu după 1965 și noua istorie a PCR

11:00 – 11:20

Ana-Maria Cătănuș

Încercări de creare a unor sindicate libere în România comunistă. O nouă perspectivă asupra Sindicatului Liber al Oamenilor Muncii din România

11:20 – 11:40

Silviu B. Moldovan

Memorialistica Securității, subiect de controversă

11:20 – 11:40

Mihaela-Cristina Verzea

Contribuții la biografia doctorului Paul Gotcu

RESTAURARE – CONSERVARE

Marti, 21 aprilie

16:00

Vernisajul expoziției: **Restaurarea materiei: Abordări** multidisciplinare în conservarea și restaurarea patrimoniului cultural mobil, organizatori: Complexul Muzeal Național Neamț, Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași, Muzeul Național al Țăranului Român

Invitați speciali:

conf. univ. dr. Gheorghe Niculescu

dr. Gabriela Dragomir, **expert restaurare ceramică** (Șef Laboratorul de Restaurare și Investigații Fizico-Chimice și Biologice, Muzeul Național de Istorie a României)

Miercuri, 22 aprilie

Moderator: cercetător științific II dr. Viorica VASILACHE

10:30 – 10:40

Ana Drob, Viorica Vasilache, Felix-Adrian Tencariu, Andrei
Asăndulesei, Camelia Pintilie

*Tehnici de investigație a ceramicii eneolitice: studiu de caz asupra
ceramicii Cucuteni din estul României*

10:40 – 10:50

Nicoleta Vornicu, Cristina Bibire

*Investigarea și caracterizarea pigmentilor și tehnicii la picturile în ulei
de artă modernă*

10:50 – 11:00

Vasile Pelin, Viorica Vasilache, Silvia Garofalide, Bobi Apăvăloaei,
Silviu Gurlui, Ion Sandu

*Cruste negre, substrat și sulfatare direcțională. Contribuții la evaluarea
stării de conservare a pietrei naturale și a mortarelor pe bază de var
din zidul de incintă al Mănăstirii Golia Iași*

11:00 – 11:10

Cristina Carșote, **Zizi Ileana Baltă**, Elena Badea

*Caracterizarea materialelor constitutive ale unei diplome de înnobilitare
acordată de împărăteasa Rusiei în 1794*

11:10 – 11:20

Otilia Mircea

*Documentația fotografică, instrument științific în investigarea
și restaurarea-conservarea bunurilor culturale*

11:20 – 11:30

Codrin Lăcătușu, Loredana Popa, Remus Ioan Popa

*Mitropolitul Veniamin Costachi autor Anton Kauffman. Considerații
asupra stării de conservare și investigații științifice în vederea restaurării*

11:30 – 11:40

Elena Cojocaru

Restaurarea a doua statuete inspirate din sculptura clasică greacă

11:40 – 11:50

Claudia Lupu

Studii de caz privind restaurarea unui patrimoniu având ca suport hârtia

11:50 – 12:00

Consuela Cioboteanu

Valorificare culturală a fondului de manuscrise Vasile Voiculescu

prin intervenții de restaurare și conservare

12:00 – 12:10

Valerica Chitic

*Restaurare–conservare a volumului „Sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie”,
Buzău 1837*

12:10 – 12:20

Adriana Popa

Intervenții de restaurare și conservare aplicate unui document

12:20 – 12:30

Șerban Prisacariu

Aspecte din restaurarea unei pive

12:30 – 12:40

Carmen Marian

*Restaurarea patrimoniului textil – integrarea cromatică și structurală
a lacunelor de material*

12:40 – 12:50

Ligia Otilia Teodor

Aspecte privind restaurarea unui craniu de Mammuthus Trogonterii

12:50 – 13:00

Mihai Spiridon, Ligia Otilia Teodor, Bogdan Stelian Haiduc

Refacerea structurală a ansamblului unui craniu de mamut cu defensă

13:00

Pauza de masă

16:00 – 16:10

Petronela Fotea

Restaurarea în favoarea replicilor

16:10 – 16:20

Gabriela Radu

Restaurarea unei cruci relicvar descoperite la Noviodunum, Isaccea, Județul Tulcea

16:20 – 16:30

Mary-Claudia Moței

Restaurarea unei piese din sec. XIX-XX

16:30 – 16:40

Otilia Mircea, Lavinia Ana Axentioi

Restaurarea și conservarea unor degetare

16:40 – 16:50

Elena Crăciun

Dinamica temperaturii și umidității în Secția de Artă Decorativă- Colecția Marcel Veinfeld

16:50 – 17:00

Dumitru Bostan

Re-restaurarea unui vas cucutenian de la Bodești de Jos-Cetățuia Frumușica, Comuna Bodești, Județul Neamț

17:10 – 17:20

Victor Bogdan Curbăt

De la resursă naturală la piesă muzeală: valorificarea unei piei de piton

17:20 – 17:30

Mitruț Peiu

Unele tratamente aplicate tabloului „Vază cu flori”

17:30 – 17:40

Adrian Popovici

Casetă pentru bijuterii

17:40 – 17:50

Rodica Florentina Oprețescu

Restaurarea-conservarea unei litografii de sec. XX

17:50 – 18:00

Alina Ana Penciu

Restaurarea unei scoarțe cu element de decor din domeniul imaginarului

18:00 – 18:10
Delia Apostu
Restaurarea unui oblon medieval din bronz

18:10 – 18:20
Miruna Mihaela Căminescu
Restaurarea-conservarea unor fibule romane din secolele II-III p. Chr.

18:20 – 18:30
Camelia Băluțescu, Simone Korolnik
Restaurarea unui castron tronconic cu picior datat în perioada Neoliticului Timpuriu

18:30 – 18:40
Simona Crețu
Aspecte privind restaurarea și conservarea unui bol arheologic din Neoliticul Timpuriu

18:40 – 18:50
Dragoș Gorgorin
Restaurarea unei mașini pentru tors mătase (cîrc de tors)

18:50 – 19:00
Alina Maria Gărau
Conservarea și stabilizarea unor fragmente textile arheologice în vederea păstrării valorii lor istorice și documentare

19:00 – 19:10
Irinela Firan
Metode de consolidare aplicate unei prestelci din colecția Muzeului Olteniei

19:10 – 19:20
Mariana Gugeanu, Doina Anăstăsoaei
Elemente de pasmanterie provenite din săpături arheologice, Mănăstirea Căpriană, Republica Moldova. Cercetare și restaurare-conservare

19:20 – 19:30
Mariana Apăvăloaei
Conservarea patrimoniului taxidermic - provocări și soluții în păstrarea mamiferelor și păsărilor naturalizate din colecțiile Muzeului de Științele Naturii Roman

ARTĂ

Miercuri, 22 aprilie

Moderator: Lect. Univ. Dr. GABRIELA VOICU

10:00 – 10:20

Marian Antoniu

Proiectul expozițional „Vasluiana. Interferențe plastice pe meleaguri vasluiene”

10:20 – 10:40

Antoaneta Loghin

Geta Brătescu – pionieră a artei conceptuale românești

10:40 – 11:00

Emil Nicolae-Nadler

Victor Brauner – Poetica prieteniei

11:20 – 11:40

Ecaterina Mărghidan

Tactilul ca mijloc de comunicare în arta textilă

11:40 – 12:00

Elena Nicoleta Albu

Dialogul dintre simeze și public. Strategii creative de educație muzeală în galeriile de artă

12:00 – 12:20

Adriana Oprea

Putere și vulnerabilitate în practica artistelor contemporane din România. Câteva exemple

12:40 – 13:00

Otilia Boeru

Artistul ca receptor al fragilității umane: perspective din proiectul „Lost of us”/„Pierduți din noi”

13:00 – 13:20

Ana-Elisabeta Coșereanu

Cromatică – liant pictural

13:40 – 14:00

Liviu Șoptelea

Acuarela în patrimoniul muzeal botoșănean

16:00 – 16:20

Cosmin Iateșen

Simbol și metamorfoză în creația lui Constantin Brâncuși (1876 – 1957)

16:40 – 17:00

Gabriela Voicu

Educație prin artă. Femei în arta românească contemporană

17:00 – 17:20

Silvia Trăistariu

Ipstaze feminine în gravura realizată de artiste, 1956-1963. Colecția Muzeului de Artă Piatra-Neamț

ETNOGRAFIE

Miercuri, 22 aprilie

Moderator: Dr. AUREL PREPELIUC

10: 30 – 10.45

Eugen **Țepeș** Stroia

Simboluri ale trecerii: crucea în riturile liminare din Oltenia

10:45 – 11:00

Paula Andreea Nițoi

Crucea - străjuire nevăzută în lumea satului

11:00 – 11.15

Horățiu Silviu Ilea

Cămașa femeiască de Cașin

11:15 – 11:30

Petru-Iulian Bucur

Preotul Vasile Haisu și colecția lui

11:30 – 11.45

Maria Cîrțu

Cămăși și podoabe tradiționale din patrimoniul etnografic al Muzeului Național al Bucovinei

11.45 – 12: 00

Florina Bănică

Portul mocanilor din Voinești - Covasna, județul Covasna

12:00 – 12:15

Olimpia Lavinia Mureșan

Povești scrise cu fitău pe pânză: păretarele de bucătărie

12: 15 – 12:30

Aurel Prepeluc

O radiografie a situației igienico-sanitare din satul bucovinean de odinioară

Moderator: Dr. HORĂȚIU SILVIU ILEA

16:00 – 16:15

Alin Trocan

Instrumentele muzicale de suflat din patrimoniul Muzeului Național al Țăranului Român. O clasificare după materialele din care sunt construite.

16:15 – 16:30

Ina Isac

Tradiție și simbolism: credințe populare în practicarea meșteșugurilor

16:30 – 16:45

Cătălin-George Fedor, Ina Isac

Despre transmiterea meșteșugurilor tradiționale în arealul Rezervației Orheiul Vechi

16:45 – 17:00

Anamaria Nagy

Influențe și confluente - Olarul Kiss Dezso și fascinantul mediu artistic băimărean

17:00 – 17:15

Iuliana Dumitru

Cartografieri vizuale ale spațiului 2 Mai și Vama Veche. De la cercetare etnologică la practică curatorială

17:15 – 17:30

Relu Butnariu

Cătănia prin prisma cărților poștale – între datoria față de țară și grija față de familia rămasă în mediul rural

17:30 – 17:45

Marcel Lutic

Folclorul în veacul XXI. În ce măsură poate fi profesionalizat?

17:45 – 18:00

Florentina Buzenschi

Omul spectacol: Neculai Popa și „Satelitul” său

REZUMATE

ȘTIINȚE NATURALE

geologie

THE JOHANN MICHAEL ACKNER PALEONTOLOGICAL
COLLECTION, A LANDMARK FOR THE MID-19TH CENTURY

Vlad Aurel Codrea,
Márton Venczel,
Alexandru A. Solomon,
Ionuț Grădianu,
Cristina Fărcaș

Keywords: *Johann Michael Ackner, Paleontological Collection, Fossils, Mesozoic Reptiles.*

Among the reference names in the scientific field in Transylvania, that of Johann Michael Ackner (1782-1862) stands out for his contributions to history and the natural sciences. He was part of the constellation of polymaths, with extremely diverse scientific interests. This note focuses on the second study direction mentioned, where the main contribution of this German scholar (born a Saxon from Sighișoara, Mureș County, and who served as a professor and parish priest in Gușterița, Sibiu County) is the compilation of an impressive collection rich in fossils from Transylvania and nearby areas, including the Mureș Valley downstream to Deva, which contains Badenian deposits with a diverse and well-preserved mollusk fauna (bivalves and **gastropods**) from **Lăpugiu de Sus. From the vicinity of Sibiu, the locality of Porcești (= Portsesd), later renamed Turnu Roșu, stands out in particular.** This new unfortunate name obscures the historical importance of the place, where in the middle Ages and even subsequently, herds of pigs that were to be exported to Wallachia would gather.

Toward the end of his life, the contents of this collection were published in the journal of the Transylvanian Society of Natural Sciences (Siebenbürgischer Verein für Naturwissenschaften zu Hermannstadt), in the first issues of the first volume, which appeared in 1850. Although the author of the lists is not **clearly identified, we can even think of the collection's owner, Michael Ackner, as is evident from the volume's table of contents. The third-person formulation ("in his collection") raised some doubts** about the authorship, but the contribution appears in the list under the name of the priest from Gușterița. It is very likely that the list under discussion was compiled by the author, sent to the editorial office, and possibly improved there, possibly by

Michael Bielz. This list specifies the following data regarding fossil vertebrates:

1. From “The Mountains of Crete” (1850; p. 151), Reptiles: teeth and ribs from Porcești; vertebrae in coal and a breccia from Daia (Thalheim); fragments of *Chelonia?* carapace from Cislădioara (Michelsberg) (Anonymous, 1850, p. 153).

2. From “Molass Mountains” (Idem, 1850; p. 153), indeterminate Pisces from Gușterița (Hammersdorf; now part of Sibiu municipality) and Nou Român (Neudorf; Idem, 1850, p. 173); a substantial quantity of shark teeth from Porcești attributed to nine genera (Idem, 1850, p. 173-174), along with the mammal “*Halyanassa von Meyer*” identified by rib fragments (“*Rippenstucke?*”; Idem, 1850, p. 174); Reptiles, including “*Placodus Andriani Münt.*” from Porcești, “*Nothosaurus Bronnii. Münt. Portsed., mirabilis. Münt. Idem*” (tooth), “*Megalosaurus Bucklandi. Mant.*” (tooth), “*Mastodonsaurus Jaegeri. v. Meyer*” (tooth), and “*Ichthyosaurus communis. Bronn.*” all originating from Porcești, along with “*Macrospondylus Bollensis. von Meyer* from Daia (Thalheim)” vertebra (Idem, 1850, p. 174); Avifauna: “*Certain fragile, slender bones that occupy the fissures in the limestone formations of Poplaka, resembling breccia, are likely attributable to small avian species.*” (Idem, 1850; p. 175); Mammals, which he references (Idem, 1850, p. 175): “*Bos urus priscus. Schloth*” from diluvial clays at Bruuiu, “*Bos taurus priscus.*” “*Bos fossilis Cuv.*” from Seleuș (Klein Alisch) and Gușterița, “*Capra ovis. Lin.*” from Vale (Valye), “*Cervus elaphus fossilis. Goldf.*” from Gușterița, “*Dama priscus.*” from Țapu (Abtsdorf) and Gușterița, “*Capreolus. Lin.*” from Gușterița, “*Equus primigenius. v. Meyer.*” from Gușterița, “*Hippotherium nanum. Kaup.*” from Gușterița, “*Rhinoceros tichorhinus Cuv.*” from Gușterița, Hamba (Hahnebach), Mediaș (Mediasch), Roșia (Rothberg), Șomartin (Martinsberg), “*Tapirus gigantus? Cuv.*” from Gușterița, “*Hippopotamus ?, Sus?*” location of discovery unknown, “*Elephas priscus. Goldf.*” from Gușterița, Hamba, Mediaș, Marpod, Hosman (Holzmengen), Agnita (Agnethlen), Gherdeal (Gürtlen), Șomartin, Ludoș (Gross-Logdes), “*Felis pardus spelaeus. Goldf. Vuntschaser Höhle*”, “*Canis spelaeus. Blmb.*” idem, “*Ursus spelaeus. Blmb.*” idem, Gușterița, “*arctoides.*” Blmb. unknown location “*priscus.*” Goldf., unknown location.

The name “*Vuntschaser Höhle*” refers to a historical cave located near Sibiu, often mentioned in old scientific literature as Peștera de la Gura Râului. It is sometimes confused with the nearby Bat Cave. The name derives from the Saxon dialect, reflecting the German heritage of the Sibiu (Hermannstadt) region. Situated in Mărginimea Sibiului, the cave is near the village of Gura Râului, in the Cindrel Mountains. It holds historical and paleontological significance, particularly for its Pleistocene mammal fossil discoveries.

In the 19th century, the Sibiu naturalist Eduard Albert Bielz reported finding remains of the cave bear (*Ursus spelaeus*) and the cave hyena (*Crocuta crocuta spelaea*) within it.

From the specified list of taxa, several identifications are certainly erroneous, including the presence of Triassic Mesozoic reptiles (e.g. “*Placodus*”, “*Nothosaurus*”, “*Mastodonsaurus*”) and **Jurassic terrestrial (“*Megalosaurus*”) or marine (“*Ichthyosaurus*”) species at Porcești, which have never been confirmed by subsequent discoveries. This indicates systematic confusion. It is understood that Triassic reptiles in Romania are only documented from the Northern Apuseni Mountains, specifically in the Bihor Unit and the Feniș Nappe (Codru Nappes System) (Huza *et al.*, 1987 and related references; Huza and Jurcsák, 1988; Posmoșanu, 2015 and related references), as well as from Northern Dobrogea (Simionescu, 1913; Cavin and Grădinaru, 2014). **Jurassic vertebrates are practically missing in our country.****

Some of the taxa mentioned are fascinating and could help prioritize **reports from our country. For instance, “*Tapirus gigantus?*” from Gușterița** might, if correctly identified, represent the oldest record of a dinothere in Romania (Codrea and Ciobanu, 2008). Additionally, reports on various Quaternary mammals, particularly from Gușterița, are significant.

The extent of Ackner’s role in identifying the fossil vertebrates is debatable. While it is possible that he determined some of the more common specimens himself, the involvement of other geologists, such as Bielz, or even some from abroad, also seems credible. It is important to remember that these determinations were made more than a decade before the publication of **Hauer and Stache’s monograph on Transylvania (1863) and over two decades prior to Antal (Anton) Koch’s initial written attempts at the University of Cluj.** At that time, making determinations was challenging due to the lack of fundamental European references, which were certainly unavailable in Sibiu. Consequently, errors in identification that may seem obvious today were understandable then and can be viewed with context.

Consequently, the collection in Sibiu became a reference point for any naturalist interested in paleontology in Transylvania. It served as a source of **documentation for Koch’s monographic approaches (1891, 1900 a, b) and** those of other Transylvanian geologists. Unfortunately, a significant portion of the Ackner collection can no longer be found in the Natural Sciences Department of the Brukenthal Museum in Sibiu. The communist regime may have misplaced or carelessly lost some of the pieces. Other ones were perhaps, lost during World War II. However, we considered that bringing that collection back into collective memory is an honorable duty of our generations, who are continuing the work of the Saxon naturalist from Sibiu.

Acknowledgements:

VAC thank Dr. Oana Moldovan and Dr. Marius Kenetsz (Institute of Speleology Cluj-Napoca) for her valuable help in deciphering the name **“Vuntschaser Höhle”**.

References:

- Anonymous (1850), Siebenbürgische Petrefacten in der Sammlung des Herrn Michael Ackner, Pfarrer in *Hammersdorf*. *Verhandlungen und Mitteilungen des Siebenbürgischen Verhandlungen für Naturwissenschaften zu Hermannstadt* 1: 150-162, 170-175.
- Cavin, L., Grădinaru, E. (2014)**, *Dobrogeria aegyssensis*, a new early Spathian (Early Triassic) coelacanth from North Dobrogea (Romania). *Acta geologica Polonica* **64 (2)**: 161-187.
- Codrea, V., Ciobanu R. (2008)**, Deinothere and Mastodons from the Brukenthal Museum Natural Science Collection. *North-Western Journal of Zoology* **4 (1)**: 108-118, Oradea.
- Hauer, F.R., Stache, G. (1863)**, Geologie Siebenbürgens – nach den aufnahmen der k. k. geologischen reichsanstalt und literarischen hilfsmitteln. *Herausgegeben von dem Vereine für Siebenbürgische Landeskunde, Wilhelm Braumuler*, 636 pp., Wien.
- Huza, R.; Jurcsák T.; Tallodi, E. (1987)**, Fauna de reptile triasice din Bihor. Triassic reptilian fauna from Bihor (Romania). *Nymphaea* **XVII**: 571-578, Oradea.
- Huza, R.; Jurcsák, T. (1988)**, Un dinte de placodont din Triasicul Superior, descoperit în zona Finiş (Munții Codru, județul Bihor). Un dent de Placodonte du Triassique supérieur de Finiş (Monts Codru, départ. Bihor, Roumanie). *Nymphaea* **XVIII**: 639-646, Oradea.
- Koch, A. (1894)**, Die Tertiärbildungen des Beckens der Siebenbürgischen Landestheile. I. Paläogene Abtheilung, *Mittheilungen aus dem Jahrbuche der Königlichen Ungarischen Geologischen Anstalt* **10**:179-397, Budapest.
- Koch, A. (1900a)**, Die Tertiärbildungen des Beckens der Siebenbürgischen Landestheile. I. Neogene Abtheilung, 1-330, Budapest.
- Koch, A. (1900b)**, A Magyar Korona Országai kövült gerinczesállat maradványainak rendszeres átnézete. *Magyar Orvosok és Természet-Vizsgálók Vándorgyűlésének Munkálatai* **30**: 526-560, Budapest.
- Posmoșanu, E. (2015)**, Preliminary report on the Middle Triassic sharks from Lugașu de Sus, Romania, *Nymphaea* **XLII**: 19-28, Oradea.
- Simionescu, I. (1913)**, Resturi de Ichtyosaurieni în Triasul din Dobrogea. *Academia Română, Publicațiunile Fondului Vasile Adamachi*, no. XXXV, 4 pp., București.

EAST CARPATHIANS ROMANIA, CENTRAL SECTOR,
STRUCTURAL GEOLOGICAL MODEL 3D

Dorin Sorin Baciú,
Tony Dumitriu

Keywords: *East Carpathians, Dacides, Moldavide, Ceahlău Nappe, Marginal Folds Nappe (Vrancea).*

The Carpathians (Fig. 1) are the result of Tethys Ocean closure during Cretaceous and Miocene convergence events. Two main periods of compressive deformation can be recognised in the Romanian Carpathians (**Săndulescu, 1988**):

a. the Cretaceous events, during which the Dacides (= Inner Carpathians: Inner, Middle, Outer Dacides and Marginal Dacides only in the southern Carpathians) and Transylvanide Units, were built up;

b. the Miocene events during which the Moldavide Units (= Outer Carpathians: **Convolute Flysch, Macla, Audia, Tarcău, Marginal Folds = Vrancea** and Pericarpathian Nappes from internal to external area) were built up.

As a result of these compressive periods, the Carpathian structure developed, consisting of the following units (Dumitrescu *et al.*, 1962; **Rădulescu and Săndulescu, 1973; Săndulescu 1975, 1980, 1984; Debelmas et al., 1980):**

1. The Transylvanides (southern Apuseni Mts), consisting of oceanic crust nappes, represent the major Tethyan branch between the Tisza (Inner Dacides) and Dacia (Median Dacides) blocks. These units are replaced by the Pienides, northward of N-Transylvanian crustal fracture, consisting of nappes built up both in Cretaceous and in Miocene tectogeneses. The obduction of Transylvanian nappes onto Median Dacides can be linked by this Cretaceous tectogeneses.

2. The Inner Dacides (northern Apuseni Mts) consist of several northward and north-eastward vergent continental-crust nappes (prolonged below the *Pannonian Basin* and below the north-western *Transylvania*) consisting of pre-Cambrian and Palaeozoic metamorphic rocks (locally granites) and Upper Carboniferous-pre-Senonian sedimentary cover. They were considered part of the Fore-**Apulian Plate (Săndulescu, 1984)** or the Tisza block (Csontos and Vörös, 2004).

3. The Median Dacides (also known as Crystalline-Mesozoic Zone) consist of continental basement nappes made up of Precambrian and/or Palaeozoic crystalline units and Mesozoic (pre-Cenomanian) sedimentary cover. Csontos and Vörös (2004) consider that they belong to Dacia block. The age of deformation is Middle-Upper Cretaceous, and Palaeogene post-nappe deposits unconformably lie above Median Dacides. There were recognized, from the geometrically base to top, Infrabucovinian, Subbucovinian, and Bucovinian Nappes.

4. The Outer Dacides (Black Flysch, Baraolt, only in the Bend Area, **Ceahlău, Bobu, and Severin, in Southern Carpathians, Nappes**) were deformed during the Mesozoic and Paleocene and represent the second suture **in Romanian Carpathians (Rădulescu and Săndulescu, 1973; Săndulescu, 1975, 1980, 1984; Debelmas *et al.*, 1980)**. The nappes resulted from the deformation of a region similar to the Afar-**Red Sea (Ceahlău-Severin Ocean)** area wherein a Jurassic thinned or oceanic crust (proved by basic and ultrabasic eruptive rocks) developed. The sedimentary cover consists only of Tithonian-Cretaceous deposits, the Paleogene ones, which are preserved especially in the Bend Area, representing their post-tectogenetic cover.

5. The Moldavides consist of sedimentary cover nappes which were stacked during the Miocene evolution and represent the most important part of the Eastern Carpathian. The Moldavide Units (excluding the Pericarpathian Nappe) are made up mainly of Cretaceous to Miocene flysch-type deposits. The Pericarpathian Nappe is mainly composed of molasse deposits.

The stacking of the Moldavidian Nappes occurred during the Miocene, the resulted nappes being, from inward to outward: Convolute Flysch, Macla, **Audia, Tarcău, Marginal Folds (Vrancea), and Pericarpathian Nappes**.

6. The foredeep is filled with undeformed Middle Miocene to Recent clastic deposits, lying over the outer part of the deformed Moldavides and the foreland represented by platforms of different ages.

7. The foreland of the Eastern Carpathians is represented by platforms (East European, Scythian and Moesian) of different ages and it includes, in a sector close to the Black Sea, the so-called North Dobrogea Orogen which represents a Cimmerian folded belt made up of deformed Palaeozoic crystalline and sedimentary units, Triassic and Jurassic sedimentary and magmatic rocks (with Triassic intra-plate ophiolites) (**Săndulescu and Visarion, 2000**).

8. The Neogene Volcanic arch can be recognised in the internal part of the Eastern Carpathians; it was generated during the consumption of the basement of the Outer Dacides and Moldavides.

References:

- Csontos, L.; Vörös, A. (2004), Mesozoic plate tectonic reconstruction of the Carpathian region. *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology*. Elsevier 210: 1-56.
- Debelmas, J.; Oberhauser, R.; Săndulescu, M.; Trumpy, R. (1980)**, L'arc alpino-carpathique. *Colloque C5: Géologie des chaînes alpines issues de la Tethys - Thème 2, 26e Congr. Géol. Inter., Paris. Mém. Bur. Rech. Géol. Min.* 115: 86-96.
- Dumitrescu, I.; Săndulescu, M.; Lăzărescu, V.; Mirăuță, O.**; Pauliuc, S.; Georgescu, C. (1962), Mémoire à la carte tectonique de la Roumanie. *Anuarul Comitetului Geologic al României* 33: 5-96, București.
- Rădulescu D.P.; Săndulescu, M. (1973)**, The plate-tectonics concept and the geological structure of the Carpathians. *Tectonophysics* 16: 155-161.
- Săndulescu, M. (1975)**, Essai de synthèse structurale des Carpates. *Bull. Soc. Géol. France* XVII, 3: 299-358.
- Săndulescu, M. (1980)**, Analyse géotectonique des chaînes alpines situées autour de la mer Noire occidentale, *Anuarul Institutului de Geologie și Geofizică al României* 56: 5-5.
- Săndulescu, M. (1984)**, The geotectonics of Romania. *Ed. Tehnică; București (România)*, pp. 1-336 (*in română*).
- Săndulescu, M. (1988)**, Cenozoic Tectonic History of the Carpathians. In: Royden, L.H., Horvath, F. (ed.), The Pannonian Basin: a study of basin evolution. *AAPG Memoir* 45:17-25.
- Săndulescu, M.; Visarion, M. (2000)**, Crustal structure and evolution of the Carpathian-Western Black Sea areas. *First Break* Vol. 18 (3): 103-108.

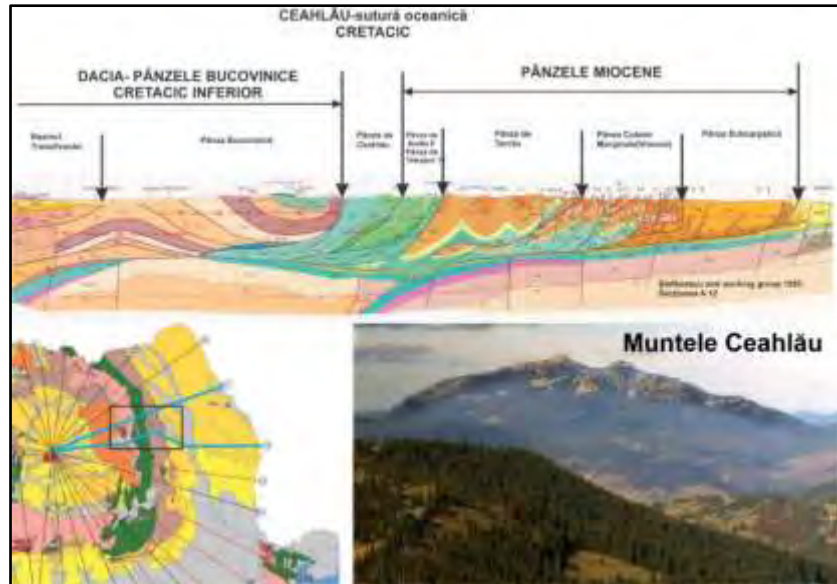

Fig. 1. The geological structure of the East Carpathians, central sector, Romania.

CONSIDERAȚII FACIESALE ALE DEPOZITELOR
CONTINENTALE ROȘII MAASTRICHTIENE DIN ARIA
SEDIMENTARĂ „METALIFERI”

Corneliu Cerchia,
Emanoil Săsăran,
Vlad Aurel Codrea

Cuvinte-cheie: *Cretacic terminal, red-beds, Bazinul Transilvaniei, litofacies, petrofacies, vertebrate fosile, paleomedii.*

Aria sedimentară în care se poate remarca o tranziție de la faciesuri marine adânci (Formațiunea de Bozeș) la depozite fluviale (Formațiunea de Vurpăr) și continentale (Formațiunea de Șard) se află poziționată în aria sud-vestică a Bazinului Transilvaniei (Codrea și Dica, 2005; Codrea *et al.*, 2025).

Acestă lucrare are drept scop studiul galeților din depozitele cretacice superioare din sectorul Vințu de Jos-Sebeș – Vurpăr, analiza faciesurilor sedimentare și a paleomediilor depozitionale din aceste areale și reconstituirea paleogeografică a paleomediilor interpretate. Un obiectiv important a constat în identificarea galeților conglomeratici din arealele propuse pentru studiu. Galeții au fost analizați din punct de vedere petrografic și petrogenetic. Un alt obiectiv important a fost identificarea faciesurilor sedimentare și a mediilor depozitionale din perimetrul propus pentru studiu. Cel mai important obiectiv, însă, a constat în identificarea provenienței ariilor sursă active în timpul geologic specificat. Pentru acest studiu, am selectat cele mai importante aflorimente din sectorul Vințu de Jos-Sebeș – Vurpăr cu depozite continentale roșii (*red beds*) aflate *in situ*, purtătoare de resturi de dinozauri și alte reptile asociate în localitățile: Vurpăr, Oarda de Jos și Lancrăm, respectiv Sebeș-Glod, Râpa Roșie și Râpa Lancrămului. Studiul pe galeți din depozitele continentale roșii ale Cretacului Superior ne-a ajutat să identificăm două areale diferite de proveniență sedimentară: „Trascău-Metaliferi” (aria sedimentară Metaliferi, în Codrea și Dica, 2005) și „Sebeș-Cîbin”. Aceste depozite cu proveniențe din două provincii petrografice diferite au ajuns în contact tectonic în cursul Campanianului Superior, când aria în discuție devine emersă. Pe baza acestor studii pe galeți, se poate afirma că una dintre ariile sursă se află în poziție vestică actuală, cu debitări sedimentare din Transilvanide și Dacidele interne (Săndulescu, 1984), iar cea din partea

sudică, alimentată din Dacidele mediane (Săndulescu, 1984). Aceste depozite continentale ce provin din arii sursă diferite, deși au fost în contact tectonic în Cretacicul Superior, au fost translatate subsecvent spre nord, urmate de o rotație amplă în „sensul acelor de ceasornic” înainte de Miocenul Mediu (falia strike-slip) (Pătrașcu *et al.*, 1990, 1993, 1994). În urma studiului pe galeți, au fost identificați aproximativ 30 de constituenți litologici diferiți (cuarțite, șisturi cuarțitice, ortognaise, paragnaise, micașisturi, șisturi sericitoase, cloritoase și grafitoase, filite, marmure, pegmatite, granite, granodiorite, riolite, dacite, andezite, bazalte, keratofire, tufuri și tufite, conglomerate și gresii roșii permieniene, gresii verzui cretacic superioare, siltite, argilite, calcare jurasice sau eocretacice, jaspuri negre, gălbui sau roșii, radiolarite, argile și siltite roșii intraformaționale). În plus, s-au identificat litofaciesuri și elemente arhitecturale care se manifestă diferit în cele două arii de sedimentare cu proveniențe diferite, care să argumenteze existența principalelor asociații de faciesuri (câmpie aluvială și lunca inundabilă).

Funding:

For V.A.C. and C.C., this work was supported by a grant of the Romanian Ministry of Research, Innovation and Digitisation, CNCS – UEFISCDI, project number PN-III-P4-PCE-2021-0351, within PNCDI III. This study was supported by the doctoral research grant funded by the Ministry of Education through the „Babes-Bolyai” University in Cluj-Napoca for one of the authors (C.C.).

Bibliografie:

- Balintoni, I. (1997), Geotectonica terenurilor metamorfice din România. Ed. *Carpatica, Cluj-Napoca*, 176 pp.
- Codrea, A.V.; Dica P. (2005), Upper Cretaceous – lowermost Miocene lithostratigraphic units exposed in Alba Iulia-Sebeș-Vințu de Jos area (SW Transylvanian Basin). *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Geologia* 50 (1-2): 19-26.
- Codrea, A.V.; Vremir, M.; Jipa, C.; Godefroit, P.; Csiki, S.Z.; Smith, T.; Fărcaș, C. (2010a), More than just Nopcsa’s Transylvanian dinosaurs: A look outside the Hațeg Basin. *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology* 293: 391-405.
- Codrea, A.V.; Vremir, M.; Jipa, C.; Godefroit, P.; Csiki, S.Z.; Smith, T.; Fărcaș, C. (2010b), Dinosaurs outside the Hațeg Basin. *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology* 293: 391-405.
- Codrea, A.V.; Cerchia, C.; Săsăran, E. (2025), The latest Cretaceous terrestrial Șard Formation (Metaliferi sedimentary area and the adjacent zone of the Trascău Mountains) – landmarks in the history of knowledge. *Litua, Studii și cercetări*, XXVII: 455-479.

- Iancu, V.; Seghedi, A. (2017), The South Carpathians: Tectono-metamorphic units related to Variscan and Pan-African inheritance. *Geo-Eco-Marina* 23: 245-262.
- Pătrașcu, Ș.;** Bleahu, M.; Panaiotu, C. (1990), Tectonic implications of paleomagnetic research into Upper Cretaceous magmatic rocks in the Apuseni Mountains, Romania. *Tectonophysics, Elsevier Science Publishers B. V., Amsterdam*, 309-322.
- Pătrașcu, S.;** **Șeclăman, M.;** **Panaiotu, C. (1993)**, Tectonic implications of paleomagnetism in Upper Cretaceous deposits in the Hațeg and Rusca Montană basins (South Carpathians, Romania). *Cretaceous Research* 14: 255-264.
- Pătrașcu, Ș.;** Panaiotu, C.; Seclaman, M.; Panaiotu, C.E. (1994), Timing of rotational motion of Apuseni Mountains (Romania): paleomagnetic data from Tertiary magmatic rocks. *Tectonophysics* 233: 163-176.
- Săndulescu, M.(1984)**, Geotectonica României. București, *Ed. Tehnică*, 336 pp.

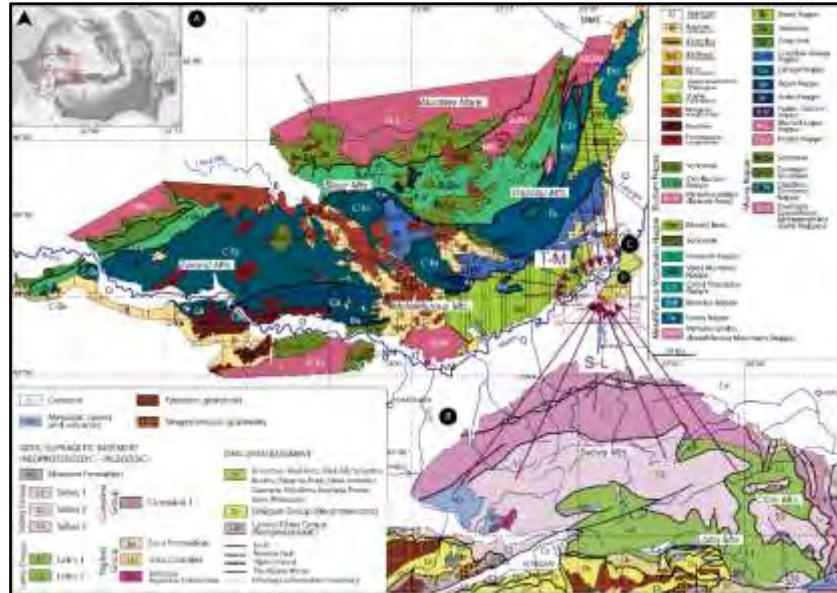

Fig. 1. (A) Harta structurală a Transilvanidelor (după Balintoni, 1997); (B) Unități tectono-stratigrafice prealpine, terenuri metamorfice și magmatitele comune din Munții Sebeș, Cibin și Lotru (după Iancu și Seghedi, 2017) și (C) Harta geologică a zonei Alba-Iulia - Vințu de Jos - Sebeș (modificat după Codrea et al., 2010a,b). (D) Aria de studiu. Stelele roșii indică localizarea expunerilor (VR - Vurpăr, OR - Oarda de Jos, L - Lancrăm, SBG - Sebeș-Glod, RR - Râpa Roșie și RL - Râpa Lancrăm). Săgețile mov indică debitățile sedimentare maastrichtian-paleogene din cele două arii de proveniență sedimentară către Bazinul de SV al Transilvaniei (T-M - Trascău-Metaliferi, S-L - Sebeș-Lotru).

OVERVIEW OF THE LATEST CRETACEOUS FOSSIL
VERTEBRATE ASSEMBLAGES FROM THE SW
TRANSYLVANIA BASIN (ROMANIA)

**Alexandru A. Solomon,
Vlad A. Codrea,
Márton Venczel,
Cristina Fărcaș**

Keywords: Latest Cretaceous, vertebrates, SW Transylvania Basin (Romania).

The Hațeg and Rusca Montană sedimentary basins, together with the SW and the NW areas of the Transylvanian Basin, represent the main source of the latest Cretaceous terrestrial fossil vertebrates in Romania. Despite having distinct sedimentary evolutions, as a whole, all the above-mentioned sedimentary basins, are part of the so-called ‘Hațeg Island’ (e.g. Nopcsa 1914, 1915, 1923; Benton *et al.*, 2010; Weishampel *et al.*, 2010; Solomon *et al.*, 2020 a.o.), located in present-day southern Europe and being part of the Western Tethys Archipelago (e.g. Dercourt *et al.*, 2000; Csontos and Vörös 2004; Csiki-Sava *et al.*, 2015; Solomon *et al.*, 2020). For this study, of interest is the SW part of the Transylvanian Basin, the so-called ‘Metaliferi sedimentary area’ (Codrea and Dica 2005) with the main subject being the vertebrate fossils associations of the Șard Formation (*sensu* Codrea and Dica 2005).

Recent reviews of the sites and their related fossil assemblages were presented by Vremir (2010), Csiki-Sava *et al.* (2015, 2016) and Vremir *et al.* (2015). However, recently Codrea *et al.* (2025) reviewed the available data about the ‘Metaliferi sedimentary area’ and concluded that the terrestrial latest Cretaceous deposits from the area had have two source areas of detrital clasts: one from the Trascău and Metaliferi Mountains, and another from the Sebeș-Lotru Mountains (see details in their study). Unfortunately, several outcrops in this area, including type localities (e.g., Oarda de Jos in Fig. 1), reveal a ‘sad’ history. Here we review some of the main sites belonging to both source areas, in order to see similarities or differences in the vertebrate fossil-assemblages, but also to see the general tendencies that are changing the appearance of the outcrops (Fig. 1). **It is a sad example of ‘evolution’ of these outcrops, influenced both by natural factors (changing climate) and human interventions.**

References:

- Benton, M.J.; Csiki, Z.; Grigorescu, D.; Redelstorff, R.; Sander, P.M.; Stein, K.; Weishampel, D.B. (2010), Dinosaurs and the island rule: the dwarfed dinosaurs from Hațeg Island, in *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology* 293: 438-454.
- Codrea, V.; Dica, P. (2005), Upper Cretaceous-Lowermost Miocene lithostratigraphic units exposed in Alba Iulia-Sebeș-Vințu de Jos area (SW Transylvanian Basin), in *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Geologia* 50 (1-2): 19-26.
- Codrea, A.V.; Cerchia, C.; Săsăran, E. (2025)**, The latest Cretaceous terrestrial Șard Formation (Metaliferi sedimentary area & the adjacent **zone of the Trascău Mountains**) – landmarks in the history of knowledge, in *Litua, Studii și cercetări* XXVII: 455-489.
- Csiki-Sava, Z.; Buffetaut, E.; Ósi, A.; Pereda-Suberbiola, X.; Brusatte, S. L. (2015), Island life in the Cretaceous – faunal composition, biogeography, evolution, and extinction of land-living vertebrates on the Late Cretaceous European archipelago, in *ZooKeys* 469: 1-161.
- Csiki-Sava, Z.; Vremir, M.; Vasile, Ș.; Brusatte, S.L.; Dyke, G.; Naish, D.; Norell, M.A.; Totoianu, R. (2016), The East Side Story – The Transylvanian latest Cretaceous continental vertebrate record and its implications for Cretaceous-Paleogene boundary events, in *Cretaceous Research* 57: 662-698.
- Csontos, L.; Vörös, A. (2004), Mesozoic plate tectonic reconstruction of the Carpathian region, in *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology* 210: 1-56.
- Dercourt, J.; Gaetani, M.; Vrielynck, B.; Barrie, E.; Biju-Duval, B.; Brunet, M.; Cadet, J.-P.; **Crasquin, S.; Săndulescu, M. (Eds.)**, (2000), Atlas Peri-Tethys, Palaeogeographical Maps. *CCGM/CGMW*, Paris, 269 pp.
- Nopcsa, F. (1914), Über das Vorkommen der Dinosaurier in Siebenbürgen, in: *Verhandlungen der zoologisch-botanischen Gesellschaft* 54: 12-14.
- Nopcsa, F. (1915), Die Dinosaurier der siebenbürgischen Landesteile Ungarns, in: *Mitteilungen aus dem Jahrbuche der Königlich Ungarischen Geologischen Reichsanstalt* 24: 1-24.
- Nopcsa, F. (1923), On the geological importance of the primitive reptilian fauna of the uppermost Cretaceous of Hungary; with a description of a new tortoise (*Kallokibotium*), in *Quarterly Journal of the Geological Society of London* 79: 100-116.
- Solomon, A. A.; Codrea, V. A.; Venczel, M.; Grellet-Tinner, G. (2020), A new species of large-sized pterosaur from the Maastrichtian of Transylvania (Romania), in *Cretaceous Research* 110, 104316.

- Vremir, M. (2010), New faunal elements from the Late Cretaceous (Maastrichtian) continental deposits of Sebeş area (Transylvania), in *Terra Sebus, Acta Musei Sabesiensis* 2: 635-684.
- Vremir, M.; Dyke, G.; Totoianu, R. (2015), Repertoire of the Late Cretaceous vertebrate localities from Sebeş area, Alba County (Romania). In *Terra Sebus, Acta Musei Sabesiensis* 7:695-724.
- Weishampel, D.B.; Csiki, Z.; Benton, M.J.; Grigorescu, D.; Codrea, V. (2010), Palaeobiogeographic relationships of the Haţeg biota – between isolation and innovation, in *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology* 293: 419-437.

Fig. 1. *Evolution in time of Oarda de Jos-ODA outcrop (SW Transylvanian Basin, Romania): A. July 2015; B. June 2020; C. March 2023; D. March 2026. Note the degradation of the outcrop over time, due to both natural and anthropogenic factors.*

INSECTE FOSILE ÎN STRATE EVENIMENT DIN DEPOZITELE SARMAȚIENE ALE FORELANDULUI CARPAȚILOR ORIENTALI

Crina Miclăuș,
Sergiu Loghin,
Ana-Maria Baciuc,
Lucian Fusu,
Viorel Ionesi

Cuvinte-cheie: insecte fosile, argile bentonitice, Sarmațian, foreland, Botoșani.

Prima semnalare a insectelor fosile în depozitele sarmațiene ale forelandului Carpaților Orientali a fost făcută de către Ionesi *et al.* (2019) în Dealul Blănarului (Vlădiceni, Iași), la limita dintre formațiunea cu *Cryptomactra* și Formațiunea de Bârnova-Muntele (Ionesi *et al.*, 2005) din subetajul Basarabian. Ulterior, din respectiva zonă au fost colectate numeroase (>1000) exemplare de insecte fosile relativ bine conservate. Dintre cele determinate și publicate, două sunt specii noi de coleoptere, *Malthodes (Malthodes) vladiceniensis* sp. nov. (Pintilioaie *et al.*, 2021) și *Cantharis (s. str.) sesermanae* sp. nov. (Manci *et al.*, 2025). Alături de insecte, care sunt în număr foarte mare, în asociația fosiliferă mai apar pești, amfipode, foraminifere, bivalve etc. Dat fiind numărul mare de insecte, atât cu aripi, cât și fără aripi, dintre acestea din urmă fiind dominante furnicile, asociate cu celelalte organisme, s-a propus o ipoteză de sedimentare în masă în domeniul costier în timpul unor precipitații catastrofale căzute din nori de tip mammatus (Ionesi *et al.*, 2020). O cantitate mare de cenușe vulcanice din atmosferă, probabil corelabilă cu unul dintre evenimentele eruptive carpatice, trebuie să fi determinat însămânțarea norilor din care au căzut precipitațiile împreună cu cenușele vulcanice. O dovadă în acest sens este caracterul bentonitic al argilelor de la baza Formațiunii de Bârnova-Muntele (Ionesi *et al.*, 2005) din care provin insectele fosile.

Recent, în urma unei campanii în teren în zona Bătrânești (jud. Botoșani), s-au găsit resturi de insecte piritizate în asociație cu microfaună marină și în argilele bentonitice volhiniene ale Formațiunii de Darabani-Mitoc (*sensu* Ionesi și Ionesi, 1981). Este de evidențiat faptul că și aceste argile au caracter bentonitic (Grasu *et al.*, 2002), ceea ce sugerează o sursă de cenușe vulcanice.

Această nouă semnalare în depozitele sarmațiene demonstrează că, deși necunoscute până de curând, insectele sunt asociate cu stratele eveniment corelabile cu erupții carpatice. Deși în succesiunile stratigrafice sunt destul de rar menționate, din cauza potențialului lor mic de conservare, asocierea lor cu stratele bentonitice mărește șansa identificării unor noi ocurențe și implicit descifrarea paleoecosistemelor adiacente Mării Sarmatice, oferind și un mijloc de corelare a depozitelor continentale cu cele marine.

Bibliografie:

- Grasu, C.; Miclăuș, C.; Brânzilă, M.; Boboș, I.** (2002), Sarmățianul din sistemul bazinelor de foreland ale Carpaților Orientali. *Editura Tehnică, București*, 407 pp.
- Ionesi, L.; Ionesi, B. (1981), Date noi asupra Sarmățianului din partea nord-estică a Platformei Moldovenești (regiunea Hudești-Mitoc). *Mem. Sect. Șt. Seria IV, tom IV* (1): 337-351.
- Ionesi, L.; Ionesi, B.; Roșca, V.; Lungu, A.; Ionesi, V. (2005), Sarmățianul mediu și superior de pe Platforma Moldovenească. *Editura Academiei Române, București*, 558 p.
- Ionesi, V.; Grădianu, I.; Copilaș-Ciocianu, D.; Loghin, S.; Mare, S.; Dumitriu, S.-D.; Matei, C.** (2019), New data on the fossil fauna from the *Cryptomactra* Formation reveals unexpected diversity. In: Bucur, I.I.; Pleș, G.; Săsăran, E.; Mircescu, C.V. (Eds.) *Twelfth Romanian Symposium on Paleontology, Cluj-Napoca, 19–21 September 2019* (Dedicated to the 100th Anniversary of Romanian University in Cluj-Napoca), *Abstracts and Field trip guide*: 52-53.
- Ionesi, V.; Miclăuș, C.; Grădianu, I.; Pintilioaie, A.-M.; Viciriuc, M.; Copilaș-Ciocianu, D.; Baciu, D.-S.; Seserman, A.; Loghin, S.; Dumitriu, S.-D.; Fusu, L.; Mare, S.; Matei, C.; Neacșu, V.** (2020), An extraordinary bed with fossil insects in the Middle Miocene deposits in Iași area (Romania). *Sesiunea Științifică Anuală „Ion Popescu Voitești”, Rezumate, Departamentul de Geologie al Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca*, 11 decembrie 2020: 36-38.
- Manci, C.-O.; Fanti, F.; Ionesi, V. (2025), A new fossil Cantharidae (Insecta, Coleoptera) from the Miocene deposits of Vlădiceni, Romania. *Travaux du Muséum National d'Histoire Naturelle “Grigore Antipa”* 68 (1): 29-36, <https://doi.org/10.3897/travaux.67.e143434>
- Pintilioaie, A.-M.; Fanti, F.; Ionesi, V. (2021). First finding of a fossilized Cantharidae (Insecta: Coleoptera) from the Middle Miocene deposits in Romania. *Travaux du Muséum National d'Histoire Naturelle “Grigore Antipa”* 64 (1): 73-80, <https://travaux.pensoft.net/issue/3151/>

STUDII BATIMETRICE ÎN DELTA DUNĂRII

Florin Duțu,
Gabriel Iordache

Cuvinte-cheie: Delta Dunării, brațul Sfântu Gheorghe, Meandrul Mahmudia, studii batimetrice.

Studiile batimetrice în delta Dunării au o deosebită importanță în înțelegerea proceselor dinamice ale albiei, mai ales în contextul schimbărilor climatice actuale. Pe brațul Sfântu Gheorghe, rectificările meandrelor din perioada 1984-1988 au avut un impact rapid asupra morfologiei canalului prin colmatarea brațului natural tăiat și erodarea canalelor artificiale construite. Măsurătorile batimetrice de detaliu realizate în iunie 2025 (Figura 1) în zona de confluență a meandrului Mahmudia evidențiază clar acumularea sedimentară de pe brațul natural și zona erodată de pe canalul de rectificare. Pentru măsurători s-a folosit un sistem de măsurare de tip single beam, CeeLine Echosounder de la firma CeeHydroSystems cu frecvență de 200 kHz. Rezoluția aparatului este de 1.0 cm și acuratețea este de $0.01 \text{ m} \pm 0.1\%$ din adâncime. Achiziția datelor s-a făcut în sistemul de proiecție UTM, Zona 35N, Datum WGS 84.

Mulțumiri:

Acest studiu a fost finanțat de Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, Proiect Nucleu PN23300304 (Contract nr. 4N/30.12.2022).

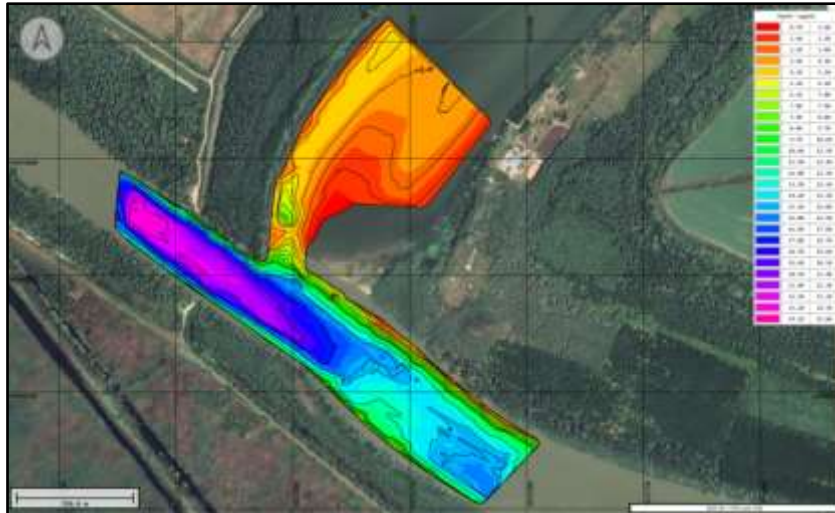

Fig. 1. *Harta batimetrică a zonei de confluență a Meandru Mahmudia din Delta Dunării.*

**APLICAREA MĂSURĂTORILOR GEOELECTRICE
DE REZISTIVITATE PENTRU INVESTIGAREA SEDIMENTELOR
SUBSTRATULUI DUNĂRII VECHI (BRAȚUL SF. GHEORGHE)**

Laura Duțu,
Marius-**Bogdan Bărațăreanu**,
Andrei-Gabriel Dragoș,
Gabriel Iordache,
Sorin Anghel

Cuvinte-cheie: Măsurători geoelectrice. rezistivitate, sedimente, Dunărea Veche, Brațul Sf. Gheorghe.

Măsurătorile geoelectrice de rezistivitate sunt utilizate în principal pentru investigarea stratelor geologice situate în proximitatea suprafeței. **Metoda presupune injectarea unui curent electric de intensitate cunoscută în stratele din zona de interes și determinarea diferenței de potențial între patru electrozi: doi electrozi de injecție (AB) și doi electrozi de recepție (MN) (Constantinescu, 1965). În cadrul acestui proiect, metoda geoelectrică a fost aplicată pentru determinarea rezistivității sedimentelor situate până la aproximativ 13 m adâncime sub apele Dunării Vechi (Brațul Sf. Gheorghe).**

Investigațiile geoelectrice au fost efectuate utilizând un cablu marin (105m lungime) produs de compania AGI (Advanced Geosciences, Inc.), proiectat pentru aplicații geofizice desfășurate în medii acvatice. De-a lungul cablului sunt distribuiți 20 de electrozi, amplasați la o distanță de 5 metri unul față de celălalt. **Injecția curentului s-a realizat cu ajutorul unui rezistivimetru (MiniSting™ R1), dispozitiv ce controlează punctele de injecție a curentului, intensitatea acestuia și momentul efectuării măsurătorilor (Figura 1). Rezistivimetrul a fost folosit de pe mal, în timp ce cablul de măsurare a fost desfășurat spre mijlocul brațului cu ajutorul unei bărci (Figura 2). În aceste condiții au fost realizate patru profile perpendiculare pe linia malului drept al brațului, marcate cu roșu în Figura. 3. Lungimea profilelor a fost de 90 m, iar spațierea dintre ele a fost de aproximativ 50 m. Măsurătorile au fost efectuate în patru puncte (marcate cu negru) pe fiecare profil. Corespunzător pentru fiecare punct, au fost realizate trei măsurători diferite la înălțimi de 3,5, 7,5 și 11,5 m. Datele obținute au fost ulterior procesate utilizând programele EarthImager 2D și EarthImager 3D. În urma procesului de inversie geofizică,**

au fost generate secțiuni în adâncime care ilustrează distribuția valorilor de rezistivitate ale straturilor investigate, exprimate în $\Omega\cdot m$ (Figurile 4, 5, 6, 7).

Din analiza secțiunilor de rezistivitate se poate observa că, pe toate cele patru profile investigate, valorile rezistivității variază de la valori reduse (reprezentate cromatic prin nuanțe de albastru) la valori mai ridicate (marcate prin nuanțe de roșu). Se remarcă o creștere graduală a rezistivității odată cu adâncimea. Valorile cuprinse între aproximativ 20–27 $\Omega\cdot m$ sunt caracteristice zonelor superficiale, până la adâncimi de aproximativ 3–4 m. Odată cu creșterea adâncimii, rezistivitatea înregistrează valori mai ridicate, ajungând până la aproximativ 52 $\Omega\cdot m$. Distribuția valorilor de rezistivitate este relativ uniformă între profilele analizate, ceea ce sugerează o continuitate laterală a structurilor geologice și o variabilitate redusă a proprietăților fizice ale mediului investigat. În intervalul de adâncime de până la aproximativ 3-4 m, valorile scăzute ale rezistivității indică prezența unor straturi puternic saturate cu apă, probabil influențate de aportul apei din Dunăre. Acest aspect poate sugera existența unor sedimente cu porozitate ridicată, favorabile acumulării și circulației apei. La adâncimi mai mari, creșterea semnificativă a rezistivității poate indica prezența unor straturi mai compacte și mai puțin poroase comparativ cu cele din zona superficială.

Mulțumiri:

Acest studiu a fost finanțat de Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, Proiect Nucleu -PN 23 30 03 04 (Contract nr. 4N/30.12.2022).

Bibliografie:

Constantinescu, L.; Tănăsescu, P.; Rădulescu, M.; Doicin, D.; Roșca, V.; Enescu, D.; Cîndea, I.; Constantinescu, P.; Barbu, M. (1965), Prospekțiuni geofizice, vol. II: Metodele câmpurilor artificiale. *București: Editura Tehnică*, p. 259.

Fig. 1, 2. Rezistivimetrul MiniSting™ R1 (stânga) și cablul marin (dreapta).

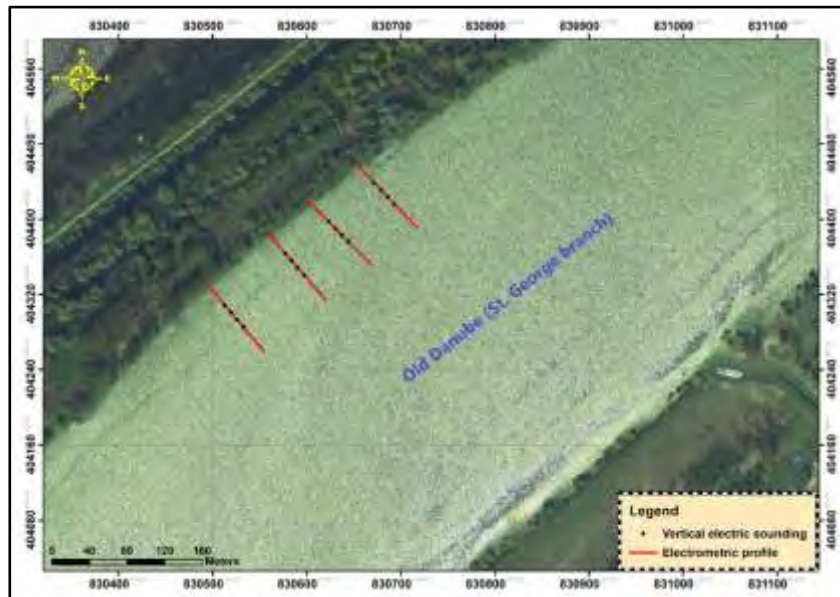

Fig. 3. Hartă cu distribuția profilelor de-a lungul malului drept al brațului Dunărea Veche.

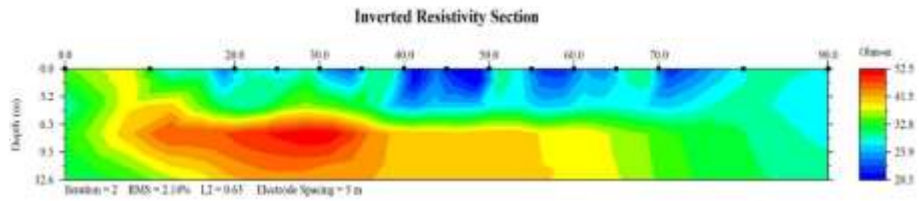

Fig. 4. Profilul 1 cu valorile rezistivităților.

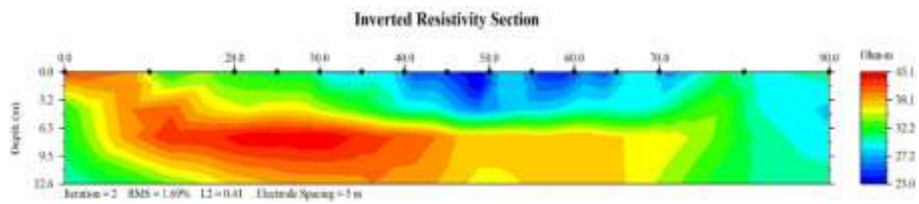

Fig. 5. Profilul 2 cu valorile rezistivităților.

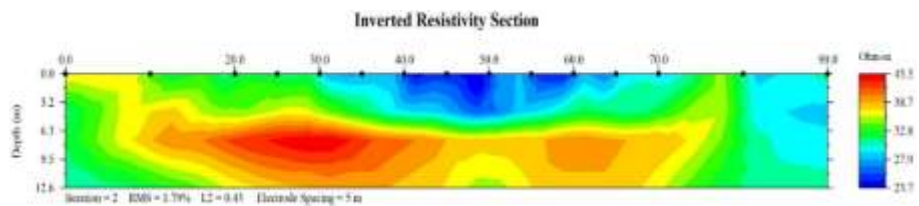

Fig. 6. Profilul 3 cu valorile rezistivităților.

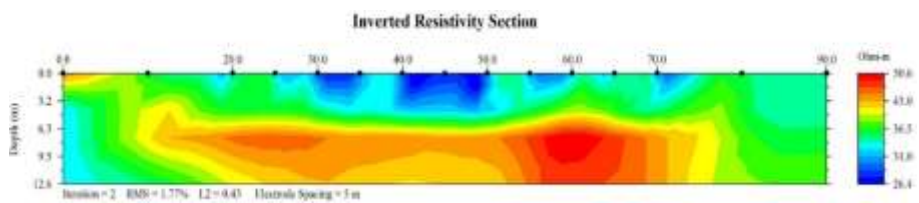

Fig. 7. Profilul 4 cu valorile rezistivităților.

**INVESTIGAȚII GEOELECTRICE PRIN METODA REZISTIVITĂȚII
ELECTRICE ÎN CONFIGURAȚIE STREAMER
ÎN DELTA DUNĂRII, ZONA UZLINA**

Andrei-Gabriel Dragoș,
Gabriel Iordache,
Sorin Anghel,
Laura Duțu

Cuvinte-cheie: Investigații geoelectrice, metoda rezistivității electrice, Delta Dunării, Zona Uzlina.

Investigațiile geofizice bazate pe electrometrie au fost desfășurate pe lacul Uzlina, având ca obiectiv principal testarea metodologică și validarea unui echipament de achiziție continuă pe apă, bazat pe un sistem de tip streamer (cablu acvatic pasiv, echipat cu un dispozitiv de electrozi și conectat la un rezistivimetru multicanal) (Fig. 1).

Obiectivul secundar al acestui studiu a vizat evaluarea adâncimii de penetrare a curentului electric și a fidelității receptării diferențelor de potențial la traversarea limitei apă-sediment, cu scopul identificării tipurilor de sediment. Arealul selectat pentru măsurătorile geoelectrice este localizat în sectorul central-estic al lacului Uzlina, corp de apă reprezentativ pentru complexul acvatic Gorgova-Uzlina. Rețeaua de achiziție a fost proiectată prin dispunerea a trei profile geoelectrice paralele, fiecare având o lungime totală de 180 m, situate la o echidistanță de 50 m. Principiul măsurătorilor de rezistivitate electrică constă în injectarea unui curent electric în sol sau în mediul acvatic prin intermediul a doi electrozi de curent (A și B) și în înregistrarea diferențelor de potențial generate în subsol cu ajutorul unui al doilea set de electrozi, denumiți electrozi de potențial (M și N). Aceste măsurători permit determinarea rezistivității electrice aparente a mediului investigat și oferă informații privind variațiile litologice sau prezența unor structuri subsuperficiale.

În total, au fost executate 13 stații de măsurare de tip Sondaj Electric Vertical (SEV) de-a lungul fiecărui profil. Protocolul de achiziție a inclus câte trei măsurători distincte pentru fiecare punct SEV, vizând niveluri diferite de investigare în adâncime. Pentru a asigura o penetrare mai mare a semnalului la adâncime, distanța dintre electrozii de injecție a curentului (A și B) a fost

mărită progresiv cu câte 5 m pentru fiecare dintre cele trei măsurători SEV. Această configurație corespunde dispozitivului Schlumberger, în cadrul căruia creșterea separației electrozilor de curent permite investigarea unor niveluri stratigrafice situate la adâncimi mai mari. Datele de rezistivitate electrică aparentă au fost procesate utilizând software-ul aferent AGI EarthImager 2D/3D. Faza inițială a procesării a presupus filtrarea punctelor de măsurare aberante, urmată de aplicarea algoritmilor de inversie tomografică pentru a genera pseudosecțiuni 2D ale rezistivității electrice reale (Fig. 2). Datorită geometriei paralele a rețelei de achiziție, a fost posibilă interpolarea geostatistică a celor trei profile 2D, generându-se un model volumetric (3D) ce ilustrează distribuția spațială a rezistivităților pe o suprafață de 150 x 180 m (Fig. 3).

Modelele de inversie (atât secțiunile 2D, cât și modelul 3D) demonstrează o adâncime medie de investigare de aproximativ 12 m. Luând în considerare batimetria locală a lacului Uzlina, cuprinsă între 1,5 și 2 m (variabilă în funcție de regimul hidrologic al Dunării), rezultatele atestă faptul că semnalul electromagnetic a penetrat cu succes dincolo de coloana de apă, pătrunzând adânc în depozitele sedimentare. Analiza modelelor de inversie evidențiază un contrast petrofizic clar. Valorile de rezistivitate înregistrate, care variază de la sub 10 $\Omega\cdot m$ până la peste 100 $\Omega\cdot m$ (cu maxime teoretice ce pot atinge 1000 $\Omega\cdot m$ în acest mediu), sunt specifice domeniului lacustru deltaic. Zonele cu rezistivități scăzute reflectă coloana de apă și pachetele de mături organice și argile, în timp ce anomaliiile rezistive (marcate prin culori calde în modelele 2D și 3D) reprezintă zone cu proprietăți electrice ușor diferite.

Acest studiu demonstrează viabilitatea tehnică și valoarea științifică a măsurătorilor de rezistivitate electrică pe apă în ecosistemele deltaice. Sistemul de tip streamer depășește limitările metodelor tradiționale (precum carotajele punctuale), oferind o imagine continuă, non-invazivă și de înaltă rezoluție a tranziției apă-sediment.

Mulțumiri:

Acest studiu a fost finanțat de Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, Proiect Nucleu PN23300304 (Contract nr. 4N/30.12.2022).

Fig. 1. Sistemul Streamer. Stânga sus – Rezistivimetru.
Dreapta Sus – Cablul Streamer echipat cu electrozi. Stânga jos – așezarea
cablului în apă, fiind menținut de flotori.

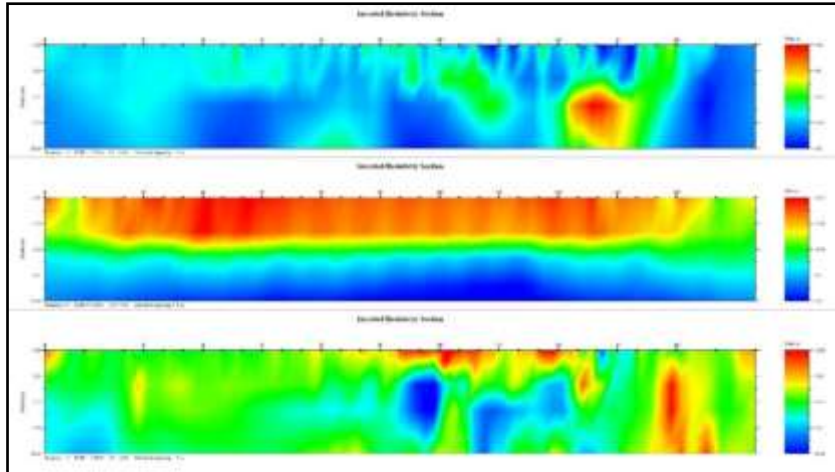

Fig. 2. Pseudosecțiuni de rezistivitate electrică, după procesul de inversie.

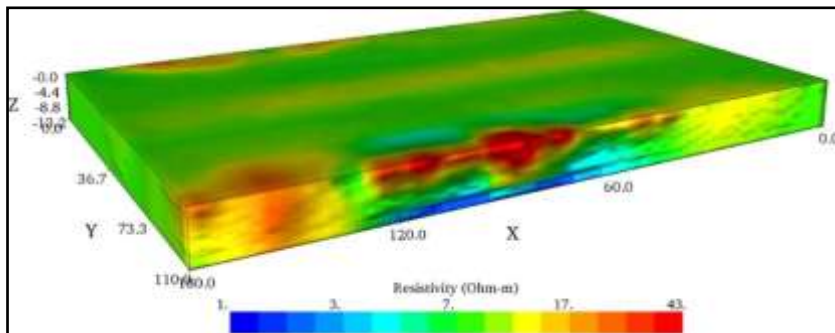

Fig. 3. Model 3D volumetric generat în urma interpolării celor trei profile de rezistivitate electrică.

DEZVOLTAREA UNUI SISTEM INTELIGENT DE MONITORIZARE
**A CONECTIVITĂȚII HIDROLOGICE ÎN ECOSISTEMELE
FLUVIALE ANTROPIZATE DIN DELTA DUNĂRII**

Laura Duțu

Cuvinte-cheie: monitorizare, conectivitate hidrologică, ecosistem fluvial, Delta Dunării.

Conectivitatea hidrologică reprezintă transportul mediat de apă al materiei, energiei și organismelor în interiorul sau între elementele ciclului hidrologic (Pringle, 2001, Freman *et al.*, 2007). Numeroși parametri, precum frecvența, durata, timpul și rata schimburilor diferitelor corpuri de apă, trebuie monitorizați pentru a stabili limitele la care conectivitatea hidrologică este întreruptă (Figura 1).

Până în prezent, în cadrul sistemelor fluviale deltaice meandriforme rectificate antropice așa cum este și Delta Dunării în zonele meandrelor rectificate de pe brațele Sulina și Sfântu Gheorghe (Figura 2), există încă o cunoaștere limitată a modului în care variațiile debitelor de apă și sedimente, precum și intensitatea proceselor de depunere-eroziune în cadrul meandrelor rectificate pot afecta interacțiunile trofice și fluxurile de energie de-a lungul unui gradient de conectivitate hidrologică (între brațul fluvial principal – lunca inundabilă și lacurile situate în depresiunile interdistributare). Monitorizarea în timp real a sistemelor fluviale și a conectivității laterale în acest mediu antropizat devine astfel o necesitate pentru a evalua și conștientiza impactul presiunilor umane asupra acestui ecosistem deltaic și a lua măsurile care se impun în timp util.

În cadrul Proiectului NUCLEU (PN23300304 „Dezvoltarea unui Sistem Inteligent de Monitorizare a conectivității hidrologice în ecosistemele fluviale antropizate din Delta Dunării”, Contract 4N/30.12.2022) dezvoltăm un Sistem Inteligent de Monitorizare Inovatoare care va oferi informații despre efectele intervențiilor antropice (cu precădere rectificările de meandre) asupra conectivității hidrologice în relație cu eutrofizarea, ecologia, geomorfologia, sedimentologia și hidrologia din Delta Dunării (conectivitatea hidrologică între lacurile și brațele Dunării) și care va permite gestionarea rapidă și eficientă a situațiilor de urgență care pot interveni în urma degradării sau chiar a întreruperii conectivității hidrologice laterale.

Sistemul Inteligent de Monitorizare va fi conceput astfel încât să asigure îndeplinirea obiectivelor proiectului prin dezvoltarea unui suport hardware și software de cercetare care să realizeze achiziția automatizată a parametrilor de interes, stocarea și procesarea lor, cu scopul de a monitoriza și pune în evidență modificările, de a observa degradările și de a ajuta la gestionarea rapidă a situațiilor de urgență (Figura 3).

Scopul sistemului este acela de a prelua diferite date de la una sau mai multe platforme hardware de achiziție multisenzor, de a le transmite către o aplicație care va asigura stocarea, integrarea și agregarea acestora, monitorizarea în timp real și alertarea. Platformele hardware de achiziție multisenzor vor putea fi instalate și ulterior relocate în funcție de necesitățile de cercetare în punctele critice, în diferite locații; de aceea, datele preluate de la senzori vor fi georeferențiate și vor fi însoțite de o amprentă de timp.

Este pentru prima dată când un astfel de sistem complex va fi realizat pentru Delta Dunării. Sub influența numeroaselor presiuni antropice, monitorizarea este esențială pentru cuantificarea efectelor antropice asupra mediului acvatic. Impactul uman asupra Deltei Dunării (prin crearea unor canale de rectificare pentru navigație, poluarea cu ape reziduale, pesticide și substanțe nocive, deșeuri industriale, reducerea zonelor inundabile prin baraje și îndiguiri, fie de exploatarea irațională a resurselor prin agricultură, pescuit, vânătoare, turism, cultivarea stufului și defrișarea acestuia, extragerea nisipului) a cauzat schimbări semnificative în structura și modul acesteia de funcționare. Studiile sistematice ilustrează efectele (i) activităților umane și anume, lucrări hidrotehnice precum construcții lacuri de acumulare, regularizări și devieri ale cursurilor de apă, rectificări de meandre, gestionarea terenurilor) și (ii) factorilor naturali (clima, caracteristicile solului, vegetația și topografia) asupra conectivității hidrologice.

Mulțumiri:

Acest studiu a fost finanțat de Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, Proiect Nucleu PN23300304 (Contract nr. 4N/30.12.2022).

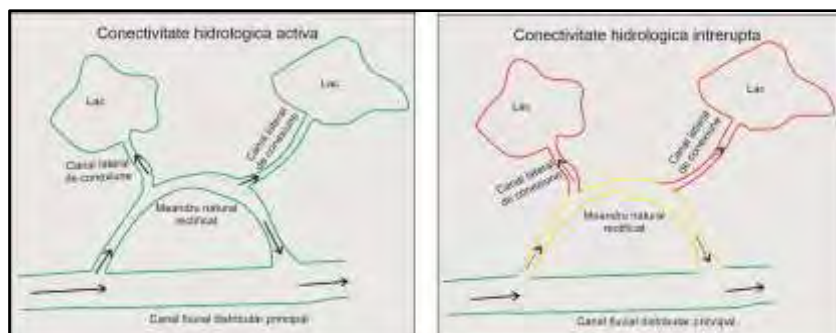

Fig. 1. *Schemă conceptuală a conectivității laterale și a zonelor afectate de întreruperea acesteia (canalul principal este singurul pe care apa și sedimentele circulă continuu în regim normal, în timp ce canalele naturale deconectate prin rectificări de braț principal, marcate cu galben, au fluxuri reduse/întrerupte, iar zonele de depresiune interdistributare sunt izolate complet, marcate cu roșu).*

Fig. 2. *Harta Deltei Dunării cu cei trei distributari principali (Brațele Chilia, Sulina și Sfântu Gheorghe). Cu roșu sunt marcate canalele artificiale ale meandrelor rectificate pe brațele Sulina și Sfântu Gheorghe.*

INTEGRAREA MĂSURĂTORILOR TOPOGRAFICE TERESTRE CU CELE BATIMETRICE PENTRU DEFINIREA PROFILULUI TOPO-BATIMETRIC AL FLUVIULUI DUNĂREA

Gabriel Iordache,
Laura Duțu,
Florin Duțu,
Irina Catianis,
Andrei Gabriel Dragoș,
Bogdan Marius Băraităreanu

Cuvinte-cheie: Măsurători topografice, profil topo-batimetric, Fluviul Dunărea.

Realizarea măsurătorilor topografice în zona de contact dintre apă și uscat reprezintă o etapă fundamentală în vederea integrării datelor terestre cu cele hidrografice, cu scopul obținerii unei reprezentări unitare a reliefului în zonele riverane ale fluviului Dunărea. Particularitățile morfologice ale albiei, precum și variațiile nivelului apei impun utilizarea unor metode și tehnologii moderne de măsurare, capabile să asigure o precizie ridicată și o corelare corectă între măsurătorile realizate pe uscat și cele efectuate în mediul acvatic.

Ridicările topografice ale malurilor Dunării și cele de la interfața apă/uscat (Fig.1) sunt realizate cu ajutorul tehnologiei GNSS, prin utilizarea receptoarelor de clasă geodezică TRIMBLE (R980, R12, R4) (Fig.1) conectate la rețeaua permanentă de stații de referință ROMPOS, ceea ce permite obținerea coordonatelor planimetrice și altimetrice cu o precizie ridicată și raportarea acestora la sistemele naționale de referință. Coordonatele sunt obținute în mod real, prin tehnologia RTK (Real Time Kinematic), acestea fiind disponibile pe loc, în teren, pentru determinarea punctelor de detaliu. De asemenea, această tehnologie facilitează și verificarea imediată a anumitor puncte topografice cunoscute.

În paralel, măsurătorile batimetrice sunt efectuate cu ajutorul ecosondei montate pe ambarcațiuni, echipament care permite determinarea adâncimilor punctuale ale apei de-a lungul unor profile stabilite în prealabil.

Ridicările topo-geodezice au fost materializate prin determinarea unor puncte topografice cu coordonate (X,Y) în Sistem Planimetric Național STEREO '70 și cote (Z) în Sistem Altimetric Național, Marea Neagră '75

Constanța. Pentru fiecare punct topografic măsurat, au fost realizate câte 3 sesiuni de măsurare a câte 5 secunde, iar acolo unde precizia a fost mai slabă, s-au realizat peste 3 sesiuni.

La începutul măsurătorilor topografice, dar și pe parcursul efectuării acestora, au fost executate măsurători suplimentare de verificare, realizate pe borne care aparțin atât Rețelei Geodezice Naționale (Fig.2), cât și Rețelei Administrației Fluviale a Dunării de Jos (AFDJ) (Fig.3). S-au realizat câteva seturi de măsurători de verificare pe fiecare bornă (borna martor, azimutală și de referință), iar rezultatele obținute se încadrează în toleranțele admise, atât pe coordonate, cât și pe cote. Pentru corelarea celor două categorii de date, adâncimile măsurate cu ecosonda sunt transformate în cote topografice prin raportarea acestora la cota interfaței apă/uscat, determinată în timpul măsurătorilor topografice. Această conversie permite corelarea valorilor obținute în mediul submers cu punctele topografice determinate pe uscat prin metode GNSS. Prin integrarea datelor provenite din măsurătorile batimetrice cu cele obținute prin ridicările topografice de pe maluri, se obține profilul topo-batimetric transversal pe albia Dunării (Fig.4). Acesta oferă o imagine completă asupra configurației terenului atât în zona submersă, cât și în cea emergentă, fiind un instrument important pentru analiza morfologiei albiei, monitorizarea proceselor geomorfologice și realizarea modelelor digitale ale terenului în zonele fluviale.

Mulțumiri:

Acest studiu a fost finanțat de Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, Proiect Nucleu-PN 23 30 03 04 (Contract nr. 4N/30.12.2022) și PN 23 30 03 02 (Contract nr. 4N/30.12.2022).

Fig. 1. *Măsurători GPS pentru determinarea cotei topografice la interfața apă/uscăt, pe malul Dunării.*

Fig. 2. *Bornă geodezică cu piramidă la sol – zona Mahmudia-Murighiol (km 84,5).*

Fig. 3. *Bornă geodezică Martor 002-AFDJ, Amonte localitatea Sfântu Gheorghe – km 22.*

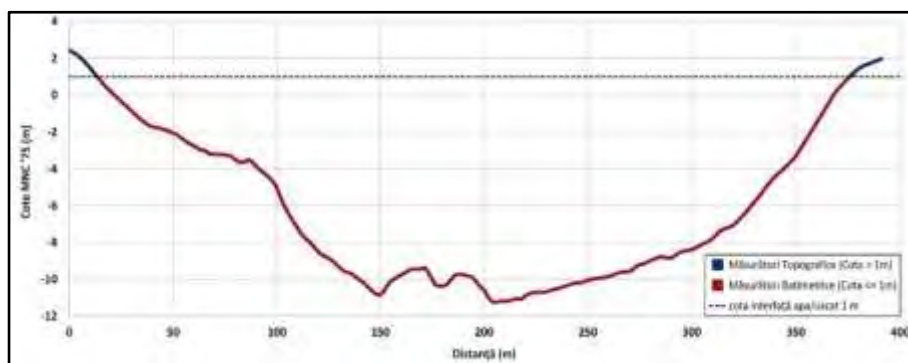

Fig. 4. *Reprezentare grafică a unui profil topo-batimetric pe brațul Sfântu Gheorghe.*

biologie

DIN HERBARUL MUZEULUI DE ȘTIINȚE NATURALE ROMAN –
SPECII ENDEMICE SUSCEPTIBILE DE CLASARE
ÎN CATEGORIA JURIDICĂ FOND

Cătălina Ivan

Cuvinte-cheie: herbar, endemite, clasare.

Herbarul Muzeului de Științe Naturale Roman reprezintă o colecție științifică de plante presate, ce însumează peste 15000 de coli de ierbar. O parte valoroasă din această colecție o constituie speciile de plante endemice sau indigene, colectate de specialiștii muzeului, de-a lungul vremii. Lucrarea de față reprezintă studiul efectuat asupra unui eșantion al colecției de botanică, menit să stabilească susceptibilitatea de clasare a bunurilor culturale și încadrarea lor în categoria juridică Fond a Patrimoniului Cultural Național Mobil. Pentru stabilirea susceptibilității de clasare a plantelor studiate, am luat în considerare criteriile generale de clasare. Vechimea speciilor este de cel puțin 50 de ani din momentul în care au fost colectate. În privința frecvenței de răspândire, plantele studiate sunt endemite carpatice, rare, iar starea lor de conservare este bună.

Pe baza punctajelor valorice acordate fiecărui criteriu general și care însumează minimum 150 de puncte, bunurile culturale studiate sunt susceptibile de clasare. Criteriile specifice de clasare, aplicate de expert, stabilesc încadrarea bunului susceptibil în categoria juridică Fond.

Bunurile culturale susceptibile de clasare în categoria juridică Fond sunt: *Achillea oxyloba* (DC.)Schultz Bip.ssp. *schurii* Heimerl (2 exemplare), *Centaurea triumfetti* All.ssp. *pinnatifida* (Schur) (1 exemplar), *Leucanthemum waldsteini* (Schultz Bip) Ponzar (1 exemplar), *Cerastium transsilvanicum* Schur.(1 exemplar), *Dianthus collinus* W. et K. ssp.*glabriusculus* (Kit) Soo. (2 exemplare), *Dianthus callizonus* Schott & Kotschy (1 exemplar), *Dianthus tenuifolius* Schur. (1 exemplar), *Gypsophila petraea* (Baumg.) Rchb. (1 exemplar), *Silene zawadzkii* Herb.(2 exemplare), *Silene nutans* ssp. *dubia* (Herb) Zapal (8 exemplare), *Erysimum witmanii* ssp.*transsilvanicum* Schur.(2 exemplare), *Gentiana cruciata* L.ssp. *phlogifolia* (Schott & Kotschy)Tutin (2 exemplare), *Primula elatior* (L.) Hill ssp. *leucophylla* (Pax) (1 exemplar), *Hepatica transsilvanica* Fuss. (2 exemplare), *Ranunculus carpaticus* Herb. (1 exemplar), *Campanula carpatica* Jacq .(1 exemplar), *Symphytum cordatum* W.et K. (1 exemplar).

Fig. 1. *Silene zawadzki* Herb., colecția MȘNR.

Fig. 2. *Gypsophila petraea* (Baumg) Rchb., colecția MȘNR.

CARACTERIZAREA FITOSOCIOLOGICĂ A TUFĂRIȘURILOR IDENTIFICATE ÎN JUDEȚUL MUREȘ ȘI SEMNIFICAȚIA LOR CONSERVATIVĂ

Mihaela Sămărghițan

Cuvinte-cheie: județul Mureș, asociații vegetale, habitate Natura 2000, specii rare.

Vegetația de tufărișuri constă în comunități dominate de arbuști, dezvoltate în principal în peisaje agro-silvice, la marginea terenurilor agricole, pe pajiști secundare cu productivitate redusă și pe versanți înclinați, frecvent la liziera pădurilor. Aceste comunități pot avea origine naturală sau secundară, rezultând adesea din procese de degradare a ecosistemelor forestiere cauzate de activități antropice (Coldea, 2015). Ele reprezintă fie stadii serale ale succesiunii vegetale, fie formațiuni relativ stabile, dezvoltate în condiții pedoclimatice limitative (Doniță *et al.*, 2005).

Lucrarea prezintă caracterizarea fitosociologică a comunităților vegetale de arbuști și subarbuști identificate în județul Mureș. Diversitatea formelor de relief, a condițiilor pedo-climatice și influențelor antropice determină prezența în teritoriul cercetat a unui covor vegetal variat cu diverse comunități vegetale adaptate condițiilor locale.

Fitosociologic, tufărișurile care fac subiectul acestui studiu au fost încadrate în clasa *Crataego-Prunetea* Tx. 1962 (syn. *Rhamno-Prunetea* Rivas Goday et Borja Carbonell ex Tüxen 1962). Au fost identificate 3 asociații vegetale incluse în această clasă, și anume: *Prunetum tenellae* Soó 1951, *Crataego-Prunetum spinosae* Hueck 1931 și *Populo tremulae-Coryletum avellanae* Br.-Bl. 1938. Pentru fiecare unitate sintaxonomică se menționează componența floristică, structura biologică, structura fitogeografică și comportamentul ecologic, reflectat prin raportul indicilor ecologici (L,U,T,R,N,S).

Cele mai răspândite comunități vegetale arbustive din teritoriul studiat sunt cele aparținând asociației *Crataego-Prunetum spinosae* Hueck 1931, care au fost identificate în etajele colinar și submontan, formând mantale forestiere ce îndeplinesc funcții ecotonale. În combinația de specii diagnostice participă: *Clematis vitalba*, *Crataegus monogyna*, *Cornus sanguinea*, *Prunus spinosa*, *Rhamnus cathartica* etc. Asociația se dezvoltă într-o largă amplitudine de condiții staționare, fapt evidențiat și de diversitatea componentelor floristice.

Aflată sub intense influențe antropogene, asociația este adeseori destabilizată sau chiar distrusă, dar are o mare capacitate de regenerare.

În anumite comunități xerotermofile, mai ales pe versanți cu orientare sudică și sud-vestică, apar tufărișurile dominate de *Prunus tenella*. Aceste fitocenozes au o valoare conservativă ridicată, fiind incluse în habitatul prioritar 40A0* – tufărișuri subcontinentale peri-panonice.

În teritoriul studiat, fitocenozesle asociației *Populo tremulae-Coryletum avellanae* Br.-Bl. 1938 au fost identificate pe versanți cu expoziție nord-vestică și nordică, de pe care au fost defrișate pădurile de fag și gorun.

Ecologic, tufărișurile contribuie la stabilizarea solurilor și prevenirea eroziunii, precum și la menținerea biodiversității locale, oferind habitate pentru păsări, mamifere mici și insecte (Török *et al.*, 2014). În județul Mureș, aceste formațiuni sunt reprezentative pentru ecosistemele colinare și silvostepice și constituie un element important al peisajului rural tradițional, reflectând interacțiunea dintre condițiile naturale și activitățile umane.

Bibliografie:

- Coldea, G. (ed.) (2015)**, Les associations végétales de Roumanie. Tome 3, Les associations forestières et arbustives. *Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.*
- Doniță, N.; Popescu, A.; Paucă-Comănescu, M.; Mihăilescu, S.; Biris, I. A. (2005)**, Habitatele din România. *București: Editura Tehnică Silvică.*
- Gafta, D.; Mountford, O. (coord.) (2008)**, Manual de interpretare a habitatelor Natura 2000 din România, *Editura Risoprint, Cluj-Napoca.*
- Sârbu, I.; Ștefan, N.; Oprea, A. (2013)**, Plante vasculare din România: determinant ilustrat de teren. *București: Editura Victor B Victor.*
- Sanda, V.; Öllerer, K.; Burescu, P. (2008)**, Fitocenozesle din România: sintaxonomie, structură și dinamică. *București: Ars Docendi.*
- Török, P.; Valkó, O.; Deák, B.; Kelemen, A.; Tóthmérész, B. (2014)**, Traditional land use and grassland biodiversity in Central Europe. *Agriculture, Ecosystems & Environment* **182**: 45-52.
- FloraVeg.EU** – Database of European Vegetation, Habitats and Flora. www.floraveg.eu (Accessed 03.2025)
- Sârbu I.; Ștefan N.; Oprea A. (2013), Plante vasculare din România, determinant ilustrat de teren. *București: Edit. Victor B Victor.*

ANALYTICAL TECHNIQUES FOR THE IDENTIFICATION OF
ADULTERATION AND QUALITY ASSESSMENT
OF *LAVANDULA ANGUSTIFOLIA* MILL. ESSENTIAL OILS

Radu Necula,
Valentin Grigoraș,
Camelia-Paula Ștefanache,
Ruxandra-Mihaela Crețu,
Mădălina Oana Popa,
Ancuța Cristina Raclariu-**Manolică,**
Mihael Cristin Ichim

Keywords: lavender essential oil, GC-MS authentication, adulteration detection, chemometric analysis, quality assessment.

Global demand for aromatic and therapeutic products is rising, increasing the economic importance of essential oils [1]. Their biological effects derive from complex volatile profiles that confer anti-inflammatory, anxiolytic and antimicrobial properties [2]. Lavender oils contain synergistic mixtures in which specific monoterpene and ester ratios outperform isolated components [2]. Adulteration with synthetic compounds or dilution with vegetable oils does not replicate the full biological activity of the original natural product and often greatly reduces antimicrobial and therapeutic effects [1,3]. Verifying the identity and purity of essential oils is therefore essential for maintaining both health benefits and safety.

Adulteration of *Lavandula angustifolia* Mill. oil is common. In a survey of 55 retail samples, only 51% were genuine; 6% were cheaper lavandin oil, 14% contained synthetic additives, and over 29% mixed lavandin with synthetics, giving an overall adulteration rate of about 50% [1]. Earlier reports found contamination in up to 90% of commercial samples [1]. Major frauds include (1) substitution with lavandin (*L. × intermedia*), which has higher camphor and 1,8-cineole, and (2) addition of synthetics such as linalool, linalyl acetate, 3,5,5-trimethyl-**hexyl acetate**, **α**-terpinyl acetate and dipropylene glycol [2]. Dilution with vegetable oils or glycols is also used, often leaving a faint residue on filter paper [2].

Our study presents analytical methods to assess the quality and identity of products containing lavender essential oil. High-resolution techniques, such as GC-MS, distinguish authentic from adulterated oils and differentiate

lavender from lavandin based on their chemical profiles. Chemometric models using 15–22 marker compounds achieve higher classification and can detect geographical or environmental adulteration [4,7]. International standards (ISO 3515) are rather too strict, whereas the European Pharmacopoeia better balances false-positive and false-negative rates [5]. Adulterated oils usually exhibit reduced antimicrobial activity, indicating a loss of functional quality [6].

Acknowledgments:

This research was supported by the Core Program within the National Research, Development, and Innovation Plan 2022-2027, project no. 23020301, and contract no. 7N/2023, funded by MRID.

References:

- [1] Wang, M.; Zhao, J.; Ali, Z.; Avonto, C.; Khan, I. A. (2021), *Journal of Pharmaceutical and Biomedical Analysis*, **199**, 114050.
DOI: 10.1016/j.jpba.2021.114050
- [2] Khatri, P. K.; Paolini, M.; Larcher, R.; Ziller, L.; Magdas, D. A.; Marincas, O. & Bontempo, L. (2023), *SSRN* 4236451.,
DOI: 10.2139/ssrn.4236451
- [3] Pokajewicz, K.; Lamaka, D.; Wiczorek, P. P.; Bortkiewicz, O.; Paluch, E. (2024), *Industrial Crops and Products* **222**, 119744.
- [4] Capetti, F.; Marengo, A.; Cagliero, C.; Liberto, E.; Bicchi, C.; Rubiolo, P.; Sgorbini, B. (2021), *Molecules* **26** (18), 5610.
- [5] Beale, D. J.; Morrison, P. D.; Karpe, A. V. & Dunn, M. S. (2017), *Molecules*, **22** (8), 1339.
- [6] Marinca, S. O.; Feher, I. (2018), *Industrial Crops and Products*, **125**: 241-247.
- [7] Khatri, P. K.; Paolini, M.; Larcher, R.; Ziller, L.; Magdas, D. A.; Marincas, O.; Bontempo, L. (2023), *Microchemical Journal*, **186**, 108343.

**GENTIANA LUTEA L. – A CASE STUDY FOR THE USE OF MAP'S
WITH CONSERVATION STATUS IN FOOD SUPPLEMENTS**

Camelia-Paula Ștefanache,
Valentin Grigoraș,
Mihael Cristin Ichim,
Oana Teodora Apreutesei,
Mădălina Oana Popa,
Ancuța Cristina Raclariu-**Manolică,**
Ruxandra-Mihaela Crețu

Keywords: vulnerable species, MAPs, food supplements, sustainable capitalisation.

This study focused on the challenges associated with the use of medicinal and aromatic plant species (MAPs) with special protection status in food supplements and suggested strategies for their sustainable use. In Europe, about 150 of the 1,500 traded MAP species are considered threatened due to unsustainable harvesting, including *Gentiana lutea*, which is protected under EU legislation. In Romania, this species is classified as vulnerable and is subject to strict conservation measures, including a ban on wild harvesting [1]. However, 39 food supplements containing *Gentiana* spp. were identified on the Romanian market, of which 7 explicitly list *G. lutea*. Labels are often unclear, and although some products claim to be from controlled sources, there is no verifiable evidence of cultivated populations in Romania.

Overharvesting vulnerable species like *G. lutea* threatens their survival, while poor traceability hampers conservation efforts. To reduce pressure on natural populations, strategies such as cultivation (both traditional and *in vitro*), alternative sources of phytochemical compounds, improved traceability legislation, and the development of advanced analytical methods to detect protected species in food supplements are essential.

A number of 18 food supplements containing *Gentiana* species (*G. lutea*, *G. aspecladea*, *G. verna*) were included in the quality and authenticity assessment [2].

The evaluation of these products revealed a series of quality issues: 4 out of the 9 capsule-type products exhibit non-uniform filling, while the majority of the liquid formulations either contain sediment or display

opalescence. Furthermore, 8 of the 18 products exhibit modest phytochemical profiles, both quantitatively and qualitatively.

Significant discrepancies were observed among products labelled as the same *Gentiana* species: some displayed distinct phytochemical profiles or resembled other species. These differences in phenolics and iridoids raise concerns about the authenticity of the raw material. Further verification will be conducted using HPLC and DNA barcoding [1].

Acknowledgments:

This work is performed through the Core Program within the National Research, Development, and Innovation Plan 2022–2027, with the support of MRID, project no. 23020301, and contract no. 7N/2023.

References:

- [1] Ichim M; Creu R; Grigoras V; Popa M; Raclariu-Manolica A; Stefanache C., SAFEMAPS: Integrated analytical solutions for improving the compliance and quality of products obtained from medicinal and aromatic plants to ensure the consumer's protection and the sustainable exploitation of biodiversity. RIO. 2025. 11: e156054.
- [2] European Pharmacopoeia (2019), 10th ed. Strasbourg: European Directorate for the Quality of Medicines & HealthCare.

INSIGHTS INTO THE USE IN FOOD SUPPLEMENTS
OF *DACTYLORHIZA MACULATA* (L.) SOÓ –
A PROTECTED PLANT SPECIES

Ruxandra-Mihaela Crețu,
Mihael Cristin Ichim,
Mădălina Oana Popa,
Oana Teodora Apreutesei,
Valentin Grigoraș,
Ancuta Cristina Raclariu-**Manolică,**
Camelia-Paula Ștefanache

Keywords: protected species, food supplements, biodiversity.

Plant-based food supplements (PFSs) have been increasingly used to complement conventional medicine, playing an important role in human health [1,2]. However, rising global demand has led to the unsustainable exploitation and endangerment of certain species [3]. A major concern is the use of protected species, such as those in the orchid genus *Dactylorhiza*, whose trade is strictly regulated (e.g., CITES) [4].

This study focused on identifying and authenticating PFSs containing *D. maculata*, traditionally used as an aphrodisiac and for treating erectile dysfunction and female sterility [5,6]. On the Romanian market, a few tinctures and hydroalcoholic extracts are sold for this purpose, although scientific evidence supporting these claims is limited. *D. maculata* is subject to strict national and international regulations due to its conservation status, and harvesting it from the wild poses a major concern. As its tubers are mainly used in phytotherapy [7], collection leads to plant destruction and reduced natural regeneration of populations.

Analytical methods were employed to verify product identity, quality, and traceability, supporting biodiversity conservation and preventing the overexploitation of vulnerable species. The study also evaluated compliance (notification, labelling, and trade) to safeguard public health and enhance the regulatory framework.

On the Romanian market, *D. maculata* supplements are rare and mainly sold online. Product quality is variable, with most showing low levels of active compounds, and none fully meeting identity and quality criteria.

The analysis revealed inconsistencies in labelling, notification, and composition, as well as low transparency and traceability. Documentary evidence regarding the origin of the plant material is generally insufficient, with no clear indication of whether it comes from cultivated or wild sources.

These results highlight the need for stricter control and verification of supplement authenticity and compliance. Confirming identity requires appropriate analytical approaches, such as DNA-based techniques (e.g., DNA barcoding) combined with phytochemical evaluation.

Acknowledgments:

This work is performed through the Core Program within the National Research, Development and Innovation Plan 2022–2027, with the support of MRID, project no. 23020301 and contract no. 7N/2023.

References:

- [1] Bozkir, B.; Acet, T.; Özcan, K. (2022), Investigation of the effects of different extraction methods on some biological activities of *Dactylorhiza romana* subsp. *georgica* (Klinge) Soó ex Renz & Taubenheim. *South African Journal of Botany* 149: 347-354.
- [2] Ichim, M.; Crețu, R.; Grigoras, V.; Popa, M.; Raclariu-**Manolică**, A.; Stefanache, C. (2025), SAFEMAPS: Integrated analytical solutions for improving the compliance and quality of products obtained from medicinal and aromatic plants to ensure the consumer's protection and the sustainable exploitation of biodiversity. *Research Ideas and Outcomes* 11: e156054.
- [3] González-López, O.; Rodríguez-González, A.; Pinto, C.G., Arbizu-Milagro, J.; Casquero, P.A. (2024), Hot Spots of Bitter Compounds in the Roots of *Gentiana lutea* L. subsp. *aurantiaca*: Wild and Cultivated Comparative. *Agronomy* 14, 1068.
- [4] Bazzicalupo, M.; Calevo, J.; Smeriglio, A.; Cornara, L. (2023), Traditional, Therapeutic Uses and Phytochemistry of Terrestrial European Orchids and Implications for Conservation. *Plants*, 12, 257.
- [5] Ardelean, A.; Mohan, Gh. (2008), *Flora medicinală a României. Editura ALL, București.*
- [6] Paltinean R.; Ielciu I.; Vlase L.; Mocan A.; Gheldiu A.; Babota M.; Vodnar D.; Crisan, G. (2017), Histo-anatomical Researches, Polyphenolic Profile and Biological Activities of the Aerial Parts and Tubers of *Dactylorhiza maculata* I. Soó. (Orchidaceae). *Farmacia* 65 (6): 837-842.
- [7] Pârvu, C. (1991), **Universul plantelor. Mică enciclopedie. Ed. Enciclopedică, București.**

STUDIUL COLECȚIEI DE LEPIDOPTERE CONSERVATĂ
ÎN PATRIMONIUL ȘTIINȚIFIC
AL MUZEULUI DE ȘTIINȚELE NATURII DOROHOI

Cristina-Iuliana Amarie

Cuvinte-cheie: Insecta, entomologie, Lepidoptera, patrimoniu științific, colecție.

Colecțiile științifice din muzeele de științele naturii constituie un rol esențial pentru cunoașterea biodiversității și pentru desfășurarea cercetărilor taxonomice și biogeografice.

Lucrarea de față valorifică o parte din colecția entomologică conservată în patrimoniul științific al Muzeului de Științele Naturii Dorohoi din cadrul Muzeului Județean Botoșani, focalizându-se pe exemplarele aparținând ordinului Lepidoptera, ordin ce include specii cu o largă distribuție geografică și o importanță pentru cercetare, educație și conservarea patrimoniului natural.

Studiul analizează un total de 7.870 de exemplare, colectate în județele regiunii Moldova, în perioada anilor 1952-1978, dar și din alte județe precum Tulcea, Constanța, Galați, Brăila etc.

Exemplarele au fost colectate și conservate pe ac de către cunoscutul entomolog, profesorul sucevean Ioan Nemeș care, deși a studiat în mod special *Coleophoridae*, a manifestat un interes larg pentru entomologie, colectând și alte grupe de insecte. Această abordare amplă a condus la formarea unei valoroase colecții de insecte, care constituie astăzi un fond important de studiu și referință pentru cercetarea faunistică și taxonomică.

Materialul studiat cuprinde 115 de genuri și 260 de specii aparținând la 40 de familii și 17 suprafamilii, oferind o imagine detaliată a diversității specifice și a distribuției geografice regionale a faunei de lepidoptere din Moldova și nu numai.

În colecție există exemplare ce au servit la descrierea speciilor din familia Nepticulidae: *Stigmella (Fomoria) niculescui* Nemeș, 1970 și *Stigmella (Fomoria) peiuii* Nemeș 1972, taxoni cu poziție controversată. Examinarea acestora a permis stabilirea unor sinonimii, *Ectoedemia (Ectoedemia) klimeschi* (Skala, 1933) și respectiv, *Ectoedemia (Zimmermannia) longicaudella* Klimesch, 1953. Acestea au fost colectate de pe teritoriul României, județele Suceava și Galați.

Până în prezent au fost descrise și prezentate speciile și genurile familiilor Papilionidae (100 exemplare) și Pieridae (1358 exemplare), însoțite de indexul geografic al locurilor de colectare.

Colecția de insecte a Muzeului de Științele Naturii Dorohoi, nu este doar un depozit de exemplare, ci și o arhivă vie a naturii, esențială pentru cercetare și educație. Valorificarea colecției entomologice prin studii și publicații contribuie la conștientizarea importanței protejării mediului și integrarea indicatorilor entomologici în programele de monitorizare ecologică și de management al biodiversității.

SINELOBUS VANHAARENI BAMBER, 2014 (CRUSTACEA:
TANAIDACEA: TANAIDIDAE) – PRIMA SEMNALARE DIN
MAREA NEAGRĂ ȘI ISTORICUL INVAZIEI ÎN APELE EUROPENE

Maxim-Jean Bâlcu,
Andrei Ștefan,
Rozalia Magda Motoc,
Dumitru Murariu,
Oana Paula Popa

Cuvinte-cheie: specii invazive, Tanaidacea, Marea Neagră, căi de invazie, COX1, filogenie moleculară.

Răspândirea speciilor non-indigene reprezintă o preocupare globală serioasă, deoarece afectează comunitățile biologice native și poate avea implicații economice la scară largă. Dintre speciile acvatice, crustaceele sunt frecvent implicate. În prezentul studiu semnalăm prima apariție a crustaceului tanaidaceu invaziv *Sinelobus vanhaareni* Bamber, 2014 în Marea Neagră, mai precis pe coasta sa vestică, în porturile românești Constanța și Năvodari. Mii de indivizi în toate stadiile de viață, eșantionați dintr-o singură locație, demonstrează o populație deja stabilită și înfloritoare, în timp ce un singur haplotip COI comun speciemenelor din România, Germania și Canada indică evenimente de invazie recente în apele europene și nord-americane. În urma analizei datelor extrase din literatură și din bazele de date publice privind distribuția speciei, a fost evidențiată preferința acesteia pentru salinitate scăzută și au fost indicate două potențiale focare pentru viitoare invazii în Marea Baltică și Marea Nordului. Navigația de agrement și traficul dintre porturile mici și marine reprezintă cel mai probabil mecanism de dispersie, specia preferând stratul de vegetație (biofilm) care colonizează ambarcațiunile (hull-fouling). De asemenea, studiul prezent furnizează caractere morfologice suplimentare, bazate pe microscopie optică (figura 1) și electronică (SEM), pentru a fi utilizate în identificări viitoare ale speciei.

Fig. 1. *Sinelobus vanhaareni* din Marea Neagră; sus: femelă ovigeră; jos: mascul; vedere dorsală. Scală: 1 mm. Foto: Andrei Ștefan.

**O COMUNITATE CAVERNICOLĂ DE PĂIANJENI DIN CANIONUL
VROMONER (ALBANIA-GRECIA) SUSȚINUTĂ
DE CHEMOSINTEZA**

Andrei Ștefan,
Raluca I. Băncilă,
István Urák,
Blerina Vrenozi,
Zofia Głabiak,
Ninon Lecoquierre,
Cord Eiberger,
Luisa Dainelli,
Mark Maraun,
Jean-François Flot,
Serban M. Sârbu,
Traian Brad

Cuvinte-cheie: peșteri, sulf, biospeologie, rețea trofică, haplotip.

Peșterile au fascinat și alimentat curiozitatea și imaginația încă de la începuturile omenirii, reprezentând formațiuni centrale în evoluția și mitologia umană. Odată cu instituirea biospeologiei ca știință de sine-stătătoare, această fascinație a oamenilor s-a îndreptat către organismele adaptate la mediul de viață cavernicol. Din multitudinea de peșteri, o grupă aparte este reprezentată de peșterile formate sub acțiunea corozivă a acidului sulfuric rezultat în urma oxidării hidrogenului sulfurat, iar ecosistemele acestor peșteri sunt susținute parțial sau în totalitate de chemosinteză. Trei astfel de peșteri (Sulfuroasă, Țestoasei și Atmos) se găsesc pe valea râului Sarandaporo, pe granița greco-albaneză, iar procesele chemosintetice din interior susțin comunități faunistice diverse și relații trofice complexe. Comunitățile microbiene, ce formează biofilme pe suprafețele umede sau submerse, sunt constituite predominant din microorganisme sulf-oxidante din genurile de bacterii filamentoase *Thiotrix* și *Beggiatoa*. Fauna de nevertebrate din Peștera Sulfuroasă este constituită din 34 de specii (oligochete, gastropode, amfipode, izopode, pseudoscorpioni, scorpioni, acarieni, păianjeni, miriapode, colebole, diptere și coleoptere), dintre care opt specii sunt endemice. Probabil cea mai impresionantă comunitate din

această peșteră este reprezentată de o pânză de păianjeni comună, cu o suprafață de peste 100 mp și „casă” pentru peste 100.000 de păianjeni din speciile *Tegenaria domestica* (Agelenidae) și *Prinerigone vagans* (Linyphiidae). Analiza izotopilor stabili ($\delta^{13}\text{C}$ și $\delta^{15}\text{N}$) a arătat că rețeaua trofică ce susține această comunitate este alimentată de producția primară realizată *in situ* de biofilmele bacteriene sulf-oxidante și transferată apoi, prin larvele și adulții de chironomide, către prădători. Rețelele de haplotipuri au arătat că populațiile cavernicole de păianjeni sunt diferite față de cele de la suprafață, iar analiza microbiomului la specia *T. domestica* a arătat o valoare mai mică a indicelui Shannon comparativ cu un exemplar de la suprafață.

Rezultatele noastre demonstrează un caz unic de comportament colonial facultativ la specii cosmopolite de păianjeni, probabil determinat de abundența de hrană și au identificat zone din peșteri relevante biologic pentru măsuri de conservare a biodiversității în aceste peșteri sulfidice.

CUNOAȘTEREA DIVERSITĂȚII AVIFAUNISTICE A ORAȘULUI ROMAN

Gabriela Vîrgă

Cuvinte-cheie: avifaună, biodiversitate, Roman.

Observațiile realizate asupra avifaunei din zona orașului Roman în perioada noiembrie 2024-mai 2025 au avut ca scop **aprecierea diversității speciilor, a efectivelor de păsări și stabilirea dinamicii sezoniere.**

Metode de lucru: **observarea păsărilor cu ochiul liber, cu ajutorul binoclului și ale unor aspecte legate de comportamentul păsărilor în timpul construirii cuibului, depunerii ouălor, hrănirii puilor, urmărirea emisiilor sonore în perioada cuibăritului și formării perechilor, fotografierea, metoda traseelor pentru aprecierea numerică și stabilirea densității păsărilor.**

Rezultate și concluzii:

Au fost identificate 56 de specii de păsări, care aparțin unui număr de 13 ordine și 28 de familii. Cel mai mare număr de specii a fost înregistrat în zona Pod Moldova – 38 de specii, urmată de zona Parcului Mare – 28 de specii și Livada Episcopiei – 15 specii. Ordinele cele mai bine reprezentate sunt: Passeriformes și Charadriiformes, iar dintre familii amintim: Accipitridae, Corvidae, Picidae, Fringillidae, Hirudinidae, Laridae. Ca origine geografică cele 56 specii aparțin următoarelor tipuri geografice: elemente palearctice – 27 specii, europene – 14 specii, holarctice – 6 specii, europeo-turkestanice – 5 specii, arctice – 2 specii, în timp ce tipul siberian și cosmopolit sunt reprezentate prin câte o specie. Speciile identificate aparțin următoarelor categorii fenologice: sedentare – 30 de specii, oaspeți de vară – 21 de specii, oaspeți de iarnă – 3 specii, parțial migratoare – 2 specii.

Fig. 1. *Cyanistes caeruleus* (Linnaeus, 1758), MSNR. **Foto: Gabriela Vîrgă.**

Fig. 2. *Cygnus olor* (J.F.Gmelin, 1789), Parcul Roman.
Foto: Gabriela Vîrgă.

Fig. 3. *Phylloscopus* sp. Parcul Roman. *Foto: Gabriela Vîrgă.*

MUZEUL ȘI ȘCOALA. PEDAGOGIE MUZEALĂ

Ionela-Alexandra Boboc

Cuvinte-cheie: muzeu, școală, pedagogie, proiecte, insecte.

În ultimii ani, programele de pedagogie muzeală dedicate elevilor au cunoscut o popularitate tot mai mare, impunându-se ca o alternativă eficientă la orele tradiționale desfășurate în școli. Printre multiplele avantaje ale acestor proiecte se numără flexibilitatea derulării pe tot parcursul anului școlar, promovarea unui stil de învățare activ și cooperant, precum și oferirea unei libertăți creative care contribuie la dezvoltarea originalității.

Muzeul transmite informația în special prin intermediul materialelor vizuale, audiovizuale și tactile, constituind o formă de comunicare mai eficientă decât cea clasică, completată de dialogul care implică elevul în mod direct în procesul de învățare. Publicul țintă principal rămâne reprezentat de elevii din ciclurile primar și gimnazial.

În anul școlar 2022-2023, programul a avut ca temă „**Insectele** – de la pasiune la știință”. Activitățile s-au desfășurat atât în unitățile de învățământ, cât și la sediul Muzeului de Științe Naturale Piatra-Neamț, prin vizitarea expoziției permanente și a expozițiilor itinerante: „**Specii invazive din România de interes pentru Uniunea Europeană**”, concept și realizare de Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion” Tulcea, în colaborare cu Universitatea din București, și „**Mirodeniile – povești cu gust**”, organizată în parteneriat de specialiștii Complexului Muzeal de Științele Naturii „Ion Borcea” Bacău.

Programul s-a derulat în lunile martie, aprilie și mai 2023, precum și în octombrie/noiembrie 2023. Scopul activităților a constat în extinderea orizontului de cunoaștere al elevilor prin utilizarea unor prezentări PowerPoint și prin furnizarea de informații generale referitoare la diversitatea speciilor de insecte. Totodată, s-a urmărit dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a mediului înconjurător, precum și stimularea interesului pentru cercetarea științifică. Una dintre cele mai relevante activități practice a constat în observarea, cu ajutorul lupei binoculare, a principalelor structuri anatomice ale insectelor, facilitând astfel înțelegerea caracteristicilor morfologice.

La finalul activității, elevii și-au demonstrat capacitatea de sinteză și creativitatea prin realizarea unor desene.

În concluzie, se poate evidenția faptul că muzeele depășesc rolul tradițional de instituții destinate conservării patrimoniului, devenind instituții active, implicate în educație și în formarea elevilor.

Fig. 1. Imagini de la activitatea „Insectele – de la pasiune la știință” – elevi ai Școlii Gimnaziale „Elena Cuza” Piatra-Neamț.

Fig. 2. Desene realizate în cadrul activității „Insectele – de la pasiune la știință”- elevi ai Școlii Gimnaziale „Elena Cuza” Piatra-Neamț.

Fig. 3. Imagini de la activitatea „Insectele – de la pasiune la știință” – elevii claselor pregătitoare ai Școlii Gimnaziale Nr.2 Piatra-Neamț.

Fig. 4. Imagini de la activitatea „Insectele – de la pasiune la știință” – elevii claselor Colegiul Național „Roman-Vodă”, Roman.

ARHEOLOGIE

**O SINTEZĂ A REZULTATELOR CERCETĂRILOR ARHEOLOGICE
DESFĂȘURATE ÎN PEȘTERA MARE / PEȘTERA NR. 14
DIN CHEILE VÂRGHIȘULUI
(JUDEȚUL HARGHITA)**

Mădălina Stănescu
Marian Cosac
George Murătoareanu
Ștefan Vasile
Daniel Vereș

Cuvinte-cheie: paleolitic, Peștera Mare / Peștera nr. 14, utilaj litic, faună, epoca bronzului, ceramică.

Cheile Vârghișului sunt plasate la contactul dintre Munții Perșani (Munții Vârghișului) și Munții Harghita (Muntele Cucu). Arealul este foarte cunoscut din punct de vedere speologic, prin numărul ridicat de peșterii (peste 132, repartizate în patru nivele de carstificare).

Peștera Mare / Peștera nr. 14 este amplasată pe versantul stâng al Cheilor Vârghișului, la aproximativ 18 m deasupra talvegului. Aceasta prezintă o serie de săli și galerii ce totalizează 1100 m. Portalul se deschide sub forma unei bolte arcuite, cu o lărgime de 12 m și o înălțime de 6 m. În sala principală pachetul sedimentar este ușor ascendent, dar se orizontalizează în sala din stânga acestuia. Consistentul pachet sedimentar din galeria principală a fost afectat de cercetări arheologice antetrioare, cu secțiuni încă vizibile la nivelul de călcare. Investigațiile au fost efectuate de Julius Teutsch, Maria Mottl și István Denés, dar – din păcate – rezultatele obținute sunt cunoscute în mică măsură, făcând aproape imposibil identificarea paternității gropilor / secțiunilor vizibile la nivelul de călcare.

Cercetările efectuate cu intermitențe, între 2019 și 2025, au urmărit evaluarea etapelor de locuire preistorică și post-preistorică. În atingerea obiectivelor propuse au fost deschise șase secțiuni, în zone neafectate sau parțial afectate de investigațiile anterioare. Rezultatele obținute confirmă potențialul pentru perioada paleoliticului mijlociu, a epocii bronzului și evului mediu.

Fig. 1. Peștera Mare / Peștera nr. 14: prima cartare (1836).

Fig. 2. Peștera Mare / Peștera nr. 14: portalul.

Fig. 3. Peștera Mare / Peștera nr. 14:
Secțiunea IV (S. IV) – cercetările arheologice din anul 2024.

Fig. 4. Peștera Mare / Peștera nr. 14:
Secțiunea IV (S. IV) – cercetările arheologice din anul 2024.

ASPECTE PRIVIND CRONOLOGIA LOCUIRII STARČEVO-CRIȘ DIN NORD-ESTUL MUNTENIEI

Daniel Garvăn

Cuvinte-cheie: neolitic, Starčevo-Criș, cronologie, nord-estul Munteniei.

Cercetarea neoliticului în spațiul analizat nu a reprezentat, de-a lungul timpului, o preocupare constantă, fapt reflectat în caracterul lacunar al descoperirilor atribuite celor două culturi atestate în zonă – Starčevo-Criș și cultura ceramicii liniare. Majoritatea acestor descoperiri au contribuit, în principal, la conturarea hărții de răspândire a comunităților neolitice, fără a permite analize aprofundate privind organizarea și evoluția lor.

Vestigiile atribuite primelor comunități neolitice, aparținând culturii Starčevo-Criș, provin în mare parte din situri investigate cu scopul cercetării unor depuneri antropice ulterioare. Din cele 29 de semnalări cunoscute până în prezent, doar opt sunt rezultatul unor săpături sistematice. Cu excepția siturilor de la Seciu (județul Prahova) și Coțatcu (județul Buzău), materialul arheologic recuperat este redus cantitativ, slab conservat și constă, în principal, din fragmente ceramice, adesea lipsite de decor.

Pe lângă datele provenite din aceste două situri, informații noi privind evoluția cronologică a așezărilor neolitice timpurii au fost obținute în urma cercetărilor recente de la Urlați (județul Prahova) și Dara (județul Buzău).

Situl de la Dara este situat pe versantul sudic al Dealului Istrița, în proximitatea contactului cu zona de câmpie. Cunoscut încă din a doua jumătate a secolului al XX-lea prin descoperirea unui mormânt datat în secolul al IV-lea p.Chr., situl a fost verificat în anul 2022, în urma cercetărilor de suprafață fiind identificate fragmente ceramice atribuite culturii Precucuteni. Sondajele efectuate în toamna aceluiași an au evidențiat existența unei așezări aparținând culturii Starčevo-Criș. În cele două sondaje au fost identificate concentrări de fragmente ceramice, lipitură arsă și resturi osteologice.

Deși datele obținute sunt, deocamdată, limitate, acestea contribuie la nuanțarea și completarea tabloului cronologic al locuirii neolitice timpurii din acest sector geografic.

Fig. 1. *Dara: aglomerări de materiale arheologice aparținând nivelului Starčevo-Criș.*

CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA
HABITATULUI PRECUCUTENIAN DE PE VALEA MOLDOVEI:
AȘEZAREA DE LA VADU MOLDOVEI - PE LAZ

Sorin Ignătescu
Constantin Aparaschivei

Cuvinte-cheie: cultura Precucuteni, Vadu Moldovei - „Pe Laz”, habitat, ceramică.

Situl arheologic precucutenian de la Vadu Moldovei este situat în partea **estică a localității**, în extravilanul acesteia, pe dealul numit *Pe Laz*. Așezarea ocupă **extremitatea unei terase înalte, cu expunere sudică, situată la altitudinea de 351 m, care este mărginită în sectoarele vestic, sudic și estic de versanți abrupti, în timp ce spre nord terenul continuă printr-o pantă ușor ascendentă, care oferă condiții prielnice pentru locuire.**

Existența sitului era cunoscută anterior din informațiile pe care ni le-a transmis fostul student Vasile Miron, originar din Vadu Moldovei. În urma **unei cercetări de teren, efectuată în primăvara anului 2025, pe suprafața sitului, am identificat și colectat materiale arheologice atribuite culturii Precucuteni. Analiza preliminară a ceramicii descoperite indică o posibilă încadrare cronologică a așezării în etapele evolute ale culturii Precucuteni, fazele II sau III.**

Prin **poziția sa geografică și prin materialele arheologice identificate, noul punct arheologic se înscrie în rețeaua așezărilor precucuteniene deja cunoscute, situate în bazinul Râului Moldova, precum cele de la Plăieșu-La Nord de Sat (județul Neamț) (Diaconu et alii, 2024), Antoceni-Săliște (Andronic et alii, 2009) și Baia-În Muchie (județul Suceava) (Niculică, Andronic, 2000; Niculică, Ursu, 2014), contribuind la completarea și nuanțarea datelor privind distribuția și organizarea habitatului preistoric din această zonă. Descoperirea deschide, totodată, perspective pentru viitoare investigații arheologice sistematice, menite să clarifice rolul și dinamica acestui sit în cadrul peisajului cultural precucutenian.**

Bibliografie:

- Andronic, M.; **Niculică**, B.-P.; **Ignătescu**, S. (2010), *Antoceni-Săliște, com. Forăști, jud. Suceava*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România. Campania 2009*, XLIV, p. 327, 328.
- Aparaschivei, C. (2020), *Cultura Precucuteni: în lumina noilor cercetări arheologice*, teză de doctorat, Institutul de Arheologie Iași, manuscris, Iași.
- Diaconu, V.; Mischka, C.; Mischka, D.; Aparaschivei, C.; Crețu, E.-I. (2024), *Vestiges and Interdisciplinary Contributions on the Eneolithic, the Bronze Age, and the Iron Age in the Moldova Valley. The Archaeological Site of Plăieșu (commune of Timișești, Neamț County)*, în Aparaschivei, D.; Bilavschi, G.; Bacumenco-Pîrnău, L. (eds.), *Varia Archaeologica (IV). Provocări, căutări și certitudini în cercetarea arheologică românească actuală*, Editura „Mega”, Cluj-Napoca, p. 77-113.
- Niculică**, B.-P.; Andronic, M. (2000), *O nouă așezare precucuteniană în nordul Moldovei*, în *Suceava*, XXIV-XXV (1997-1998), p. 7-17.
- Niculică**, B.-P.; Ursu C.-E. (2014), *Baia, com. Baia, jud. Suceava, punct: În Muchie*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România. Campania 2013*, XLIX, p. 209-213.

Fig. 1. Vadu Moldovei - „Pe Laz”:
amplasamentul sitului arheologic precucutenian.

DIGITALIZAREA PATRIMONIULUI ARHEOLOGIC PREISTORIC. UN PROIECT PENTRU PUBLIC ȘI PENTRU CERCETARE

Vasile Diaconu
Matei Bosîncianu

Cuvinte-cheie: Muzeul de Istorie și Etnografie Târgu Neamț, preistorie, digitalizare, modele 3D, ceramică, obiecte de bronz, colecție muzeală.

La Muzeul de Istorie și Etnografie Târgu Neamț a fost inițiat în anul 2026 un proiect de digitalizare a unui segment al patrimoniului arheologic, cu scopul principal de a facilita accesul publicului la anumite artefacte, care sunt mai deosebite, prin intermediul canalelor virtuale.

Implementarea acestui demers a fost realizată de firma S.C. Vatrion S.R.L., specializată în astfel de tehnologii și a presupus scanarea 3D a unui lot de obiecte aflat în colecțiile instituției muzeale amintite. Într-o primă etapă au fost analizate 30 de piese, aparținând unor etape cronologice și categorii funcționale variate. Au fost investigate vase ceramice pictate și decorate prin incizare, reprezentări antropomorfe și zoomorfe, unelte din silex, artefacte de bronz și obiecte cu valoare socială confecționate din os și piatră. Un accent deosebit s-a pus pe obiectele specifice culturilor Precucuteni și Cucuteni, dar au fost digitalizate și artefacte din epoca bronzului și prima epocă a fierului.

Unul dintre obiectivele acestui proiect a fost acela de a digitaliza piesele de patrimoniu și de a le pune la dispoziția publicului larg, prin generarea unor modele 3D care să poată fi vizualizate pe o platformă specializată și prin accesarea unui cod QR. Un alt obiectiv a fost acela ca prin obținerea unor „replici” virtuale ale pieselor să limităm manevrarea lor și, în acest fel, să contribuim la o mai bună conservare a acestora. Nu în ultimul rând, scanarea 3D a avut și un scop științific, prin obținerea unor imagini de înaltă rezoluție ale suprafețelor pieselor, care să ajute la o mai bună înțelegere a tehnologiilor de confecționare și a modului în care au fost realizate elementele decorative. Un mare avantaj decurge și din faptul că s-au obținut caracteristici metrice foarte precise pentru fiecare obiect în parte.

Proiectul de digitalizare, deși nu a vizat un lot foarte amplu de artefacte, și-a demonstrat utilitatea prin generarea unor produse virtuale care vor fi accesibile publicului larg, dar a oferit și un bagaj informațional util, transpus în manieră grafică, care va fi utilizat în scop științific.

Fig. 1. Muzeul de Istorie și Etnografie Târgu Neamț:
 modele 3D al unor piese arheologice
 (imagini 3D: – S.C. Vatrion S.R.L.; foto: V. Diaconu).

PARCURSUL TERMINOLOGIC ȘI INTERPRETATIV
**AL ABORDĂRILOR FIGURINELOR FEMININE CUCUTENIENE
ÎN ISTORIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ**

Alina Patriche

Cuvinte-cheie: plastică antropomorfă, cultura Cucuteni, terminologie, interpretare, istoriografie, Zeița-Mamă.

Încă de la primele săpături arheologice și până în prezent, cultura Cucuteni a dezvăluit cercetătorilor un număr ridicat de obiecte cu valoare culturală. Printre artefacte se numără arhicunoscutele și mult dezbătutele statuete antropomorfe. Învăluite parcă de mister, fascinația omului față de figurinele antropomorfe și antropomorfismul în sine nu ține cont de timp, ori spațiu, astfel că generații la rând au încercat să le descopere sensul.

Studiul de față își propune să analizeze un număr cât mai generos de lucrări din literatura de specialitate românească (articole, sinteze generale, monografii, prezentări de sit etc.), în vederea realizării unei analize unitare a interpretărilor și (mai ales) a terminologiei utilizate de către cercetătorii români în cuprinsul teoriilor formulate cu privire exclusiv la plastica antropomorfă feminină aparținând culturii Cucuteni (cu câteva extensii spre cultura Precucuteni și aspectul local Ariușd).

În privința obiectivelor care stau la baza cercetării, se dorește, în primul rând, observarea parcursului terminologic și interpretativ de-a lungul timpului, având în vedere contextul istoric și politic al perioadei în care s-a scris, cât și posibilele influențe venite din curentele arheologice ale momentului și din partea autorilor străini. De asemenea, se vor stabili anumite criterii care vor fi urmărite în decursul analizei, precum autorul, anul și tipul publicației, sursele, trimiterile și autorii citați în lucrările de specialitate, terminologia utilizată în surse (cuvinte precum: idol / statueta / figurină, zeiță, steatopigie, pubian / inghinal etc.) sau teme/subtemele la care se face referire în surse (Marea Mamă, Marea Zeiță, Zeița-Mamă, fertilitate, fecunditate etc.).

Considerăm că un asemenea studiu poate contribui la clarificarea terminologiei utilizate în literatura de specialitate românească dedicată plasticii antropomorfe cucuteniene și la evidențierea măsurii în care contextele istorice și teoretice au modelat interpretările formulate.

**CÂTEVA CONSIDERAȚII DESPRE INDUSTRIA LITICĂ
CIOPLITĂ ȘI ȘLEFUITĂ
DIN SITUL DE LA VÂNĂTORI-NEAMȚ - DEALUL OSOI**

Ioana-Cosmina Hrinciuc

Cuvinte-cheie: eneolitic, cultura Cucuteni, utilaj litic, tehnologie.

Utilajul litic cioplit și șlefuit ocupă un rol important în ceea ce înseamnă înțelegerea organizării economice a unei comunități, a practicilor tehnologice și chiar a dinamicii socio-culturale. Cercetarea de față aduce către public un sit descoperit recent în cadrul unor cercetări arheologice preventive.

Marile lucrări de infrastructură ce au avut loc anul trecut pe teritoriul județului Neamț, au dezvăluit importante descoperiri arheologice. Printre ele se numără și cele din situl de la Vânători-Neamț - Dealul Osoi. Obiectivul a fost descoperit cu ocazia lucrărilor de execuție a *Autostrăzii Unirii* (A8). Acesta este databil în faza Cucuteni A, iar în cadrul săpăturilor preventive ce s-au efectuat de-a lungul a aproximativ jumătate de an, s-au scos la lumină importante vestigii arheologice. Amintim în principal două locuințe incendiate, aflate într-o stare precară de conservare din cauza solului foarte acid, fragmente ceramice, unelte litice cioplite și șlefuite etc. Cercetarea de față are menirea de a dezvălui publicului câteva precizări despre utilajul litic cioplit și șlefuit din cuprinsul așezării cucuteniene, precum și de a evidenția caracteristicile tehnologice și tipologice ale acestora. Pe baza lor se vor putea surprinde, parțial, fragmente din viața de zi cu zi a comunității umane de aici: ocupații, materii prime utilizate, relații de schimb la distanțe mari etc.

Fig. 1. Vânători-Neamț - „Dealul Osoi”:
imagine aeriană asupra zonei cercetate din cuprinsul sitului arheologic.

INVESTIGAȚII ARHEOLOGICE ȘI GEOFIZICE
ÎN SITUL VĂCULEȘTI - LA PRISACĂ
(COMUNA VĂCULEȘTI, JUDEȚUL BOTOȘANI)

Adela Kovács
Doris Mischka
Carsten Mischka
Constantin Aparaschivei

Cuvinte-cheie: eneolitic, cultura Cucuteni, Văculești-„La Prisacă”, săpături arheologice, prospecțiuni geofizice.

În cadrul proiectului internațional *Siedlungs- und Landschaftsarchäologie im Spätneolithikum und in der Kupferzeit in Ostrumänien*, accesat de „*Friedrich-Alexander*” *Universität – Philosophische Fakultät und Fachbereich Theologie – Department Alte Welt und Asiatische Kulturen*, finanțat de *Deutsche Forschungsgemeinschaft*, au fost efectuate o **serie de cercetări non-invazive** pe suprafața mai multor situri arheologice de pe teritoriul județului Botoșani.

La începutul anului 2024 a fost inițiată o **campanie de cercetare geofizică pe suprafața** sitului Văculești-*La Prisacă*. Așezarea este situată pe un platou înalt, apărat natural prin pante abrupte pe laturile de nord, vest și est. S-a constatat faptul că **limitele așezării depășește** cu mult suprafața estimată inițial, de 6 ha, **din estimările actuale rezultând cca. 50 hectare acoperite** de urme de locuire aparținând fazei Cucuteni B. Evaluarea de teren din campania 2025 și-a propus efectuarea unor investigații suplimentare, prin sondaje, existând suspiciunea că este posibil ca situl să aparțină mai multor etape de locuire, sau să se încadreze în categoria siturilor de mari dimensiuni cu densitate scăzută. Sondajele efectuate au fost realizate inclusiv cu scopul prelevării de materiale necesare analizelor ¹⁴C și lămurirea etapelor de construcție a clădirilor din cuprinsul așezării.

RESTAURAREA ȘI CONSERVAREA VASULUI CUCUTENIAN
AFLAT ÎN COLECȚIA DE ARTĂ
A ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ
(UNESCO)

Constantin Preoteasa
Dumitru Bostan

Cuvinte-cheie: UNESCO, Colecția de Artă, eneolitic, cultura Cucuteni, Valea Lupului - „Fabrica Chimică”, vas, artă decorativă.

În anul 1971, în timpul mandatului ambasadorului Valentin Lipatti (fratele marelui artist Dinu Lipatti), *Colecția de Artă a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură* (UNESCO) s-a îmbogățit cu un artefact de prestigiu din etapa Cucuteni B2, descoperit probabil în perioada 1953-1957, de către Marin Dinu, în cuprinsul așezării de la Valea Lupului - *Fabrica Chimică* (unde se află în prezent *Fabrica de Antibiotice de lângă Iași*).

Piesa a fost împrumutată temporar prestigioasei Organizații de către România pentru 99 de ani, până în 2070, și reprezintă cel mai vechi obiect de patrimoniu din *Colecția de Artă* UNESCO, cu o vechime de peste 5500 de ani.

Vasul, descoperit fragmentar și alcătuit din 44 de fragmente ceramice originale, reprezintă o veritabilă capodoperă a artei decorative cucuteniene, are forma bitronconică și decor pictat, cu șerpi stilizați.

În perioada mai-iunie 2025, sub înaltul patronaj al Excelenței Sale Doamna Simona-Mirela Miculescu, ambasador delegat permanent al României pe lângă UNESCO și Președinte al celei de-a 42-a Conferințe Generale UNESCO (2023-2025), și cu sprijinul Consiliului Județean Neamț, am avut oportunitatea de a restaura și conserva excepționalul artefact.

Operațiunea de restaurare-conservare a presupus desfacerea vasului și înlăturarea plombelor și a adezivului utilizat anterior, curățarea și tratarea fizico-chimică a fragmentelor ceramice originale pentru îndepărtarea impurităților, uscarea și peliculizarea fragmentelor ceramice originale, recompunerea vasului pe baza fragmentelor ceramice originale, aplicarea unor plombe din ipsos și integrarea cromatică pentru a oferi o viziune completă asupra formei și decorului pictat al vasului.

Piesa a fost pusă în valoare în cadrul evenimentului de promovare a **Colecției de Artă UNESCO (cea mai cuprinzătoare și mai valoroasă colecție de artă a unei organizații internaționale)**, derulat la inițiativa directoarei generale UNESCO, doamna Audrey Azoulay (care a îndeplinit anterior funcția de Ministru al Culturii în Franța), și expusă ulterior în biroul Președintei Conferinței Generale de la Casa UNESCO din Paris, un imobil emblematic, inaugurat în anul 1958, realizat în stil brutalist și în forma literei „Y” de arhitecții Bernard Zehrfuss, Marcel Breuer și Pier Luigi Nervi.

Demersul nostru **reprezintă o premieră absolută pentru un artefact aflat în Colecția de Artă UNESCO și totodată un exemplu de bună practică în ceea ce privește protejarea și valorificarea patrimoniului cultural.**

Acesta ne oferă totodată oportunitatea de a valorifica excepționalul patrimoniu cultural cucutenian prin intermediul proiectului serial transnațional de înscriere a *Civilizației Cucuteni-Trypillia* mai întâi pe *Lista Tentativă*, iar ulterior în *Lista Patrimoniului Mondial UNESCO* (în perioada 2025-2029, în care România, Republica Moldova și Ucraina sunt membre cu drepturi depline ale *Consiliului Executiv UNESCO*), precum și de creare a rutei transnaționale cultural-turistice Cucuteni-Trypillia, prin intermediul **căreia să fie promovate siturile arheologice ce vor fi incluse în *Lista Patrimoniului Mondial* și muzeele care dețin patrimoniu aparținând celei mai importante manifestări culturale din preistoria Europei.**

Mulțumiri:

Proiectul de restaurare-conservare al vasului cucutenian din **Colecția de Artă UNESCO** a fost posibil datorită **sprijinului permanent oferit de reprezentanții delegației permanente a României pe lângă UNESCO: Excelența Sa Doamna Simona-Mirela Miculescu, ambasador, delegat permanent, și domnul Gabriel Sarafian, ministru consilier, delegat permanent adjunct, precum și a reprezentanților Colecției de Artă UNESCO: doamnele Lynda Frenois, Marie Guilleuse și Christelle Alix. O mențiune specială i se cuvine reputatului artist Mircea Cantor pentru sprijinul neprețuit oferit în promovarea culturii Cucuteni pe plan național și internațional. Tuturor celor menționați le adresăm mulțumiri și îi asigurăm de întreaga noastră grațitudine!**

Fig. 1. Casa UNESCO din Paris (Franța)
(foto: C. Preoteasa, 2025).

Fig. 2. Evenimentul de promovare al Colecției de Artă UNESCO
(foto: C. Preoteasa, 2025).

Fig. 3. Vasul cucutenian din *Colecția de Artă UNESCO* (foto: Christelle Alix, 2025).

Fig. 4. Vasul cucutenian expus în biroul *Președintelui Conferinței Generale UNESCO* (foto: Gabriel Sarafian, 2025).

OBIECTE RECUPERATE, CONTEXTE DISTRUSE. DETECTIA ÎN ZONE CU POTENȚIAL ARHEOLOGIC

Alexandru Gafincu

Cuvinte-cheie: detecție de metale, artefacte, situri arheologice, distrugere, județul Neamț.

Fenomenul detecției de metale în România a cunoscut o expansiune semnificativă în ultimul deceniu, iar amploarea sa actuală indică o tendință de scădere de sub control. Deși este adesea prezentată drept activitate recreativă în natură sau ca modalitate de „redescoperire” a trecutului, practica detecției ajunge frecvent să afecteze patrimoniul arheologic, atât material, cât și imaterial. Cadrul legislativ privind protejarea patrimoniului, în forma sa actuală, nu reușește să limiteze numărul tot mai mare al „pasionaților de istorie”. În esență, un detector, o autorizație de deținere și utilizare, o cazma, un mijloc de transport, timp liber și bună dispoziție sunt suficiente pentru a începe „descoperirea” și – în percepția unora – „salvarea” patrimoniului arheologic metalic.

La nivelul județului Neamț, *Complexul Muzeal Național Neamț* a primit, începând cu anul 2015, prin intermediul *Direcției Județene pentru Cultură Neamț*, aproximativ 5500 de obiecte, consemnate în 210 procese-verbale. Pentru multe dintre zonele de proveniență au fost ulterior efectuate verificări în teren, cu scopul de a identifica posibile conexiuni cu areale de interes arheologic.

Numeroase dintre aceste zone nu corespund unor situri arheologice evidențiate la suprafața solului, iar piesele descoperite reprezintă fie obiecte pierdute, fie depuneri intenționate cu caracter votiv sau destinate recuperării ulterioare. În situațiile în care au fost identificate materiale arheologice, au fost stabilite limitele siturilor, iar acestea au fost incluse în *Repertoriul Arheologic Național*. În astfel de cazuri detecția s-a realizat în zone de protecție sau chiar în interiorul unor situri arheologice nerepertoriare ori cunoscute în literatura de specialitate, dar absente din baza cartografică a *Repertoriul Arheologic Național*.

Dintre situațiile în care au fost identificate zone cu potențial arheologic, unele se remarcă prin intenția explicită de a desfășura activități de detecție menite să producă un număr cât mai mare de obiecte, spre satisfacția descoperitorului.

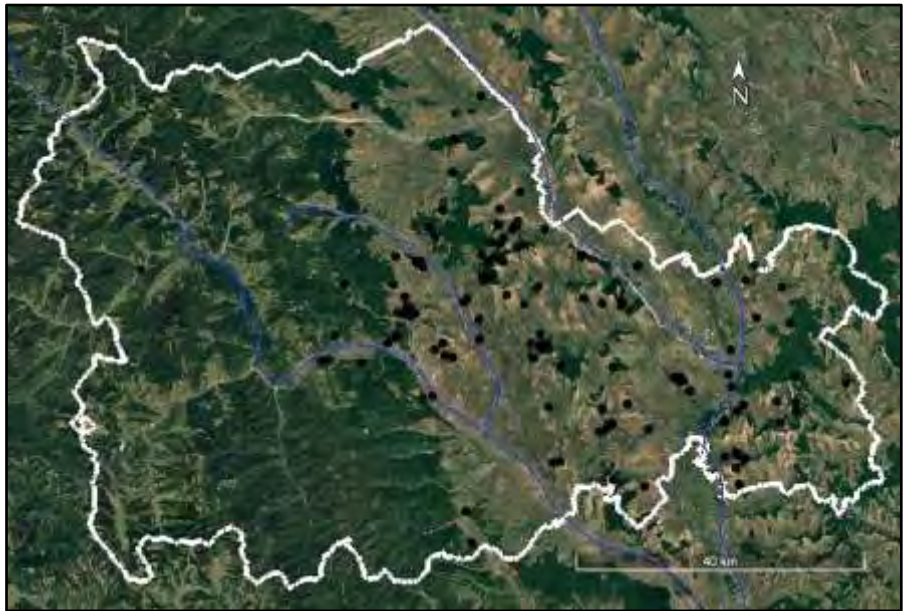

Fig. 1. Județul Neamț: locuri în care au fost realizate activități de detecție.

UN INEL DE BUCLĂ PLURISPIRALIC DIN SUBCARPAȚII CURBURII: DATE DE CONTEXT ȘI INTERPRETARE

Roxana Munteanu

Cuvinte-cheie: inel de buclă, perioada mijlocie a epocii bronzului, cultura Monteoru, Cârломănești-„Cetățuia”, Subcarpații Curburii.

Comunicarea prezintă un inel de buclă plurispiralic (*Noppenringe*) din zona Subcarpaților Curburii, descoperit în anul 2005 și rămas până în prezent nevalorificat în depozitul muzeului. Piesa provine de la Cârломănești-Cetățuia, fiind recuperate dintr-un context de epocă La Tène. Deși situl este mai bine cunoscut pentru descoperirile din epoca fierului, există aici suficiente vestigii din perioada mijlocie a epocii bronzului, mai ales legate de etapele timpurie și târzie a culturii Monteoru.

Analiza urmărește descrierea și încadrarea tipologică a piesei, pe baza caracteristicilor morfologice relevante (configurație, detalii, tehnica de realizare). Obiectul este confecționat dintr-o sârmă de bronz cu secțiune rotundă, al cărei capăt este plasat în zona centrală, de unde pornește o succesiune de plieri spre interior ce formează un nucleu compact, ulterior curbat semicircular pentru obținerea unei verigi deschise. Capătul liber este răsucit în buclă peste una dintre laturi, cu rol de închidere. Sunt discutate particularitățile de execuție, organizarea structurii interne și abaterile de la forma regulată, ca elemente relevante pentru evaluarea tehnologică a piesei.

Pornind de la particularitățile de execuție, sunt evaluate alternativele interpretative ale acestui obiect de podoabă, ca import sau imitație locală.

Obiectivul comunicării este integrarea unei descoperiri mai vechi într-un cadru coerent de interpretare, util pentru discutarea repertoriului de podoabe din Subcarpații Curburii la începutul mileniului al II-lea BC, precum și pentru actualizarea datelor privind prezența acestui tip de obiect în regiune.

DESCOPERIRI FUNERARE ȘI NON-FUNERARE
ATRIBUITE EPOCII BRONZULUI ȘI PRIMEI EPOCI A FIERULUI
DIN SITUL ARHEOLOGIC **DE LA INGĂREȘTI - PLUGARI**
(JUDEȚUL NEAMȚ)

Vasile Diaconu
Ioana-Cosmina Hriniciuc
Serina-Daniela Bobe
Sebastian Drob

Cuvinte-cheie: bronzul târziu, epoca fierului, morminte de înhumăție, ceramică, obiecte de bronz, datare radiocarbon.

Lucrările de infrastructură pentru realizarea *Autostrăzii Unirii* (A8) au impus cercetarea mai multor situri arheologice, pe tronsonul Ingărești – Vânători-Neamț (județul Neamț), fiind descoperite vestigiile din mai multe etape istorice.

Pentru o mai bună cunoaștere a realităților epocii bronzului și primei epoci a fierului din zona de contact dintre Podișul Sucevei și Subcarpații Moldovei, vor fi prezentate câteva complexe și urme de locuire identificate în unul dintre aceste situri.

Astfel, la Ingărești-Plugari, într-un punct situat pe terasa a doua din dreapta Râului Moldova, au fost cercetate în anul 2025 peste 60 de complexe arheologice – gropi și un cuptor de olărie –, fiind atribuite, în majoritate, perioadei secolelor II-III p.Chr. Pe lângă aceste descoperiri merită amintite și o serie de vestigiile tipice perioadei târzii a epocii bronzului.

Cea mai interesantă situație o constituie complexul nr. 1, care era o groapă de dimensiuni mari, în umplutura căreia au fost identificate numeroase materiale arheologice atribuite dacilor liberi. La baza gropii au fost descoperite rămășițele a două schelete umane (un adult și un copil), parțial deranjate și fără să fie însoțite de piese de inventar funerar. Pentru o încadrare cronologică exactă a fost realizată o datare radiocarbon (¹⁴C) pe baza unui eșantion prelevat de la scheletul adultului și care a indicat faptul că aparține bronzului târziu.

În umplutura altor gropi au fost identificate materiale ceramice specifice culturii Noua, dar fără ca acestea să cunoască o mare varietate tipologică. Aceleiași

etape cronologice îi aparțin și câteva piese mărunte de bronz (ace și împungătoare), pentru care au fost realizate analize compoziționale.

Alături de urmele de locuire atribuite bronzului târziu, din perimetrul cercetat provin și diferite materiale ceramice specifice primei epoci a fierului. Acestea prezintă trăsături tipologice care permit o încadrare a lor într-un segment temporal corespunzător perioadei HaB.

1

2

5

6

7

Fig. 1. Ingărești-„Plugari”: 1 – imagine din timpul cercetărilor arheologice; 2 – complex funerar; 3, 4 – piese de bronz; 5-7 – ceramică.

CONSTRUCȚIILE DIN PIATRĂ
DESCOPERITE ÎN AȘEZAREA GHINDEȘTI VI.
REINTERPRETARE¹

Mariana Sîrbu

Cuvinte-cheie: Ghindești VI, bronz târziu, construcții din piatră, cultura Sabatinovka.

Așezarea Ghindești VI a fost descoperită de Vsevolod Marchevici în anii '50 ai secolului XX. Aceasta este amplasată pe un platou înalt de pe malul stâng al Râului Răut, nu departe de satul Ghindești (raionul Florești). Pe suprafața așezării au fost observate două „cenușare” care ocupau un spațiu de circa 1 km². În anii 1956-1957 aici au fost efectuate cercetări arheologice sub conducerea cercetătoarei moscovite A.I. Meliukova.

Ghindești VI reprezintă prima așezare atribuită culturii Noua cercetată pe teritoriul Republicii Moldova, dar și unica așezare de pe întreg arealul acestei culturi în care au fost descoperite construcții din piatră (resturi de pereți). Rezultatele cercetărilor arheologice efectuate în această așezare au fost publicate în anul 1961. Cu referință la nivelul de cercetare din perioada respectivă, materialul prezentat în publicația din 1961 este bine structurat și analizat. Cu toate acestea, s-au identificat mai multe date care nu coincid cu cele prezentate în rapoartele de săpătură, lipse de date, mai mult decât atât, unele complexe arheologice, printre care construcțiile din piatră, nu s-au bucurat de o analiză detaliată și nici de prezentare grafică sau fotografică. Un alt aspect ține de necesitatea reinterpretării caracterului structurilor din piatră descoperite în incinta acestei așezări. Pentru aceasta era necesară analiza detaliată a contextului descoperirii, etapele cercetării, identificarea tuturor aspectelor caracteristice și interpretarea acestora în contextul unor date analogice cunoscute pe un spațiu mai întins și o scară cronologică mai largă.

¹ Cercetare realizată în cadrul subprogramului **01.15.01 „Patrimoniul arheologic preistoric și antic din regiunea de silvostepă a Republicii Moldova: cercetare interdisciplinară și valorificare științifică”**, la Universitatea de Stat din Moldova.

În concluzie, s-a constatat că una din construcțiile din piatră descoperite în așezarea Ghindești VI cunoaște analogii în arealul culturii Sabatinovka, unde au fost descoperite locuințe cu încăperi în formă de absidă. Mai mult decât atât, analiza materialului ceramic a rezultat cu identificarea mai multor fragmente de tip *phytos*, caracteristice culturilor Sabatinovka și Coslogeni, acest tip de vas nefiind cunoscut, cel puțin până în momentul de față, în mediul culturii Noua.

În baza acestor date se poate presupune că așezarea Ghindești VI a aparținut unui grup al mediului cultural Sabatinovka, care trecând Râul Nistru prin zona de mijloc a acestuia, au nimerit într-un mediu prielnic întemeierii unei așezări tradiționale, tipice acestor comunități.

Bibliografie:

Melyukova, A.I. (1957), *Otchet o rabote otryada skifkoy arkheologii Moldavskoy arkheologicheskoy ekspeditsii IIMK i Moldavskogo filiata AN SSSR v 1956 g.*, Chișinău, AAMNIM, nr. inv. 380.

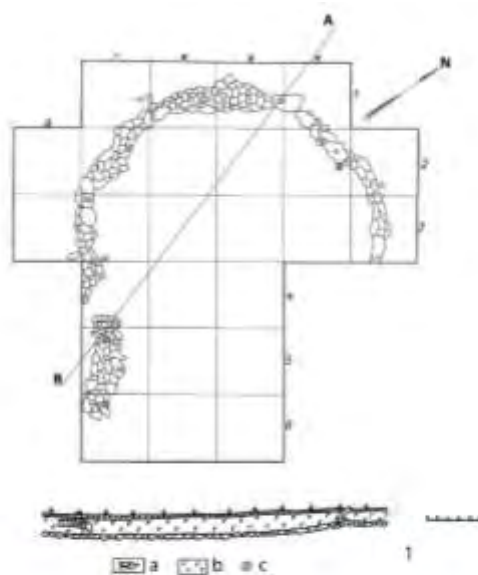

Fig. 1. Ghindești VI: 1 – planul și profilul construcției din piatră dintre cenușarele nr. 3, 4 și 5 (a – pietre; b – cernoziom; c – vas spart „in situ”); 2 – pietre masive din temelie peretelui construcției (apud, Melyukova, 1957).

SCURTE OBSERVAȚII
ASUPRA UNOR VECHI DESCOPERIRI MONETARE
DIN TERITORIILE DOBROGEI ȘI ALE MOLDOVEI

Andrei Baltag
Victor Spinei

Cuvinte-cheie: follis, aspron, Noviodunum, Histria, descoperiri izolate, tezaure.

Fondul numismatic analizat în rândurile de față **este compus dintr-un eșantion de 115 exemplare. Dintre acestea, 60 de piese formează șase tezaure distincte iar celelalte 55 au fost clasificate drept descoperiri izolate.** În ciuda **dimensiunilor restrânse, lotul se remarcă printr-o gamă foarte eterogenă de specimene.** Nominalurile, emitenții și mai ales perioadele de producție, **deosebit de variate, acoperă circa două milenii, începând cu primele decenii ale secolului al III-lea î.H. și până spre sfârșitul primei jumătăți a veacului al XIX-lea.**

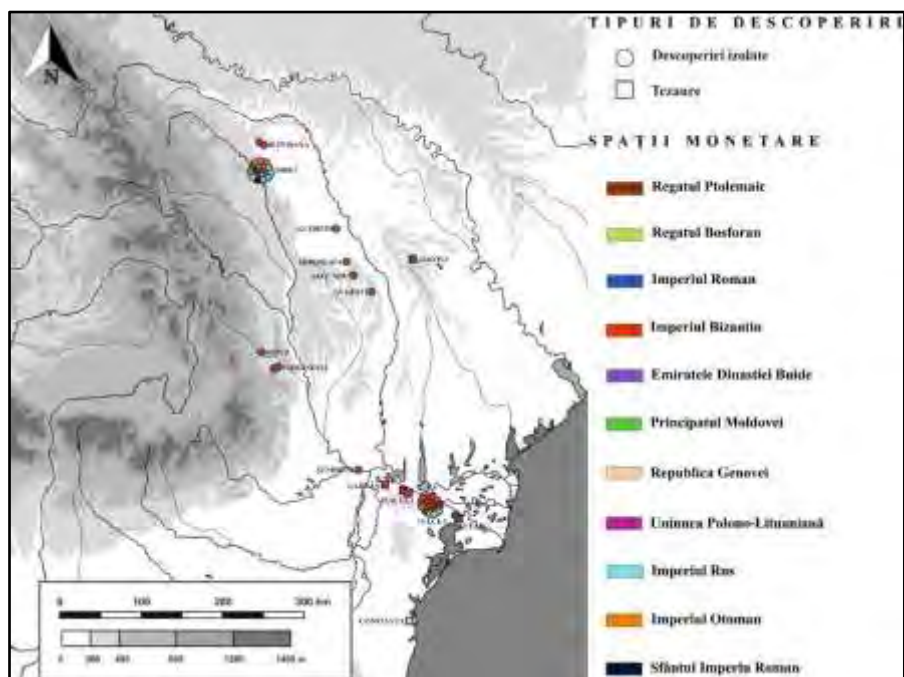

Fig. 1. Harta materialului numismatic descoperit în Dobrogea și Moldova.

SALSOVIA – **O CETATE ROMANĂ DE PE LIMESUL DUNĂRII DE JOS**
MAI PUȚIN MEDIATIZATĂ

Dan Aparaschivei
Andrei Baltag
Bogdan Chiriloaie
Alex Cornea
Bogdan Godoci
Vlad Voiniciuc
Alexandru Baltag

Cuvinte-cheie: Salsovia, cercetare sistematică, Dunărea de Jos, limes.

Sursele documentare scrise, ce-i drept destul de parcimonioase, care au condus spre realizarea contextului istoric al cetății Salsovia (provincia Moesia Inferior și apoi provincia Scythia), coroborate cu rezultatele cercetărilor arheologice efectuate la începutul anilor 2000, dar mai ales după ultimele două campanii arheologice sistematice, arată că avem de-a face cu o fortificație care a jucat un rol constant important în angrenajul *limes-ului roman de la Dunărea de Jos*, atât în perioada romană timpurie, cât și ulterior. Totodată, este evident că, în comparație cu alte cetăți din același sistem defensiv roman de la Dunărea Inferioară și cu toate că este cunoscut ca un centru militar, administrativ și religios începând din secolul I și până, cel puțin, în secolul al VI-lea d.H., Salsovia nu a beneficiat de cercetări consistente.

Pe acest fundal, începând cu anul 2024, *Institutul de Arheologie din Iași* a demarat o cercetare arheologică sistematică care a produs deja rezultate interesante mai ales pentru evoluția sitului în perioada romană târzie, respectiv din secolele IV-VI. În comunicarea noastră ne vom referi tocmai la aspecte legate de ultimele etape de funcționare a cetății Salsovia, utilizând rezultatele cercetărilor arheologice, dar și analiza altor surse ale vremii. Pe lângă o scurtă prezentare a rezultatelor ultimelor două campanii arheologice, concentrându-ne pe stratigrafia sitului și artefactele descoperite până în prezent, vom încerca să evidențiem rolul acestei cetăți în mecanismul care susținea granița romană la Dunărea de Jos.

Fig. 1. *Salsovia: amplasamentul sitului arheologic.*

Fig. 2. *Salsovia: cercetări arheologice sistematice efectuate în anul 2025.*

Fig. 3. *Salsovia: cercetări arheologice sistematice efectuate în anul 2025.*

DESCOPERIRI MONETARE ROMANE DE PE TERITORIUL ORAȘULUI IAȘI

Adelina Picior
Lucian Munteanu

Cuvinte-cheie: Iași, monede romane, tezaur monetar.

Pe teritoriul orașului Iași au apărut, pe parcursul anilor, mai multe monede romane în cadrul cercetărilor arheologice preventive sau din descoperiri întâmplătoare. Intrate în colecțiile diferitelor instituții sau în colecții private, o parte dintre monede au fost publicate în anii anteriori sau menționate sumar. Eforturile noastre s-au îndreptat asupra adunării întregului material numismatic din perioada romană de pe teritoriul orașului Iași, pe care l-am restudiat după o metodologie actualizată.

Pe lângă rectificările și completările pe care le-am realizat asupra pieselor analizate anterior, studiul de față prezintă, pentru prima dată, descoperirile inedite, care au fost aflate recent. Până în prezent au fost repertoriate 15 monede romane, majoritatea denari (1 D Marcus Antonius, 1 D Traianus, 3 D Hadrianus, 1 D Antoninus Pius, 1 D Marcus Aurelius, 2 D Commodus, 1 D Septimius Severus: Caracalla), un număr redus de monede din bronz (1 AE Constantius II, 1 Ant Probus, 1 AE Clazomenae, 1 Dp Hadrianus, 1 S emitent necunoscut) și un tezaur de 128 de denari imperiali.

De asemenea, în contextul existenței unei tradiții a colecționarilor, dar și a vechimii instituțiilor muzeale și dezvoltării centrelor de cercetare numismatică, am considerat necesară semnalarea greșelilor și erorilor perpetuate de-a lungul timpului în fondul bibliografic generos realizat asupra cantității relativ reduse de vestigii romane descoperite în orașul Iași.

TEZAURUL DE LA HOMICENI
(COMUNA **BÂRGĂUANI**, JUDEȚUL NEAMȚ)
**ȘI ÎNCEPUTUL PĂTRUNDERII MONEDEI ROMANE IMPERIALE
LA EST DE CARPAȚI**

Loredana Gafincu
Lucian Munteanu

Cuvinte-cheie: Homiceni, tezaur monetar, monede romane, Barbaricum.

Tezaurul pe care îl prezentăm a fost aflat în anul 1980 de către un localnic, Victor Dâncă, cu prilejul recoltării cartofilor. Descoperirea este localizată pe panta sud-vestică a Dealului Davidului, ce desparte localitățile Homiceni și David, în punctul *La Bendeasca* sau *La Iaz*. Aici a fost identificată o importantă așezare carpică, cu un inventar extrem de bogat, care a fost investigată sistematic de către Elena Petrișor în anii '80 ai secolului XX.

Depozitul monetar conținea, inițial, 38 de monede, dintre care s-au păstrat doar 37. Structura tezaurului, pe emitenți, nominaluri și monetării este următoarea: Galba – 2 ex. (1 D Roma, 1 D Tarraco), Vitellius – 2 ex. (2 D Roma), Vespasianus – 10 ex. (10 denari Roma), Titus – 5 ex. (5 D Roma), Domitianus – 3 ex. (3 D Roma), Nerva – 2 ex. (2 D Roma), Traianus – 7 ex. (6 D Roma, 1 Dr. Lycia), Hadrianus – 6 ex. (6 D Roma). Cea mai recentă monedă se datează între anii 134-138 d.H. Piesa lipsă este de la Hadrianus.

Urmărind datele de încheiere a tezaurului și descoperirile monetare izolate din contexte arheologice, încercăm să estimăm momentele de început ale pătrunderii monedei romane din argint în arealul „barbar” de la răsărit de Carpați.

**BĂUTURĂ PENTRU BARBARI.
O AMFORĂ PROTO-KAPITĂN II
AFLATĂ ÎN COLECȚIA MUZEULUI „ȘTEFAN CEL MARE” VASLUI**

Ștefan Honcu

Cuvinte-cheie: Vaslui, amforă romană, tipul Proto-Kapităn II A, vin, zona est-carpatică, Insula Chios, secolul al III-lea p.Chr.

Recent, colecția arheologică a *Muzeului de Istorie „Ștefan cel Mare” Vaslui* s-a îmbogățit prin adăugarea unei amfore romane aproape complete, care păstrează corpul întreg, cu excepția unei părți a gâtului, a buzei și a toartelor. Datorită particularităților sale morfologice, acest vas reprezintă o descoperire unică în zona est-carpatică. Recipientul respectiv poate fi atribuit tipului Proto-Kapităn II A, produs în atelierele de pe Insula Chios și utilizat pentru transportul vinului. Pe baza analogiilor tipologice cele mai apropiate, amfora poate fi datată în secolul al III-lea p.Chr.

În cele ce urmează, amfora este analizată din perspectiva caracteristicilor sale morfologice și tipologice. Se abordează apoi încadrarea cronologică, cu scopul principal de a plasa această descoperire notabilă în contextul mai larg al schimburilor comerciale dintre lumea romană și comunitățile non-romane („barbare”) aflate la est de Carpați. Din păcate, proveniența exactă a vasului rămâne nedocumentată; singura informație sigură, disponibilă, indică faptul că ea provine de pe teritoriul municipiului Vaslui.

RELAȚIILE OM-ANIMALE
ÎN CADRUL COMUNITĂȚII DIN SECTORUL „AȘEZARE CIVILĂ SUD”
DE LA NOVIODUNUM (ISACCEA, JUDEȚUL TULCEA)

Daniel Malaxa

Cuvinte-cheie: Noviodunum, pescuit, creșterea animalelor, dietă, arheozoologie.

Materialul faunistic provenit din situl arheologic Noviodunum (Isaccea, județul Tulcea), sector *Așezare Civilă Sud*, este datat în secolele IV-VI d.H., fiind **de origine menajeră. Cercetarea din 2024 a fost a doua campanie în această zonă a sitului, prima având loc în vara anului 2021.**

Utilizarea materialului în alimentația așezării studiate **ne este sugerată de numeroasele urme de jupuire, dezarticulare, tranșare, descărnare, eviscerare și de ardere identificate pe materialul osteologic. Dieta acestei comunități era diversificată, principalele activități de procurare a proteinei de origine animală fiind creșterea animalelor domestice, pescuitul și vânătoarea.**

Creșterea animalelor reprezenta o activitate de bază pentru comunitatea studiată (cca. 98% taxoni domestici identificați). Speciile domestice sunt reprezentate de **bovina domestică** (*Bos taurus*), oaia (*Ovis aries*), capra (*Capra hircus*), porcul (*Sus domesticus*) și **găina domestică** (*Gallus gallus domesticus*). Cornutele mari și mici sunt cele mai bine reprezentate specii domestice, însă ca NMI porcul este cel mai frecvent. Atât bovinele, cât și ovinele / caprinele erau exploatate pentru produsele primare, fiind sacrificate în momentul când atingeau optimul ponderal (2-4 ani la bovine și 1-2 ani la ovine / caprine).

Pescuitul reprezenta o îndeletnicire relativ importantă pentru comunitatea studiată, resturile de pește însumând cca. 33% din totalul fragmentelor studiate. Materialul osteologic provenit de la pești prezintă un grad de fragmentare ridicat, astfel încât o pondere crescută a materialului nu a putut fi identificată până la nivel de specie. De asemenea, au fost descoperite numeroase coaste de pește, identificarea lor specifică fiind greu de realizat. Cele mai intens pescuite specii erau crapul și somnul, dar mai puteau fi capturate și exemplare de babușcă, biban, șalău sau știucă.

Vânătoarea nu a jucat un rol important în economia acestei comunități, singurul taxon sălbatic identificat fiind iepurele de câmp (*Lepus europaeus*).

OBIECTE INEDITE
DESCOPERITE ÎN AȘEZAREA DE LA IZVOARE-BAHNA
(JUDEȚUL NEAMȚ)
DIN COLECȚIA
COMPLEXULUI MUZEAL „JULIAN ANTONESCU” BACĂU

Paul Marian Boeru

Cuvinte-cheie: Izvoare-Bahna, evul mediu timpuriu, artefacte de fier, unelte.

Numeroase investigații arheologice din Subcarpații Moldovei și Podișul Moldovei au reușit întregirea imaginii asupra evul mediu timpuriu și realizarea unor sinteze de mare importanță științifică.

Cercetările arheologice de la Izvoare-Bahna (județul Neamț) au avut loc între anii 1971-1979. Acestea au rezultat în identificarea unei **așezări cu urme** de locuire din secolele VI-IX î.H. Printre complexele arheologice descoperite amintim 32 de locuințe, 9 dintre acestea datând din secolele VI-VII, iar 23 aparținând secolelor VIII-IX.

Meșteșugurile comunității sunt reflectate de descoperirile artefactelor din complexele arheologice. Unele dintre aceste obiecte inedite din secolele VI-VII, identificate în așezarea de la Izvoare-Bahna, aflate în colecția Complexului Muzeal „Julian Antonescu” Bacău, constituie tema acestui studiu.

Fig. 1. *Izvoare-Bahna: daltă.*

Fig. 2. *Izvoare-Bahna: gravoare.*

Fig. 3. *Izvoare-Bahna: cuțit.*

**DESPRE O NOUĂ BRĂȚARĂ BIZANTINĂ
DESCOPERITĂ LA MOLDOVA VECHĂ - RÂT
(JUDEȚUL CARAȘ-SEVERIN)**

Silviu Oța

Cuvinte-cheie: brățară, monede, așezare, necropole, Bizanț.

Cercetările arheologice mai vechi din localitatea Moldova Veche-Rât, au dus printre altele la descoperirea unei așezări medievale timpurii databilă în secolele XI-XIII. Rezultatele cercetărilor arheologice au fost prezentate în revista *Banatica* publicată în anul 1979.

De aici provine un fragment de brățară din platbandă, tipic acelei perioade, cel mai probabil de proveniență balcanică sud-dunăreană. Acest fragment de piesă se înscrie în cadrul descoperirilor de aceeași perioadă din Banatul estic și sudic, Oltenia, sudul și sud-estul Transilvaniei și Dobrogea.

Un element de datare a așezării de aici au constituit-o monedele emise în timpul împăratului Alexios I Comnenul (1081-1118) și a regelui Bela al III-lea (1172-1196), dar și ceramica smălțuită din Imperiul Bizantin.

Singurele informații deținute sunt legate de faptul că fragmentul de brățară provine din săpăturile de la Moldova Veche-Rât. Punctul a fost doar menționat în literatura de specialitate, fără însă a se preceze alte amănunte mai exacte. O singură frază lasă să se întrevadă că de acolo provin și podoabe.

Pe teritoriul Banatului acest tip de brățări sunt predominante în partea sa de est, ca de exemplu în necropolele de la Obreja-Sat Bătrân și Svinița-km fluvial 1004. Cele mai multe analogii duc spre sudul Dunării, precum cele descoperite în necropolele de la Prahovo, Korbovo, Trnjane, Čoka Arta, Vajuga-Pesak, Belgrad (?) și Vinča.

Aceste brățări din platbandă, sunt considerate ca făcând parte din piesele de podoabă bizantine, alături de cele din sticlă ori cele din sârme torsionate, cu două bucle la capete, în care au fost lăsate capetele pentru decor.

La nordul Dunării, cel mai probabil au ajuns ca bunuri de import în comunitățile locale, aflate în afara spațiului controlat de către Regatul Ungariei, acolo unde în anul 1231 a fost organizat Banatul Severinului. Zona este cunoscută prin prezența acestor artefacte de proveniență sud-dunăreană, prezente atât în necropolele perioadei, cât și în așezări, dar și prin lipsa unor documente emise în Regat din acea vreme.

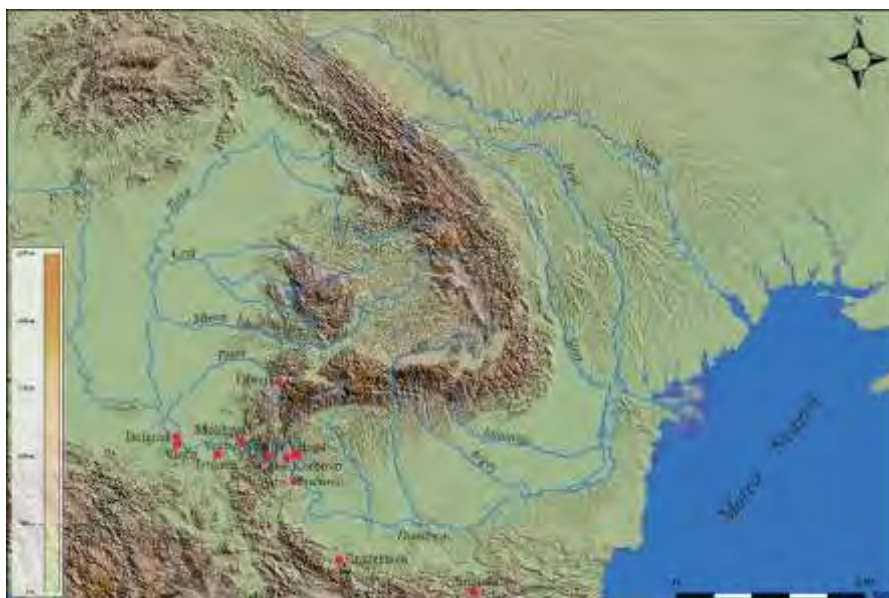

Fig. 1. *Harta descoperirilor de brățări din platbandă asemănătoare cu fragmentul de la Moldova Veche, din zonele învecinate* (sursa: suport de hartă oferit de către M. Florea, SRTM-30; cartare S. Oța).

Pl. 2. *Fragment de brățară descoperit la Moldova Veche-„Rât”.*

**MODALITĂȚI DE TEZAUORIZARE A VENITURILOR
COMUNITĂȚII MEDIEVALE DIN ROMAN
(PUNCTUL SPITALUL PRECISTA)**

George-Dan Hânceanu

Cuvinte-cheie: meșteșugari, comunitate medievală, monede și piese de port, teaurizare.

În timpul cercetărilor arheologice preventive din anii 2024 și 2025 de la Roman, punctul *Spitalul Precista*, am descoperit și cercetat perimetrul destinat activităților meșteșugărești. Zona denumită convențional „cartierul meșteșugarilor” a permis să remarcăm dispunerea instalațiilor de foc pe patru șiruri. La unele dintre ele am surprins mici depuneri de obiecte, componența acestora fiind variată, precum monede și un cuțit, monede și piese de port sau numai monede.

Dacă primele două modalități de teaurizare a veniturilor meșterilor sunt depuneri formate din piese diferite, ultima variantă include doar monede. În acest ultim caz, ne referim la câteva exemplare lipite (7 monede, pe care s-au găsit resturi de material, probabil de la țesătura în care au fost păstrate) descoperite într-o locuință din preajma zonei meșteșugărești. Complexul arheologic a fost identificat în Secțiunea 29 (S. 29), iar aproape de monedele lipite mai erau răspândite altele.

Interesante sunt alte două situații, cu cele două tezaure monetare, primul (compus din cca. 50 exemplare) surprins aproape de o vatră, cu monede, unele lipite, depuse în baza unei căni lucrate la roată, de culoare cenușie. Al doilea tezaur (cca. 25 monede) avea o parte din monede lipite, toate fiind direct pe sol (poate au fost depuse într-un material, nepăstrat). Primul tezaur al comunității medievale de la Roman a fost găsit cu prilejul demontării matorului dintre Secțiunea 42 (S. 42) și Secțiunea 43 (S. 43), iar cel de-al doilea prin intermediul Secțiunii 46 (S. 46).

Potrivit emitenților, depunerile, cele compuse, dar și celelalte (formate numai din monede) sunt din secolele XVI-XVII.

Fig. 1. Roman „Spitalul Precista”:
imagine aeriană dinspre vest cu săpătura arheologică preventivă
din campaniile anilor 2023 și 2024
(în plan apropiat „cartierul meșteșugarilor”).

Fig. 2. Roman „Spitalul Precista”:
vatră secționată și depunerea de obiecte din preajmă.

Fig. 3. Roman-„*Spitalul Precista*“:
obiectele din depunerea din preajma vetrei.

UN NOU LOT DE DEGETARE MEDIEVALE DESCOPERIT ÎN
TÂRGUL ROMANULUI
(PUNCTUL SPITALUL PRECISTA)

George-Dan Hânceanu
Ludmila Bacumenco-**Pîrnău**

Cuvinte-cheie: târgul Roman, degetare, marcă, epoca medievală.

Comunicarea de față cuprinde rezultatele studierii unui lot nou de degetare medievale descoperite în centrul istoric al Romanului, unul dintre cele mai vechi orașe ale Moldovei. Artefactele au fost recuperate cu ocazia efectuării cercetării arheologice preventive în cadrul Proiectului de reabilitare a *Spitalului „Precista”* din preajma bisericii *Precista Mare* din Roman, desfășurate în anul 2025. Astfel, se introduce în circuitul științific încă o serie de exemplare, alături de celelalte nouă degetare din primul lot, descoperite în același sit arheologic, în timpul investigațiilor din anii 2023 și 2024 (publicate în 2025).

Degetarele lucrate fie din cupru, fie din alamă, având forme și dimensiuni diferite, s-au păstrat majoritatea întregi. Pe două dintre ele au fost identificate mărci de atelier, poziționate pe banda inferioară a piesei. Analiza caracteristicilor morfologice a pieselor prezentate (forma, tehnica de realizare și modul de dispunere a adânciturilor, dimensiuni ș.a.), precum și a analogiilor cunoscute în literatura de specialitate, ne sugerează că majoritatea lor provin din atelierele orașului german Nürnberg. Acestea se datează în secolele XVI-XVII. Prezența monedelor emise în veacurile menționate, ca artefacte asociate în complexe arheologice, confirmă răspândirea pieselor în intervalul de timp specificat. Cele opt degetare găsite în anul 2025 în perimetrul târgului medieval al Romanului, punctul *Spitalul Precista*, la care adăugăm alte 11, publicate anterior (dintre care, două din punctul apropiat, *La Bibliotecă*), însumează 19 piese și reprezintă cea mai mare concentrație de artefacte de acest tip din Moldova, înregistrată în context arheologic. Rezultatele obținute contribuie în mod indubitabil la completarea informațiilor privind folosirea degetarelor din metal în mediul urban al Moldovei medievale și despre limitele de răspândire a acestei categorii de vestigii în partea răsăriteană a Europei, în secolele XVI-XVII.

Fig. 1. Roman-„*Spitalul Precista*”: amplasamentul sitului arheologic (marcat cu roșu).

Fig. 2. Roman-„*Spitalul Precista*”: degetare descoperite în anul 2025.

**REZULTATELE CERCETĂRII ARHEOLOGICE PREVENTIVE
DESFĂȘURATE ÎN ANUL 2025 LA MĂNĂSTIREA BISERICANI
(JUDEȚUL NEAMȚ)**

Silviu-Constantin Ceaușu
Constantin Preoteasa

Cuvinte-cheie: Mănăstirea Bisericani, biserică, zid de incintă, turn-clopotniță, secolele XVI-XVIII.

Situl arheologic / monumentul istoric *Mănăstirea Bisericani* este situat în partea de vest a satului Bisericani, comuna Alexandru cel Bun, județul Neamț, în interiorul complexului de clădiri al Spitalului de Pneumoftiziologie Bisericani.

Cercetarea arheologică preventivă desfășurată în anul 2025, aferentă proiectului de investiție *Restaurarea și consolidarea monumentului istoric Biserica „Buna Vestire” a Mănăstirii Bisericani, din comuna Alexandru cel Bun, județul Neamț, cod LMI NT-II-m-A-10591*, a avut în vedere în primul rând zona dintre zidul de incintă și biserica actuală, împreună cu turnul-clopotniță, fiind vorba de o suprafață de aproximativ 16 m². Spre est spațiul este delimitat de absida nordică a actualei biserici, spre sud de zidăria bisericii și de cea a turnului-clopotniță, spre vest de contrafortul turnului-clopotniță iar spre nord de zidul de incintă. Acesta din urmă prezintă mai multe detalii arhitectonice, care coroborate cu informațiile obținute pe parcursul anului 2024, în urma cercetării interiorului bisericii actuale, anticipau prezența unei construcții fie anterioare zidului de incintă, fie contemporană cu acesta.

Cercetarea arheologică a fost posibilă în urma defacerii parțiale a zidărilor turnului-clopotniță și a zidului de incintă în vederea realizării unor goluri de ușă prin care să se facă trecerea dinspre exteriorul spre interiorul pridvorului, pe partea de nord lăcașului de cult. Până la această dată spațiul a fost unul închis, inaccesibil.

Cu acest prilej s-au conturat vestigiile unei construcții de zid ce a fost ridicată odată cu zidul de incintă, cândva în anii '20-'30 ai secolului XVII. Construcția a funcționat până în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, când a fost demantelată în vederea ridicării actualului lăcaș de cult. De asemenea, a fost cercetată parțial o fântână ce a fost scoasă din uz odată cu zidirea turnului-clopotniță, moment situat, conform pisaniei, în anii 1636-1637.

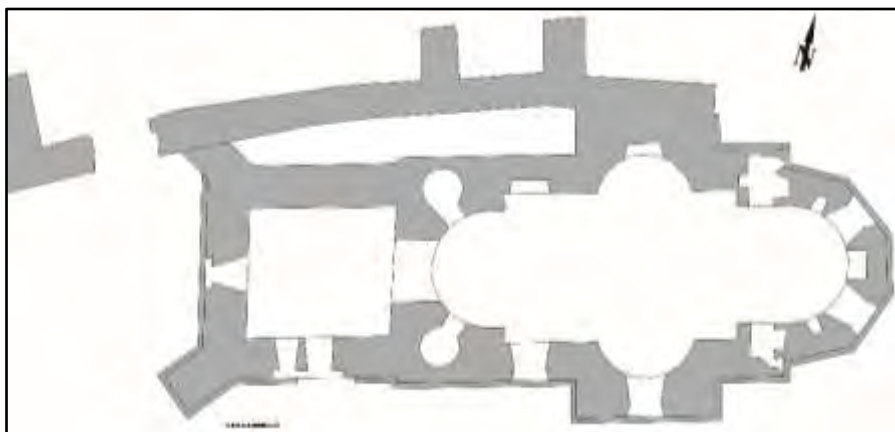

Fig. 1. *Mănăstirea Bisericani: plan de situație.*

Fig. 2. *Mănăstirea Bisericani: vestigiile cercetate în anul 2025.*

NANISMUL ÎNTRE ACCEPTARE, FASCINAȚIE ȘI RESPINGERE: EXEMPLE DIN MEDIUL MONAHAL

Rebeca Cefalan
Angela Simalcsik
Vasile Diaconu

Cuvinte-cheie: Mănăstirea Văratec, comunitate monahală, nanism.

Lucrarea de față pornește de la rezultatele cercetărilor arheologice desfășurate în anul 2021, în primul cimitir al Mănăstirii Văratec (județul Neamț), singurul spațiu funerar dedicat unei obști de călugărițe cercetat până în prezent în zona de est a României. Cele 72 de complexe funerare, încadrate cronologic între secolul al XVII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea, dincolo de datele legate de starea de sănătate și stilul de viață al călugărițelor, ne-a oferit oportunitatea de a analiza trei cazuri de nanism din rândul celor 100 de schelete feminine. În urma acestor descoperiri, s-au născut întrebări cu privire la percepția asupra persoanelor cu nanism de-a lungul istoriei, a modului în care au fost respinse sau au reușit să se integreze, într-un fel sau altul, în comunitățile din care proveneau sau în care doreau să intre.

Fără îndoială, indiferent de perioada istorică avută în vedere, persoanele cu nanism erau percepute ca fiind „altfel” sau „altceva”, din cauza abaterilor de la standardele și de la „normalul” vremurilor. Printr-o serie de analogii istorice și antropologice, lucrarea de față explorează modul în care persoanele cu nanism au reușit să își găsească un scop și un rol în diverse comunități, inclusiv în cele religioase.

Cel puțin în cazul comunității monahale de la Văratec, putem presupune că femeile cu nanism au reușit să găsească un mediu sigur (mai ales în cazul în care comunitatea laică i-a respins), unde puteau dezvolta un sentiment de apartenență și puteau participa la viața religioasă și la activitățile de zi cu zi din acea comunitate. Datele existente nu permit stabilirea unei legături de rudenie între cele trei femei, însă analiza contextului arheologic și osteologic sugerează o comunitate capabilă să integreze și să accepte indivizi cu aspect diferit.

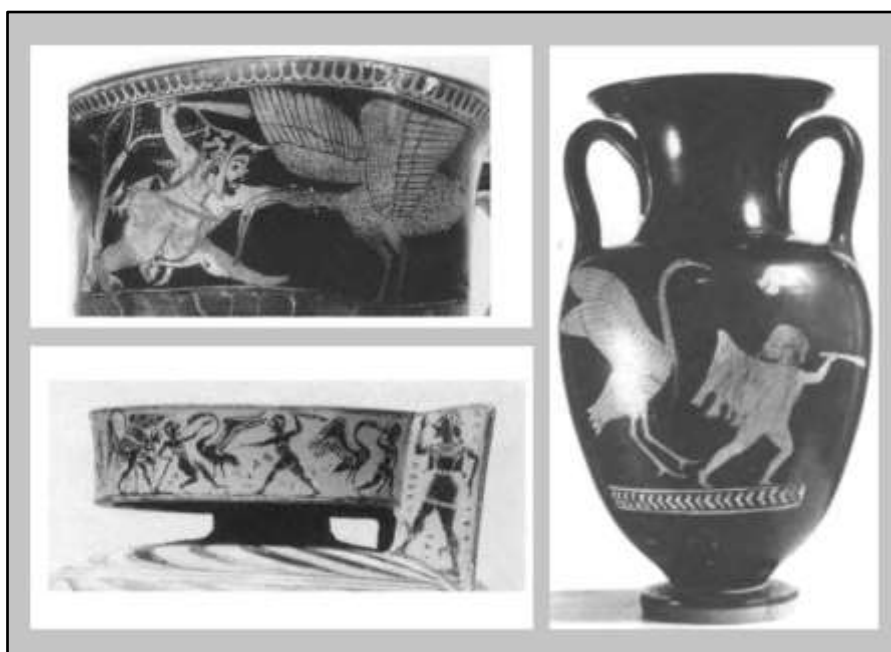

Fig. 1. *Reprezentări ale luptelor dintre pigmei și cocori*
(*apud* Dasen, 1993, pl. 59.c, 62.a, 65.1).

**MĂRTURII ȘI MARTORI AI TRECUTULUI:
CERCETĂRILE ARHEOLOGICE PREVENTIVE
DE LA ȘCOALA „COSTACHE NEGRI” ROMAN
(JUDEȚUL NEAMȚ)**

George-Dan Hânceanu
Dănuț Prisecaru

Cuvinte-cheie: orașul Roman, școală, cimitir, înhumare, piese de inventar, epocile medievală și modernă.

În anul 2025, implementarea unui proiect de investiție a impus demararea unor cercetări arheologice preventive în punctul Școala „Costache Negri”, fosta Școală nr. 5, ulterior Școala nr. 2, din Roman.

În zona destinată construirii unei săli de sport au fost identificate vestigii arheologice, provenind din arealul cimitirului medieval și modern al Bisericii *Precista Mică* din Roman. Investigația arheologică a perimetrului a inclus șapte secțiuni. În trecut, au fost efectuate cercetări arheologice cu „caracter de salvare”, între anii 1969 și 1970, cu ocazia amenajării unui teren de sport. Au fost descoperite 32 de morminte cu monede și piese de port în inventar.

Noile cercetări din perioada aprilie-iunie 2025 au dus la identificarea unor înmormântări în care indivizii înhumați au fost identificați în conexiune anatomică, precum și a unor situații (11) în care au fost prelevate fragmente osteologice umane, fără context arheologic clar. Numărul total a ajuns la 71 de morminte. În complexele funerare cercetate recent s-au descoperit în inventar monede și obiecte de port. Săpăturile arheologice au permis identificarea limitei nordice a zonei sepulcrale.

Fig. 1. Roman-Școala „Costache Negri”:
imagine aeriană din timpul cercetării arheologice.

**MANIFESTĂRI ALE *TREPONEMA PALLIDUM* SSP. *PALLIDUM*
PE SCHELET.
IMPLICAȚII BIOLOGICE ȘI SOCIALE**

Angela Simalcsik
Rebeca Cefalan
Vasile Diaconu

Cuvinte-cheie: Mănăstirea Văratec, paleopatologie, sifilis veneric, diagnostic diferențial, interdisciplinaritate.

Acest studiu propune o evaluare metodologică a resturilor scheletice identificate în necropola Mănăstirii Văratec (județul Neamț) datată în secolele XVIII-XIX, concentrându-se pe analiza a șapte subiecți de sex feminin. Dacă perspectivele anterioare asupra acestui sit s-au limitat la abordări monodisciplinare, fragmentând realitatea istorică de cea biologică, demersul actual impune o schimbare, prin caracterul său profund interdisciplinar, corelând datele arheologice și istorice cu paleomedicina.

Analiza bioarheologică vizează identificarea și interpretarea leziunilor osoase specifice stadiului terțiar al sifilisului veneric. Studiul urmărește cronologia patologică, de la reacții periosteale active și hipertrofii, până la procese distructive profunde precum formațiunile gomatoase, afectarea canalelor medulare și prezența leziunilor de tip *caries sicca*.

Un element central al cercetării este utilizarea diagnosticului diferențial pentru a distinge între manifestările *Treponema* sp. și alte afecțiuni cu amprentă osoasă similară, precum tuberculoza sau osteomielite nespecifică. De asemenea, contextul bioclimatic al Europei temperate este utilizat ca argument pentru excluderea treponematozelor non-venerice (pinta, bejel și framboesia).

Vom încerca să explicăm prezența acestor șapte femei în necropola Mănăstirii Văratec nu prin prisam stigmatului, ci să ridicăm o serie de întrebări despre structura socială și spirituală a comunității. Departe de a sugera neapărat o conduită contrară normelor monahale, prezența lor trebuie interpretată prin prisma rolului mănăstirii în secolele XVIII-XIX.

Prezența unei boli venerice cronice, aflate în stadiu terțiar, într-o comunitate monahală feminină (cu vârste variind de la adolescență la senectute), sugerează că Mănăstirea Văratec a funcționat nu doar ca spațiu de rugăciune, ci și ca o bolniță care permitea gestionarea simptomelor și continuarea vieții active, în ciuda poverii infecțioase.

Fig. 1. *Reconstituire cefalo-facială a unei femei suferinde de sifilis*
(realizată de Cícero Moraes:
<https://www.livescience.com/syphilis-facial-reconstruction-iceland>).

**ANALIZA PALEOANTROPOLOGICĂ A OSEMINTELOR
DIN DOUĂ MORMINTE DESCOPERITE
ÎN BISERICA „SF. CONSTANTIN ȘI ELENA” DIN CHIȘINĂU**

Robert Daniel Simalcsik
Angela Simalcsik
Sergiu Musteață
Ion Tentiuc
Ion Ursu

*Cuvinte-cheie: Chișinău, Biserica „Sf. Constantin și Elena”,
complexe funerare, epoca modernă, date paleoantropologice.*

Studiul prezintă datele paleoantropologice rezultate din analiza materialului osteologic provenit din cele două complexe funerare cercetate în anul 2022 în cuprinsul sitului arheologic Chișinău-Biserica „Sf. Constantin și Elena”. Acestea au fost datate și atribuite epocii moderne, în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

În cazul Mormântului 1 (în criptă) osemintele se aflau în conexiune anatomică, scheletul fiind al unui individ de sex antropologic feminin, cu vârsta biologică la deces de 20-25 de ani. Principalele sale caracteristici sunt: gracilitate osoasă, stare bună de sănătate dentară, modificări periosteale inactice în momentul decesului și inserții musculare schițate.

În Mormântul 2 s-a descoperit doar un craniu fără mandibulă, fapt ce indică un context funerar secundar. Craniul provine de la un individ de sex antropologic feminin, cu vârsta biologică la deces de 18-20 de ani. În cazul tinerei din Mormântul 2 au fost identificate mai multe abateri de la normalitate, cum ar fi: o anomalie de poziție a ambilor incisivi superiori centrali (*reverse winging*), o carie dentară, tartru dentar supragingival, turicefalie (obliterarea precoce a suturilor coronară și sagitală), foramene parietale lărgite și *torus palatinus*.

Pe ambele seturi de oseminte am identificat mai multe tipuri de modificări de origine tafonomică.

Fig. 1. Chișinău-Biserica „Sf. Constantin și Elena”. Mormântul 1:
 1, 2 – neurocraniul privind din plan occipital (1) și vertical (2);
 3 – arcada dentară superioară (incompletă);
 4 – mandibula, cu pigmentație în regiunea incisivilor marcată cu săgeată.

Fig. 2. Chișinău-Biserica „Sf. Constantin și Elena”. Mormântul 2:
 1 – craniul privit din plan facial;
 2 – craniul privit lateral, cu turicefalie și urme de oxidare marcate cu săgeți.

ISTORIE – **MEMORIALISTICĂ**

VINOVAȚIE ȘI TEHNICI DE MANIPULARE ÎN VESTUL ANATOLIEI ROMANE IMPERIALE

Iulian Moga

Cuvinte-cheie: inscripții confesionale, manipulare, vestul Anatoliei, Roma imperială.

Când vorbeam acum câțiva ani despre unicitatea inscripțiilor confesionale mă refeream îndeosebi la singularitatea tipologică și funcțională a textelor respective, la modalitatea directă și indirectă de comunicare între om și divinitate, aspectele legate de jurisdicția seculară și cea sacră, varietatea pedepselor aplicate de divinitate (îndeosebi cele care implică latura medicală).

Chiar dacă preoții sunt relativ rar menționați în inscripții, așa cum vom vedea, prelucrarea informației conținute în arhivele sanctuarului și transpunerea datelor pe stelele care conțin confesiunile presupunea un anumit grad de manipulare și control asupra redactării finale a istorisirilor de către personalul sacerdotal aflat în activitate.

Expresia utilizată de obicei când era vorba despre comunicarea poruncilor divine este aceea că „zeii au cerut” ca cei vinovați pentru un anumit delict să procedeze într-un anumit fel sau proprietarii cărora li se solicita să încredințeze o parte dintre terenuri la sanctuar să se conformeze, să plătească chiriile obținute (dacă era vorba despre un teren dat în arendă), să doneze sume de bani sau cantități de produse din recoltele de grâu, ulei sau vin pentru ca zeul să fie îmbunat, iar litigiul să fie stins. Narațiunea este de cele mai multe ori redactată într-un mod aluziv și rezumativ, în așa fel încât să nu ne parvină în totalitate detaliile tranzacției.

Aceasta indică în mod evident o prelucrare ulterioară a informațiilor existente pe tăblițele (*pinakes*) arhivate în sanctuar și, mai important, existența a trei momente distincte în timp, (1) cel al producerii evenimentului, (2) cel al declarației inițiale a celui vinovat (pe *pinakes* sau *tablai*), care era păstrată în arhivele sanctuarului, și (3) cel al narațiunii finale, rezumative, oficiale, autorizate de personalul sacerdotal, așa cum se regăsește în final pe stelă. Vom încerca în prezentarea noastră reconstituirea firului narativ real și intenționalitatea câtorva astfel de texte epigrafice, dincolo de ceea ce ne oferă povestirea oficială, metamorfozată, a personalului sacru.

CONSIDERAȚII GENEALOGICE CU PRIVIRE LA SPĂTARUL DEDIU

Bianca-Elena Coșnete

Cuvinte-cheie: genealogie, Ana Racoviță, spătar, statut social.

Studiul se concentrează pe clarificarea genealogiei doamnei Ana Racoviță, evidențind confuziile existente în istoriografie cu privire la identitatea tatălui său, spătarul Dediu, și distincția sa față de Dediu Codreanu, un alt personaj contemporan, cu roluri administrative și sociale distincte. Rezultatele demonstrează că Dediu spătar, fiul lui Șerbu și Fesa, soț al Ruxandei și tată al Anei Racoviță, a deținut funcții importante în Moldova, incluzând mare spătar, medelnicer, armaș și pârcălab de Galați. În schimb, Dediu Codreanu, fin de botez al Ruxandei și al lui Dediu și beneficiarul mai multor danii, nu avea legături de sânge cu familia spătarului, ci doar o înrudire spirituală. Delimitarea celor doi este esențială pentru reconstituirea corectă a filiației și pentru înțelegerea mobilității și strategiilor de consolidare a statutului social în rândul elitelor boierești moldovenești.

Studiul examinează și rețelele familiale și economice brăilene integrate în Galați, prin exemplul familiei lui Șerbu („Brăileanu”), tatăl spătarului Dediu, implicată în construirea Bisericii Precista în 1647 și în donații liturgice care consolidau prestigiul și vizibilitatea socială. Căsătoria lui Șerbu cu Fesa, sora mitropolitului Dosoftei, a permis extinderea rețelei familiale și menținerea influenței în elita politică și ecleziastică a Moldovei. Analiza documentelor confirmă apartenența Anei Racoviță la această linie și clarifică parcursul administrativ al tatălui său, corectând erorile istoriografice anterioare. Astfel, studiul subliniază importanța cercetării riguroase a genealogiei și a relațiilor de rudenie pentru înțelegerea mecanismelor de transmitere a statutului social, a rețelelor de putere și a mobilității administrative în epoca premodernă a Moldovei.

INFLUENȚA AUSTRIACĂ
ASUPRA ARHITECTURII ECLEZIASTICE DIN MOLDOVA
LA SFÂRȘITUL SECOLULUI AL XVIII-LEA – ÎNCEPUTUL
SECOLULUI AL XIX-LEA

Manole Brihuneț

Cuvinte-cheie: biserici, arhitecți, stil, clasic, baroc, Austria, Moldova.

Prezența consulatelor Austriei și Rusiei în capitala Moldovei, în ultimul sfert al secolului al XVIII-lea, a contribuit la intensificarea proceselor politice și a favorizat dezvoltarea economică a principatului, fapt care inevitabil a impus promovarea culturii europene în societatea moldovenească.

În același context, aflarea la Iași a prințului rus Potiomkin (1789-1791) și tendința acestuia de a crea aici o curte asemănătoare celei de la Sankt-Petersburg au favorizat atragerea în capitala Moldovei a numeroși artiști, arhitecți și pictori.

În aceste condiții își face apariția în Moldova „arhitectonul herr Leopold”, cunoscut datorită pisaniei bisericii „Tuturor Sfinților” – Banu din Iași. Cercetări recente, bazate pe documente identificate de noi în Arhiva Națională din Chișinău, permit restituirea identității sale reale, numele acestuia fiind Gheliodor.

Acesta introduce rigorile stilului neoclasic, îmbinate cu elemente de baroc tardiv, în proiectul promovat pentru înălțarea bisericii Banu din Iași. Asemănarea acestui proiect cu cel inițial al bisericii catolice din Iași (1782–1789) ne determină să constatăm că arhitectul Leopold a utilizat același model, cu mici modificări de planimetrie și decor, la ridicarea mai multor biserici din Principatul Moldovei. Una dintre acestea este și biserica „Sf. Nicolae” din satul Trifești, ținutul Neamț (1798-1799), ctitorie a logofătului Țării de Jos, Constantin Balș.

Competențele inovatoare ale familiei Balș, care s-au bucurat de un larg răsunet în societatea moldovenească, l-au influențat și pe mitropolitul Iacov, inițiatorul și ctitorul bisericii Banu din Iași. De aici, modelul arhitectural s-a răspândit treptat, ca într-o adevărată avalanșă, în întreaga Moldovă: Chișinău – biserica „Sf. Arhangheli” (1803–1806, Măcărescu); Chișinău – „Buna Vestire” (1806-1810, Terinte); Gădiniți, Neamț (1806-1812, Bogdan);

Flămânzi, Botoșani (1807-1813, Balș); **Chișinău – „Sf. Gheorghe”** (1814-1819); **Rădeni, Strășeni**, R. Moldova (1814-1819, Rusu); **Țibănești**, Iași (1819, Carp).

Bisericile ortodoxe din acea perioadă au fost ridicate sau restaurate sub influența stilului baroc, caracterizat prin ferestre mari, frontoane și cornișe proeminente, amvoane suspendate și fațade centrale rezalite – elemente arhitecturale promovate și răspândite în spațiul est-european sub influența administrației austriece.

Proiectarea și construcția acestor edificii eclesiastice, în perioada ultimului sfert al secolului al XVIII-lea – primul sfert al secolului al XIX-lea, **reflectă astfel influențe austriece vizibile, exprimate prin linii arhitecturale clare și printr-o organizare spațială diferită de cea specifică stilului moldovenesc tradițional.**

Fig. 1. *Biserica „Sf. Nicolae” din Trifești, jud. Neamț (1798).*

Fig. 2. *Biserica „Tuturor Sfinților” din Iași (1800).*

Fig. 3. *Biserica „Sf. Arhangheli” din Chișinău (1803-1961).*

Fig. 4. *Biserica „Sf. Dumitru” din Gâdinți. jud. Neamț (1806-1812).*

REGELE CAROL I **ȘI A DOUA „CAPITALĂ”**.
VIZITELE SALE LA IAȘI

Mihaela-Petronela Tudose

Cuvinte-cheie: regele Carol I, vizite, Iași, capitală.

În timpul domniei sale (1866-1914), domnitorul și apoi regele Carol I a vizitat orașul Iași de mai multe ori. Cele optsprezece vizite, ultimele opt în calitate de rege, au fost momente importante pentru consolidarea legăturilor dintre monarhie și fosta capitală Moldovei, care trecea printr-un proces de adaptare după Unirea Principatelor. În august 1866, cu ocazia primei vizite făcute, Carol I spunea că Iașiul este orașul **„care a sacrificat totul pentru a da naștii Române cea mai mare putere: Unirea”**. Eu îl consider ca a doua capitală a României și sunt decis de a rezida în el regulat, dacă voi putea, o parte a anului, îndată ce chestiunile generale de organizațiune interioară mi-ar permite”. Deși a încălcat această promisiune, Carol I a căutat soluții pentru a sprijini dezvoltarea orașului după pierderea statutului de capitală.

DE LA PLOIEȘTI LA BUCUREȘTI: ÎNTREVEDERI ÎNTRE PRINCIPELE CAROL I ȘI ȚARUL ALEXANDRU AL II-LEA

Raluca-Nicoleta Plian

Cuvinte-cheie: Carol I, Alexandru al II-lea, Ploiești, București, Războiul de Independență, problema orientală.

Trecerea într-o nouă fază a problemei orientale, redeschisă în anul 1875, a avut loc în aprilie 1877, atunci când Imperiul Țarist a declarat război Imperiului Otoman. Încă, de la început, tânărul stat român aflat sub conducerea prințului Carol I de Hohenzollern a făcut eforturi, prin oamenii din fruntea guvernului, să evite transformarea teritoriului național într-un teatru de război. S-a reușit acest lucru prin semnarea Convenției româno-ruse în aprilie 1877, dar înțelegerea a inclus și un acord pentru tranzitarea țării de către armata imperială rusă spre frontul din sudul Dunării.

Nu doar armata rusă a fost prezentă în România, ci și membri ai familiei imperiale ruse. Primul membru al familiei imperiale ajuns pe pământ românesc a fost Marele Duce Nicolae, fratele împăratului Alexandru al II-lea, care a fost vizitat chiar a doua zi de principele Carol I. Până la sosirea în țară a țarului Alexandru al II-lea au avut loc mai multe întâlniri între cei doi, un schimb de vizite între Ploiești și București. Sosirea monarhului rus a avut loc la puțin timp după stabilirea cartierului general rus la Ploiești. În perioada în care cartierul general rus a fost stabilit la Ploiești au avut loc mai multe întrevederi între familia princiară română Carol-Elisabeta și familia imperială rusă. Acestea s-au desfășurat într-un cadru de respect reciproc, de cordialitate, au presupus participări comune la diferite evenimente, dar în timpul discuțiilor au fost atinse și chestiuni sensibile precum implicarea României în războiul ce se desfășura la sudul Dunării. Știrea prezenței familiei imperiale ruse pe teritoriul României a atras atenția nu doar presei locale și naționale, ci și corespondenților și consulilor străini aflați în România.

PERSONAJELE FEMININE ÎN TEATRUL LUI I.L. CARAGIALE

Daniela Dumitrescu

Cuvinte-cheie: public, viață socială, personaje feminine, umor, bijuterii interpretative.

Constituirea unei trupe de actori sub conducerea lui Costache Caragiale a reprezentat un pas important pentru dezvoltarea repertoriului dramatic la care a participat și I.L. Caragiale, mai întâi ca actor, apoi ca suflor al pieselor de teatru reprezentate. Toate acestea au constituit ulterior lecții de arta actorului și izvoare de inspirație pentru piesele sale. Prin întreaga sa operă artistică I.L. Caragiale s-a adresat deopotrivă publicului popular al cafenelelor și al străzii, dar și publicului pretențios al saloanelor literare și celui al Teatrului Național din București. Opera sa radiografiază și surprinde viața socială a burgheziei de la sfârșitul secolului al XIX-lea: parveniți, înșelați și înșelători, personajele sale se învârtesc într-un spațiu strâmt al unor aspirații mercantile.

I.L. Caragiale exemplifică deopotrivă relațiile dintre aceștia, primate printr-o oglindă magică. Personajele feminine sunt ambițioase, bovarice, tirane, rușinoase, isterice sau pasionale, care se mișcă într-un spațiu urban. Portretizate de autor ca fiind puternice, autoritare și chiar despotice în mediul domestic și citadin, ele generează intrigi amoroase și nu în ultimul rând sociale. Prin forța lor dramatică, ele reușesc să domine ori prin inteligență, precum Zoe Trahanache sau Veta, ori prin limbaj ca Zița, cu umorul său de mahala sau cu exploziile sale verbale, care compun un univers periferic. Veritabile bijuterii interpretative au fost prezentate publicului de către actrițele Aristizza Romanescu, Ana Popescu, Maria Giurgea, Sonia Cluceru, Lucia Sturdza-Bulandra, Constanța Demetriade etc., actrițe care sunt prezentate dumneavoastră prin aceste fotografii din Colectia C.I. și C.C. Nottara.

FAMILIA REGALĂ A ROMÂNIEI, CAROL I ȘI ELISABETA ÎN COLECȚIILE MUZEULUI DE ISTORIE A MOLDOVEI

Brândușa Munteanu

Cuvinte-cheie: *Regele Carol I, Regina Elisabeta, colecții muzeale.*

Colecțiile Muzeului de Istorie a Moldovei cuprind o varietate de obiecte care vorbesc despre momentele importante din domnia regelui Carol I și a reginei Elisabeta. Fie că este vorba despre faleristică, acte, scrisori, fotografie, artă decorativă, obiecte de factură militară, aceste piese aduc informații prețioase despre familia regală și despre oamenii care cu credință au slujit țara și regalitatea timp de jumătate de veac. Povestea lor este completată de informațiile care se păstrează în arhiva instituției.

REGELE CAROL I ȘI REGINA ELISABETA.
REPREZENTĂRI ARTISTICE ÎN PATRIMONIUL
MUZEULUI NAȚIONAL DE ISTORIE A ROMÂNIEI

Florin Georgescu

Cuvinte-cheie: Familia regală, regele Carol I, regina Elisabeta, artă plastică.

Primii suverani ai României – Carol I și Elisabeta – a căror domnie a început în 1866, se regăsesc reprezentați în patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României și în colecția de artă plastică.

O pleiadă de artiști plastici, evocați prin operele lor, și-au pus penelul pe pânză pentru a-i ilustra pe Carol I și pe Elisabeta.

Surprinderea artistică a primului suveran al României se datorează lui Carol Popp de Szathmary cu lucrarea „Regele Carol I”, dar și lui Eduard Pesky, autor al creației „Portret ecvestru al Regelui Carol I”. Acestor pictori li se alătură alți doi artiști plastici rămași anonimi în ale căror picturi este reprezentat Carol I atât călare, cât și portret.

Patrimoniul de artă plastică al Muzeului Național de Istorie a României, ilustrativ pentru Familia regală, cuprinde și două creații în care se regăsește reprezentată prima suverană, Regina Elisabeta.

Este vorba atât despre Marie P. Catargi cu a sa pictură în care este portretizată într-un medalion Regina Elisabeta, cât și pictorul Gheorghe Popovici cu lucrarea de artă plastică „Regina Elisabeta”.

Rememorarea primei familii regale prin creațiile de artă plastică evocate constituie un mijloc de îmbogățire a orizontului cultural-artistic, de cunoaștere a istoriei naționale între 1866 și 1916, a momentelor istorice esențiale în care instituția monarhică a avut o contribuție primordială la consolidarea și independența Statului român modern.

Fig. 1. *Carol Popp de Szathmary, „Regele Carol I”, MNIR.*

Fig. 2. *Eduard Pesky, „Portret ecvestru al Regelui Carol I”, MNIR.*

Fig. 3. Marie P. Catargi, „Portretul Reginei Elisabeta”, MNIR.

AMINTIRI REGALE PRIN NEAMȚ

Viorel Nicolau

Cuvinte-cheie: familia regală, Neamț, vizite, mărturii.

Din perioada 1866-1947 în Ținutul Neamțului au rămas amintiri ilustrate și secvențe istorice. În ordine cronologică primele evenimente sunt cele legate de vizita suveranilor României pe meleaguri nemțene, începând cu domnitorul Carol I în 1868, fotografiat de Carol Pop de Szathmari, la Mănăstirea Neamț, Cetatea Neamț; vizita Principelui moștenitor Ferdinand și a Principesei Maria la mănăstirile Neamț, Văratec, Agapia; șederea nevoită a principelui Carol la Horaița, excursiile acestuia fiul său Mihai pe Valea Muntelui. Multe vizite despre care au scris jurnalele vremii și unii scriitori.

Pentru Piatra-Neamț merită menționate imaginile care redau străzi denumite după membri ai familiei regale, regina Elisabeta, principele Ferdinand, principesa Maria, Fundătura unirii; Casa Națională „Regina Maria”, Farmacia regală „Vorel”, Hotel Regal, atelierul artistului fotograf al Curții Regale Adolphe Chevallier, care a immortalizat prima Jamboree Națională (5-25 august 1930). Pe Valea Bistriței, amintim domeniile regale și palatul de la Bicaz unde a stat familia regală în timpul Primului Război Mondial. La Roman, mărturiile vizuale redau manevrele din toamna anului 1898 cu participarea regelui Carol I și cele din 1932 conduse de Carol al II-lea.

**„ARENELE ROMANE” ÎN CONTEXTUL JUBILEULUI
A 40 DE ANI DE DOMNIE A REGELUI CAROL I (1866 - 1906)**

Mihaela Marcu-Bogan

Cuvinte-cheie: *Arenele Romane, Expoziția Generală, 1906.*

Arenele Romane reprezintă unul dintre cele mai importante obiective arhitecturale construite în București la începutul secolului XX, fiind ridicate cu ocazia **Expoziției Generale Române din 1906, dedicată jubileului de 40 de ani de domnie a Regelui Carol I. Ele au devenit un simbol al modernizării urbane, al reprezentării culturale și identității naționale în perioada Regatului României. Expoziția jubiliară din 1906 a avut ca scop celebrarea progresului României moderne, împlinirea a 40 de ani de domnie a Regelui Carol I și 25 de ani de la proclamarea Regatului. În același timp, se marca simbolic și „1800 de ani de la cucerirea Daciei de către Traian”, element central în discursul identitar al epocii.**

Arenele Romane au fost construite ca un spațiu reprezentativ pentru ceremonii, discursuri, spectacole și evenimente culturale. Ele nu sunt doar o construcție arhitecturală, ci o declarație culturală și politică, ilustrează un moment unic de sinteză între tradiția romană, monarhie și modernitate.

PARTICIPAREA ARMATEI ROMÂNE LA REPRIMAREA
RĂSCOALEI TĂRĂNEȘTI DIN ANUL 1907
ÎN JUDEȚELE ROMAN ȘI NEAMȚ

Sorin Grumuș

Cuvinte-cheie: răscoală, regiment, reprimare, țaran.

Anul 1906 a marcat împlinirea a 40 de ani de domnie a Regelui Carol I, **perioadă în care, în lumea satului românesc se acumulaseră grave probleme de natură socială și economică.** În februarie-martie 1907 în România a avut loc ultima cea mai mare răscoală țărănească din Europa secolului al XX-lea. Începută la Flămânzi, în nordul Moldovei, răscoala a cuprins întreaga țară, cunoscând cea mai mare intensitate în Muntenia și Oltenia. **După izbucnirea revoltelor în localitățile din nordul Moldovei, Ministerul de Război a ordonat trimiterea de trupe pentru a stabili situația.** Concomitent, la data de 4 martie 1907, aceeași instituție a dispus concentrarea tuturor rezerviștilor de la regimentele de infanterie și batalioanele de vânători aflate în subordinea Corpului IV Armată.

Pe raza județului Roman mișcările țărănești au cunoscut o amploare destul de mare, pentru reprimarea acestora fiind destinate trupe din Regimentul 7 Infanterie „Prahova”, Regimentul 2 Roșiori „București” și Regimentul 31 Infanterie „Calafat”. Cele mai puternice răscoale țărănești de pe teritoriul județului Roman au avut loc începând cu data de 9 martie 1907 în localitatea Băcești (astăzi în jud. Vaslui). Pentru reprimarea acestora a fost destinat un detașament din Regimentul 7 Infanterie „Prahova”, care a fost înconjurat și atacat cu arme de foc de către răsculați. Încleștarea ce a urmat a avut drept rezultat, rănirea comandantului detașamentului, iar din partea țaranilor răsculați au căzut uciși patru săteni și mai mulți au fost răniți.

În repartiția ordonată de Ministerul de Război, în scopul reprimării răscoalelor țărănești, Divizia 7 Infanterie „Roman” avea în subordine următoarele unități: Regimentul Dolj nr.1, Regimentul „Rahova” nr.25, Regimentul Argeș nr.4, Regimentul III Dâmbovița nr.22, Regimentul 3 Roșiori, Regimentul 9 Călărași-cu două escadroane, Escadronul jandarmi călări, Regimentul 8 Artilerie și 1/2 din Regimentul 4 Artilerie. Marea unitate cu sediul la Roman, Divizia 7 Infanterie, avea misiunea de a asigura ordinea în județele Roman, Vaslui, Tutova și Iași.

Din garnizoana Roman au fost concentrați rezerviștii Regimentului 14 Dorobanți „Roman”, în timp ce la Iași s-a constituit un comandament special pentru gestionarea situațiilor de criză de pe teritoriul Moldovei, aflat sub comanda generalului Alexandru Tell, comandantul Diviziei 8 Infanterie. În **registru** istoric al unității românești se consemnează faptul că la data de 7 martie 1907, Regimentul 14 Dorobanți se afla cantonat la Pașcani, înlocuind **Regimentul Bacău nr. 27, care se deplasase la Botoșani**. Regimentul 8 Artilerie a participat la reprimarea răscoalelor țărănești atât în orașul Roman cât și în localitățile limitrofe. La data de 10 martie 1907 un detașament comandat de maiorul Tulea Carol, constituit din 200 de soldați au intervenit la bariera de intrare în orașul Roman dinspre Bacău, împotriva unor cete înarmate de săteni din Trifești, care vroiau să intre în oraș. În urma confruntării, dintre soldați și țărani, au fost răniți patru răsculați. De asemenea, la data de 7 martie 1907, un detașament constituit din efectivele regimentului, a participat în satul Cârliști, județul Roman la reprimarea țăranilor care manifestau o atitudine amenințătoare împotriva moșierului George Zarifopol. Regimentul 8 Călărași din Roman a participat la reprimarea mișcărilor țărănești din orașul Craiova precum și în județele Iași și Botoșani, în perioada 27 februarie-1 aprilie 1907.

Țăranii din județul Neamț (Roznov, Zănești, Podoleni, Costișa și Buhuși) s-au răsculat la rândul lor cerând pământ, și în consecință s-au trimis numeroase trupe de soldați și jandarmi în comunele răsculate. În presa vremii se consemnează faptul că autoritățile locale s-au deplasat în comunele răsculate și în cele din urmă s-a reușit stabilirea unei înțelegeri între țărani răsculați și arendași, instaurându-se în cele din urmă liniștea.

Fără îndoială că evenimentele tragice petrecute din primăvara anului 1907 constituie un subiect controversat, și cu siguranță cercetările ulterioare vor stabili cu mai multă certitudine, rolul jucat de armata română în cadrul acestora.

Fig. 1. „Țărani răsculați, sub escortă, la Piatra Neamț”, 1907
(fotoreproducere din colecția ing. Viorel Nicolau).

ALBERTO CIRILLO

Maria Mihăilă

Cuvinte-cheie: emigrare, italian, Alberto Cirillo, profesor de muzică.

Emigrarea italienilor pe teritoriul românesc la cumpăna dintre veacurile XIX și XX se încadrează în fenomenul mai larg al existenței unui flux migrator din Peninsulă, care s-a desfășurat pe parcursul unui secol. În acest context istoric, migrația italiană și-a lăsat amprenta asupra dezvoltării sociale, politice și culturale a spațiului românesc. Italienii veniți în România nu au ocolit Târgul Pietrei. În domeniul muzical, la Piatra-Neamț, s-a remarcat Alberto Cirillo (17 septembrie 1878, Odesa – 2 iulie 1950, Piatra-Neamț), compozitor, profesor de muzică, violonist și dirijor. Italianul a reușit să se afirme și în scurt timp să câștige stima și respectul în orașul care l-a primit. Născut la Odesa în familia lui Antonio și Amalia Cirillo, de origine italiană, a venit cu familia în 1880 în România. Urmează cursurile Conservatorului de Muzică și Artă Dramatică din Iași, fiind elevul renumitului compozitor Eduard Caudella. În capitala Moldovei a desfășurat o bogată activitate muzicală, atât ca profesor cât și ca pedagog.

În 1914 se stabilește împreună cu familia la Piatra-Neamț, devenind titular la catedra de muzică a Școlii Normale de băieți și din 1922 până la pensionare, în 1938, profesor la Liceul „Petru Rareș”, fiind adus aici în urma insistențelor directorului Mihai Stamatini. De numele lui se leagă înființarea corului și orchestrei liceului, primele formații de acest gen în aceste locuri și primele spectacole de teatru liric cu elevii. Din anul 1918, Alberto Cirillo este numit maestru dirijor al corului bisericii Sfântul Ioan Domnesc din Piatra-Neamț. Profesorul Cirillo este recunoscut pentru scrierea unor piese destinate corurilor locale, incluse în diverse culegeri de epocă, a compus peste o sută de armonizări corale și a alcătuit alte peste o sută de compoziții muzicale pentru cor, pian, vioară și orchestră.

A compus imnul oficial al Expoziției Generale Române din 1906, lucrarea fiind creată special pentru a celebra jubileul de 40 de ani de domnie ai Regelui Carol I, fiind interpretată în cadrul ceremoniilor fastuoase de la *Arenele Romane* și din Parcul *Carol I*.

Expoziția a fost un moment de referință pentru identitatea națională, iar compoziția lui Cirillo a punctat solemnitatea evenimentului care marca, pe lângă Jubileul regal, și 25 de ani de la proclamarea Regatului.

Pentru activitate sa muzicală a fost răsplătit cu distincții deosebite: în anul 1905 primește *Medalia de bronz pentru scrieri muzicale*; cu ocazia organizării *Expoziției Naționale din 1906*, **Medalia Jubiliartă Carol I**; mulțumiri din partea Casei Regale pentru compozițiile dedicate; *Medalia Răsplata muncii* pentru 25 ani de activitate în școală.

Alberto Cirillo a condus viața muzicală a orașului din acea perioadă, contribuind la atmosfera de sărbătoare a comunității nemțene. Pentru întreaga sa activitate poate fi considerat un reprezentant al unei generații de muzicieni progresiști care, chiar dacă nu au atins dimensiunile celor de primă mână, au contribuit la extinderea climatului muzical de tip cult și în alte centre decât cel din Iași sau București.

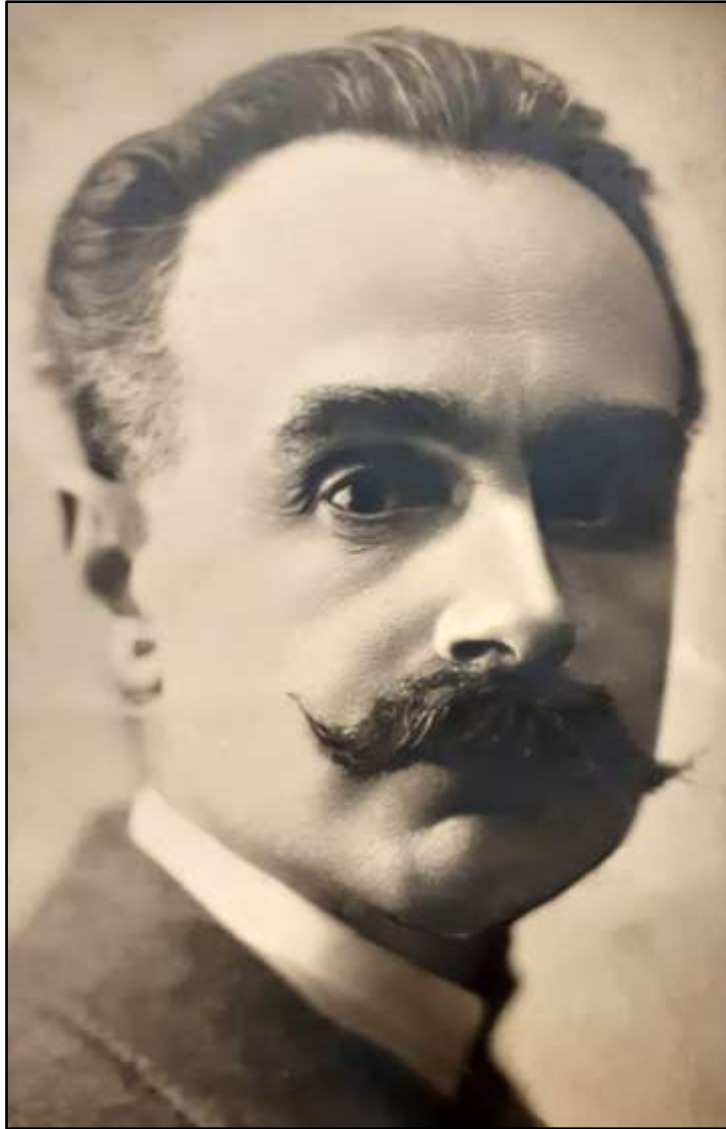

Fig. 1. *Alberto Cirillo* în 1924.

Fig. 2. Brevet pentru „Medalia Jubilară Carol I”, distincție acordată lui Alberto Cirillo în 1906.

**STAREA SOCIALĂ, MORALĂ, CULTURALĂ ȘI CONFESIONALĂ
A COMUNITĂȚII DIN SATUL TRIFEȘTI, JUDEȚUL NEAMȚ
REFLECTATĂ ÎNTR-UN CHESTIONAR DIN ANUL 1921**

Aurel Florin Țuscanu

Cuvinte-cheie: Parohia Trifești, Ministerul Cultelor și Artelor, monografia comunei Trifești – Neamț. Statistici Județul Roman - 1921.

Îndată după Marea Unire de la 1 decembrie 1918, Ministerul Cultelor și al Artelor – ministru fiind Octavian Goga – trimite în toate parohiile din România o circulară (nr. 47167/1 ianuarie 1921), însoțită de un chestionar, prin care se solicita tuturor preoților să completeze cu exactitate și detaliat chestionarul, pentru alcătuirea unor mici monografii și a unui material statistic la nivel național, pentru buna cunoaștere a problemelor existente din țară.

Totodată, ministrul propune înființarea unor biblioteci parohiale, care să devină adevărate focare de cultură pentru săteni, dorind totodată implicarea clerului în această operă de renaștere națională și de educație sufletească.

Aceste mici monografii, centralizate în luna martie 1921 de către Ministerul Cultelor, au fost de mare folos pentru a cunoaște în linii generale viața fiecărei comunități, precum și a regiunilor țării.

La Parohia Trifești, paroh fiind atunci preotul Gheorghe Popovici, fost combatant în Campania din 1916-1918, cu Regimentul 14 Infanterie Roman, acesta a completat chestionarul Parohiei Trifești, județul Roman, pe care l-a expediat către Ministerul Cultelor, la 15 martie 1921.

Chestionarul parohiei cuprinde 2 capitole și 12 subcapitole.

Cap.I: Compunerea parohiei: 1. Biserica parohială, filialele; 2. Istoricul parohiei; 3. Descrierea geografică; 4. Istoricul bisericilor, foto, planuri; 5. Avera parohiilor; 6. Enoriașii (credincioșii); 7. Starea economică, ocupații. Viața culturală în parohie; 9. Viața morală și social; 10. Factorii conducători; Capitolul II: Personalul parohiei; 11. Preotul, cântăreții, paraclisieri; 12. Bibliografie despre parohie și localitate.

Descoperind în Arhiva parohială din Trifești o copie manuscris a acestui chestionar, aflăm că Parohia Trifești avea o singură biserică, cu hramul „Sf. Nicolae”, ridicată de familia logofătului Costache și Ana Balș, în perioada 1798-1799, în care se păstrează un odor de mare preț: Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, ferecată în argint în iunie 1800. Parohia cuprindea

280 de familii ortodoxe, cu 1147 de suflete. Nu sunt alte confesiuni; ocupația de bază este agricultura. În sat sunt 2 cojocari, 2 fierari, un cizmar, un croitor, 2 rogojinari; Banca Populară „Izbânda”, capital 300.000 lei; Bălciul anual era la Înălțarea Domnului.

Această schiță monografică a avut într-adevăr menirea de a face o radiografie socială, morală, culturală și confesională a comunității din satul Trifești, județul Neamț, fiind de real folos tuturor celor care sunt preocupați de trecutul acestei străvechi așezări.

MINISTERUL
CULTELOR ȘI AL ARTELOR

Direcția Generală a Cultelor

1 Ianuarie 1921

No. 47167

Paroh
15/1 1921

Prea Cucermece Părinte,

Dumneavoastră ne-a îndreptat să vedem cu ochii înălțarea idealului politicii al
Naamului nostru.

Blessatul despărțirii a trecut și azi aproape toți Românii trăim laolaltă sub
obăduirea Statului nostru național.

Munca cea mare și grea luăm înăbușă de acum. România trebuie să capete
teuturii puternice, pe care nici un dușman să nu le poată surpa. Altfel enormele
jertfe plătite cu omenia răsunului și a unității noastre depășite ar rămâne zadarnice.

Suntem conștienți de războiul mare, pe care îl au religiile și reprezentanții lor în
consolidarea și înflorirea Statelor.

Moralitatea, fără care nu poate exista progres adevărat, își are izvorul cel mai
curat și zărniciul cel mai puternic în religie.

Ținem să dăm tuturor cultelor posibilitatea morală și materială de a-și înde-
plini misiunea lor de producătoare de moralitate și religiozitate.

Dorim de așezăm să le vedem contribuind, în largă măsură, la educația cul-
turală și socială a poporului.

Ministerul, între altele, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Ministerul, de asemenea, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Ministerul, de asemenea, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Ministerul, de asemenea, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Ministerul, de asemenea, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Ministerul, de asemenea, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Ministerul, de asemenea, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Ministerul, de asemenea, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Ministerul, de asemenea, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Ministerul, de asemenea, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Ministerul, de asemenea, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Ministerul, de asemenea, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Ministerul, de asemenea, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Ministerul, de asemenea, intenționează să înceapă o puternică activitate în direcția
culturii sufletului, tipăritură Biblia în ediție populară, precum și broșuri cu conținut
religios și moral, traduceri și lucrări originale, pe care să le pună la îndemâna
tuturor spre a înălțarea activității religioase și culturale a poporului.

Prea Cucermecei Sale

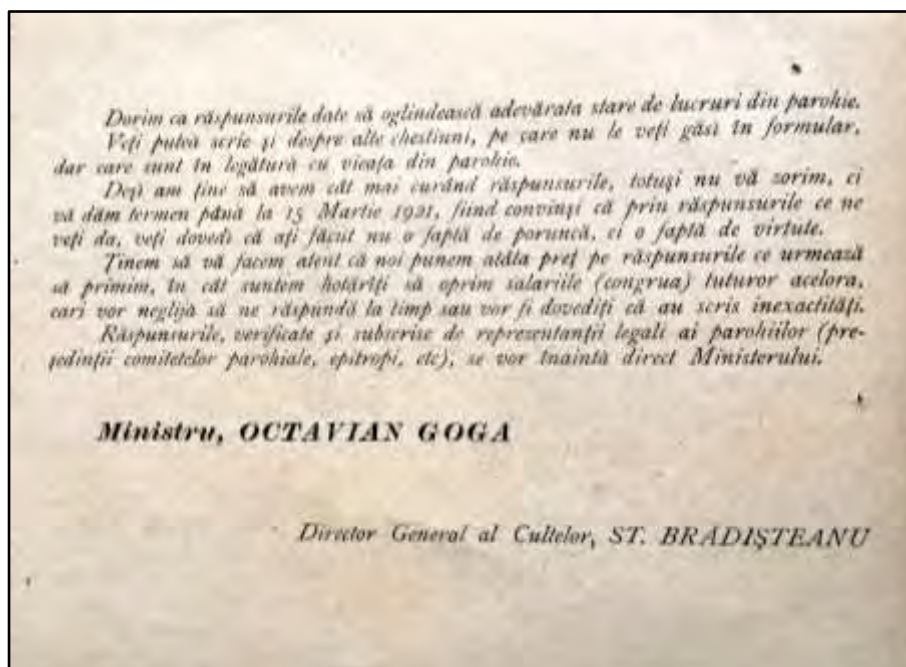

Fig. 1. Circulara nr. 47167 din 11 ianuarie 1921,
trimisă de ministrul Cultelor și al Artelor, Octavian Goga.

ARHITECTURA RELIGIOASĂ ÎN COMUNITĂȚILE CATOLICE DIN ZONA CONFLUENȚEI MODOVEI CU SIRETUL

Adrian Ciobanu

Cuvinte-cheie: religie, biserică, catolic, comunitate.

În cele două milenii de creștinism, schimbarea și-a pus amprenta mai mult sau mai puțin și în acest domeniu, al religiei, atât din punct de vedere al oficierei ritualului religios, cât și al spațiului propriu-zis de practică: **biserica**. Apariția și evoluția creștinismului ca religie sunt strâns legate, cel puțin în primele secole, de spațiul geo-politic al antichității, reprezentat de Imperiul Roman; acesta din urmă chiar l-a influențat într-o bună măsură. Separarea imperiului antic roman în Imperiul Roman de Răsărit și Imperiul Roman de Apus, având ca dată de reper anul 395, a fost urmată, la distanță în timp de câteva secole, de o separare și a religiei (catolici și ortodocși), în anul 1054. În ambele situații evoluția a fost treptată și constantă, cele două date menționate fiind pur tehnice: moartea împăratului Teodosiu I în 395, urmată de împărțirea imperiului între cei doi fii ai săi Arcadius și Honorius și Marea Schismă din 1054 prin care Biserica Romei (de tradiție latină) și Biserica Greacă (de tradiție bizantină) nu se mai recunoșteau reciproc. În ceea ce privește complexitatea diferenței dintre ortodoxism și catolicism poate fi definită în mod abstract prin sintagma conservatorism/tradiționalism vs. dinamism. În studiul de față ne-am propus să abordăm o latură a dinamismului Bisericii Catolice reflectată în arhitectură, prin exemplificarea unor biserici din Roman și satele catolice din împrejurimi (Săbăoani, Adjudeni, Pildești, Șcheia), amplasate pe văile celor două râuri: Siret și Moldova. Sunt lăcașe de cult, unele datând de la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX, în care întâlnim aproape toate stilurile arhitectonice, în mod separat sau eclectic.

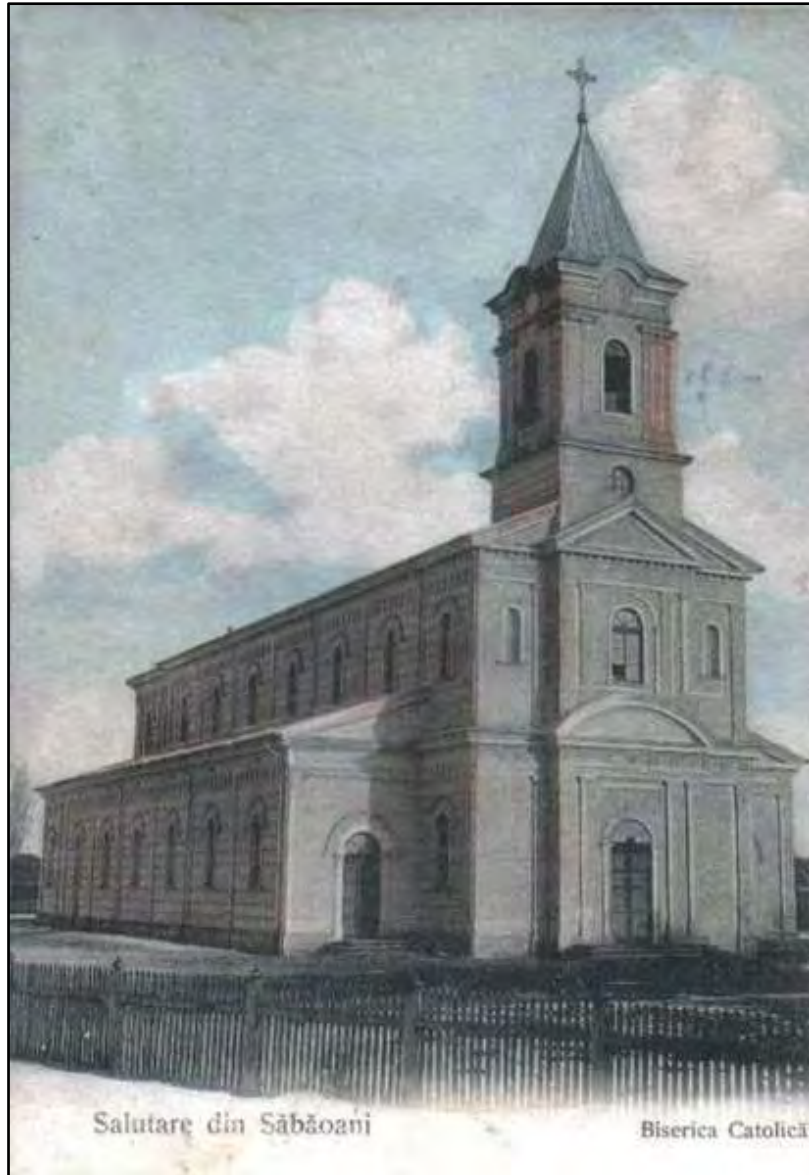

Fig. 1. *Biserica „Sf. Mihail” din Săbăoani.*

Fig. 2. *Biserica „Sf. Tereza” din Roman.*

Fig. 3. *Biserica „Coborârea Sfântului Duh” din Adjudeni (interior).*

REPREZENTĂRI HERALDICE LA ARMELE DE FOC DIN COLECȚIILE COMPLEXULUI MUZEAL NAȚIONAL NEAMȚ

Mihai Tudosă

Cuvinte-cheie: armă de foc, marcaj, poanson, emblemă, heraldică.

Fiecare armă poartă cu sine o încărcătură identitară. Dacă primele tipuri de marcaje aplicate pe arme constituiau o simplă modalitate de atestare a manufacturii, începutul Revoluției Industriale a condus la standardizarea, diversificarea și îmbogățirea acestora cu noi semnificații, reprezentative pentru identitățile naționale și industriale. Originile diverse ale armelor de foc din cadrul colecțiilor Complexului Muzeal Național Neamț adună o largă varietate de elemente heraldice-componente ale marcajelor acestora, de la embleme strâns legate de simboluri naționale (vulturul bicefal austriac) la cele legate de identități locale (monumentul Perron, simbolul Liège, stema orașului Gardonne) ori chiar creații unicate (așa-zisul *Phoenix românesc* sau embleme ale unor companii efemere). Studiul de față explorează astfel evoluția și diversitatea marcajelor armelor de foc, analizând transformarea acestora de la simple atestări la reflecții complexe ale particularismului național, cultural și industrial.

REGINA MARIA ÎN STATELE UNITE ALE AMERICII,
OCTOMBRIE-NOIEMBRIE 1926. CÂTEVA DOCUMENTE INEDITE

Cristina Păiușan,
Daniel-Cosmin Obreja

Cuvinte-cheie: regina Maria, turneul american, documente inedite, Philadelphia, 1926.

Acum un secol, regina Maria vizita Statele Unite ale Americii, într-un turneu care a unit Coasta de Vest cu Coasta de Est, ajungând și în Canada. **A fost o vizită oficială și de promovare a României, cu toată că regina nu a avut un mandat politic oferit de către guvernul român. Vizita și-a propus să facă cunoscută Familia Regală, țara și oamenii ei în SUA și să apropie și economic cele două state. Regatul Român avea mare nevoie de capital american, iar bancherii și industriașii americani au organizat banchete impresionante în cinstea reginei, fiind prima femeie primită la Camera de Comerț din New York și singura femeie pentru care Steel Trust Company a bătut o medalie.**

În patrimoniul muzeelor și arhivelor românești și străine se păstrează **fotografii, documente, însemnările zilnice ale reginei, ziare și reviste. Periodic sunt descoperite noi mărturii ale periplului american păstrate până acum în arhive și colecții particulare. Prezentarea noastră își propune să pună în valoare câteva documente inedite descoperite și păstrate în Colecția Daniel-Cosmin Obreja de la vizita reginei în Philadelphia, 21 octombrie 1926 și apoi din perioada 1-4 noiembrie 1926 când a călătorit cu Northern Pacific Railway.**

ANUL 1926 ÎN VIAȚA POLITICĂ A ROMÂNIEI INTERBELICE. ÎNFIINȚAREA PARTIDULUI NAȚIONAL ȚĂRĂNESC

Marin Pop

Cuvinte-cheie: Partidul Național Țărănesc, Iuliu Maniu, unificare.

Victoria coaliției Partidului Național cu Partidul Țărănesc la alegerile pentru Camerele de Agricultură și la cele locale, care au avut loc în vara anului 1925 și la începutul anului 1926, au dovedit forța politică a celor două partide și influența lor în rândul electoratului. De asemenea, faptul că liberalii s-au erodat la guvernare. Indicația electoratului era clară: după ieșirea liberalilor de la guvernare se aștepta un guvern P.N.-P.Ț. Cu toate acestea, după depunerea mandatului guvernului liberal, regele Ferdinand a preferat să-l numească în fruntea noului guvern pe generalul Alexandru Averescu, în locul unui guvern condus de Iuliu Maniu, ceea ce l-a determinat pe marele om politic sălăjean să finalizeze proiectul politic de fuziune cu partidul condus de Ion Mihalache.

Congresul de unificare a Partidului Național cu Partidul Țărănesc a avut loc în data de 10 octombrie 1926. Iuliu Maniu devine președinte al noului partid, iar Ion Mihalache îl secunda în calitate de vicepreședinte. Astfel, prin realizarea fuziunii lua ființă cel mai mare partid de mase din România, cu o vastă plajă electorală, având în vedere că 80% din populația țării trăia în mediul rural. Totodată, noul partid s-a dovedit capabil să asigure rotativa guvernamentală, alături de Partidul Național Liberal, celălalt mare partid al României interbelice, care deținea hegemonia politică în țară, datorită lui Ion I. C. Brătianu, marele om politic care se afla în fruntea partidului liberal. Urma o puternică și aspră luptă politică pentru ca noul partid să fie chemat la guvernare, ceea ce s-a întâmplat numai peste doi ani, în noiembrie 1928.

DESPRE CIRCUMSCRIPȚIILE SANITARE RURALE DIN FOSTUL JUDEȚ ROMAN

Iulia Cristina Lazăr

Cuvinte-cheie: județ Roman, circumscripții sanitare, igienă și sănătate publică.

Materialul documentar destul de bogat din colecția de iatroistorie a Muzeului de Istorie Roman poate contribui la o imagine asupra structurii și **activității circumscripțiilor rurale din fostul județ Roman**. Ne-am oprit asupra **unui dosar din 1942/1943 (Dosar nr. 64 din 1942/1943 „Relativ la monografiile Instituțiilor sanitare din județul Roman”) ce cuprinde corespondența cu Ministerul Sănătății, adrese trimise de Serviciul Sanitar Județean, rapoartele medicilor de circumscripție, precum și raportul final întocmit de către medicul primar al județului.**

Studiul **evidențiază eforturile de centralizare administrativă și evaluare a infrastructurii medicale din teritoriu, o radiografie a sistemului sanitar rural. În baza circularei ministeriale nr. 2467 din 10 oct. 1942, trimise către medicii primari de județ, se solicitase realizarea unei evidențe asupra fiecărei circumscripții sanitare. Rapoartele din teritoriu trebuiau să cuprindă câteva categorii de informații: privind istoricul instituțional (data și contextul înființării circumscripțiilor), demografia și arondarea (satele și comunele deservite, raportarea la numărul populației), infrastructura (evaluarea dotărilor din dispensarele rurale, prezența băilor populare și starea spitalelor mixte, acolo unde existau) și resursa umană (informații asupra medicilor din circumscripții și asupra personalului sanitar auxiliar – moașe, agenți sanitari). Datele privind starea de sănătate a populației menționate de medicii de circumscripție erau sumare, în special privind epidemiile și mortalitatea infantilă. Sunt însă indicatori ai condițiilor deficitare de viață, agravate de contextul războiului. În legătură cu efortul de război se poate interpreta și insuficiența dotare a dispensarelor rurale ori posturile vacante, datorită mobilizării unor medici din circumscripții. Preocuparea statului asupra igienei și sănătății publice era cu atât mai motivată de necesitatea militară a vremii.**

**EXPERIENȚA CARCERALĂ A PREOTULUI MĂRTURISITOR
DIMITRIE BEJAN ÎN LUMINA DOCUMENTELOR
DIN ARHIVELE CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU
STUDIAREA SECURITĂȚII STATULUI**

Manuel Ionuț Dan

Cuvinte-cheie: Experiență carcerală, arhive, detenție, Securitate, penitenciar.

Studiul de față are ca punct de plecare cercetarea documentelor, efectuată în cadrul arhivelor fostei Securități a Statului, sintetizând o mică parte a informațiilor extrase din cele unsprezece volume care compun *Fondul Penal*, respectiv *Fondul Informativ*. Documentarea a inclus și studierea unei serii de surse de epocă (memorii, corespondență, rapoarte, legislație) pe care le-am corelat cu unele lucrări generale și de specialitate, evidențind experiența carcerală a preotului mărturisitor Dimitrie Bejan în temnițele comuniste din România în perioada anilor 1949-1964. De asemenea, am extins cercetarea documentelor până în data de 20 noiembrie 1989, când apare ultima notă informativă din arhivele Securității despre activitatea preotului Dimitrie Bejan.

Scopul acestui articol este de a omagia personalitatea extraordinară a părintelui Dimitrie Bejan, care s-a remarcat prin atitudinea sa demnă în pușcăriile din România, nefăcând nici un compromis cu regimul comunist, în ciuda metodelor diabolice de reeducare, pe care a trebuit să le îndure, cu stoicism, în penitenciarele de maximă siguranță de pe teritoriul României. Cercetarea este structurată și compusă din patru capitole, prima parte a acestui studiu fiind un preambul al contextului în care s-au desfășurat evenimentele din România în acea perioadă. A doua parte se referă la experiența carcerală a părintelui Dimitrie Bejan în penitenciarele din România, capitolul trei fiind dedicat supravegherii informative post-detenție a Securității în lumina documentelor, ultima parte a cercetării fiind destinată concluziilor. Odată cu instaurarea regimului comunist în România, prin instalarea guvernului condus de Petru Groza, începând cu data de 6 martie 1945, începea o perioadă sumbră în istoria contemporană a României, marcată de arestări masive ale opozanților regimului comunist de la București. Întrucât venise cu un dosar instrumentat de la Moscova referitor la

apartenența fostelor provincii Basarabia și Bucovina de Nord la patria mamă, România, acest fapt nu putea constitui un motiv de acuzare din partea regimului comunist de la București. Astfel organele Securității i-au înscenat un simulacru de proces, fiind acuzat de „ajutor legionar a foștilor prizonieri din lagărul sovietic de la Oranki”. Acest fapt a dus la reținerea sa de către organele Direcției Generale a Securității Poporului în data de 14 aprilie 1949, fiind condamnat prin sentința cu numărul 77, din 31 ianuarie 1950, la opt ani de închisoare corecțională.

Fig. 1. *Părintele Dimitrie Bejan în arhivele Securității.*
Sursa foto: Revista Atitudini.

NOTA

Cuprinsul materialului
arestare si condamnare
condamnat 50 zile

BEZAN DUMITRU nasc. la 14 oct. 1912 in

com. Hirtala jud. Botosani, fiul lui
Ion si Ana de parinti preot dom. in Buc
de Mica Baha B. S.

Fund. fost prizonier de razboi smaltel
sculptor in anul 1949. Intinat in
lupul Matulea din care facea parte
ca si ca o tineri romani impartiti in
2 tabere: Voluntarii (democrati) si
reactionarii (ligonari, copisti, nationalism).
Encaminat a facut parte din tabera
reactionar, in cadrul careia se
constituit o organizatie ligonara denumita
de catre CHITULESCU MIHAI.

La 15 aug. 1948 a fost repatriat in
lagarul Transilvania 55 de tineri intinat
a luat legatura cu CHITULESCU MIHAI
care sa anuntat ca sa se ajutat de
CHITULESCU MIHAI.

Intinat de 50 zile a fost intinat
de catre CHITULESCU MIHAI care scotea

6^b

128 comunicat că a luat contact cu
 organizația "Lăcomia din Dorohoi" și
 să se ocupă cu organizarea populației
 de țărani pe lângă activitatea în 1948.
 Cu ocazia unei întâlniri în ziua
 20/04/49, preotul măcăleșă de a
 parohia din zona țărani, împreună
 cu Andrei, vădit că este în TOMITA 1949.
 și de a face legătura în comunism
 cu el. Secunda măsură a fost îndeplinită
 în ziua 22/04/49, prin aceea că a
 format un vâlcă în comunism și a stat
 în vâlcă cu ~~un~~ membrii din
 cadrul subunității sale.

Faptul că este arătat în 14-IV-1949
 a fost arătat de către organele
 S.O.S. și trimis în judecarea
 Trib. Militar Teritorial Buce, care
 prin sent. nr. 77/49 a fost cond.
 în gaură închisoare obreccionată
 cu soacără pușcării de la data
 reținerii.

25/

Soful U.M. 5123 p
 Locot. Colonel

Fig. 2. Extras al raportului de anchetă realizat de Serviciul „C” 42, din cadrul Direcției Generale a Securității Poporului, privind motivele arestării și condamnării preotului Dimitrie Bejan în data de 14 aprilie 1949. Sursa foto: A.C.N.S.A.S., Fond Penal, Dosar număr 51127, Volum 1, f. 5-6.

DOS. Nr. 165/52. Anul

PENITENCIARUL COLONIA PĂLEA VOAGĂ Nr. MATRICOL 1155
 Anul 1952 luna februarie Ziua 11

FIȘA MATRICOLĂ PENALĂ

1. NUMELE BEJAN Pronumele DUMITRU

2. Corectă 1912 în anul 1912 luna februarie ziua 11 în Comuna HĂRĂLEU
 Regională

3. Fiul IOAN și al ANA

4. Domiciliat în Comuna BOVĂREȘTI str. PĂLEA VOAGĂ Nr. 11
 Raionul _____ Regiunea _____

5. Ocupaționa, în prezent profesor în trecut profesor

6. Avera deținut _____ în prezent _____ în trecut _____

7. Ocupația soț _____ în prezent profesor în trecut _____

8. Avera soț _____ în prezent _____ în trecut _____

9. Ocupația părinților în prezent _____ în trecut _____

10. Avera părinților în prezent 2/10 pensie, unu 100 lei, 2 lei în trecut _____

11. Originea socială de muncitor

12. Cetățenia _____ studii de învățământ

13. Starea civilă casătorit numele soț ANITA DUMITRU

14. Serviciul militar: ctg. 13 gradul sergent unitatea careia aparține 61.6

15. Partenența politică a deținut _____ în prezent MEMBRU AL CĂMĂRII DE DEBATE în trecut _____

16. Starea sănătății (ce defecte fizice și psihice are) de sănătate

SEMNALMENTE: talia 1,70m fruntea normală nasul normal gura normală hârșia _____
 fața normală ochii normali părul normal sprâncenele normal barba normală
 urechea normală mustața normală semne particulare _____

SITUAȚIA JURIDICĂ:

a) ANTECEDENTELE PENALE

Dacă este infractor din obicei _____

b) PREVENIT, după de _____ cu mandatul de arestare
 Nr. _____ /195 _____ pentru fapt _____ art. _____
 Descrierea pe scurt a faptului _____

Prin ordonanța definitivă Nr. _____ /195 _____ emisă de _____
 rămas sub stare de arest până la terminarea judecării.

c) INTERNAT, de către _____ cu ordinul Nr. _____

Se mai menționează ca mandat mandat N-tele _____
 Egri provizorii _____
 Reprimări din exeri provizorii _____
 Pedepse disciplinare _____
 Purlarea _____ Cum a muncit _____
 Egri definitive _____

4) CONDAMNAT, înstrințat în ziua de 14 Decembrie 1950, prizonier de război

Numele și prenumele și data nașterii	Numărul înregistrării la comunitate sau la primărie	Partea civilă, artizanală, militară sau în altă activitate	Dreptul de înstrințare	Comitetul, raionul, grajdet, satul, comitat, comitat	Data înstrințării			Data expirării		
					Anul	Luna	Ziua	Anul	Luna	Ziua
Bejan, Dimitrie	1155	1950	Decembrie	14
Descrierea pe scurt a faptului:										
Descrierea pe scurt a faptului:										
Descrierea pe scurt a faptului:										
Descrierea pe scurt a faptului:										
Descrierea pe scurt a faptului:										
Observații:										
Ejiri provizorii (transferări în stații judiciare, spitale, etc.):										
Ejiri definitive:										
Transferări definitive:										
Cum a muncit și meseria înstrințat:										
Premii, evidențieri:										
Scoli urmate în penitențiar:										
Pedepse disciplinare:										
Purtarea:										
Readaptat sau nu:										
Ejiri definitive:										
Plasat în câmpul muncii:										
Impresiunea degetului:										
Fișa a fost înlocuită de:										
Verificat și găsit în conformitate cu actele de depunere la dosar.										
DIRECTOR:										
Secretar de Greș:										

Ca. C. Bărbilă din S. E. 1956. Mem. Arhiv. Co. 1074 An. C.

Fig. 3. Fișă matricolă penală a părintelui Dimitrie Bejan, numărul 2155, Colonia de muncă Valea Neagră din data de 14 decembrie 1950. Sursa foto: Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc.

CASA CALISTRAT HOGAȘ – ASPECTE DE LEGALITATE

Roxana Elena Diaconu

Cuvinte-cheie: Calistrat Hogaș, genealogie, arhivă, fotografie, documente notariale.

Nu de puține ori, cei care vizitează un muzeu memorial au curiozități legate despre istoricul locului în care se află, despre genealogie, dar mai ales despre dreptul de moștenire al urmașilor, având în vedere și faptul că de obicei școala se referă strict la locul nașterii, studii, operă și aprecieri critice. Un muzeu memorial apare adesea ca urmare a conservării caselor în care au locuit mari personalități și a donațiilor făcute de urmași. Același lucru s-a întâmplat și în cazul casei în care a locuit scriitorul și profesorul, Calistrat Hogaș. Casa care face subiectul cercetării noastre a intrat în posesia scriitorului prin foaia dotală emisă în 15 ianuarie 1871, în urma căsătoriei cu Elena Gheorghiu, fiica protoiereului Costache Gheorghiu.

La moartea lui Calistrat Hogaș, proprietatea s-a împărțit după normele în vigoare la 1917, între soția sa și copiii rămași în viață – Sidonia, Aetiu, Cecilia și Cleopatra. Nu deținem un testament al scriitorului în acest sens. La 10 iunie 1930, avocatul Vasile Șoarec redactează testamentul doamnei Elena Hogaș, document prin care proprietatea rămasă s-a împărțit între Sidonia, Aetiu și Cleopatra Silberg.

Din corespondența dintre Sidonia Hogaș și scriitorul Petre Pascu din anii '60, aflăm că Sfatul Popular al orașului Piatra-Neamț, cu concursul unor personalități a început să facă presiuni asupra Sidoniei pentru a dona proprietatea spre a fi transformată în spațiu muzeal. Muzeul memorial deține documentele prin care urmașii Cleopătrei Silberg renunță la dreptul lor de proprietate asupra casei și împuternicesc pe mătușa lor Sidonia de a o dona în numele lor, Sfatului Popular, cu condiția ca aceasta să locuiască în continuare acolo. Experiențele de viață au determinat-o pe fiica scriitorului să nu doneze imobilul integral, o dată, ci să doneze încăperile pe rând.

Cu toate promisiunile, după 1967, Sidonia își pierde orice drept de a locui pe proprietate, stă în chirie și într-un final se mută într-un apartament achiziționat de muzeu, luând cu ea pianul cu coadă și un număr impresionant de pisici.

Demersul de față este o încercare de a lămurii cursul legal al transformării casei lui Calistrat Hogaș în Muzeul Memorial „Calistrat Hogaș” Piatra-Neamț.

Fig. 1. *Calistrat Hogaș împreună cu fiica sa Sidonia.*

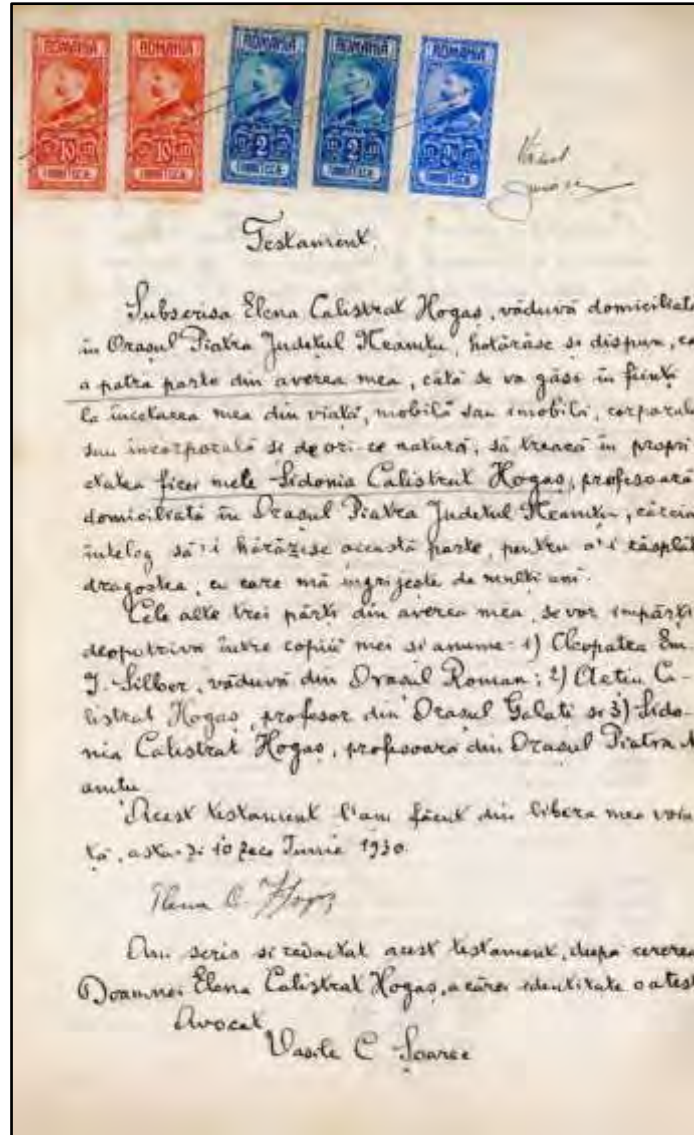

Fig. 2. Manuscris – Testamentul Elenei Hogas, 10.06.1930, p. 1.

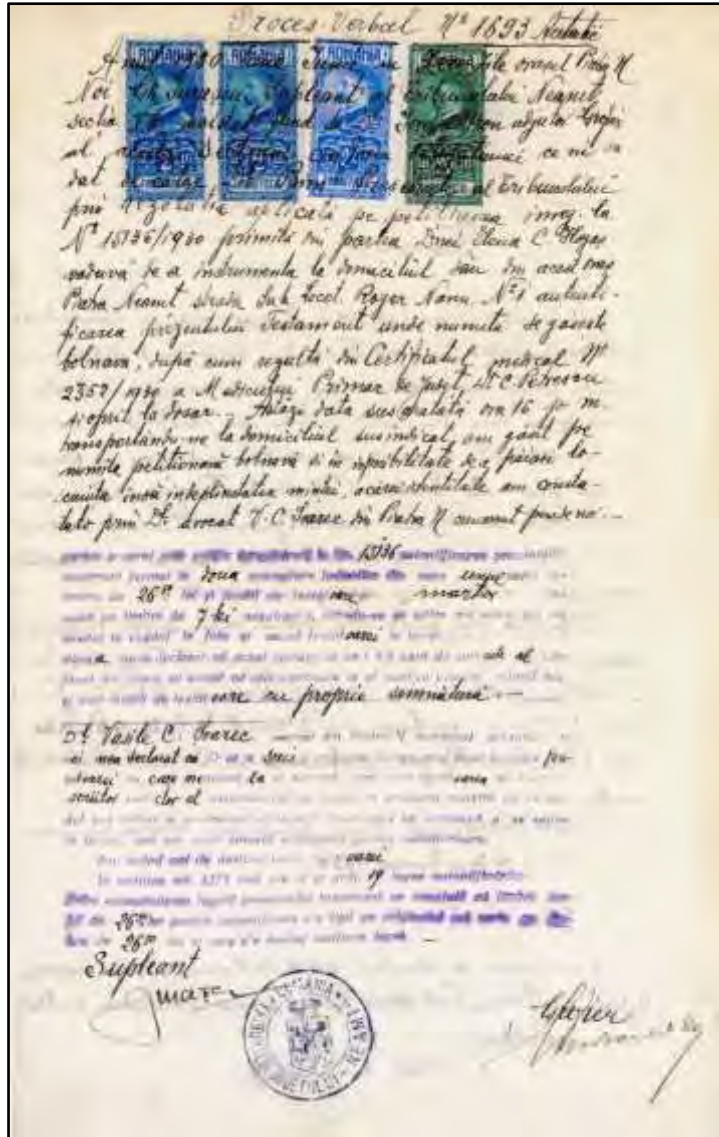

Fig. 3. Manuscris – Testamentul Elenei Hogas, 10.06.1930, p. 2

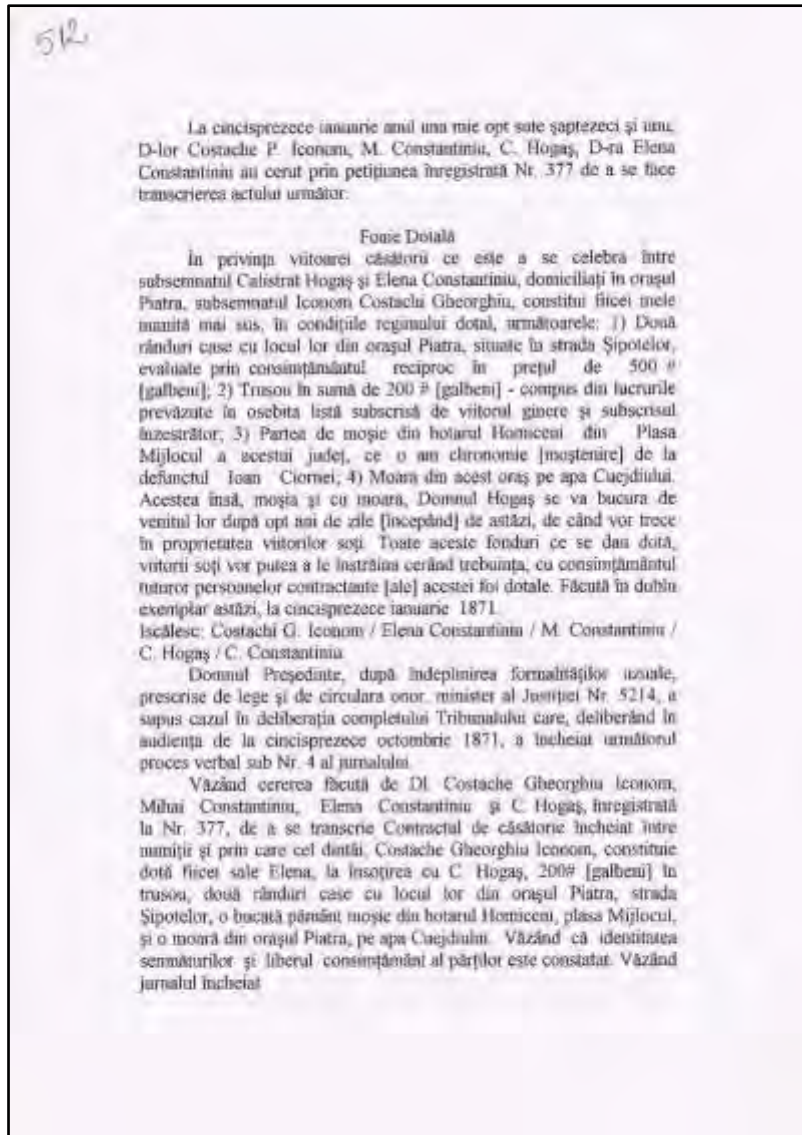

Fig. 4. *Transcriere după Foaia dotală a Elenei Gheorghiu, p. 1.*

de Dl. Jude comisar în virtutea art. 712 Procedura Codului Civil și titlurile acolo menționate, văzând că sarcini asupra imobilelor ce se constituie dotă - nu există decât următoarele, asupra părții de pământ din Homicești: 1) Garanția pe suma de 25000 lei vechi, depuse de răposatul Ioniță Ciornei Casieriei locale pentru D-lui Vasile Ciornei, în funcțiunea de casier plăsei Mijlocul; 2) Pretenția D-lui Doctor Udrișchi pentru 36 imobile; 3) Pretențiile monahilor Gatina și Calipso Homiceanu pentru pământ și plata câștigurilor acelui pământ din hotarul Homicești; 4) Pretenția lui N. Ene pentru 10 # [galbeni]; 5) Idem a Iconomului C. Gheorghiu pentru 100 # [galbeni]. Văzând că astfel dispozițiunile art. 709, 710 și 712 din procedura Codului Civil, sunt îndeplinite. În virtutea art. 708 din zisa Procedură, unit cu concluziile D-lui Procurator, ordonăm: Se retranscrie în registru respectivul contract menționat. Dat astăzi 15 octombrie 1871.

Spre credința celor de mai sus și în temeiul legii, subsemnatul grefier al Tribunalului Județului Neamț, astăzi la cincisprezece octombrie, anul unu mie opt sute șaptezeci și unu, atestă că cele de mai sus sunt transcrise întocmai după actele originale din care cel dintâi s-a înapoiat în original părții ce l-a înfățișat iar cel de-al doilea, iudiciul procesul verbal, se află în dosarul Tribunalului sub Nr. din 1871.

Am primit foaia dotală
C. Hogaș

în prezența mea, înzestrătorul
Costachi P. Iconom

Grefier Trib.

*(Documentul original se găsește în fondul
Direcției Județene Neamț a Arhivelor Naționale)*

Fig. 5. Transcriere după Foaia dotală a Elenei Gheorghiu, p. 2.

**PRIMELE REABILITĂRI FĂCUTE DE NICOLAE CEAUȘESCU
DUPĂ 1965 ȘI NOUA ISTORIE A PCR**

Dan Cătănuș

Cuvinte-cheie: Nicolae Ceaușescu, reabilitare politică, Lucrețiu Pătrășcanu.

După ce a fost numit în fruntea PMR, Ceaușescu a stabilit ca unul dintre obiectivele principale scrierea unei „istorii adevărate a partidului”. Pentru realizarea acestei noi istorii era nevoie de clarificarea unor evenimente din trecut precum uciderea lui Ștefan Foriș sau executarea lui Lucrețiu Pătrășcanu.

Aceste cazuri vor constitui vârful liberalizării întreprinse de Ceaușescu, dar în intervalul 1965-1968 au fost și alte cazuri de reabilitare a unor membri de partid ce fuseseră sancționați sau anchetați sub Gheorghiu-Dej.

**ÎNCERCĂRI DE CREARE A UNOR SINDICATE LIBERE
ÎN ROMÂNIA COMUNISTĂ. O NOUĂ PERSPECTIVĂ ASUPRA
SINDICATULUI LIBER AL OAMENILOR MUNCII DIN ROMÂNIA**

Ana-Maria Cătănuș

Cuvinte-cheie: sindicat liber, România, comunism, arestare.

La începutul lunii martie 1979, Radio Europa Liberă anunța crearea în România a unui sindicat liber. Inițiativa medicului Ionel Cană și economistului Gheorghe Brașoveanu a devenit rapid o alternativă la lipsa reală de reprezentare a muncitorilor din România, fapt întărit și de numeroasele adeziuni la sindicat. Acestea au continuat și după arestarea și condamnarea inițiatorilor, când alte persoane au preluat sarcina ținerii în viață a SLOMR, plătind la rândul lor prețul pentru lupta pentru sindicate libere în România.

MEMORIALISTICA SECURITĂȚII, SUBIECT DE CONTROVERSĂ

Silviu B. Moldovan

Cuvinte-cheie: memorialistică, Securitate, comunism, acțiuni represive.

În cadrul discuțiilor despre posteritatea faptelor consumate în deceniile postbelice, memorialistica, indiferent de poziția social-politică a autorilor ei, se află în centrul multor controverse, fiind atacată, uneori în mod exagerat, alteori cu destul de mare îndreptățire, ca un fenomen prin excelență subiectiv, menit să ascundă adevărul faptelor și semnificația acestora.

În opinia noastră, deși obiectivitatea nu este același lucru cu neutralitatea, se poate vorbi despre un început al acestui tip de controverse încă de la finele deceniului al șaptelea, în special în contextul criticării, destul de vehemente, a aparatului de Securitate, întreprinse de noul secretar general al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceaușescu. Remarcăm, în legătură cu acest context, atât solicitarea, pe cale ierarhică, a redactării de memorii profesionale de către ofițerii de rang înalt ai Securității, care fuseseră implicați în acțiunile represive postbelice, cât și contraofensiva propagandistică, prin care poliția politică încerca să își demonstreze utilitatea pentru puterea politică.

CONTRIBUȚII LA BIOGRAFIA DOCTORULUI PAUL GOTCU

Mihaela-Cristina Verzea

Cuvinte-cheie: Dr. Paul Gotcu, donație, fotografii, corespondență.

O surprinzătoare donație, care constă în manuscrise, documente, fotografii și tipărituri, a introdus în patrimoniul Muzeului de Istorie și Arheologie Piatra-Neamț la sfârșitul anului 2025 mărturii prețioase despre dr. Paul Gotcu. Bunurile culturale au aparținut medicului Curții regale a României, de la a cărei dispariție comemorăm anul acesta 45 de ani. Adept al întoarcerii principelui Carol în țară, pentru „păstrarea autorității și prestigiului regatului României”, doctorul Paul Gotcu, specializat în pediatrie, devine după „Restaurație” medicul personal al lui Mihai Mare Voievod de Alba Iulia.

Donația completează biografia medicului militar, oferind informații legate de ultima parte a vieții fostului cadru universitar, repudiat de regimul totalitar comunist. Comunicarea are rolul de a prezenta, în linii mari, conținutul donației, detaliind dialogul epistolar dintre dr. Paul Gotcu și G.T. Kirileanu, din anii '50 ai secolului trecut, și corespondența purtată de acesta cu diferite instituții ale RSR în vederea materializării unor donații.

Fig. 1. Carte poștală trimisă de G.T. Kirileanu doctorului Paul Gotcu, 13 noiembrie 1957, colecția Muzeului de Istorie și Arheologie Piatra-Neamț.

RESTAURARE – CONSERVARE

TEHNICI DE INVESTIGAȚIE A CERAMICII ENEOLITICE:
STUDIU DE CAZ ASUPRA CERAMICII CUCUTENI
DIN ESTUL ROMÂNIEI

Ana Drob,
Viorica Vasilache,
Felix Adrian Tencariu,
Andrei Asăndulesei,
Camelia Pintilie

Cuvinte-cheie: ceramică, tehnici interdisciplinare, experiment, surse de argilă, estul României.

În cadrul acestui studiu este propus un model de analiză interdisciplinară a ceramicii, completat de experimente de laborator, fiind conceput pentru a furniza date relevante nu doar pentru înțelegerea ceramicii eneolitice, ci și pentru fundamentarea strategiilor de restaurare și conservare. Fragmentele ceramice investigate provin din mai multe așezări cvasi-contemporane (faza Cucuteni B1, cca. 3800-3500 î.e.n.) din estul României (judetul Iași), între care se numără situl eponim al culturii Cucuteni, dar și situri precum cel de la Stroești-Pietrărie și Dumbrăvița-Tarlaua Iezer.

Analiza materialului ceramic utilizează metode interdisciplinare orientate spre obținerea unor informații detaliate privind materiile prime și tehnologiile de producție, incluziunile, finisajele, temperaturile de ardere și funcționalitatea, parametri esențiali pentru stabilirea compatibilității materialelor și procedurilor de intervenție conservativă. În acest context, cercetarea vizează și materia primă, respectiv diferite depozite de argilă aflate în proximitatea așezărilor, considerate potențiale surse utilizate de comunitățile eneolitice. Probele prelevate sunt supuse testelor experimentale și analizelor chimice, în vederea realizării unui studiu comparativ la nivel intra- și extra-sit, cu implicații directe pentru reconstituirea tehnologiilor originale și pentru evaluarea stabilității materialului arheologic.

Metodologia aplicată cuprinde macroscopie (forma, culoarea, grosimea pereților, tipul arderii, precum și tipul, distribuția, forma și gradul de sortare al incluziunilor), microscopie optică (textura pastei, suprafețele și detaliile incluziunilor), SEM-EDX (determinarea compoziției elementale) și μ FT-IR (identificarea compușilor chimici), tehnici care permit caracterizarea complexă a

structurii și compoziției ceramicii, necesară atât interpretării tehnologice, cât și elaborării unor protocoale adecvate de conservare.

Prin această cercetare se urmărește evidențierea rolului rezultatelor interdisciplinare în identificarea caracteristicilor tehnologice și a tradițiilor ceramice specifice perioadei eneolitice din estul României pentru un grup de așezări, cu accent pe relevanța acestora pentru domeniul restaurării și conservării patrimoniului arheologic. În consecință, studiul oferă o perspectivă sintetică și integratoare asupra tehnologiilor ceramice utilizate de comunitățile Cucuteni, valorificând un spectru extins de abordări și metode de investigație cu aplicabilitate directă în practica conservării.

INVESTIGAREA ȘI CARACTERIZAREA PIGMENȚILOR ȘI A TEHNICII LA PICTURILE ÎN ULEI DE ARTĂ MODERNĂ

Nicoleta Vornicu,
Cristina Bibire

Cuvinte-cheie: strat pictural, OM, reflectografie în infraroșu (IR), XRF, FTIR.

Rezultatele experimentale prezentate în această lucrare fac parte dintr-un studiu mai amplu privind valorificarea patrimoniului artistic din muzeele românești în conformitate cu arta modernă europeană. Pentru a susține lucrările de restaurare și conservare, s-a fost efectuat un studiu arheometric detaliat. Obiectivele noastre au fost determinarea materialelor tipice acestei perioade utilizate de artist și găsirea cauzelor fenomenelor de deteriorare. Compoziția chimică a pigmentilor din vopsele a fost determinată, nedistructiv, utilizând un spectrometru portabil cu fluorescență de raze X (XRF). În plus, pictura a fost analizată în 15 zone folosind mai multe tehnici neinvazive prin microscopie cu lumină polarizată, spectroscopie în infraroșu cu transformată Fourier (FTIR), OM, UV, VIS și IR, care au oferit informații privind paleta cromatică, tehnica de pictură și starea de conservare. Accentul s-a pus în special pe galben, roșu, albastru și alb, care sunt diferite în cele două compoziții picturale. Astfel, în pictură sunt prezente roșu de cinabru, galben de cadmiu, albastru de Prusia și alb de plumb, conform spectrelor XRF. Corelarea rezultatelor obținute a adus date noi la cunoașterea și completarea bazei de date privind materialele și tehnicile din perioada de început a secolului al XIX-lea în pictura de șevalet românească, realizând totodată autentificarea picturii.

CRUSTE NEGRE, SUBSTRAT ȘI SULFATARE DIRECȚIONALĂ.
CONTRIBUȚII LA EVALUAREA STĂRII DE CONSERVARE
A PIETREI NATURALE ȘI A MORTARELOR PE BAZĂ DE VAR
DIN ZIDUL DE INCINTĂ AL MĂNĂSTIRII GOLIA IAȘI

Vasile Pelin,
Viorica Vasilache,
Silvia Garofalide,
Bobi Apvăloaei,
Silviu Gurlui,
Ion Sandu

Cuvinte-cheie: patrimoniu construit, cruste negre, sulfatare direcțională, piatră naturală, mortare pe bază de var, pXRF.

Crustele negre constituie una dintre cele mai vizibile și mai complexe forme de alterare a suprafețelor arhitecturale din patrimoniul construit expus poluării urbane. Lucrarea de față sintetizează rezultatele unor investigații recente efectuate asupra zidului de incintă vestic al Mănăstirii Golia din Iași, amplasat de-a lungul unui sector urban intens circulat. Comunicarea integrează două direcții complementare de cercetare: (i) analiza contrastului dintre crusta neagră și substratul litic istoric, alături de (ii) caracterizarea unor mortare de rost pe bază de var asociate aceleiași zone investigate, din zidul de incintă respectiv.

În cazul pietrei naturale, măsurătorile XRF in-situ (efectuate prin tehnica portabilă pXRF) au evidențiat o îmbogățire în sulf la nivelul crustei negre, exprimată prin valori crescute ale raportului S/Ca, fapt ce susține existența unui proces activ de sulfatare și formarea a unor depuneri din gips, praf siliciclastic și diverse particule specifice ambientului urban actual. În acest context, noțiunea de *sulfatare direcțională* descrie dezvoltarea preferențială a alterării sulfatante pe fețele expuse ale zidului, sub influența geometriei locale, a traficului rutier și a ciclurilor repetate de umezire–uscare¹. Pentru mortarele pe bază de var, protocolul multi-analitic (bazat pe tehnicile pXRF, SEM–EDX, μ FTIR, XRD, colorimetrie CIE Lab și microscopie optică) a evidențiat formarea unor straturi superficiale bogate în gips, asociate cu

¹ Pelin *et alii*, 2025.

particule carbonacee, oxizi metalici și praf siliciclastic, în contrast cu zonele mai puțin expuse și mai slab alterate. Rezultatele obținute arată că atât piatra, cât și mortarele pe bază de var dezvoltă răspunsuri diferențiate la presiunea poluării actuale, iar aceste diferențe pot fi valorificate în diagnosticul stării de conservare și în definirea unor intervenții compatibile, minim invazive și bazate pe dovezi analitice. Studiul evidențiază utilitatea abordărilor integrate în conservarea patrimoniului construit urban și propune un model metodologic aplicabil și altor monumente istorice expuse poluării ambientale urbane¹.

Mulțumiri:

Activitățile aferente acestei lucrări s-au desfășurat prin Programul Operațional Competitivitate 2014-2020, Axa 1, POC/448/1/1, Proiecte de **Infrastructură de Cercetare pentru Instituții de Cercetare și Dezvoltare Publice / Secțiunea F 2018, prin proiectul „Centru de Cercetare cu Tehnici Integrate pentru Investigarea Aerosolilor Atmosferici în România (RECENT AIR)”, contract nr. 322 / 04.09.2020, cod MySIMS: 127324.**

Bibliografie:

- Pelin, V.; Vasilache, V.; Garofalide, S.; Apavaloaei, B.; Gurlui, S.; Sandu, I. (2025), *Black Crust versus Substrate on Historic Stone: a Brief pXRF Study at Golia Monastery (Iași, Romania)* în *International Journal of Conservation Science*, 16(4), p. 1979-1992, doi.org/10.36868/IJCS.2025.04.25
- Pelin, V.; Vasilache, V.; Garofalide, S.; Dascalu, I.A.; Chiscan, O.; Apavaloaei, B.; Gurlui, S.; Sandu, I. (2026), *Analytical Protocol for the Scientific Investigation of Black Crusts on the Exterior Finish of the West Enclosure Wall of Golia Monastery (Iași, Romania): A Case Study on Urban Pollution Impact* în *Applied Sciences*, 16(4), articol 2080, doi.org/10.3390/app16042080

¹ Pelin *et alii*, 2026.

CARACTERIZAREA MATERIALELOR CONSTITUTIVE
ALE UNEI **DIPLOME DE ÎNNOBILARE ACORDATĂ
DE ÎMPĂRĂTEASA RUSIEI ÎN 1794**

Cristina Carșote,
Zizi Ileana Baltă,
Elena Badea

Cuvinte-cheie: FTIR-ATR, XRF, microscopie digitală, imagistică multispectrală.

Lucrarea se concentrează pe caracteristicile materialelor constitutive ale **Diplomei de înnoobilare acordată de împărăteasa Rusiei, în 1794, boierului moldovean Emanoil Blas, pentru recunoașterea meritelor sale în Războiul Ruso-Turc (1787–1792).** Diploma face parte din patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României și este **redată pe două foi de pergament frumos miniate, precedate de o foaie de hârtie dublată cu material textil de culoare verde, toate foile fiind cusute cu fir textil. Coperta este de carton dublată la exterior de material textil alb, iar la interior de material textil verde, de copertă fiind prins sigiliul având și doi ciucuri din fire textile îmbrăcate în fire metalice aurii.**

Pentru caracterizarea materialelor constitutive ale diplomei (pergament, hârtie, material textil, fir metalic, cerneluri, pigmenți) s-a utilizat un protocol analitic nedistructiv, bazat pe microscopie digitală, **spectroscopie în infraroșu cu reflexie totală atenuată (FTIR-ATR), spectroscopie cu fluorescență cu raze X (XRF) și imagistică multispectrală.**

Conform rezultatelor obținute, **pergamentul utilizat se remarcă prin calitatea sa superioară: suprafață mată, netedă și catifelată uniform pe ambele fețe, fără defecte de fabricație, sugerând o prelucrare artizanală de elită. Hârtia asociată este manuală, realizată exclusiv din fibre celulozice, înclieată cu un amestec de gelatină și alaun. Elementele textile sunt confecționate din mătase naturală, sigiliul imperial este turnat din ceară, colorată roșu intens cu amestec de cinabru și miniu de plumb, iar firul metalic decorativ constă în argint aurit. Textul diplomei este realizat cu cerneală neagră pe bază de negru de carbon și cerneală aurie preparată din pulbere fină de aur, cu margini accentuate prin oxid de fier. Pigmenții aplicați în straturi subțiri pentru ornamente, includ: alb de plumb, azurit pentru nuanțe albastre intense, malachit pentru verde, cinabru combinat cu miniu de plumb pentru roșu dominant, pulbere de aur, negru de oase.**

Fig. 1. *Imagine în lumină vizibilă.*

Fig. 2. *Imagine în infraroșu obținută prin imagistică multispectrală - poate fi observat desenul pregător.*

DOCUMENTAȚIA FOTOGRAFICĂ, INSTRUMENT ȘTIINȚIFIC
ÎN INVESTIGAREA ȘI RESTAURAREA-CONSERVAREA
BUNURILOR CULTURALE

Otilia Mircea

Cuvinte-cheie: fotografie științifică, documentație vizuală, patrimoniu cultural, restaurare, conservare.

În ultimii ani, rolul fotografiei s-a impus ca instrument indispensabil în studiul **și documentarea patrimoniului cultural, fiind utilizată în cercetarea arheologică, cu impact esențial** asupra modului în care au fost descoperite artefactele, investigații fizico-chimice ca stare de conservare, în procesele de restaurare și conservare, precum și la monitorizarea etapelor de expunere sau depozitare în microclimatul de muzeu. Criteriile care stau la baza **documentării științifice** sunt legate de caracteristicile fizico-chimice ale materialului suport. **Astfel, caracteristicile fizice vizează elemente** precum forma, dimensiuni, cromatică sau aspectul general al obiectului, oferind informații relevante privind starea de conservare **și integritatea structurală a acestuia**. Caracteristicile **chimice se referă la transformările suferite de material în urma proceselor de degradare** care au avut loc în mediul de depunere, evidențiind **păstrarea** tipologiei acestuia sau a gradului de fragmentare rezultat în urma perioadei de zacere în sol. Documentația referitoare la metodologia de restaurare include imagini relevante realizate în diferite stadii la care bunul cultural este supus în laborator în scopul aducerii lui la stadiul de exponat sau depozitat în muzeu. Ca exemplu reprezentativ, din totalul fotografiilor realizate la restaurarea-conservarea unui degetar medieval, în prezenta lucrare a fost **selectat un set restrâns, destinat ilustrării documentației tehnice și analitice.**

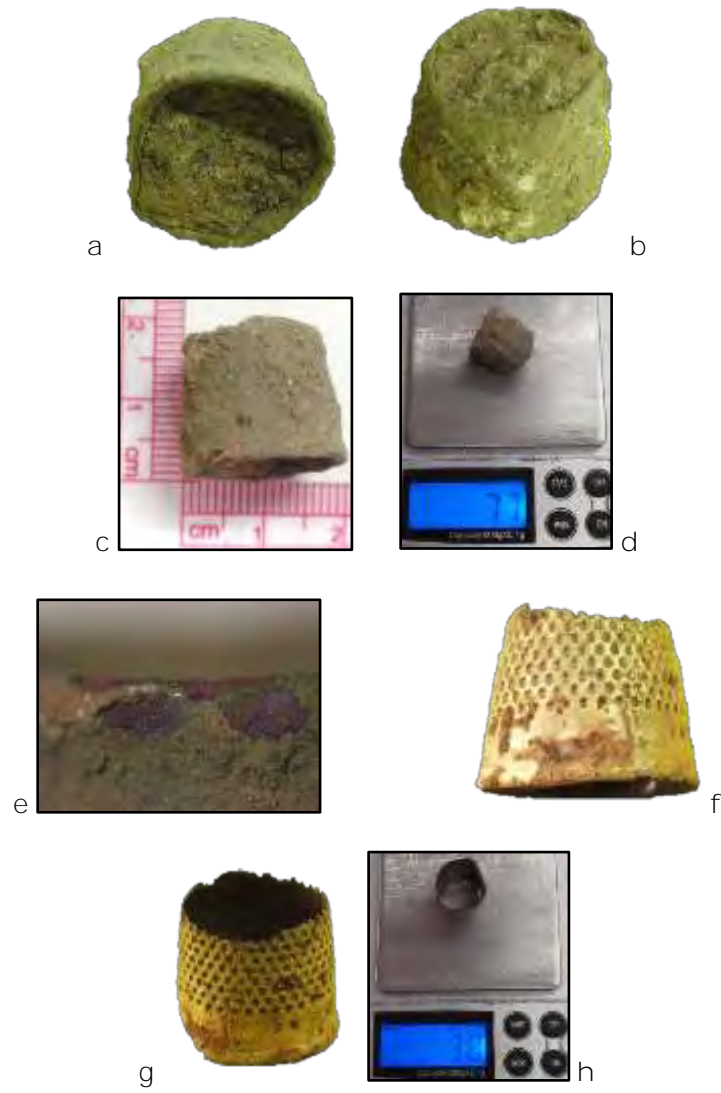

Fig. 1. Degetar: a și b, înainte de restaurare; c, măsurarea; d, cântărirea (înainte de restaurare; e, imagine obținută la microscop; f și g, etape de restaurare; h, cântărirea (după conservare).

MITROPOLITUL VENIAMIN COSTACHI
AUTOR ANTON KAUFFMAN.
**CONSIDERAȚII ASUPRA STĂRII DE CONSERVARE
ȘI INVESTIGAȚII ȘTIINȚIFICE ÎN VEDEREA RESTAURĂRII**

Codrin Lăcătușu,
Loredana Popa,
Remus Ioan Popa

Cuvinte-cheie: investigații fizico-chimice, stare de conservare, degradări, pictură în ulei pe pânză, restaurare.

Lucrarea aflată în patrimoniul Muzeul de Artă (Pinacoteca Statului - Iași, 1946) cu nr de inv MI 592, este o pictură în ulei pe pânză. În tablou este pictat în semiprofil Mitropolitul Veniamin Costachi, fiind spre stânga. Pe cap are camilafcă neagră, de ieromonah. Pe dedesubt poartă un anterior de culoare neagră, apoi rasa călugărească, peste care este marea mantie arhierescă. Mantia este o pelerină bogată, cu falduri, împodobită cu mai multe benzi orizontale. Mitropolitul are la gât însemnele rangului său: marea cruce pectorală și engolpionul. Celelalte două însemne, prinse cu eșarfe de moar roșu, sunt ordine civile: Ordinul otoman Nishan Iftihar (1837) și Ordinul rusesc Sf. Ana, cls. I (1831), conferite în mod obișnuit mitropoliților din Principatele Române.

Starea operei înainte de conservare-restaurare:

Tehnica este pictură în ulei pe pânză, cu strat de preparație. Suportul auxiliar - șasiul este confecționat din lemn de rășinoase, mobil la îmbinări, fără pantă de retragere, lemnul este oxidat și acoperit de diverse depuneri aderente și ancrasate, cu urme de cuie, lacune, inscripții și o etichetă lipită. Suportul din pânză este în stare bună de conservare. Este o pânză de in, inegală ca grosime, cu multe noduri, este rară lăsând să se vadă grundul lucrării care a trecut în unele zone pe versou. Suportul este deformat în plan prezentând mici gondolări ca efect al tensionării inegale pe șasiu. Versoul este oxidat și pătat, cu multiple depuneri aderente. Marginile sunt scurte și tăiate inegal. Stratul pictural este alcătuit dintr-un strat subțire de grund gri, strat de culoare subțire cu ușoare împăstări și verni brunisat. Este prezentă o rețea de cracluri de bătrânețe pe toată suprafața lucrării, mici zgârieturi sunt localizate pe marginile lucrării, mici lacune, mici repictări.

Verniul este aplicat în etape, pe mai multe straturi. Este gros, îngălbenit, craclat pe toată suprafața, cu matizări și abraziuni locale.

S-au executat multiple analize prin metode nedistructive, reprezentând **microscopie optică, analize XRF, fotografii cu fluorescență UV, reflectografie IR, fotografii în lumină directă, razantă și de detaliu** pentru stabilirea protocolului de restaurare și a paletelor cromatice folosite de autor.

Fig. 1. *Fotografie de ansamblu.*

Fig. 2. *Reflectografie IR.*

Fig. 3. *Fotografie în fluorescență UV.*

RESTAURAREA A DOUĂ STATUETE INSPIRATE DIN SCULPTURA CLASICĂ GREACĂ

Elena Cojocar

Cuvinte-cheie: statuete, sculptura clasică greacă, restaurare.

Apărută relativ târziu, când arta Egiptului Antic și a Mesopotamiei era deja la apogeu, arta Greciei antice prin conținutul profund, **gama largă a gândurilor și emoțiilor exprimate în creațiile acesteia, n-au fost întrecute și nici măcar egale de niciun alt popor. După parcurgerea câtorva perioade artistice distincte, începând cu secolul al V-lea î. Hr., arta greacă atinge apogeul în ceea ce privește artele și cultura, secol denumit simbolic „Secolul de aur” sau „Secolul lui Pericle”. Clasicismul grec a fost anticipat, din punct de vedere plastic și estetic, de perioada arhaică, interval de timp ce a făcut trecerea de la tinerețe la maturitate a geniului grec, la concepția formelor ideale.**

Definitorie pentru această perioadă nu este arhitectura, ci sculptura care aduce înnoiri semnificative printr-o diversitate mai mare de forme, printr-o mai serioasă deprindere a îndeletnicirilor subordonate unei viziuni sacre. Dezlegând sculptura de greutatea materialului, umanizând zeii și zeificând oamenii, **Fidias, primul mare nume în istoria generală a sculpturii, a glorificat cu înzestrarea sa arta greacă a secolului al V-lea î. Hr. și a inaugurat epoca monumentalelor opere ale clasicismului. Lucrările reprezentative sunt: statuia hriselafantină – fildeș, aur, marmură – reprezentând pe Zeus și cele trei statui ale zeiței Atena.**

Civilizația Greciei antice a avut o influență imensă în diverse domenii: **limbă, politică, sisteme de educație, filosofie, știință și artă. A avut un impact extraordinar asupra Imperiului Roman care, în cele din urmă, a cucerit-o. Așa cum spune Horațiu: „Grecia și-a supus năprasnicul biruitor, introducându-și artele în sălbatecul Latium”. Prin intermediul Imperiului Roman, cultura greacă a devenit baza culturii occidentale în general. Imperiul Bizantin a moștenit cultura clasică greacă în mod direct, fără mediere latină, iar păstrarea acesteia în tradiția medievală bizantină a exercitat o puternică influență asupra slavilor și, mai târziu, asupra Epocii de Aur a Islamului, precum și asupra Renașterii din Vestul Europei. Un reviriment modern al culturii clasice grecești s-a produs în timpul Neoclasicismului în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea în Europa și America.**

Cele două statuete de mici dimensiuni ce fac obiectul prezentului studiului de caz au fost realizate între 1876-1900 în atelier european, posibil **Leipzig, Germania, reprezentând pe zeul războiului la romani, Marte și Minerva, zeița înțelepciunii.** După modelul reprezentărilor hriselefantine, **cele două statuete sunt realizate pe structură de lemn, placate cu os și argint parțial aurit.** Veșmintele sunt clasice romane, policrome inițial, iar armura și atributele din argint parțial aurit. **Cele două statuete sunt poziționate pe două postamente din lemn placat cu os și decorate cu baghete și colțuri metalice sub formă de trunchi de piramidă.** După restaurarea dintre anii 1975-1980 și refacerea expoziției de bază a Castelului Peleş, postamentele originale au fost înlocuite cu două postamente mai mici, din lemn de stejar lăcuit, în vederea expunerii pe două console mai mici. **Cele două piese fac parte din colecția inițială a Regelui Carol I, dovadă stând fotografiile realizate între anii 1906-1910.** Datorită naturii materialelor constitutive, condițiilor de păstrare și a intervențiilor ulterioare, **cele două statuete prezintă multiple degradări atât la nivelul osului, sistemelor de prindere, cât și la nivelul metalului.** Prin intervențiile de restaurare, s-a urmărit **consolidarea părților din os, completarea elementelor decorative lipsă, reșezarea elementelor desprinse și fracturate, redarea aspectului inițial al pieselor și reșezarea pe postamentele inițiale.**

Fig. 1. *Înainte de restaurare.*

Fig. 2. *După restaurare.*

STUDII DE CAZ PRIVIND RESTAURAREA UNUI PATRIMONIU AVÂND CA SUPORT HÂRTIA

Claudia Lupu

Cuvinte-cheie: patrimoniu, restaurare, conservare, degradări, intervenție.

Muzeul Național al Marinei Române deține o colecție de brevete, diplome și documente militare, care au ajuns în cadrul muzeului de la cei care **au lucrat în marină sau rude ale acestora. În cele mai multe cazuri acest gen** de patrimoniu a însoțit cadrul militar adesea pe mare, uneori pliat pentru a putea fi transportat într-un buzunar. Pentru aceste bunuri condițiile de **microclimat au depășit** cu mult valorile adecvate, marea reprezentând un **mediu salin cu o umiditate crescută, temperatura fiind și ea adesea foarte scăzută sau ridicată.**

În cazul deteriorării consolidarea s-a realizat cu ce s-a găsit la îndemână, benzi de hârtie de diverse naturi și culori, **coperti de la cărți sau caiete, folosindu-se diverse tipuri de adeziv. Aplicarea pe fragmente de sticlă precum un tablou de către rude ale posesorului, deoarece piesa deținea fotografia celui căruia i-a aparținut, se numără printre situațiile întâlnite.** De asemenea, **consolidarea cu benzi scotch sau bandă adezivă a fost o practică foarte facilă,** dar cu consecințe grave. O piesă datată 17 mai 1929 având însemnate numele Regelui Mihai I al României, Principelui Nicolae și al Patriarhului Miron, reprezentând un brevet prin care **regele conferă prin intermediul principelui și patriarhului medalia Serviciul Credincios clasa I a, Domnului Drăgan Joan,** maestru cl. a III-a de la comandamentul Diviziei de mare, **se numără printre piesele care au prezentat unul din consolidările menționate.** S-au înregistrat atât pe avers, cât și pe revers, **consolidări cu fragmente de hârtie albă și un adeziv, care în urma îmbătrânirii a căpătat o nuanță îmbrunată pe aversul piesei.** Un brevet prin care este ridicat la grad de Ofițer Mecanic cl. a II-a, Cociăș Constantin din Corpul Echipajelor Marine datat 10 iulie 1929, **înregistrează și el degradări datorate unor consolidări din categoria celor ca fiind foarte facile, dar cu repercusiuni pentru totdeauna.** Piesei i s-a aplicat **bandă dublu adezivă și scotch pe revers, care în urma îmbătrânirii a lăsat urme profunde pe avers și revers ce nu au mai putut să fie îndepărtate.** Ambele piese au trecut prin tot procesul de restaurare, la final realizându-li-se mape de protecție.

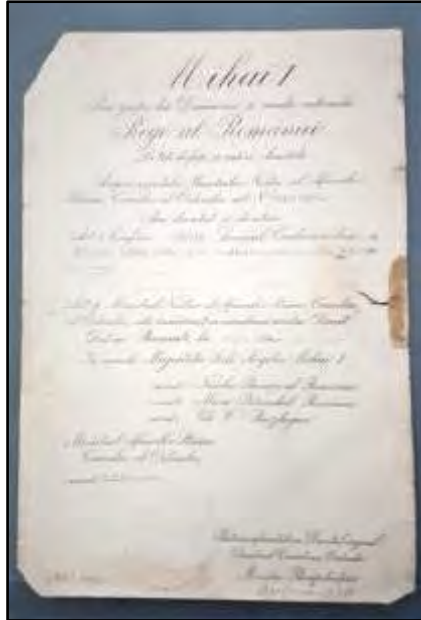

Fig. 1. *Brevet Drăgan Joan.*

Fig. 2. *Brevet Cociaș Constantin.*

Fig. 3. *Mapă de protecție.*

VALORIFICARE CULTURALĂ A FONDULUI DE MANUSCRISE
VASILE VOICULESCU PRIN INTERVENȚII
DE RESTAURARE ȘI CONSERVARE

Consuela Cioboteanu

Cuvinte-cheie: Vasile Voiculescu, manuscris, restaurare, conservare, degradare.

Vasile Voiculescu a fost poet, prozator și dramaturg român, a cărui activitate literară a culminat cu „Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de Vasile Voiculescu”, o serie de 90 de sonete scrise pe durata a patru ani. Alături de scris, medicina a fost marea pasiune a vieții sale, însă după cum mărturisea unui prieten, familia „i-a adus cea mai mare satisfacție în viață”. Dincolo de prestigiul unei personalități de cultură, descoperim îndeaproape omul cu prezenta lui bunătațe, blândețe și iubire de familie. La Muzeul Național al Literaturii Române se regăsesc documente ce i-au aparținut lui Vasile Voiculescu, printre care manuscrise, cărți poștale, scrisori – inclusiv corespondența de dragoste dintre Vasile Voiculescu și soția sa, acte și obiecte personale, fotografii, cărți cu dedicații olografe către Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu etc., ediții princeps.

Am ales ca subiect al acestei lucrări, prezentarea restaurării următoarelor documente: manuscrisul poeziei *Cloșca cu puii de aur – prima versiune*, o scrisoare trimisă soției sale, Maria Miteșcu, 8 file manuscris *Atelierul de creație V. Voiculescu - versuri și proză scurtă*, precum și două documente tipizate (unul eliberat de Facultatea de Medicină prin care se certifică faptul că studentul V. Voiculescu deține la dosar Certificatul de absolvire eliberat de Liceul Lazăr din București și al doilea, *Decret de numire a lui V. Voiculescu ca membru al Ordinului Coroana României în gradul de ofițer*). Aceste documente și-au pierdut integritatea din cauza condițiilor necorespunzătoare în care au fost păstrate, dar și acțiunii factorilor de mediu care au generat apariția unui ansamblu de degradări: fizico-chimice, fizico-mecanice, biologice și sociale. Intervențiile de restaurare au fost efectuate pentru a stopa degradările evolutive, dar și pentru a le reda funcționalitatea în vederea cercetării și expunerii. Astfel, rolul conservării și restaurării documentelor din fondul scriitorului Vasile Voiculescu este foarte important pentru păstrarea autenticității, dar și transmiterea acestor valori literare în deplină integritate generațiilor viitoare.

Fig. 1. Documente-manuscris V. Voiculescu (înainte de restaurare).

Fig. 2. Documente – manuscris V.Voiculescu (în timpul restaurării).

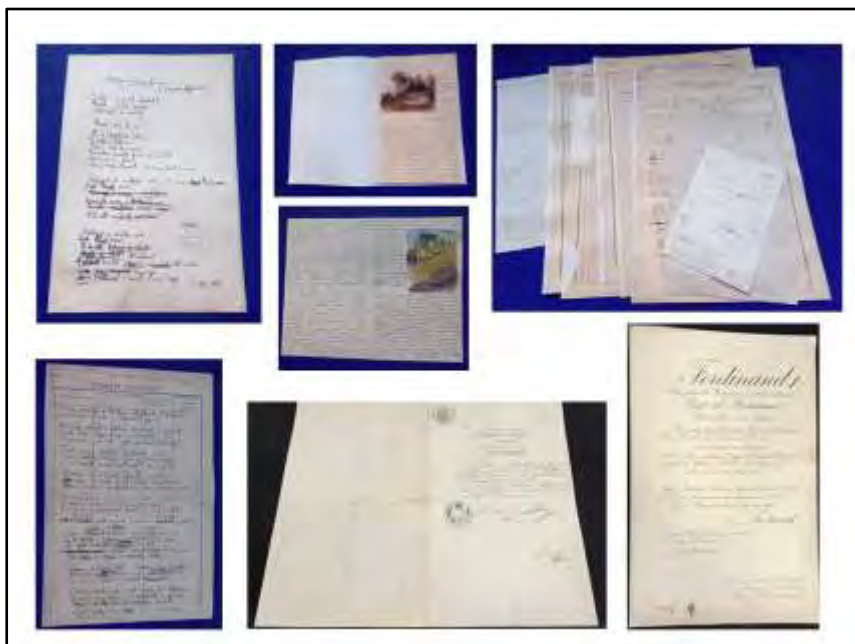

Fig. 3. Documente – manuscris V.Voiculescu (după restaurare).

RESTAURARE – CONSERVARE A VOLUMULUI
„SFÂNTA ȘI DUMNEZEIASCA EVANGHELIE, BUZĂU 1837”

Valerica Chitic

Cuvinte-cheie: feronerie argintată, catifea, piele, scoarțe din lemn, hârtie manuală.

Prezentul volum este tipărit în limba română cu caractere chirilice, cu cerneală neagră și roșie, pe hârtie manuală, și conține cele patru gravuri ale sfinților Evangheliști, plus încă trei gravuri reprezentând: Sfânta Treime și Tablele Legii, Drumul Crucii – pagina 31, Rusalii – pagina 81, creația Ochiul Atotvăzător, simbolurile celor patru anotimpuri, zodiacul – pagina 190, pe una din ele fiind semnătura tipografului care a realizat această ediție: „*Ieromonah Constantie*”.

Ca stare de conservare volumul prezintă depunere de praf, murdărie ancrasată, depuneri produși de coroziune specifice feroneriei¹, lăntișoare lipsă, nituri de fixare, lipsă, găsierea a trei straturi de învelitori, două din catifea (albastră și roșie) și o învelitoare din piele, capișoane roase, iar capitalband-ul este rupt și desprins de pe cotor. Paginile prezintă patină vulgară, atac al insectelor xilofage, pete de ceară, rupturi, sfâșieri, lipsă material documentar, însemnări cu cerneală neagră, pete de rugină. Cotorul interior prezintă urme de clei, iar tranșa urme de model (linii geometrice). Forțașurile prezintă pete de mucegai, pete de rugină, pete de grăsime, pete de ceară, lipsă material, iar pagina de gardă prezintă însemnări date cu cerneală neagră și pix albastru.

Starea de degradare fiind avansată s-a impus restaurarea pe volum desfăcut. Tratamentul aplicat a constat în: executarea fotografiilor maror, desprăfuirea filelor, îndepărtarea depunerilor de ceară, curățare umedă, consolidare pagini, recoaserea filelor, confecționare de capitalband bicolor (roșu și crem), confecționare de scoarțe noi, croirea catifelei de culoare roșie, asamblarea scoarțelor, curățirea și fixarea feroneriei de către un expert restaurator metale, finisarea volumului, confecționare casetă de protecție, fotografii finale.

¹ Restaurare ferecătură: expert restaurare metal Cornel Moraru de la Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați

Fig. 1. Fotografii înainte de restaurare.

Fig. 2. Aspectul învelitorilor găsite pe scoarțe.

Fig. 3. *Degradările blocului de carte.*

Fig. 4. *Desfacerea feroneriei de pe scoarțe.*

Fig. 5. Aspecte din timpul restaurării.

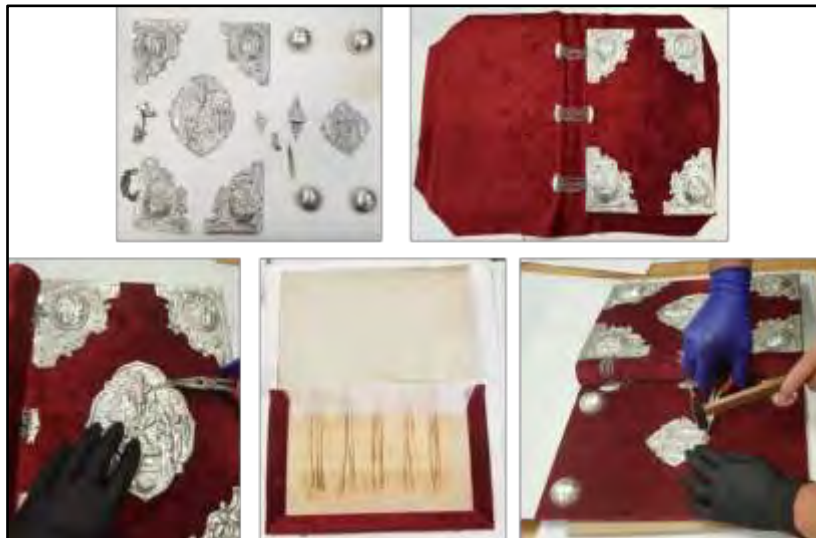

Fig. 6. Aplicarea feroneriei curățate pe scoarțe.

Fig. 7. Aspectul final al volumului.

INTERVENȚII DE RESTAURARE-CONSERVARE APPLICATE UNUI DOCUMENT

Adriana Popa

Cuvinte-cheie: Farmacia Ținc, Constantin Ținc, manuscris, restaurare, degradare.

Documentul, datat 17 mai 1899, a însoțit **piatra fundamentală pusă cu ocazia începerii lucrărilor la construirea farmaciei și a locuinței** familiei Ținc.

Farmacia Ținc, construită la sfârșitul secolului al XIX-lea de către farmacistul Constantin Ținc, a avut o importanță deosebită pentru Galați în perioada de început a secolului al XX-lea, fiind atât un centru farmaceutic modern, cât și un simbol al progresului urban și social. **Farmacia era recunoscută pentru serviciile sale de elită, oferind tratamente avansate și educație sanitară într-o perioadă în care accesul la serviciile medicale era limitat.**

Constantin Ținc, o personalitate marcantă a orașului, a fost nu doar un farmacist respectat, ci și un lider local, ocupând funcții precum cele de primar și senator. **Clădirea a fost ridicată la inițiativa lui Constantin Ținc**, farmacist licențiat în 1883, deținător al unei concesiuni farmaceutice în Galați. Autorizația a fost emisă la 5 mai 1899, construcția fiind finalizată în același an. Farmacia a funcționat în acest loc până în 1989, când a fost evacuată în contextul sistematizărilor urbanistice impuse de regimul comunist.

Documentul face parte din colecția specială-documente a Muzeului de Istorie „Paul Păltănea”, Galați, și reprezintă un manuscris de o filă, imprimat pe o singură parte, scris cu cerneală neagră pe hârtie din pastă celulozică, având semnăturile olografe ale: Constantin Ținc și soția Alexandrina Ținc, preot Gavril Stănescu de la biserica ortodoxă română cu hramul Haralambe, arhitect-constructor Nicolai Căminescu și meșterul Gheorghe Nicolau, rudele familiei Ținc – ilizibile parțial.

Documentul a fost propus pentru restaurare în vederea punerii în circuitul expozițional, tratamentele de restaurare-conservare aplicate având scopul de a înlătura efectele produse de factorii de degradare, redarea aspectului inițial și a funcționalității.

Fig. 1. Fotografii înainte de restaurare.

Fig. 2. Fotografii după restaurare.

ASPECTE DIN RESTAURAREA UNEI PIVE

Șerban Prisacariu

Cuvinte-cheie: restaurare lemn; pivă lemn; consolidant; consolidare structurală; Paraloid B-72; completare pe fibră.

Piesa, datată la sfârșitul secolului XIX, a intrat în colecția muzeului în anul 1969 prin donație. Obiectul este realizat dintr-un singur element de lemn, specific tehnicilor tradiționale de prelucrare. La momentul intrării în laboratorul de restaurare, aceasta prezenta o serie de degradări rezultate atât din utilizarea îndelungată, cât și din condițiile de păstrare. Printre acestea se numără depuneri de praf, patină vulgară și acumulări consistente de materie grasă, fisuri de contragere specifice obiectelor realizate dintr-un trunchi, fragilizarea materialului lemnos, uzură funcțională în zona de lucru și pe marginea interioară, uzură mecanică accentuată la nivelul tălpii, decolorări neuniforme ale suprafeței și urme de atac biologic. Lucrarea prezintă intervențiile de conservare-restaurare realizate asupra unei pive din lemn, care prezenta degradări structurale accentuate.

Intervenția de restaurare a debutat cu o curățare mecanică diferențiată a suprafeței, urmată de o curățare chimică controlată, realizată cu soluție, aplicată local pentru îndepărtarea depunerilor persistente. Lemnul fragilizat a fost îndepărtat doar în zonele în care integritatea structurală era compromisă, pregătind astfel suportul pentru intervențiile ulterioare.

Tratamentul biologic preventiv-curativ a fost realizat prin aplicarea unui biocid, urmată de sigilarea temporară a pivei pentru a favoriza penetrarea substanței active în profunzimea materialului. Consolidarea zonelor friabile s-a realizat cu o soluție de Paraloid B-72, aplicată progresiv, în funcție de gradul de absorbție al suportului.

Fisurile structurale au fost completate cu pene din lemn nou, selectat pentru compatibilitate fizico-mecanică și prelucrat în conformitate cu geometria originală a piesei. Fixarea acestora s-a realizat cu adeziv pentru lemn, iar ajustările finale au urmărit obținerea unei integrări morfologice corecte. Integrarea cromatică a fost realizată prin aplicarea stratificată a unui baiț dizolvat în alcool etilic. Etapa finală a intervenției a constat în impregnarea suprafeței cu ceară, în scopul stabilizării și protejării materialului, urmată de lustruirea manuală a obiectului restaurat.

Fig. 1. *Înainte de restaurare.*

Fig. 2. *În timpul restaurării.*

Fig. 3. *După restaurare.*

RESTAURAREA PATRIMONIULUI TEXTIL – INTEGRAREA CROMATICĂ ȘI STRUCTURALĂ A LACUNELOR DE MATERIAL

Carmen Marian

Cuvinte-cheie: Restaurare, patrimoniu textil, lacune, integrare.

Intervenția de restaurare vizează exclusiv partea materială a obiectului de patrimoniu care, de fapt, încorporează și exteriorizează informația și imaginea. Fiecare intervenție de restaurare constituie un caz particular care trebuie precedat de o cercetare a obiectului din punctul de vedere atât al realizării materiale cât și al celei spirituale. Materialele cu care se intervine asupra obiectului trebuie să fie stabile în timp și compatibile din punct de vedere fizico-chimic și mecanic cu cele ce alcătuiesc lucrarea originală, în scopul evitării efectelor secundare.

Restaurarea își propune să redea obiectului degradat o stare cât mai apropiată de cea a originalului prin corectarea deteriorărilor apărute. În cazul obiectelor textile degradate, integrarea cromatică și structurală a lacunelor se realizează prin coaserea unui pat textil pe suportul de consolidare din zona lacunelor, într-o manieră discret vizibilă, care își mărturisește prezența și limitele, dar care reîntregește obiectul evitând, în același timp, stridențele cromatice și structurale. Această intervenție este particularizată în funcție de tipul obiectului textil, de tehnica de realizare și de materialele componente.

Lucrarea de față exemplifică integrarea lacunelor în cazul unor obiecte textile degradate (piese și accesorii vestimentare, covoare cu noduri) prin tehnici și fire cu proprietăți diferite care au realizat consolidarea structurii, compensarea pierderilor și redarea unui aspect cât mai apropiat de cel original.

Fig. 1. *Haină de copil (cercetări arheologice) – detaliu. Lacune de material – integrare cromatică și structurală.*

Fig. 2. *Pieptar de piele – detaliu; a, lacune de material; b, integrare cromatică și structurală.*

Fig. 3. *Mânecuțe – detaliu; a, lacune de material; b, integrare cromatică și structurală.*

ASPECTE PRIVIND RESTAURAREA UNUI CRANIU DE MAMMUTHUS TROGONTERII

Ligia Otilia Teodor,
Mihai Spiridon,
Bogdan Stelian Haiduc

Cuvinte-cheie: Mammuthus Trogonterii, restaurare și conservare os și fildeș.

Craniul cu fildeș de la Muzeul de Istorie a Moldovei din Iași a fost descoperit la Holboca – Iași, în 1956. S-a stabilit că aparține unui exemplar tânăr de *Mammuthus Trogontherii* (mamutul de stepă) după forma și mărimea măselelor. S-a recuperat din săpătura arheologică craniul cu defenza stângă și un fragment scurt din defenza dreaptă, fără mandibulă și a fost expus inițial în muzeu pe un strat de argilă originală, împreună cu o coastă. Refacerea inițială a fost executată cu ipsos integrat cromatic, de specialiști de la Muzeul Grigore Antipa București. Când ni s-a solicitat intervenția de restaurare piesa se afla într-o stare foarte avansată de degradare, cauzată de multiple mutări și manipulări necorespunzătoare în perioada în care clădirea Palatului Culturii a fost în restaurare.

Etapele restaurării părții din os și fildeș a ansamblului au fost:

- curățarea și îndepărtarea intervențiilor anterioare asupra ansamblului;
- curățarea craniului și a fildeșilor de adezivul îmbătrânit, ipsosul în exces și integrarea cromatică inițială;
- consolidarea fragmentelor de os și fildeș cu soluție de Paraloid B72 în acetona;
- reasamblarea coastei, a fragmentelor de os și fildeș cu adezivi specifici;
- refacerea volumetrică la craniu și la fildeșul stâng cu ipsos pe armătură din bare de inox;
- montarea fragmentului de fildeș drept pe un suport de inox;
- integrarea cromatică a osului, fildeșului și a întregului ansamblu;
- conservarea finală a materialului osos cu soluție de Paraloid B78 pentru protecție.

Fig. 1. Craniul cu fildeș înainte de restaurare.

Fig. 2. Aspecte din timpul restaurării.

Fig. 3. Craniul de „*Mammuthus Trogonterii*” după restaurare.

REFACEREA STRUCTURALĂ A ANSAMBLULUI UNUI CRANIU DE MAMUT CU DEFENSĂ

Mihai Spiridon,
Ligia Otilia Teodor,
Bogdan Stelian Haiduc

Cuvinte-cheie: mamutul de stepă, refacere structurală suport, consolidare argilă, casetare.

Ansamblul format din craniul de mamut cu defensă și molari deținut de Muzeul de Istorie a Moldovei din Iași despre care vom vorbi a fost descoperit în 1956 la Holboca, județul Iași, **pe terasa inferioară a râului Bahlui, de un colectiv de cercetători conduși** de arheologul Nicolae Zaharia și de geologul Nicolae Macarovici. A fost inițial restaurat de Carol Borsiczki de la Muzeul de Istorie Naturală „Grigore Antipa” din București și expus în expoziția de bază a Muzeului de Istorie a Moldovei din Iași.

Restaurarea acestui ansamblu, format din craniul cu defensiva stângă întregă și circa 40 cm din defensiva dreaptă și suportul inițial din argilă și structură de scânduri, a constituit o provocare din cauza stării de degradare deosebit de avansată, stare cauzată de nenumărate manipulări și mutări necorespunzătoare în perioada renovării Palatului Culturii, sediul Muzeului de Istorie a Moldovei.

Refacerea structurală a ansamblului a început cu curățarea mecanică și îndepărtarea unor intervenții anterioare și a ipsosului excedentar de peste stratul de argilă. Suportul din scânduri de lemn s-a reconfigurat și s-a consolidat cu lemn nou și plăci de placaj Tego. Stratul de argilă de sub craniu a fost consolidat prin infiltrare cu soluție de Paraloid B72, în etape succesive și prin umplerea fisurilor și golurilor cu spumă poliuretanică, confecționarea unei polițe pentru expunerea coastei, montarea unei plase de susținere și completare cu mortar compatibil. Pentru susținerea fragmentului de fildeș drept detașat de craniu s-a montat un suport de inox. Următoarea etapă a fost casetarea ansamblului la bază cu plăci de placaj Tego. La final, suportul de argilă a fost integrat cromatic și impregnat cu soluție hidrofugă.

Fig. 1. Înainte de restaurare.

Fig. 2. Aspecte din timpul restaurării.

Fig. 3. Craniul de „*Mammuthus Trogontherii*” după restaurare.

RESTAURAREA ÎN FAVOAREA REPLICILOR

Petronela Fotea

Cuvinte-cheie: feronerie, interbelic, replicare, Cimitirul Cernăuți.

Elementul metalic ales pentru studiul și cercetarea dezvoltată în această prezentare face parte din *Monumentele funerare din metal și împrejurimile monumentelor funerare*, aflate în Cimitirul Cernăuți. Acestea reprezintă o multitudine de stiluri arhitectonice, cu o valoare artistică ridicată. Cimitirul reprezintă de fapt un muzeu în aer liber, de la stilul mauritan până la funcționalism.

Cuvântul din română feronerie este împrumutat din limba franceză. Cuvântul din franceză *ferronnerie* este un derivat al cuvântului *ferron*, „negustor de fier”. Acest cuvânt *ferron*, atestat în secolul al XII-lea, este un derivat al cuvântului *fer*, „fier”, care este moștenit de limba franceză din latină *ferrum*.

Istoria feroneriei în Cernăuți este strâns legată de dezvoltarea industrială a orașului sub diverse administrații (austriacă, română și sovietică), evoluând de la ateliere meșteșugărești la unități industriale de mari dimensiuni. Astfel, avem perioada Austriacă și Interbelică (Formarea Tradiției) desfășurată în secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, sub administrația austriacă, iar în această perioadă Cernăuțiul a cunoscut o înflorire arhitecturală care a necesitat o producție locală de feronerie decorativă pentru ferestre, uși și balcoane în stil Art Nouveau și neoclasic. Dezvoltarea timpurie s-a conturat când primele ateliere s-au concentrat pe feronerie pentru construcții, profitând de boom-ul imobiliar al orașului supranumit „Mica Vienă”.

Perioada Română (1918-1940), apare când industria metalurgică și de feronerie s-a consolidat. În anul 1930, județul Cernăuți era unul dintre centrele industriale importante ale României, având numeroși industriași înscși în registrele economice.

Etapa Sovietică: Industrializarea și Fabrica „Feronerie”, după 1944, odată cu intrarea Bucovinei de Nord în componența URSS, industria a fost naționalizată și restructurată. Are loc înființarea uzinelor de stat, iar Micile Ateliere au fost comasate în unități mari. În această perioadă s-a dezvoltat profilul metalurgic și de construcție de mașini al regiunii.

Specializarea s-a dezvoltat când orașul a devenit un centru important pentru fabricarea articolelor metalice, inclusiv feronerie pentru mobilier și construcții, distribuite pe tot teritoriul sovietic.

Tranziția și Presentul (după 1991), când după independența Ucrainei în 1991, multe din marile întreprinderi de stat au trecut prin procese de privatizare și restructurare.

Modernizarea s-a realizat în contextul în care producția actuală de feronerie din Cernăuți se bazează pe companii private care utilizează tehnologii moderne pentru a concura pe piața europeană.

În această cheie, elementul metalic ce aparține monumentului funerar a familiei Bejan, din Cimitirul Cernăuți a fost restaurat în vederea remontării acestuia la monument și integrarea lui în peisajul arhitectural al monumentului, pe deoparte, iar pe de altă parte replicarea lui cu ajutorul unei firme de prelucrarea fierului în vederea păstrării și conservării feroneriei interbelice.

Fig. 1. *Aspect înainte de restaurare.*

Fig. 2. *Aspect după restaurare.*

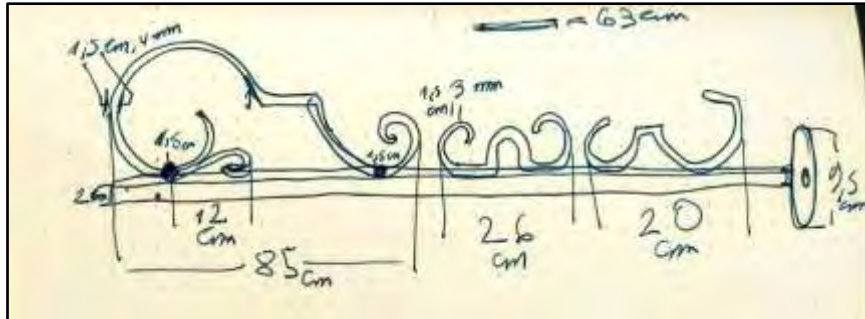

Fig. 3. Schiță desenată profil.

Fig. 4. Imagine înainte de restaurare.

Fig. 5. *Replica.*

RESTAURAREA UNEI CRUCI RELICVAR DESCOPERITE LA NOVIODUNUM, ISACCEA, JUDEȚUL TULCEA

Gabriela Radu

Cuvinte-cheie: Noviodunum, relicvar, engolpion, Dobrogea, creștine, arhieru.

Obiectul prezentat a fost descoperit în anul 2022 de către coordonatorul bazei arheologice de la Noviodunum, cercetător științific I dr. Aurel Daniel Stănică. Crucea pectorală realizată din bronz, este de multe ori asociată cu engolpioanele contemporane care de obicei sunt purtate de către arhierii. Cu toate acestea, crucile relicvar, așa cum și numele dezvăluie, sunt purtătoare de odoare creștine despre care proprietarul știe că ori sunt fragmente de lemn din Sfânta Cruce ori din veșmântul Mântuitorului sau a unui sfânt factor de minuni sau chiar resturi osteologice.

Piesa ce ne-a atras atenția a venit cu surprize, în timpul restaurării, când, din interiorul ei s-a dezvăluit o altă cruce metalică.

RESTAURAREA UNEI PIESE DIN SEC. XIX-XX

Mary-Claudia Moti

Cuvinte-cheie: Muzeul Județean de Istorie Brașov, călimară, restaurare.

Lucrarea de față prezintă restaurarea unei piese din patrimoniul Muzeului Județean de Istorie Brașov, mai precis o călimară din colecția de Istorie modernă și contemporană. Călimara (nr. inv. 13 Im) este o călimară franceză de epocă, confecționată prin turnare din antimoniu cuprat și se compune din platou în formă de scoică și călimara propriu zisă (în interiorul căreia se află un recipient de sticlă). Platoul pe spate are o marcă romboidală tipică pentru obiectele produse în serie limitată sau ateliere de artizani. Prezența rombului sugerează un brand consacrat care își marca astfel piesele pentru a preveni falsificarea designului brevetat. Călimara are atașată o piesă mulurată, sugerând o sticlă și capac cu șarnieră; capacul este bombat și decorat cu o rozetă și elemente florale stilizate, delimitate de benzi geometrice pline; pe lateral prezenta două tortițe ce serveau atât la sprijinirea instrumentului de scris, cât și la mișcarea piesei; călimara se fixa de platou prin două știfturi cu filet. La bază, călimara prezintă o inscripție: AG BREV SCDG PARIS PATENT (*Sans Garantie Du Gouvernement*, o mențiune legală obligatorie în Franța între 1844 și 1968 prin care statul elibera brevete fără a verifica în prealabil dacă invenția funcționează cu adevărat sau dacă este originală, declinându-și orice responsabilitate legală asupra calității sau funcționării).

Stare de conservare: Piesa prezenta murdărie ancrasată, produși de coroziune activi specifici materialelor neferoase; lipseau piulițele celor două știfturi, o tortiță și material original care constituia partea inferioară a călimării; pe alocuri stratul de cupru este pierdut; coroziune activă pe interiorul capacului, pe tortiță și în jurul recipientului de sticlă; suportul recipientului de sticlă era puternic corodat cu pierdere de material (a rezultat un orificiu) și aderent la sticlă datorită produșilor de coroziune.

Restaurarea piesei: degresare; dezasamblare; imersare în solvent și **tratament mecanic (pensulări ușoare)**; tratament chimic local; test cloruri; refacerea tortiței care lipsea (sârmă din cupru), **completarea suportului recipientului unde coroziunea a provocat pierdere de material (rășină epoxidică bicomponentă), integrarea cromatică piesei folosind culori acrilice (tortița reconstituită, completările)**; uscare; conservare cu sol. 10% Paraloid B 72; uscare liberă.

Fig. 1. Călimara înainte de restaurare.

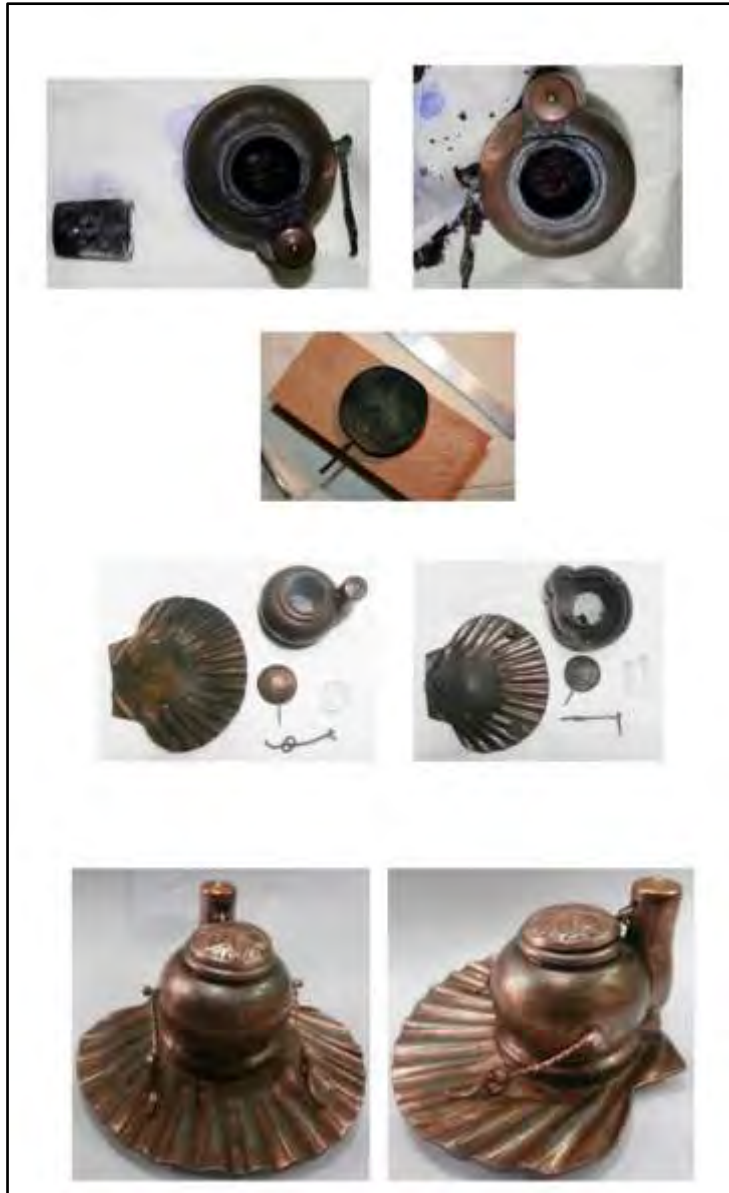

Fig. 2. Călimara în timpul restaurării și după restaurare.

RESTAURAREA ȘI CONSERVAREA UNOR DEGETARE

Otilia Mircea,
Lavinia Ana Axentioi

Cuvinte-cheie: degetare, cruste de coroziune, perforații, restaurare, conservare.

Degetarele sunt piese de mici dimensiuni, încadrate în categoria uneltelor pentru cusut, având rolul de a proteja degetul în timpul împingerii acului (scut). **Descoperite frecvent în contexte arheologice, aceste piese oferă informații relevante despre practicile textile, dar și despre nivelul economic al comunităților, materialul din care au fost realizate reflectând statutul social al utilizatorului.** În cadrul domeniului Științei Conservării, studiul degetarelor în stadiul descoperirii vizează evaluarea stării de conservare, determinarea compoziției materialului de bază prin utilizarea unor tehnici de analiză precum stereomicroscopia/microscopia optică, SEM-EDX și XRF. Totodată, intervențiile de restaurare-conservare urmăresc evidențierea modelului de perforații și forma – care poate fi conică, cilindrică, cu vârf rotunjit sau plat. Procesul de restaurare-conservare la cele patru degetare prezentate în lucrare s-a realizat printr-o abordare etapizată, menită să asigure atât stabilitatea materială a obiectelor, cât și păstrarea informației istorice. În stabilirea metodologiei de restaurare s-a pus accent pe evidențierea unor aspecte legate de funcționalitatea lor, cum ar fi ușoare deformări care ar putea indica o utilizare îndelungată în activități de cusut. În prima fază, piesele au fost supuse unei examinări vizuale detaliate, completată de documentarea fotografică, analiza stării de conservare prin stereomicroscopie în vederea identificării tipului de material și a gradului de degradare. O atenție deosebită a fost acordată prezenței crustelor de coroziune care acopereau perforațiile. Intervențiile efectuate în vederea restaurării-conservării au fost preponderent mecanice, sub stereomicroscop sau lupă. Curățarea chimică s-a realizat selectiv, prin introducerea lor în recipiente de sticlă cu soluții pe bază de EDTA, crustele de coroziune fiind parțial sau total eliminate (după caz).

Fig. 1. Degetar (etape de restaurare ilustrate): a, înainte de restaurare; b, măsurarea; c, cântărirea (după conservare); d, după conservare.

DINAMICA TEMPERATURII **ȘI UMIDITĂȚII** ÎN SECȚIA DE ARTĂ DECORATIVĂ – COLECȚIA MARCEL VEINFELD

Elena Crăciun

Cuvinte-cheie: pictură; arta decorativă; muzeu; temperatură; umiditate relativă.

Stabilitatea microclimatului reprezintă un factor esențial în conservarea preventivă a patrimoniului muzeal, în special pentru colecțiile de arte decorative, care includ materiale sensibile precum lemnul, textilele, hârtia, metalul și ceramica. Studiul de față **analizează dinamica temperaturii și a umidității** relative în spațiile de expunere ale Secției de Artă Decorativă – Colecția Marcel Veinfeld, în scopul evaluării condițiilor de conservare și al identificării eventualelor fluctuații cu potențial degradativ.

Monitorizarea parametrilor microclimatici a fost realizată pe o perioadă determinată, utilizând senzori digitali de temperatură și umiditate relativă, amplasați strategic în zone reprezentative ale spațiului expozițional. Datele colectate au fost analizate statistic pentru a evidenția variațiile zilnice și sezoniere, precum și corelațiile dintre factorii de mediu și caracteristicile spațiului muzeal.

Rezultatele indică existența unor fluctuații moderate ale temperaturii și umidității relative, influențate de factori precum condițiile climatice exterioare, gradul de ventilație, sistemele de încălzire și fluxul de vizitatori. Deși valorile medii se încadrează, în general, în intervalele recomandate pentru conservarea obiectelor de patrimoniu, anumite variații punctuale pot genera riscuri pentru materialele higroscopice, favorizând procese de dilatare, contracție sau degradare structurală.

Analiza evidențiază importanța implementării unui sistem continuu de monitorizare și a unor strategii de control microclimatic adaptate specificului colecției. Stabilizarea parametrilor de mediu contribuie la prevenirea degradării fizice și chimice a obiectelor și la asigurarea conservării pe termen lung a patrimoniului cultural. Studiul subliniază necesitatea integrării practicilor de conservare preventivă în managementul colecțiilor muzeale, în concordanță cu standardele internaționale din domeniul protejării patrimoniului.

Fig. 1. *Colecția Marcel Veinfeld.*

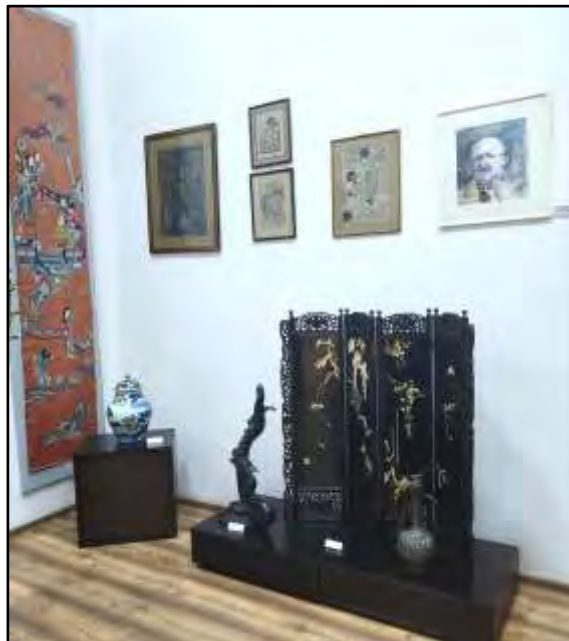

Fig. 2. *Colecția Marcel Veinfeld.*

RE-RESTAURAREA UNUI VAS CUCUTENIAN DE LA BODEȘTI
DE JOS-CETĂȚUIA FRUMUȘICA, COMUNA BODEȘTI,
JUDEȚUL NEAMȚ

Dumitru Bostan

Cuvinte-cheie: ceramică arheologică, eneolitic, vas cucutenian, decor pictat, restaurare.

Situl arheologic multistratificat *Cetățuia Frumușica* a fost descoperit în 1928 de Constantin Matasă, care a întreprins apoi cercetări sistematice la scară largă între 1939-1942. Majoritatea artefactelor descoperite atunci necesită astăzi noi intervenții de restaurare. Vasul se află într-o stare precară de conservare. Este realizat din pastă fină, arsă odată cu oxidarea, iar pictura este bine conservată în ciuda urmelor de eroziune, zgârieturi și mici exfolieri ale stratului de culoare, care, în general, își păstrează calitățile. Materialele cu care a fost restaurat inițial au îmbătrânit și au alterat aspectul general al ansamblului. Operațiunile de restaurare au constat în îndepărtarea vechiului adeziv și a completărilor de ipsos, acestea fiind înlocuite cu materiale noi. **Fragmentele originale au fost tratate chimic pentru a îndepărta sărurile depuse pe suprafața ceramică.** Vasul a fost reconstituit și reintegrat cromatic.

Fig. 1. *Vasul înainte de restaurare.*

Fig. 2. *Fragmentele de vas după peliculizare.*

Fig. 3. *Completarea cu ipsos.*

Fig. 4. *Aplicarea unui ton general de culoare.*

Fig. 5. *Redarea conturului decorului pictat.*

Fig. 6. *Integrarea cromatică.*

DE LA RESURSĂ NATURALĂ LA PIESĂ MUZEALĂ: VALORIFICAREA UNEI PIEI DE PITON

Victor Bogdan Curbăt

Cuvinte-cheie: piton reticulat, taxidermie, tratament, conservare.

În cadrul acestei lucrări sunt descrise o parte din metodele de preparare, tratare și conservare a unei piei de piton reticulat, specifice practicilor de taxidermie muzeală.

În anul 2018, expoziția temporară „Reptile vii”, găzduită de Muzeul de Științe Naturale Piatra Neamț, a inclus exemplare de reptile vii provenite din colecția privată a domnului Florin Sârb. În perioada desfășurării expoziției, un exemplar de piton reticulat, specia *Broghammerus reticulatus*, cu o lungime de aproximativ 3,5 m (Fig. 1), a murit în urma unei pneumonii.

Ulterior s-a procedat la îndepărtarea pielii printr-o incizie longitudinală pe partea ventrală, pielea fiind separată cu grijă de țesuturile subiacente. După jupuire, partea internă a acesteia a fost curățată de resturile de țesut și grăsime, apoi tratată prin sărare și substanțe antiseptice, pentru a preveni degradarea biologică¹. Aceste tratamente au fost efectuate de către domnul Florin Sârb, care, ulterior, a optat pentru uscarea controlată a pielii în formă de sul, donând-o Muzeului de Științe Naturale Piatra Neamț, unde a fost depozitată în această stare timp de 7 ani.

Etapele tăbăcirii nu a fost posibilă.

Pentru a putea fi întinsă și prelucrată, aceasta a fost supusă unui proces de umectare timp de câteva zile, în vederea redobândirii flexibilității. Ulterior, pielea a fost îndreptată și s-a procedat la decuparea porțiunii corespunzătoare capului (Fig. 2), asupra căreia au fost aplicate tratamente specifice de conservare. În etapa finală, pentru protecție și stabilizare, a fost aplicat un strat de lac transparent pe ambele fețe, după care a fost fixată pe un suport rigid, în vederea utilizării sale în prezentări și activități muzeale.

Bibliografie:

Șelaru, N. (2000): *Trofee de vânat*, Editura Asociația Română pentru Educație Democratică.

¹ Șelaru, 2000.

Fig. 1. *Piele de „Broghammerus reticulatus sp.”*

Fig. 2. *Porțiune piele corespunzătoare capului.*

UNELE TRATAMENTE APLICATE TABLOULUI VAZĂ CU FLORI

Mitruț Peiu

Cuvinte-cheie: pictură de șevalet, ulei pe pânză, restaurare-conservare, consolidarea stratului pictural, refacerea planeității, curățirea versoului, curățirea vernisului îngălbenit.

Tabloul „Vază cu flori” este o **pictură în ulei pe pânză realizată de un autor necunoscut**, cu nr. inv. 1230, cu dimensiunile 56/68 cm, reprezentând o **natură statică, cu un** buchet de trandafiri înfloriți într-un **vas în formă de amforă, din porțelan** pictat, de culoare ivoire, cu decor floral pictat direct pe suprafață, **în armonie cu florile din buchet, amplasat pe o masă acoperită cu o țesătură de culoare verde, cu margini de dantelă.** Buchetul este format din trandafiri în tonuri de roz, alb și roșu aprins, cu detalii picturale care redau **bine textura catifelată a petalelor și variațiile cromatice naturale.** Fundalul este întunecat, în tonuri maroniu, ceea ce scoate în evidență **florile și dă o senzație de intimitate și profunzime.** În cadrul studiului sunt reliefate aspecte referitoare la **consolidarea stratului pictural, refacerea planeității, curățirea versoului, curățirea** depunerilor de murdărie aderentă de pe suprafața peliculei de vernis **și îndepărtarea vernisului îngălbenit**

Fig. 1. *Fotografie de ansamblu, imagine în lumină vizibilă directă.*

Fig. 2. *Imagine de ansamblu din timpul operațiunii de consolidare a stratului pictural.*

Fig. 3. *Imagine de ansamblu din timpul operatiunii de refacere a planeității.*

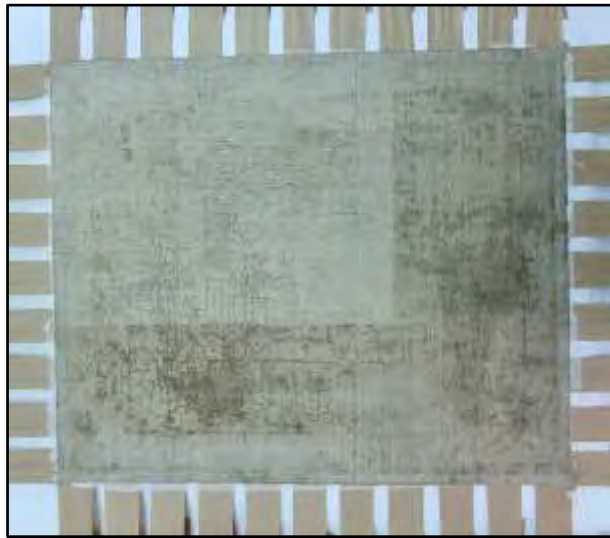

Fig. 4. *Imagine de ansamblu din timpul operatiunii de curățire a versoului.*

Fig. 5. *Detaliu din timpul operațiunii de îndepărtare a vernisului îngălbenit.*

CASETĂ PENTRU BIJUTERII

Adrian Popovici

Cuvinte-cheie: casetă, bijuterii, restaurare-conservare.

Acest obiect destinat depozitării bijuteriilor și pietrelor prețioase a fost folosit de-a lungul secolelor trecute dar, încă își face simțită prezența și utilitatea printre cele mai personale obiecte mai ales ale doamnelor.

Caseta de bijuterii a traversat multe perioade istorice fiind considerată prețioasă în rândul membrilor familiilor regale și nobile, pentru atribuțiile practice, dar și farmecul de a deține un obiect de o asemenea frumusețe.

Fabricarea casetelor pentru bijuterii a luat o mare amploare în timpul lui Napoleon al III-lea în Franța și în toată Europa, când a devenit un obiect extrem de important de la cele mai bogate familii și până la cele mai puțin avute, un fel de mic depozit pentru bijuterii sau micile comori familiale.

Gradul de complexitate al casetei depindea, de mediul social pentru care era concepută. În marea perioadă a Indochinei, coloniștii aduceau din călătoriile lor și casete de bijuterii mai subțiri și mai puțin prețioase, pentru a răspunde nevoilor tuturor claselor sociale.

Caseta pentru bijuterii, care face obiectul prezentului studiu de caz, a fost realizată în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în stilul Napoleon III, din lemn furniruit, cu aplici din fildeș.

Restaurarea-conservarea acesteia a fost un test al răbdării și al muncii migăloase, dat fiind dimensiunile relativ mici: L = 20,00 cm, l = 11,30 cm și h = 10,00 cm.

Fig. 1. *Imagini înainte de restaurare.*

Fig. 2. *Imagini după restaurare.*

RESTAURAREA-CONSERVAREA UNEI LITOGRAFII DE SEC. XX

Rodica Florentina Opriteșcu

Cuvinte-cheie: restaurare, conservare, deteriorare, degradare, Muzeul Olteniei.

Litografia reprezintă una dintre cele mai importante tehnici de reproducere grafică dezvoltate în epoca modernă. Inventată de autorul bavarez austriac Alois Senefelder, în 1796, această tehnică a cunoscut o largă răspândire în secolele XIX și XX, fiind utilizată atât pentru producția artistică, cât și pentru ilustrații editoriale, afișe sau reproduceri de artă.

Aceste lucrări grafice, realizate în secolul XX, prezintă o valoare artistică și documentară semnificativă, însă sunt vulnerabile la deteriorări fizice, chimice și biologice. Restaurarea și conservarea acestor lucrări presupun intervenții atent controlate, menite să stabilizeze materialul original și să îi prelungească durata de viață.

Scopul acestei lucrări este analiza etapelor de restaurare și conservare a unei litografii din secolul XX, care îl reprezintă pe Mihai Viteazul și prezentarea metodelor și materialelor utilizate în procesul de intervenție.

Înainte de începerea procesului de restaurare, lucrarea a fost analizată pentru a identifica deteriorările. În timp, lucrarea a suferit deteriorări și degradări multiple: *fizice* – rupturi, fisuri și lacune ale suportului celulozic, deformări, plesniri ale suportului în zona de prindere pe rama de lemn (aceste deteriorări apar de obicei din cauza manipulării necorespunzătoare sau a depozitării impropriei); *chimice* - oxidarea celulozei prin modificări cromatice asupra suportului (expunerea îndelungată la lumină, în special la radiații ultraviolete, accelerează aceste procese); *biologice* - depuneri proteice de natură organică.

Aplicarea corectă a tratamentelor de restaurare, împreună cu măsuri adecvate de conservare preventivă, poate asigura păstrarea litografiilor pentru generațiile viitoare, contribuind la protejarea patrimoniului cultural. Astfel că, restaurarea nu reprezintă doar o intervenție tehnică, ci și un act de responsabilitate culturală.

Prin intervențiile de restaurare efectuate, lucrarea a fost stabilizată și readusă într-o stare de echilibru care să permită aprecierea valorii sale artistice și istorice.

Fig 1. *Litografie înainte de restaurare.*

Fig. 2. *Litografie în timpul restaurării.*

Fig. 3. *Litografie după restaurare.*

RESTAURAREA UNEI SCOARȚE CU ELEMENT DE DECOR DIN DOMENIUL IMAGINARULUI

Ana Alina Penciu

Cuvinte-cheie: restaurare, textile, lână, scoarță.

Piesa luată în studiu spre restaurare face parte din patrimoniul Muzeului Județean Botoșani, secția de Etnografie. Scoarța este constituită dintr-o singură foaie, are formă dreptunghiulară, cu lungimea mai mare decât lățimea, și e realizată din două sisteme de țesere: urzeală și băteală din fire de lână, de diverse culori. Obiectul face parte din categoria textilelor de interior cu rol decorativ.

Decorul este compus din motive florale stilizate, care evocă universul familiar al satului românesc, motive fitomorfe, geometrizzante și zoomorfe. Toate încadrează perfect motivul zoomorf, cel al *grifonului*. Compoziția decorativă este realizată „în oglindă” pe întreaga suprafață a scoarței, grifonii situați pe crengile cu flori sunt în poziție afrontată. Motivul decorativ este realizat pe fond negru ca o compoziție închisă și încadrată de jur împrejur de un chenar în zig-zag cu „*dinți de ferăstrău*”. Elementul distinctiv îl reprezintă grifonul, o ființă fabuloasă care îmbină, prin capul și ghearele de vultur, energia celestă cu puterea terestră, sugerată de corpul de leu. Ca și degradări se pot enumera: lacună de material, cu rupere masivă de urzeală și băteală; depozite de praf și murdărie; decolorare; ruptură de urzeală cu flotare de băteală; rupturi masive ale urzelii și bătelii la cele două capete ale scoarței cu deformarea și pierderea integrității structurii textile.

Testele de determinare a rezistenței coloranților au dovedit că migrează culorile și că nu se impune o curățire umedă. În acest context, s-a optat pentru o curățire uscată, după care s-a început procesul de restaurare propriu-zis. Piesa a fost după aceea dublată și i s-au atașat manșoane din bumbac pentru a fi expusă la nivel vertical. În anul 2025 a fost expusă la Piatra-Neamț în cadrul unei expoziției itinerante de scoarțe.

Fig. 1. Ansamblu înainte de restaurare.

Fig. 2. În timpul restaurării.

Fig. 3. *Ansamblu după restaurare.*

RESTAURAREA UNUI OBLON MEDIEVAL DIN BRONZ

Delia Apostu

Cuvinte-cheie: restaurare, oblon, bronz, medieval.

Obiectul de patrimoniu care face subiectul lucrării este un oblon medieval din bronz, decorat prin incizare, descoperit în urma săpăturilor arheologice desfășurate în Piața Unirii din Timișoara în anul 2014, în contextul proiectului de reabilitare a pieței. Descoperirea piesei se înscrie în cadrul cercetărilor preventive realizate înaintea lucrărilor de amenajare urbană, care au scos la iveală numeroase vestigii aparținând diferitelor etape de evoluție ale orașului.

Piesa, realizată din tablă de aliaj cuprifer decorată prin incizare, prezintă o stare de conservare afectată în principal de procese de coroziune. Suprafața metalică este acoperită de un strat neuniform de produși de coroziune specifici aliajelor de cupru, predominant de culoare verde și brună, care maschează parțial decorul incizat. Pe alocuri sunt prezente depuneri compacte, aderente, de natură minerală, posibil resturi de mortar sau ciment provenite din contextul de descoperire. Suportul metalic se păstrează însă relativ stabil, piesa prezentând în principal deformări ale tablei, fără pierderi semnificative de material.

Decorul constă într-un motiv geometric repetitiv realizat prin incizii dispuse în formă de „V”, care creează un ritm vizual specific ornamenticii metalice medievale.

Pentru îndepărtarea depunerilor aderente și a produșilor de coroziune instabili au fost aplicate mai multe tehnici de curățare, atât chimice, cât și mecanice, urmărindu-se în același timp păstrarea patinei nobile a piesei¹. Din cauza gradului ridicat de aderență al depunerilor, îndepărtarea completă a acestora nu a fost posibilă. Etapa finală a constat în conservarea și stabilizarea suprafeței metalice prin aplicarea a două straturi de Incral, cu rol protector și inhibitor asupra proceselor de coroziune.

¹ În acest context a fost consultată restauratorul expert Ioana Popițiu de la Muzeul Civilizației Dacice și Romane.

Fig. 1. Oblonul înainte proceselor de restaurare și conservare.

Fig. 2. *Oblonul după efectuarea proceselor de restaurare și conservare.*

RESTAURAREA-CONSERVAREA UNOR FIBULE ROMANE DIN SECOLELE II-III P.CHR.

Miruna Mihaela Căminescu

Cuvinte-cheie: restaurare-conservare, castru roman, fibule, fier, cupru, bronz.

Castrul roman de la Răcarii de Jos, aflat la o altitudine de 103m, are lungimea de 168 x 140m, cu lungimea pe direcția E-V. Este situat în județul Dolj lângă calea ferată Craiova-Filiași, gara poziționându-se practic peste așezarea civilă a castrului. Ultimele săpături arheologice de la Răcarii s-au concentrat asupra clădirii comandamentului. Timp de două luni de zile au fost investigate toate sectoarele ce rămăseseră neexplorate din campaniile de săpături anterioare.

Au fost stabilite mai multe faze de construcție și reconstrucție, două de lemn și chirpic, una de piatră și poate o refacere. Primele două faze datează cu siguranță din secolul II p.Chr., cea de piatră, din prima jumătate jumătate a secolului III p.Chr., iar posibila refacere ar putea fi plasată cronologic la mijlocul secolului III p.Chr. Datările au fost făcute pe baza materialelor arheologice care pot oferi indicii cronologice, este vorba despre fibule („ace de siguranță” cum sunt cunoscute popular), monede și ceramică.

Fibulele erau făcute din bronz reutilizat, fier sau argint, prin martelare, mai ales la fabricarea fibulelor din fier, sau prin turnare, mult mai des utilizat.

Martelarea constă în încălzirea unei bare de metal și modelarea ei prin ciocănire, până se obținea forma dorită, după care, prin răsucire și incizare era obținută în final piesa dorită.

Turnarea se făcea fie prin metoda cerii pierdute, fie prin metoda formei pierdute. După fabricarea și finisarea fibulei, era confecționat mecanismul de fixare și atașat la restul piesei. La urmă piesa era decorată prin punctare, gravare, crestare, fațetare, tehnica niello, emailare, zincare sau aurire.

Deși erau obiecte puțin costisitoare, fibulele sufereau adesea reparații, așa cum o indică câteva exemplare dintre cele găsite.

Pentru restaurare s-au aplicat tratamente specifice. În cazul fibulelor din fier, curățire mecanică prin periere cu perii de sârmă manuale, băi cu ultrasunete, urmate de curățiri uscate cu micromotorul cu freze și de

tratament de inhibare și conversia oxizilor de fier folosind convertor de rugină Ferstab, apoi conservare prin peliculizare cu Paraloid B72.

În cazul celor din cupru și bronz, tratament de degresare cu soluție de detergent neionic, conc. 2% în apă distilată pentru îndepărtarea depunerilor de praf și murdărie, apoi tratament cu hexametafosfat de sodium, conc. 10% în apă distilată, pentru îndepărtarea depunerilor de sol. Între tratamentele umede, curățire mecanică prin periere cu perii din plastic, freze, perii rotative cu micromotor și batoane din fibra de sticlă pentru îndepărtarea straturilor grosiere de murdărie și a oxizilor, urmat de tratamentul de inhibare a coroziunii prin impregnare în vid cu soluție alcoolică de BTA 10% în alcool etilic, urmate de conservare prin impregnare în vid cu rășină acrilică Incralac B 44. conc. 5%, în toluen.

În articol sunt inserate fotografiile cu starea de conservare inițială, cu intervențiile efectuate și cu rezultatele finale ale acestora.

Fig. 1. Fibule din fier și cupru (imagini înainte de restaurare).

Fig. 2. Fibule din cupru (imagini înainte și după restaurare).

Fig. 3. Restaurarea fibulelor din fier. Îndepărtarea depunerilor, inhibarea și conversia compușilor de coroziune, conservare – în timpul restaurării.

Fig. 4. Restaurarea fibulelor din cupru și aliaj pe bază de cupru: îndepărtarea depunerilor și a compușilor de coroziune – în timpul restaurării.

RESTAURAREA UNUI CASTRON TRONCONIC CU PICIOR DATAT ÎN PERIOADA NEOLITICULUI TIMPURIU

Camelia Băluțescu,
Simone Korolnik

Cuvinte-cheie: conservare-restaurare, vas tronconic, neolitic, Movila lui Deciov.

Vasul propus pentru restaurare a fost descoperit în stare fragmentară în cadrul cercetării sistematice efectuate de Muzeul Național al Banatului Timișoara, în colaborare cu Universitatea Eberhard Karls Tübingen, Germania, în campania august-septembrie 2024. Această așezare este un sit arheologic multistratificat, cu cel puțin trei faze de locuire neolitică timpurie din perioada aproximativ 6000-5500 cal BC, fiind printre cele mai timpurii așezări de neolitic timpuriu din vestul României. În cadrul acestei cercetări arheologice s-a descoperit un bogat inventar ceramic, constând în vase de variate forme și tipologii, parte din ele având decor incizat sau pictat.

Castronul cu picior ușor înălțat, de formă tronconică, ușor arcuită spre exterior, cu baza evazată și plată pe suprafața inferioară, este regăsit în literatura de specialitate și sub denumirea de „vas-fructieră”. A fost modelat manual din pastă semifină. Diametrul bazei este de 7 cm, iar gura largă de 32 cm. Suprafața este angobată, iar pe exterior, deasupra piciorului și până spre zona mediană prezintă benzi cu decor incizat. Lucrarea prezintă intervențiile de conservare-restaurare începând de la extragerea castronului din sit, în stare fragmentară, cu deformări și depuneri aderente, până în etapa finală. Sunt prezentate dificultățile întâlnite pe parcursul restaurării, materialele și soluțiile alese pentru curățarea suprafețelor, asamblarea și consolidarea prin completare minimală, intervenții care au conferit stabilitate fără o încărcare excesivă.

Fig. 1. *In situ.*

Fig. 2. *După restaurare.*

ASPECTE PRIVIND RESTAURAREA ȘI CONSERVAREA UNUI BOL ARHEOLOGIC DIN NEOLITICUL TIMPURIU

Simona Crețu

Cuvinte-cheie: Neoliticul timpuriu, conservare, restaurare.

Vasul care face obiectul acestei lucrări a fost descoperit în comuna Cârcea, județul Dolj și datează din epoca Neoliticului timpuriu aparținând culturii Starčevo-Criș (6400 a.Chr.-5250 a.Chr.).

Bolul este modelat cu mâna din lut argilos, are o culoare brun-cafenie **cu pete negricioase de ardere secundară. Baza este plată, corpul bitroncic, gâtul este scurt și cilindric, iar gura rotundă și dreaptă cu buza dreaptă. Suprafața exterioară a vasului în zona diametrului maxim este decorată cu caneluri oblice fine și două mici proeminențe dispuse în cruce.**

Piesa a suferit o **intervenție de restaurare anterioară:** obiectul era reîntregit, dar cu surplus al **completărilor;** fragmentele au fost lipite cu adeziv **fără plastifiant care a căpătat un aspect mat, iar în unele zone surplusul nu a fost curățat;** bolul prezenta spații interstițiale la **îmbinările fragmentelor;** s-au putut observa depuneri masive de praf **și murdărie, iar suprafețele fragmentelor** erau aspre la atingere.

Intervenția asupra piesei a urmat etapele obișnuite ale procesului de restaurare:

- **desfacerea vasului în fragmente prin imersarea acestuia în apă caldă și înlăturarea completărilor cu ghips, apoi spălarea cu perii moi în soluție apoasă de detergent neionic Tween 20 (concentrație 10 %) și spălarea în apă curentă în vederea îndepărtării detergentului neionic din pasta ceramică;**

- consolidarea pastei ceramice prin pensulare cu soluție de Paraloid B72 concentrație 3% dizolvat în acetat de etil;

- asamblarea fragmentelor vasului prin lipire cu emulsie de poliacetat **de vinil fără plastifiant;**

- completarea zonelor lacunare și chituirea spațiilor interstițiale cu ghips de modelaj;

- **finisarea completărilor cu ajutorul hârtiei abrazive de diferite granulații.**

Tratamentele de restaurare și conservare au urmărit reintroducerea vasului arheologic în circuitul muzeal.

Fig. 1. *Înainte de restaurare.*

Fig. 2. *În timpul restaurării.*

Fig. 3. *După restaurare.*

RESTAURAREA UNEI MAȘINI PENTRU TORS MĂTASE (CIRIC DE TORS)

Dragoș Gorgorin

Cuvinte-cheie: restaurare, conservare, lemn, elemente metalice, vopsea.

Obiectul restaurat provine din colecția secției de etnografie a Muzeului Olteniei din Craiova și este **o piesă de uz casnic, fabricată în a doua jumătate a sec. XX, folosită la prelucrarea borangicului**. Obiectul este compus dintr-un **cadru cu formă de scaun, cu roată și sistem de glisare și cu vas din tablă zincată** în care erau introduse **gogoșile fluturilor de mătase în apă fierbinte**. Roata sistemului are 3 perechi de cadre cu voleți simetrici dispuși pe un butuc central, strunjit. Rotirea acesteia se realiza manual cu ajutorul unei pedale din **lemn situate în zona inferioară**. **Materialele folosite la fabricarea ciricului au fost următoarele: lemn de esență moale (rășinoase), lemn de esență tare, cuie din lemn și metalice, elemente metalice pentru angrenaj, tablă zincată pentru vas. Dimensiunile obiectului sunt următoarele: înălțimea de 154 cm, lățimea de 56,5cm și adâncimea de 54cm.**

În momentul intrării în laborator piesa prezenta urme de uzură funcțională, fracturi, fisuri, desprinderi, elemente lipsă, eroziuni, depuneri diverse, ulei brunificat și polimerizat în zonele mobile ce au necesitat ungere, pierderi ale stratului de vopsea, orificii de zbor ale insectelor xilofage, compuși de coroziune la nivelul elementelor metalice.

După realizarea documentației fotografice, s-au efectuat operațiuni de restaurare și conservare adecvate atât la nivelul suportului din lemn, cât și la nivelul elementelor metalice.

Fig. 1. Înainte de restaurare.

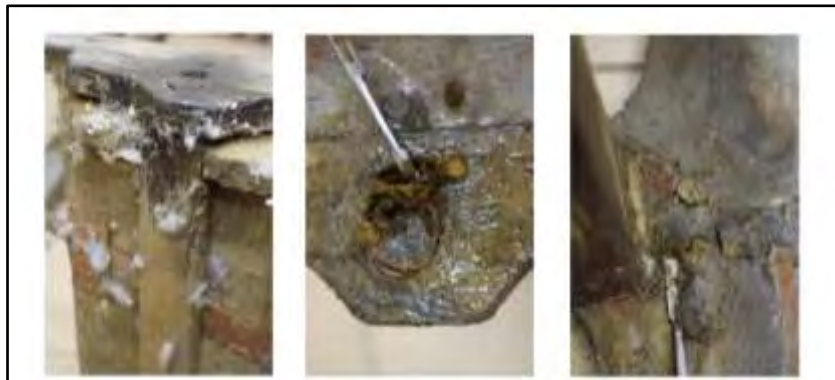

Fig. 2. Din timpul restaurării.

Fig. 3. *După restaurare.*

CONSERVAREA ȘI STABILIZAREA UNOR FRAGMENTE TEXTILE
ARHEOLOGICE ÎN VEDEREA PĂSTRĂRII VALORII LOR
ISTORICE ȘI DOCUMENTARE

Alina Maria Gărău

Cuvinte-cheie: fragmente, conservare, restaurare, mătase, argint aurit.

Cercetările arheologice sistematice realizate în decursul anului 2021 de către arheologii Muzeului Olteniei au dus la descoperirea în pronaosul bisericii Mănăstirii Căluș, județul Olt, a mai multor morminte datate sfârșit de sec. XVI - început de sec. XVII. Acestea sunt legate de familiile boierești ale fraților Buzești, căpitani ai lui Mihai Viteazul.

Materialul arheologic textil din mormântul numărul 4 este alcătuit din mai multe fragmente provenite din zona pieptului și mânecilor unei piese de vestimentație confecționate dintr-un brocart de mătase naturală cu fire de argint aurit. Țesătura se păstrează fragmentar, în mare parte fiind fire metalice prinse în materialul de înhumare și peliculă humică, cu pierderi structurale semnificative. Se identifică bumbi din fire metalice împletite, găici și agățători din argint, elemente cu rol atât funcțional (sistem de închidere), cât și decorativ. Solicitățile mecanice, mediul instabil, hidroliza, oxidarea, mineralizarea, caracteristicile solului, sunt câțiva dintre factorii care au dus la pierderea majoră a masei textile, colaps structural până la pulverulență, rigidizare, modificarea culorii etc. Deteriorarea materialelor componente până la pulverulență, depunerile de materie organică și anorganică, rezistența mecanică mult diminuată, rupturile cu fragmentarea materialului țesut și zone în care suportul textil este integral dispărut, deformările și plierile materialelor componente au fost degradări majore care au pus probleme în aplicarea tratamentelor.

Intervențiile de conservare-restaurare au avut în vedere tratamente de dezinfectie, curățire mecanică, hidratare, depliere, toate desfășurându-se cu manevrare minimă. Scopul conservării-restaurării a fost stabilizarea stării fragmentelor și accesoriilor și fixarea pe suporturi solide în modul cel mai optim, utilizând metoda de montare sandwich pentru depozitare și etalare. Dimensiunile și starea fragmentelor nu au permis reîntregirea pieselor, în acest caz prioritară fiind conservarea informației privind materialele și tehnologia.

Fig.1. *Fragmente arheologice înainte de restaurare.*

Fig. 2. *Fragmente arheologice după restaurare*

METODE DE CONSOLIDARE APLICATE UNEI PRESTELCI DIN COLECȚIA MUZEULUI OLTENIEI

Irinela Firan

Cuvinte-cheie: prestelcă, degradare, consolidare, fragmentare, restaurare.

Costumul popular românesc este un ansamblu vestimentar complex, o expresie a identității culturale și creativității artistice specifice femeilor din diferite regiuni geografice.

Prestelca este o parte importantă din portul popular femeiesc, iar prin culori și motive arată zona de proveniență. Piesa ce face obiectul acestei lucrări este componenta unui ansamblu de două piese cu dimensiuni și ornamentații diferite, dar asemănătoare care compun costumul popular femeiesc din Oltenia. Este din catifea neagră cu motive fitomorfe cusute manual cu gogoși ale viermilor de mătase, mărgelile din plastic și paiete metalice.

Uzura funcțională, depozitarea în condiții necorespunzătoare, neglijența au dus la decolorare, pete natură necunoscută, lacune de diferite dimensiuni atât în țesătura de bază cât și în motivul decorativ, deshidratarea și fragmentarea elementelor din gogoșile viermilor de mătase, ruperea firelor de cusătură, depunerea de compuși specifici pe paietele metalice și pierderea, ruperea, îndoirea acestora.

Având în vedere diversitatea materialelor componente (organice și anorganice) cât și necesitatea consolidării acestora, am procedat la desprinderea și refacerea tuturor ornamentelor pe porțiuni prin aplicarea unor metode și tehnici de conservare și restaurare specifice care au dus la prelungirea vieții obiectului și redarea lui circuitului expozițional.

Fig. 1. Ansamblu înainte și după restaurare.

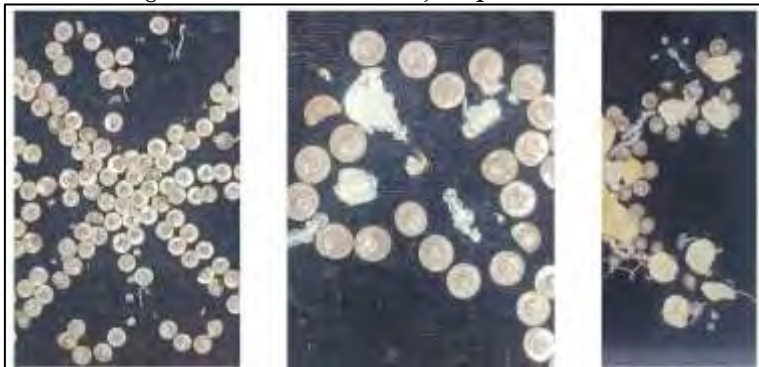

Fig. 2. Detalii de degradare.

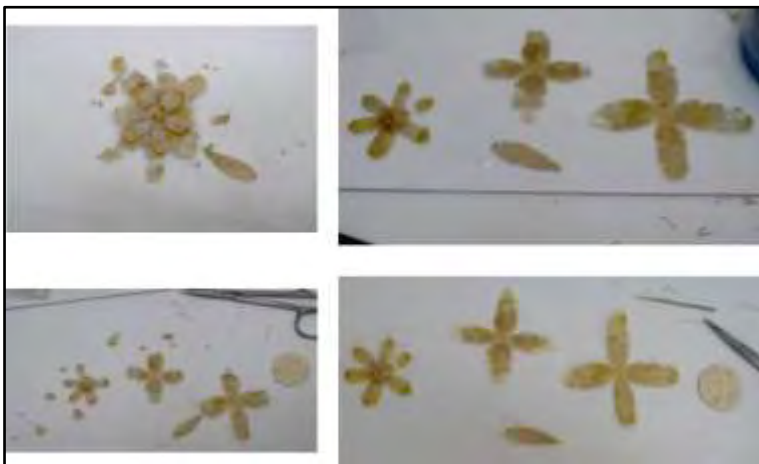

Fig. 3. Detalii în timpul restaurării.

**ELEMENTE DE PASMANTERIE PROVENITE DIN SĂPĂTURI
ARHEOLOGICE, MĂNĂSTIREA CĂPRIANA, REPUBLICA
MOLDOVA. CERCETARE ȘI RESTAURARE-CONSERVARE**

Mariana Gugeanu,
Doina Anăstăsoaei

Cuvinte-cheie: benzi ornamentale, conservare, restaurare, Bănulescu-Bodoni, Mănăstirea Căpriana.

Lucrarea prezintă aspecte referitoare la cercetarea și procesul de restaurare-conservare al unor articole de pasmanterie – benzi ornamentale – descoperite în cadrul cercetărilor arheologice desfășurate în anul 2016, la Mănăstirea Căpriana, Republica Moldova, în contextul desfășurării procedurii de canonizare a mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni.

Benzile ornamentale utilizate ca elemente decorative și pentru realizarea unor simboluri religioase erau poziționate pe sicriul tapițat cu catifea din cripta mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni.

Lucrările de cercetare și restaurare-conservare efectuate în cadrul Centrului de Cercetare și Restaurare Conservare a Patrimoniului Cultural, Complexul Muzeal Național „Moldova”, Iași, au permis salvarea pieselor textile, în stare fragmentară – mărturii istorice ale tehnicii textile, caracteristice unei anumite epoci.

Fig. 1. *Ansamblu înainte de conservare-restaurare.*

Fig. 2. *Etapă intermediară de conservare-restaurare.*

CONSERVAREA PATRIMONIULUI TAXIDERMIC –
**PROVOCĂRI ȘI SOLUȚII ÎN PĂSTRAREA MAMIFERELOR
ȘI PĂSĂRILOR NATURALIZATE DIN COLECȚIILE**
MUZEULUI DE ȘTIINȚELE NATURII ROMAN

Mariana Apăvăloaei

Cuvinte-cheie: provocări, soluții taxidermie, conservare preventivă.

Complexitatea conservării patrimoniului taxidermic din cadrul Muzeului de Științele Naturii Roman se concentrează pe provocările specifice menținerii integrității mamiferelor și păsărilor naturalizate. Fiind compuse din materiale organice fragile (cheratină, colagen, țesuturi cornoase), aceste piese sunt extrem de vulnerabile la factorii de mediu. În cazul păsărilor, principala provocare o reprezintă degradarea penajului prin acumularea prafului și foto-degradarea, care duce la pierderea luciului structural și a pigmentării naturale.

Spre deosebire de păsări, mamiferele au o piele mult mai groasă și un strat de grăsime care pune probleme speciale de conservare. Datorită umidității prea scăzute, pielea se usucă și se micșorează, rezultând contracția. Deoarece pielea este fixată pe un suport rigid în interior, ea începe să crape în locurile cele mai întinse: în jurul ochilor, la bot sau la încheieturile picioarelor (extremități). Aceste fisuri strică aspectul natural al animalului.

O secțiune importantă a lucrării este dedicată biodeteriorării, identificând insectele keratofage și microorganismele fungice drept principalii agenți distructivi. În absența tratamentelor chimice agresive, se pune un accent deosebit pe verificarea periodică microscopică pentru detectarea timpurie a atacurilor de insecte keratofage (precum *Anthrenus*).

Gândacul de muzeu (*Anthrenus museorum*) este cel mai mare coșmar al unui conservator de științe naturale. Deși adultul pare inofensiv (se hrănește cu polen), larvele sale sunt adevărate „mașini de distrus” colecțiile taxidermice. Din punct de vedere al metodelor de conservare preventivă, subliniem importanța unui microclimat stabil, cu valori strict controlate ale umidității relative și temperaturii, dublate de sisteme de iluminat cu protecție UV. Păstrarea acestor colecții biologice necesită o monitorizare constantă și o abordare interdisciplinară, între conservator și muzeograful de specialitate asigurând astfel transmiterea valorii științifice și educative a biodiversității locale către generațiile viitoare.

ARTĂ

PROIECTUL EXPOZIȚIONAL
**„VASLUIANA. INTERFERENȚE PLASTICE PE MELEAGURI
VASLUIENE” – MODEL DE VALORIZARE MUZEALĂ A CREAȚIEI
ARTISTICE CONTEMPORANE LOCALE**

Marian Antoniu

Cuvinte-cheie: muzeologie, artă contemporană, expoziție colectivă, curatoriat, identitate culturală, Vaslui.

Proiectele expoziționale dedicate artei contemporane reprezintă un instrument prin care instituțiile muzeale își redefinesc rolul, transformându-se din spații de conservare patrimonială în vectori de promovare a artiștilor plastici în comunitate și de consolidare a identității culturale regionale.

Studiul de față analizează proiectul expozițional „VASLUIANA – Interferențe plastice pe meleaguri vasluiene”, organizat de Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, ca exemplu de activitate curatorială dedicată promovării artiștilor din județul Vaslui, oferind totodată o imagine de ansamblu asupra fenomenului artistic contemporan din acest spațiu cultural.

Ajuns la cea de-a V-a ediție, proiectul s-a consolidat ca o manifestare culturală anuală de dialog artistic și social între generații și stiluri diferite, evidențiind diversitatea tematică și tehnică a lucrărilor expuse.

Conceptul curatorial al expoziției este sintetizat chiar în subtitlul acesteia – *interferențe plastice* –, care sugerează dialogul dintre direcții estetice și stilistice, dar și dintre generații artistice diferite. Din această perspectivă, expoziția funcționează ca un salon de artă contemporană cu vocație regională, contribuind la valorificarea muzeală a creației contemporane și la configurarea unui discurs curatorial coerent despre arta plastică vasluiană.

Articolul de față discută rolul expoziției în conturarea unei imagini de ansamblu a artei contemporane locale, funcțiile sale muzeologice și dimensiunea simbolică a unor lucrări reprezentative.

Concluziile studiului evidențiază importanța acestui proiect atât ca instrument de management cultural regional, cât și ca model de valorizare muzeală a creației artistice contemporane.

GETA BRĂTESCU – PIONIERĂ A ARTEI CONCEPTUALE ROMÂNEȘTI

Maria-Antoaneta Loghin

Cuvinte-cheie: artă conceptuală, performance, expresie, feminism, subiectivitate feminină.

Geta Brătescu a studiat la Facultatea de Litere a Universității București în perioada 1945-1949, cu profesori precum George Călinescu și Tudor Vianu. A urmat apoi Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București între 1969-1971, după ce începuse studiile de artă în 1945 la Academia de Arte Frumoase, sub îndrumarea maestrului Camil Ressu, pe care însă a fost forțată să le întrerupă sub cenzura comunismului. Această formare dublă, în litere și arte plastice, va influența opera Getei Brătescu, care se construiește în jurul conceptului de memorie și artificiu. Materia este deci un artificiu care devine artă doar prin prisma experienței și deci, a memoriei.

Pentru Geta, realitatea este fluidă, subiectivă, construită și dezbătută constant, modificată prin artificii de artă. Arta nu este un punct terminus este doar un mediu de explorare a lumii, al sinelui în lume. Artista surprinde esența reflecției asupra subiectivității feminine, lucrările sale ilustrând procesul de lucru al artistei, spontan și performativ, în același timp.¹

În universul creativ al Getei Brătescu, experimentările artistice sunt aduse la un loc de prin deformarea stereotipurilor și folosirea feminității ca filtru pentru realitate prin militantism feminist sau prin ode artistice unor simboluri feministe, precum litografiile și gravurile dedicate în 1965 eroinei lui Bertold Brecht, Mutter Courage, despre care însăși artista afirmă că „este un personaj simbolic al lumii contemporane, de statura celor din mitologia greacă”.²

În practica Getei Brătescu, spațiul fizic fuzionează cu spațiul intim realizând o înlănțuire care intră în câmpul artei. În anumite cazuri artista realizează lucrări care investighează convențiile, instrumentele, cadrul artei, precum și propria ei implicare în acest proces. Nu doar spațiul ca atare al atelierului, obiectele, rafturile, masa de lucru din interiorul lui figurează ca elemente ce dobândesc vizibilitate în cadrul reflecției despre posibilitățile de

¹ <https://www.scena9.ro/article/bienala-venetia-geta-bratescu>

² <https://www.icr.ro/pagini/retrospectiva-geta-bratescu-la-muzeul-de-arte-frumoase-din-gent>

existență ale artei, ci și corpul artistei, care se autoanalizează în încercarea de a genera „expresie”. Printr-o restrângere graduală a relației ei cu lumea înconjurătoare și, în același timp, prin reducerea instrumentelor artei la elementul final, socotit indispensabil, Geta Brătescu ajunge inevitabil la explorarea propriilor mâini din punct de vedere fenomenologic psihologic și artistic.

Pentru Geta Brătescu arta e în esență performativă, indiferent de mediul în care ea se concretizează, iar desenul se impune ca semnificant al oricărei forme de gândire și exteriorizare artistică.

Participarea Getei Brătescu la Bienala de la Veneția a adus împreună lucrări din toate etapele de lucru ale artistei – multe dintre ele arătate în premieră demonstrând dezinvoltura cu care ea utilizează o multitudine de medii artistice. Atelierul fizic și cel mental se împletesc într-o alcătuire complexă, la fel și textele literare cu conceptualizarea lor vizuală, mitologiile feminine, memoria personală cu memoria culturală și imaginația.

Bibliografie:

- Brătescu, G.** (2013), *Geta Brătescu: Reflexivitate*, în *Atelierul*, Șerban, A. (ed.), Sternberg Press, Berlin.
- Radu, M. (2009), *Arta Getei Brătescu*, *Ateliere de artiști din București*, Editura Noi media print, București.

Fig. 1. Geta *Brătescu* în atelierul său.

Fig. 2. Geta *Brătescu*, Ivan Gallery, 2015.

VICTOR BRAUNER – POETICA PRIETENIEI

Emil Nicolae-Nadler

Cuvinte-cheie: Geo Bogza, Gellu Naum, René Char, scriitor, pictor, arhive, corespondență, desene, jurnale, memorii, carte.

Cu siguranță, nu întâmplător a preferat Victor Brauner să se apropie mai curând de scriitori decât de pictori și asta nu doar în perioada tinereții sale din România, ci și după emigrarea definitivă în Franța, în 1938. De aici a pornit o îndelungată și diversă complicitate editorială, Victor Brauner asociindu-și pasiunea de grafician cu talentul poezilor din preajmă. În afară de alte cărți ale lui Ilarie Voronca, în care s-a implicat, el a făcut desene pentru coperti și ilustrații la volume semnate de Stephan Roll, Gellu Naum, Sașa Pană, Lautréamont, Robert Rius, Philippe Soupault, René Char, Benjamin Péret, Gherasim Luca, Alain Jouffroy, Yvan Goll etc. În plus, a publicat numeroase gravure sau desene în revistele de avangardă, românești și franceze, adesea fiind implicat și în activitatea redacțională. În acest sens, nu trebuie omis episodul de la *75 HP* (1924), unde – împreună cu Ilarie Voronca – a lansat conceptul de „pictopoezie”, fapt care l-a introdus în istoriile și dicționarele literaturii de avangardă.

Cercetarea noastră se oprește la trei cazuri exemplare pentru „poeti ca prietenie” exersată de Victor Brauner. Și anume, relațiile artistico-afective cu poezii Geo Bogza, Gellu Naum și René Char. Argumentația se bazează pe documente de arhivă (corespondență), mărturii indirecte ale „marturilor” implicați (memorii și alte publicații) și rezultate vizuale/plastică (grafică, portrete, fotografii etc.).

Nu e de mirare, atunci, că în arhive se găsesc numeroase texte cu aspect literar aparținând lui Victor Brauner. Prietenia cu poezii avea o latură umană/sentimentală, dar și una creativă, în sens literar. Formula picto-poetică a rezolvat/armonizat cele două înclinații ale artistului, pictura și scrisul. Dar a rămas destul material nefolosit, cu o evidentă autonomie literară (fie și virtuală), din care putea fi alcătuită o carte. La un asemenea proiect s-a gândit și Victor Brauner, cândva, după război, dar nu a mai apucat să-l ducă la capăt.

Mai mult însă, în ceea ce l-a consacrat pe Victor Brauner, respectiv în pictura sa, marea încărcătură poetică e vizibilă și a fost remarcată de un alt prieten, poet și el, Alain Jouffroy: „Brauner e pictorul realității excedante și îndepărtate, pictorul celor mai ignorate stări și esențiale ale ființei, pictorul unei *Ontologii poetice* ai cărei termini încă n-au fost găsiți și despre care avem, grație lui, un presentiment disponibil și exacerbant.”

Fig. 1. *Ex libris* pentru René Char.

Fig. 2. Gellu Naum – Desen.

Fig. 3. *Geo Bogza – „Desen pentru unu”.*

Fig. 4. *Naum – Brauner.*

Fig. 5. (Stânga) René Char – *Portret*.
Fig. 6. (Dreapta) Victor Brauner – *Autoportret, 1931*.

Fig. 7. Victor Brauner – „*Poetul Geo Bogza arată capului său peisajul cu sonde*”, 1930.

TACTILUL CA MIJLOC DE COMUNICARE ÎN ARTA TEXTILĂ

Ecaterina Mărghidan

Cuvinte-cheie: *textură, tactil, artă, comunicare nonverbală.*

Se observă o schimbare majoră în arta secolului al XX-lea în ceea ce privește găsirea unor subiecte artistice tratate, dar și maniera de reprezentarea a acestora. Prin operă putem cunoaște artistul, lucrarea fiind o reprezentare a gândurilor nu doar o hartă a etapelor de creație. Apare o luptă de căutare a noului prin care poți să surprinzi publicului. Plecând de la căutarea subiectului se ajunge la căutarea materiei și a mijloacelor de comunicare dincolo de vizual, făcând apel la memoria colectivă și la asocierea senzațiilor. Comunicarea prin intermediul lucrărilor textile este subtilă, făcând apel la asocierea senzațiilor tactile cu amintirile formate de-a lungul timpului, provocând contraste și generând astfel o comunicare nonverbală între artist și public.

Textilul generează dorința de a-l atinge, o dorință naturală născută din experiența personală. Asociem mereu experiența vizuală cu senzația tactilă transmisă de un material. În artele textile, textura a fost mereu integrantă lucrării făcând parte din comunicarea nonverbală a mesajului artistic. Unii artiști preferă anumite materiale și tehnici.

Printre aceștia putem identifica pe artista poloneză Magdalena Abakanowicz care a explorat și combinat materiale precum lâna, sisalul, cânepa, paie, hârtia, metalul, plasticul și multe altele.

Lucrările create de Ariana Nicotim au fost la începutul anilor '70, experimente care înglobau într-o viziune narativă amintirile Țoalelor din casele țărănești, cu o viziune contemporană asupra artei prin folosirea materialelor reciclabile a penelor plasticului benzilor de magnetofon etc.

Textilul este un mijloc de îmbogățire a expresivității lor plastice în mai multe lucrări înglobate sub titulatura de mix media. Artistul creează contraste prin intermediul texturii. Se ajunge practic la un contrast între dorința de a atinge lucrarea și instinctul de a păstra distanța. Textilul poate să fie încărcat cu alte materii, apretat, supus descompunerii, sfâșiat, reconstruit toate aceste intervenții comunicând diferite mesaje.

Printre artiștii care șochează datorită mesajelor pe care vor să le transmită, dar și datorită mijloacelor prin care aceștia le reprezintă se află Jac

Scott sau Mike Kelly. Pentru el păpușa este un mijloc de comunicare nonverbală universal care în funcție de propriile experiențe poate să îmbrace semnificații total diferite.

Există artiști pentru care interacțiunea directă a publicului cu lucrarea face parte din actul artistic. Contrastul între natural și artificial, între lumea modernă și cea tradițională între dorința de a atinge și frica de a nu strica se regăsesc înglobate și în lucrările create cu ajutorul imprimantei digitale 3D. Un exemplu în acest sens este ilustrat de colaborarea dintre Lana Dumitru și de arhitectul Vlad Tenu.

În concluzie, materialele textile continue să ofere posibilități infinite de comunicare nonverbală prin textură. Artiștii cheamă publicul să intre în contact direct cu lucrările de artă, iar atingerea rămâne importantă atât în etapa de creație, de transmitere a mesajului, cât și în cea de apreciere a obiectului artistic.

Fig. 1. *Ariana Nicodim – „Calea lactee”.*

Fig. 2. *Vlad Bulgăr – „Detaliu”.*

DIALOGUL DINTRE SIMEZE ȘI PUBLIC. STRATEGII CREATIVE DE EDUCAȚIE MUZEALĂ ÎN GALERIILE DE ARTĂ

Elena Nicoleta Albu

Cuvinte-cheie: educație muzeală, mediere culturală, grafică satirică, învățare nonformală, patrimoniu artistic.

Lucrarea analizează rolul fundamental al educatorului muzeal în transformarea muzeului într-un spațiu viu, interactiv și accesibil comunității. Pornind de la bogatul patrimoniu al Colecției de Artă a Muzeului Brăilei „Carol I”, cu un accent deosebit pe specificul graficii satirice din cadrul Compartimentului Casa Umorului Desenat, comunicarea explorează modul în care obiectul de artă poate fi convertit într-un instrument pedagogic activ, capabil să genereze experiențe cognitive și emoționale profunde.

Sunt abordate riguros metodologiile de mediere culturală care vizează trecerea de la receptarea pasivă a vizitatorului la un proces participativ și reflexiv, adaptat nevoilor specifice ale diverselor segmente de public. Prin strategii bazate pe dialog ghidat, observație dirijată și ateliere practice de creație, educatorul muzeal acționează ca un „traducător” esențial al limbajului vizual și al tehnicilor plastice. În contextul Casei Umorului Desenat, această mediere capătă valențe noi, utilizând satira și caricatura pentru a stimula atât simțul estetic, cât și gândirea critică și spiritul civic al tinerilor.

Lucrarea evidențiază faptul că educația muzeală nu reprezintă o activitate auxiliară, ci o componentă strategică a instituției. Implementarea programelor nonformale facilitează descifrarea mesajelor metaforice ale operelor de artă și dezvoltă empatia și creativitatea participanților.

În concluzie, integrarea constantă a acestor practici pedagogice în strategia Muzeului Brăilei „Carol I”, consolidează statutul acestuia de centru cultural activ. Astfel, se demonstrează faptul că o comunicare eficientă între educatorul muzeal și public facilitează accesul universal la cultura locală, asigurând o conexiune autentică și durabilă între membrii comunității și patrimoniul artistic național, transformând simpla vizită la muzeu într-o veritabilă lecție de identitate și autocunoaștere.

Fig. 1. Muzeul Brăilei „Carol I”, Compartimentul Casa Umorului Desenat.

Fig. 2. Elena Nicoleta Albu, educator muzeal, Serviciul Relații cu Publicul și elevi ai Școlii Primare „Sfânta Maria” din Brăila.

PUTERE ȘI VULNERABILITATE ÎN PRACTICA ARTISTELOR CONTEMPORANE DIN ROMÂNIA. CÂTEVA EXEMPLE

Adriana Oprea

Cuvinte-cheie: artiste, artă contemporană românească, putere, umanism, context politic.

Practica recentă a artistelor active în câmpul artei contemporane românești a căpătat poate o amploare, o vizibilitate și o rezonanță mai accentuate decât în perioadele anterioare. Schimbările mentale din societatea românească în ansamblul ei și din sferele profesionale tangente lumii artei, accesul mai ușor la mecanismele de recrutare, recunoaștere și promovare ale lumii artei autohtone și internaționale, vizibilitatea sporită și o relaționare mai înlesnită și mai integrată cu structurile și resursele financiare și profesionale de care beneficiază noile generații de creatori – din rândul cărora artiste tinere și *middle-career* par să atingă un contingent semnificativ mai amplu decât în generațiile precedente (dinainte și de imediat după 1989) – sunt coordonate care fac posibile și totodată atrag atenția asupra unor practici de artă permeate profund, prin impactul pe care-l are asupra lor contextul politic și istoric problematic pe care îl parcurgem, de tematici care trimit la identitate și putere.

Astfel, una din temele recurente care transpare – fie și indirect, voalat sau subtil – din practica unora dintre artistele române actuale este dinamica puterii, relația dintre forță și vulnerabilitate, autoritate și autenticitate, supraviețuire și afect, viață și dezumanizare. Prezentarea de față identifică și comentează succint această arie tematică în desenele **Silviei Trăistaru** (ciclurile *Desene Tandre despre Dragoste și Viață care problematizează prin citat epistolar și în format grafic subiecte existențiale și relaționale precum: intimitatea, tandrețea, moartea, credința, iubirea, fragilitatea*), în obiectele textile ale Otiliei Boeru având leitmotive umaniste și ecologice cu tente *survival-iste* și pacifist-umanitare (ciclurile *Rămășițele zilei, Fortărea realității, Strigăt, Atenție OAMENI*, expoziția *Pierduți din noi*) și în asamblajele *ready-made* alcătuite din unelte și arme metalice acoperite cu broderii *hand-made* ale Magdalenei Pelmuș (*Bloody Weapons, Fragile Anatomy*, expoziția *Gendered Blood*).

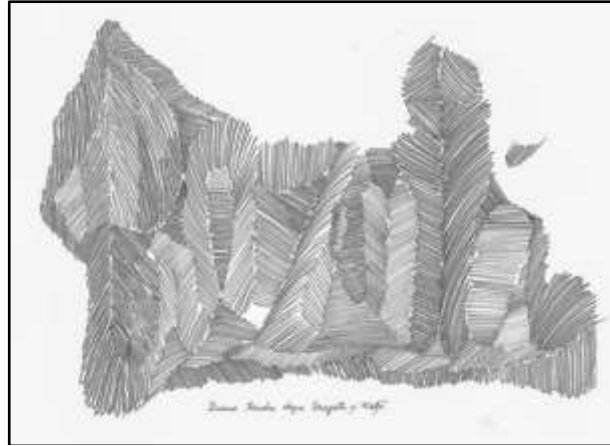

Fig. 1. Silvia Trăistaru, „Prezență”, creion pe hârtie, 29.5 x 40.5 cm, 2022, © Silvia Trăistaru

Fig. 2. „Atenție OAMENI!”, asamblaj textil, dim. var.: cca. 400 x 400 x 70 cm, element principal: 100 x 450 x 15 cm, 2024 © Otilia Boeru, Radu Boeru

Fig. 3. Magdalena Pelmuș, „Bloody weapon. The Knife/Cuțitul”, ready-made țesut cu mărgel, dim. var., 2017 © Răzvan Năstase

**ARTISTUL CA RECEPTOR AL FRAGILITĂȚII UMANE:
PERSPECTIVE DIN PROIECTUL „LOST OF US”/
„PIERDUȚI DIN NOI”**

Otilia Boeru

Cuvinte-cheie: fragilitate umană, corp-limită, instabilitate, practică artistică, reziliență.

Prezentarea își propune să aducă în discuție modul în care practicile artistice se dezvoltă și se transformă în contexte marcate de vulnerabilitate, având ca studiu de caz expoziția mea „Lost of Us”/„Pierduți din noi” deschisă în noiembrie 2025 la Alert Studio împreună cu curatoarea Adriana Oprea. Într-o perioadă în care crizele globale — conflicte armate, instabilitate geopolitică, dezastre climatice și amenințări epidemiologice — reconfigurează percepția asupra fragilității umane, artistul devine un receptor al tensiunilor lumii contemporane. Expoziția explorează această poziționare printr-o serie de lucrări care investighează limitele corpului, precaritatea existenței și mecanismele de adaptare la un mediu aflat în permanentă transformare.

Dincolo de a fi instrumentală în autocunoaștere, practica artistică se articulează ca răspuns la presiunea contextului exterior, transformând vulnerabilitatea într-un instrument de reflecție critică și expresie vizuală. În acest sens, „Lost of Us” funcționează ca o platformă de interogare a raportului dintre individ și lume, dintre fragilitate și reziliență, dintre experiența personală și realitatea colectivă.

Prezentarea propune o lectură a expoziției, evidențiind strategiile vizuale și conceptuale prin care arta poate deveni un spațiu de negociere a incertitudinii și un mod de a înțelege complexitatea condiției umane în epoca crizelor globale.

Bibliografie:

- Costello, D.; Vickery, J., Eds. (2007), *Art: key contemporary thinkers*, Berg Publishers, Oxford.
- Furlong, W. (2010), *Speaking of Art. Four decades of art in conversation*. Phaidon Press Limited, London.

- Vancu, R. (2016), *Elegie pentru uman. O critică a modernității poetice, de la Pound la Cărtărescu*. Humanitas, București.
- Weintraub, L. (2003), *Making Contemporary Art. How Today Artists Think and Work*, Thames & Hudson, London.
- Oprea, A. (2026), **Comunicat de presă: Expoziția „Lost of Us”/ „Pierduți din noi”**, <https://www.amosnews.ro/expozitia-lost-of-us-pierduti-din-noi/>

Fig. 1. *Otilia Boeru – „Atenție, OAMENI”.*

Fig. 2. *Otilia Boeru – „Social fabric”.*

CROMATICA – LIANT PICTURAL

Ana-Elisabeta Coșereanu

Cuvinte-cheie: patrimoniu muzeal, artă românească.

Patrimoniul artistic al Muzeului Județean Botoșani se remarcă nu doar prin complexitate și varietate, ci și printr-un număr semnificativ de lucrări valoroase. Expunerea periodică, în diverse expoziții tematice, precum cea denumită „Cromatica – liant pictural”, deschisă în perioada 11 februarie-30 martie 2026 la Galeriile de Artă „Ștefan Luchian” a permis celor interesați de fenomenul artistic românesc o „călătorie” virtuală în timp și în spațiu, unde cromatica a reprezentat un liant al suprapunerilor ideatice, iar formele au trimis la căutarea sensurilor cele mai profunde al adevărului artelor vizuale.

Operele prezentate au fost realizate de reprezentanți de seamă ai artei românești, care și-au desfășurat activitatea artistică la sfârșitul secolului XIX și în secolul XX, perioade marcate de o efervescență deosebită, când s-a făcut trecerea de la arta tradițională (academism) la modernism, pentru ca apoi să apară avangarda și ruptura de realismul clasic.

Au putut fi vizionate lucrări de pictură, semnate de: Petre Achițenie, Octav Băncilă, Dumitru Bâșcu, Traian Brădean, Nicolae Dărăscu, Ștefan Dumitrescu, Ion Gheorghiu, Nicolae Grigorescu, Nicolae G. Iorga, Ștefan Luchian, Nicolae Maniu, Viorel Mărginean, Ion Murariu, Theodor Pallady, Gheorghe Petrașcu, Constantin Piliuță, Mișu Popp, Camil Ressu, Ion Sălișteanu, Rudolf Schweitzer-Cumpăna, Eustațiu Stoenescu, Petru Remus Troteanu, Artur Verona și Paul Verona, alături de o acuarelă realizată de Constantin Radinschi. Picturile au avut o tematică diversă: portrete clasice, peisaje rurale și urbane, naturi statice și pictură abstractă.

Și sculptura a fost bine reprezentată prin lucrările artiștilor: Alexandru Călinescu, Maria Cocea, Vasile Gordoș, Marcel Guguianu, Oscar Han, Doina Lie, Iulia Oniță, Mircea Ștefănescu, Napoleon Tiron și Paul Vasilescu.

Artiștii au folosit o varietate de materiale care să-i conducă spre rezolvarea cât mai apropiată și mai facilă a necesităților de exprimare plastică, ținând cont și de perioadele istorice atât de diferite în care au lucrat. Astfel, sunt lucrări realizate în tehnica picturii în ulei pe pânză sau pe carton, a pastelului și acuarelăi, dar și sculptură în bronz și piatră.

Fig. 1. Alexandru *Călinescu* – „*Copiii țării*”,
bronz, 31x20x15 cm, 1937.

Fig. 2. Octav *Băncilă* – „*Crini în cofiță de lemn*”,
ulei pe pânză, 63.5x45.5 cm.

Fig. 3. Ion Sălișteanu – „Spațiu marin”, ulei pe pânză, 130x130 cm.

ACUARELA ÎN PATRIMONIUL MUZEAL BOTOȘĂNEAN

Liviu Șoptelea

***Cuvinte-cheie:** acuarelă, patrimoniu muzeal, artiști români.*

În cadrul artelor vizuale, un loc aparte îl ocupă grafica, iar acuarela rămâne, datorită accesibilității și versatilității, o tehnică îndrăgită atât de începători, cât și de artiștii experimentați.

Tehnica acuarelei are o istorie bogată care datează de secole, iar importanța ei în lumea artei dăinuie până astăzi.

Acuarela este un tip de vopsea compusă din pigmenti suspendați într-o soluție pe bază de apă și are o calitate transparentă, permițând luminii să treacă prin pigmenti și să creeze efecte luminoase pe hârtie. Echilibrul dintre apă și culoare oferă artiștilor capacitatea de a obține laviuri moi, nuanțe vibrante și detalii complexe.

Muzeul Județean Botoșani deține în pinacoteca sa 1176 de lucrări de grafică, din care 253 sunt realizate în tehnica acuarelei. Este vorba despre lucrări în care s-a folosit doar acuarelă, dar și de lucrări în care s-au folosit, pe lângă acest pigment, pentru a da efecte speciale și: tușul, pastelul, creionul, guașa tempera și colajul.

În luna aprilie 2026, la Galeria de Artă „Ștefan Luchian” Botoșani, pasionații de acuarelă pot viziona lucrări realizate de artiști români, de ieri și de azi, pentru care acuarela a însemnat un mod de exprimare care i-a ajutat să valorifice proprietățile acesteia pentru a crea o gamă largă de efecte, de la peisaje, la flori și la portrete deosebit de expresive: Petre Achițenie, Tania Baillayre, Mihai Bejenariu, Ștefan Constantinescu, Stoica Dumitrescu, Constantin Găvenea, Ion Georgescu, Iulia Hălăucescu, Dumitru Hlihor, Gheorghe Iliescu, Eugen Ispir, Ligia Macovei, Marcel Mănăstireanu, Aurel Mocanu Agrippa, Ion Murariu, L.Orchiș, Adrian Podoleanu, Nicolae Polidor, Aurel Popp Ludojan, Constantin Radinschi, Ștefan Teodoreanu, Petru Remus Troteanu, Teodor Valenciuc, Paul Verona, Max Arnold Wexler și Mihai Zait.

Fig. 1. Ion Murariu – „Prin lunci mute”, acuarelă, 50.5x59.5 cm.

Fig. 2. Max Arnold Wexler – „Pânza roz”, acuarelă, 37x51 cm.

Fig. 3. Ștefan Constantinescu – „Pod peste Sena”, acuarelă, 25x32 cm.

SIMBOL ȘI METAMORFOZĂ ÎN CREAȚIA LUI CONSTANTIN BRÂNCUȘI (1876-1957)

Mihai-Cosmin Iașesen

Cuvinte-cheie: arte plastice, simbol, arhetip, metamorfoză, Brâncuși.

La ceas aniversar, într-un an omagial, când pe plan cultural apar multe evenimente dedicate unui român din ce în ce mai respectat ca valoare internațională în domeniul artelor frumoase din România și eu susțin cunoașterea aprofundată a evoluției complexe a artei din secolul al XX-lea, problematica tridimensionalului. Considerăm ca fiind deosebit de importantă analiza creației lui Constantin Brâncuși, cel care face trecerea către arta modernă la nivel mondial. În arta secolului XX se constată o relație de contiguitate dintre formele arhetipale, conotațiile acestora din mediile tradiționale și spațiul virtual, ca rezultat al proiecției progresului tehnologic. Ne propunem așadar și dezbaterăa unor problematici cu caracter transdisciplinar, privind semnificațiile pe care forma metamorfozată a materiei le transmite în anumite contexte, în funcție de stilul artistic de abordare și spiritul epocii integratoare. Importanța remarcabilă pe care a avut-o sculptura la înnoirea mijloacelor de expresie în secolul al XX-lea, se datorează acestor multiple posibilități de exprimare, conferite la metamorfozarea formei în spațiu. Întoarcerea la primitivism, mitologia antică, la zonele vechilor civilizații transoceanice și precolumbiene, la misterele întunecate ale Evului Mediu, la emoția și dramatismul Barocului și la sintezele de limbaj sau de expresie plastică ale formei din cubism sau suprarealism, reprezintă ecurile unor epoci în care arta a atins înalte stadii de dezvoltare stilistică ce s-au reflectat în complexitatea abstractizărilor moderne în artele plastice, dar și în alte domenii, cum ar fi designul, arhitectura sau scenografia. Observând creația lui Brâncuși, vom constata că simbolul și metamorfoza constituie axe fundamentale ale demersului artistic, articulate printr-un proces de esențializare formală și spiritualizare a materiei. Sculptorul abandonează reprezentarea mimetică în favoarea unei transfigurări a formei, urmărind surprinderea „esenței lucrurilor”, ceea ce conduce la o estetică a arhetipului. Metamorfoza se manifestă ca trecere de la figurativ la abstract, vizibilă în serii precum „Pasărea în văzduh”, unde forma naturală este sublimată până la sugestia pură a zborului, „Măiastra”, sau „Domnișoara Pogany”, în care portretul devine un simbol al

interiorității. În mod similar, „Coloana fără sfârșit” transcende funcția structurală pentru a deveni un simbol al ascensiunii infinite și al legăturii dintre teluric și cosmic. Simbolul brâncușian nu este unul narativ, ci ontologic: **formele sale reductive concentrează semnificații universale, derivând din tradiții arhaice și dintr-o sensibilitate modernistă. Astfel, metamorfoza nu este doar formală, ci și semantică, sculptura devenind un spațiu al revelației.**

Recunoașterea valorii creației sale ne determină să afirmăm cu certitudine faptul că sculptorul român de la Târgu-Jiu, comuna Peștișani, satul Hobița, cel mai cunoscut în lume la ora actuală, Constantin Brâncuși este considerat ca fiind una dintre figurile centrale ale artei moderne, „părintele sculpturii moderne”, iar opera sa reprezintă o ruptură parțială, dar și o continuitate față de arta tradițională. Prin opera sa a demonstrat că se poate apropia de simplitate, dar în limita rigorilor impuse de tradiție, chiar și în ceea ce privește spațiul public ambiental, **spațiul care comportă un caracter arhitectural. Integrarea operelor *Coloana fără sfârșit*, *Masa tăcerii* și *Poarta sărutului* (1936-1938), în *Ansamblul monumental de sculptură de la Târgu-Jiu*, alături de o biserică pe care autoritățile au construit-o chiar din banii lui și ai Reginei Maria, reprezintă o dovadă în plus, că sculptorul nu și-a uitat originile, cinstindu-și eroii înaintași, accente valorificate în mesajele operei sale cu multă măiestrie și genialitate. Asemeni traseului zig-zagat descris de un fulger pe cer, volumul începe să străpungă înaltul, astfel determinând *inserția în spațiu*. Conceptul ascensional susținut a fost susținut prin intermediul ciclului *Cocașilor*, dar mai ales prin *elementul intrinsec al compoziției care poate fi dedus prin abordarea contrastantă a jocului de lumini și umbre*. Tratatul *ideii de zbor*, l-a condus pe artist la progrese nemaipomenite, oferindu-i valențe plastice și filosofice uimitoare, astfel încât *desprinderea de figurativ s-a metamorfozat plastic, în cele din urmă dominând spațiul prin monumentalitate, abstractizare și symbolism. Zborul este un moment esențial al Catharsis-ului, expresia unei eliberări și înlăturării, nostalgia și bucuria înălțării, ca și durerea căderii*. Parafrazând-o pe A. T. Spear, prin reducerea formei până la limita posibilului, Brâncuși a dat materiei *elanul ascensional, tocmai prin intermediul spiritului său, al artistului, exponent al acumulărilor științei umane. Brâncuși face legătura dintre tradiție și modernitate, transformând sculptura dintr-o artă a detaliului într-una a esenței și simbolului. Pentru o înțelegere adecvată a fenomenelor și mutațiilor din plan estetic, în domeniul vizual al artelor, a fost necesară o scrutare aprofundată a înțelesului formelor, a stilisticii personale ce caracterizează concepțiile creatorilor de metamorfoze plastice. Forma elaborată, al cărei conținut este structurat prin intermediul mitului și al simbolului, va avea șansa perenității în contextul dinamic-evolutiv, determinat de unitatea Spațiu-Timp. Cercetările efectuate au dezvăluit existența în plan cultural a unei multitudini de simboluri în operele care au pornit de la simbolul și metamorfozarea formei aduse de Constantin Brâncuși.***

Fig. 1. *Constantin Brâncuși (1876-1957) în atelierul de la Paris.*

Fig. 2. *Centrul Pompidou (137 sculpturi și 87 socluri).*

EDUCAȚIE PRIN ARTĂ. FEMEI ÎN ARTA ROMÂNEASCĂ CONTEMPORANĂ

Gabriela Voicu

Cuvinte-cheie: educație prin artă, artă contemporană, femei în artă, artiste.

În continuarea prezentării de anul trecut, consider că mai sunt încă foarte multe artiste în istoria artelor din România despre care merită să vorbim. Și dacă la ediția anterioară am vorbit despre o mică parte dintre artiste care nu se mai află printre noi, de data aceasta aș dori să prezint câteva dintre artiste active pe scena artistică din România și nu numai.

Vorbeam cu studenții că există artă și artiști și în afara Bucureștiului și am încercat să le prezint câteva artiste care, întâmplător sau nu, au studiat sau au predat la facultăți de artă din țară (București, Cluj-Napoca, Iași sau Timișoara) sau din străinătate.

Încercând să găsesc cele mai potrivite exemple, cele mai active, cele mai influente artiste din zilele noastre, am constatat că în arta românească există un număr impresionant de artiste importante în mai toate ramurile artelor vizuale: pictură (Ioana Bătrânu, Suzana Dan, Codruța Cernea, Oana Farcaș, Tincuța Marin ș.a.), grafică (Stela Lie, Oana Ispir, Iulia Ignat, Mădălina Andronic ș.a.), sculptură (Elena Scutaru, Elena Bobi Dumitrescu, Alina Buga, Ana-Maria Negară ș.a.), arte textile (Daniela Frumușeanu, Florica Prevenda, Dorina Horătău, Otilia Boeru, Iulia Toma ș.a.), ceramică (Daniela Făiniș, Alina Tudor, Alexandra Constantinescu ș.a.), fotografie (Roxana Trestioreanu, Alexandra Croitoru, Dana Popa, Ioana Cîrlig, Mihaela Noroc ș.a.), instalații (Ana Lupaș, Wanda Mihuleac, Victoria Zidaru, Suzana Fântânariu, Patricia Teodorescu, Olivia Mihălțianu ș.a.), artă stradală (Livi Po, ATOMA ș.a.) ș.a. Deși le-am așezat la diferite ramuri ale artelor vizuale, foarte multe dintre artiste contemporane au ales să se exprime în diverse medii, nu doar în specializările înscrise pe diplome. Sunt multe cele pe care nu le-am dat exemplu tocmai pentru că nu se încadrează în niciun „sertăraș” (Aurora Kiraly, Irina Botea Bucan, Daniela Pălimariu, Delia Popa, Lea Rasovszky, Megan Dominescu ș.a.).

Aceasta este încercarea mea de a face cunoscute studenților, și nu numai, lucrările a câtor mai multe artiste.

Fig. 1. *Ioana Bătrânu, „Wise Virgins”, 2005*
Sursa foto: <https://www.plan-b.ro/artist/ioana-batranu/>

Fig. 2. *Ana Lupaș, „Procesul solemn”, 1964-2008*
Sursa foto: <https://institutulprezentului.ro/2019/11/15/ana-lupas-solilocvii/>

Fig. 3. Aurora Kiraly, seria „Viewfinder” (2014-2016)
Sursa foto: <https://www.scena9.ro/article/aurora-kiraly-o-geometrii-construite>

Fig. 4. Lea Rasovszky, seria „Criers”, 2020
Sursa foto: <https://learasovszky.fun/Criers>

**IPOSTAZE FEMININE ÎN GRAVURA REALIZATĂ DE ARTISTE,
1956-1963. COLECȚIA MUZEULUI DE ARTĂ PIATRA-NEAMȚ**

Silvia Trăistariu

Cuvinte-cheie: *patrimoniul muzeal, gravură feminină, femeii-artist.*

Constituită într-un demers curatorial, ce propune recuperarea istoriografică a gravurii feminine și a contribuției semnificative pe care aceasta a avut-o în dezvoltarea gravurii românești, expoziția *Ipostaze feminine în gravura realizată de artiste, 1956-1963* valorifică colecția de grafică românească existentă în patrimoniul muzeal neamțean.

Într-un context dominat de constrângeri ideologic-socialiste, perioada 1956–1963 marchează o etapă de consolidare și o redefinire a gravurii moderne românești și, în același timp, afirmarea unor voci feminine distincte în artele grafice. Artistele acestei generații au știut să transforme tehnica în poezie, iar restricția – în expresivitate, redefinind limbajul grafic în România anilor '50–'60, marcând o etapă de tranziție între constrângerile realismului socialist și deschiderea către formule plastice mai personale și experimentale.

Proiectul expozițional reunește un număr de 30 lucrări de gravură, din patrimoniul Muzeului de Artă Piatra-Neamț, semnate de artiste reprezentative ale epocii: Hortensia Masichievici-Mișu, Eva Cerbu, Corina Beiu Angheluta, Ana Iliuț, **Natalia Matei, Lidia Mihăescu, Lucia Cosmescu, Adriana Mihăilescu** și Maria Manolescu.

Tematic, prin lucrările selectate, proiectul documentează o pluralitate a ipostazelor feminine, de la scene ale vieții cotidiene și activități ce țin de familie și maternitate, la momente de introspecție sau construcții simbolice, reflectând simultan realitățile sociale ale epocii și dimensiunea lirică a percepției feminine. Expoziția subliniază, totodată, dubla ipostază a femeii în arta gravurii: nu doar ca obiect al reprezentării, ci și ca subiect creator, implicat activ în construcția sensului vizual. Tehnic, lucrările valorifică în mod diferențiat procedeele de gravură în adâncime și în relief — acvaforte, acvatinta sau xilogravură — explorând raporturile dintre forță și rafinament, prin linie, ton și textură. Astfel, expoziția conturează nu doar contribuția semnificativă la dezvoltarea gravurii românești, prin calitatea tehnică și inovația stilistică a graficii realizate de femei, ci și importanța lor în configurarea unei perspective feminine asupra societății și experienței umane în România anilor '50–'60.

Fig. 1. Afiș expoziția „Ipostaze feminine în gravura realizată de artiste”.

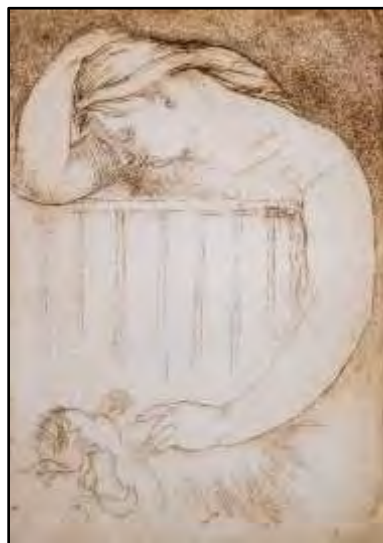

Fig. 2. Corina Beiu-Angheluță – „Maternitate”.

Fig. 3. *Hortensia Maschievici – „Mișu, fetiță din Jurilovca”.*

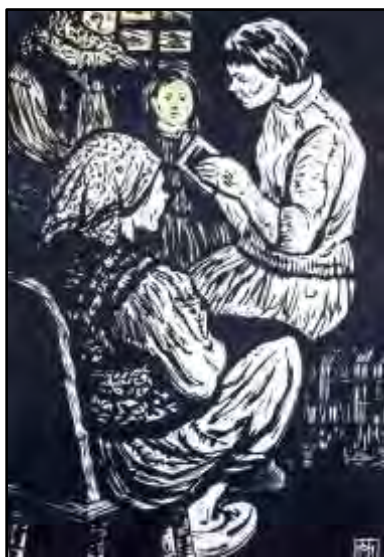

Fig. 4. *Natalia Matei – „Învățătoarea”.*

Fig. 5. *Imagine din expoziție.*

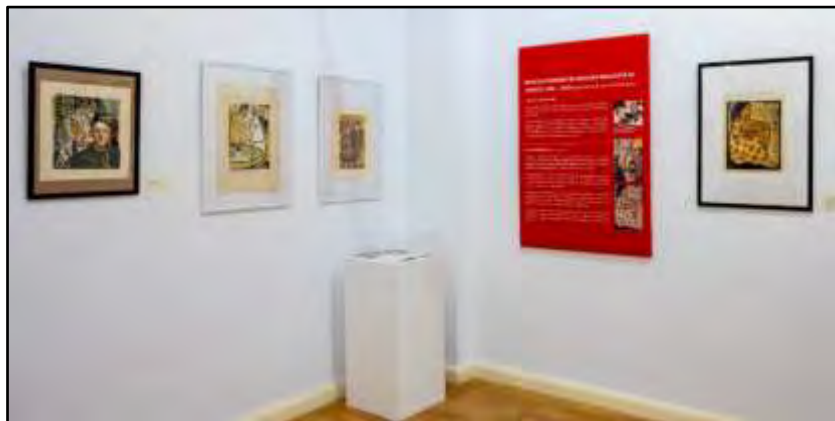

Fig. 6. *Imagine din expoziție.*

ETNOGRAFIE

SIMBOLURI ALE TRECERII: CRUCEA ÎN RITURILE LIMINARE DIN OLTENIA

Eugen Țepeș Stroia

Cuvinte-cheie: cruce, rituri funerare, rituri liminare, crucea de jurământ, simbolism religios, imaginar funerar.

Crucea reprezintă, pentru cultura românească, unul dintre cele mai importante simboluri asociate ritualurilor funerare, exprimând atât memoria celui decedat, cât și credința comunității într-o ordine spirituală care depășește limitele existenței biologice. Mai mult decât un simplu semn funerar menit să marcheze locul înhumării, crucea este integrată într-un ansamblu ritual complex, în cadrul căruia obiectul material dobândește o semnificație religioasă profundă. În imaginarul comunităților cercetate, ea nu indică doar locul de odihnă al trupului, ci trimite simbolic la crucea lui Hristos și la semnificația ei soteriologică, evocând credința în mântuire, înviere și în continuitatea existenței dincolo de moarte.

Acest univers ritual capătă o expresie particulară, în anumite zone din Oltenia, prin ridicarea mai multor cruci în perioada celor patruzeci de zile după moarte, fiecare fiind amplasată în diferite puncte ale spațiului comunitar și integrată în ansamblul practicilor funerare care marchează simbolic drumul sufletului către lumea de dincolo. În cadrul acestui sistem ritual, crucea de la mormânt ocupă o poziție centrală, deoarece marchează locul înhumării și reprezintă principalul reper al pomenirii celui decedat. Ea indică prezența defunctului în spațiul consacrat al cimitirului și devine punctul în jurul căruia se organizează gesturile comemorative ale familiei și ale comunității.

În completarea acesteia, în zona cercetată apare crucea de jurământ, amplasată de regulă în apropierea gospodăriei, la răspântii de drumuri, devenind astfel un reper vizibil în peisajul comunitar. În imaginarul local, această cruce este asociată cu ideea de jurământ și este ridicată, potrivit credințelor locale, pentru acele persoane care, în timpul vieții, au rostit jurăminte considerate nepotrivite sau au invocat formule percepute ca fiind contrare ordinii religioase și morale.

În acest sens, crucea de jurământ dobândește o funcție simbolică de reparare rituală, fiind interpretată ca un semn menit să restabilească echilibrul moral și spiritual perturbat prin astfel de jurăminte.

Un alt tip de cruce este crucea de la fântână, asociată atât cu pomenirea celui decedat, cât și cu ideea de binefacere pentru comunitate. Ridicarea ei este adesea însoțită de îngrijirea sau amenajarea fântânii, gestul ritual transformându-se astfel într-o formă de generozitate simbolică destinată comunității. În imaginarul tradițional, fântâna devine un loc de popas pentru sufletul celui decedat, care, în drumul său către lumea de dincolo, se poate opri pentru a se odihni și pentru a-și potoli setea.

În fine, crucea de la punte este amplasată în apropierea unei treceri peste apă, de regulă la capătul unei punți, poziționarea sa fiind interpretată simbolic în legătură cu ideea de trecere. În reprezentările tradiționale, această cruce marchează traseul sufletului către lumea de dincolo și exprimă credința într-un parcurs liminal al sufletului după moarte, sugerând existența unui prag simbolic între lumea celor vii și cea a morților.

Din punct de vedere material, crucile sunt realizate cel mai frecvent din lemn, fiind confecționate de membrii familiei sau de meșteri locali. Alegerea lemnului este determinată atât de considerente practice, cât și simbolice, stejarul fiind preferat datorită durabilității și valorii sale simbolice. În unele situații, crucile din lemn sunt ulterior înlocuite cu cruci din piatră, considerate mai rezistente și mai potrivite pentru o durată îndelungată.

Din punct de vedere decorativ, crucile pot fi simple, purtând doar inscripții funerare, sau pot fi pictate cu diferite imagini religioase. Printre reprezentările întâlnite se numără Hristos răstignit, scena căderii lui Adam și a Evei, Maica Domnului sau diferite reprezentări ale îngerilor. Prin aceste elemente iconografice, crucea devine nu doar un semn de comemorare, ci și o expresie vizibilă a credinței religioase și a modului în care comunitatea integrează simbolic moartea în orizontul spiritual al tradiției.

Din această perspectivă, crucea se configurează drept un element central al imaginarului religios și al practicilor rituale prin care comunitatea integrează experiența morții în ordinea spirituală și culturală a satului tradițional, funcționând ca simbol al memoriei, al credinței și al trecerii dintre cele două lumi.

Fig. 1. *Cruci de milostenie, Aninoasa, Gorj (foto dr. Albinel Firescu).*

Fig. 2. *Cruci de jurământ, Aninoasa, Gorj (foto dr. Albinel Firescu).*

CRUCEA – STRĂJUIRE NEVĂZUTĂ ÎN LUMEA SATULUI

Paula Andreea Nițoi

Cuvinte-cheie: cruce, simbolism creștin, sat tradițional, patrimoniu etnografic, protecție apotropaică.

Simbol fundamental al spiritualității creștine, crucea ocupă un loc central în universul simbolic al satului românesc, fiind percepută atât ca semn al credinței, cât și ca element protector al vieții cotidiene. În mentalitatea tradițională, prezența crucii nu se limitează la spațiul religios propriu-zis, ci se regăsește în întreaga viață a satului, marcând gesturile, obiectele și formele culturii materiale.

Lucrarea își propune să analizeze semnificația și manifestările simbolului crucii în cultura tradițională, urmărind evoluția acestuia de la gestul ritual al însemnării cu semnul crucii până la transpunerea sa în diferite obiecte și elemente ale universului material al satului.

Pornind de la această dimensiune gestuală și simbolică, comunicarea evidențiază modul în care motivul crucii este integrat în obiectele și structurile gospodăriei tradiționale, unde îndeplinește atât funcții decorative, cât și apotropaice. Simbolul apare frecvent pe elemente de arhitectură populară, pe obiecte gospodărești, pe textile sau pe diverse obiecte de cult, constituind un semn al sacralizării spațiului și al protecției comunității.

Demersul este susținut prin analiza unor piese din patrimoniul Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, ilustrate prin imagini care evidențiază diversitatea formelor și contextelor în care apare motivul crucii – covor, năfrămuță, lingură de lemn sau strachină. Aceste artefacte reprezintă mărturii relevante ale modului în care simbolul crucii a fost integrat în viața cotidiană a comunităților rurale, reflectând o viziune asupra lumii în care sacrul este prezent în mod constant în gesturile și obiectele de zi cu zi.

Prin prezența sa constantă, crucea configurează în satul tradițional românesc o formă simbolică de protecție și sacralizare a spațiului, devenind o adevărată *străjuire nevăzută* a comunității.

CĂMAȘA FEMEIASCĂ DE CAȘIN

Horățiu Silviu Ilea

Cuvinte-cheie: cămașă de tip carpatic, Cașin, fir metalic, voal.

Costumul tradițional din zona Cașin se încadrează din punct de vedere tipologic în categoria costumului cu cămașă încrêțită la gât și fotă. Subzona Cașin, aflată pe Valea Cașinului a fost cercetată de către Dorinel Ichim, iar rezultatele au fost publicate în 1975 de Muzeul Județean de istorie și artă Bacău, Carpatica VII. În acest articol, pe lângă tipologia pieselor de costum tradițional, apar și informații cu privire la istoricul zonei, la evoluția demografică și la etapele de migrare a mocanilor din Rucăr și Dragoslavele. Prezentarea de față se va baza pe piesele aflate în colecțiile Muzeului Național al Țăranului Român.

În studiul costumului tradițional din această zonă, un interes aparte îl stârnesc cămășile femeiești, care au avut o evoluție particulară în zonă. Ele se împart în două categorii mari: cămășile de tip carpatic, cu mânecă întregă, încrêțite în jurul gâtului și cămășile cu altiță. Cămășile de tip carpatic erau destinate portului comun, fiind realizate din pânză de casă, de bumbac, cu ornamente fitomorfe (stilizări de tip vrej și de tip floral) realizate cu lână în butuci și jumătăți de cruci.

Un interes aparte îl constituie cămășile cu altiță, destinate ocaziilor festive și zilelor de sărbătoare, care erau realizate cu materiale mai scumpe și mai rare. Broderia era realizată pe bucăți separate de pânză care erau aplicate pentru cămășile mai vechi direct pe pânză, iar pentru cămășile mai noi, pe voal industrial de Brașov. Aceste bucăți de broderie erau cusute cu lână, mătase sau bumbac și îmbogățite cu fir metalic cusut în 4-12 vițe, dând un aspect tridimensional broderiei. Bucățile necesare realizării unei cămăși erau: cele două altițe, râurii de pe spate, râurii de pe față de la gura cămășii și, opțional, 3-5 râuri pe mânecă. După prinderea acestor bucăți pe pânza suport a cămășii, acestea erau îmbogățite cu paiete metalice aurii și argintii prinse cu mărgelile colorate.

În colecțiile Muzeului Național al Țăranului Român se află un număr de 7 cămăși femeiești, la Colecția Port Popular, și 25 de bucăți brodate (altițe, râuri, gulere) în colecția Mostre.

Fig. 1. Cămașă de tip carpatic încrețită în jurul gâtului, cu mânecă întreagă, MNȚR.

Fig. 2. Cămașă cu altiță, cu materialul suport bumbac, MNȚR.

Fig. 3. Cămașă cu altiță, cu materialul suport voal de Brașov, MNȚR.

Fig. 4. Bucăți brodate, colecția Mostre, MNȚR.

PREOTUL VASILE HEISU ȘI COLECȚIA LUI

Iulian Bucur

Cuvinte-cheie: Vasile Heisu, colecție, muzeografie, restaurare, donație.

În 1971, cu puțin înainte de a-și începe veșnicia, preotul Vasile Heisu și-a donat colecțiile de arheologie, numismatică, artă și etnografie Muzeului de Istorie și Artă din Bacău. Pe actul de donație semnează pentru cele 1268 de obiecte, alături de Sfinția Sa, directorul instituției care primea donația, Iulian Antonescu. Prin acest dar se inițiau colecțiile Muzeului de Etnografie, azi însumate la peste 6400 de piese de patrimoniu.

Părintele Heisu a fost unul dintre primii băcăuani care au urmat cursurile de muzeografie organizate, începând cu 1957, de Ministerul Culturii. A colecționat obiecte din comunele din jurul locurilor unde a fost paroh: Nereju Mic, Răcăuți și Răcăciuni. A zidit școli, a ridicat și a restaurat biserici, printre ele, emblematică este ctitoria lui Ștefan cel Mare de la Borzești.

Preotul a notat cu grijă informații cu caracter arheologic, pagini de descântece, mărturisiri de la toți cei pe care i-a așteptat și cu care s-a întâlnit. A ținut jurnalele șantiierelor de restaurare. A avut grijă de toate hârtiile cu micile și marile cheltuieli personale și ale parohiei sale.

S-a născut în 1911 la Băsești, Pârjol, a murit în 1971, la Răcăciuni, Bacău. În 2026, anul numerelor rotunde, evocarea părintelui-muzeograf este parte importantă între activitățile pe care și le-a propus Muzeul de Etnografie de la Complexul Muzeal „Iulian Antonescu” din Bacău.

ACT DE DONAȚIE

Încheiat între subsemnatii: Preot Vasile Heisu din comuna Săcăștii Județului Bacău și Muzeul de Istorie și Artă din Bacău, reprezentat prin Antonescu Iulian, directorul acestui muzeu, împuternicit cu Decizia nr. 216 din 3 aprilie 1971 a Comitetului Executiv al Consiliului Popular al județului Bacău.

Subsemnatul Preot Vasile Heisu, în calitate de donator, înțeleg să dăruiesc Muzeului de Istorie și Artă din Bacău întreaga mea colecție muzeală compusă din piese arheologice în număr de 179 buc.

- piese numismatice dacice, romane și feudale în număr de 230 buc.

- obiecte de artă feudală (icoane în stilul renasterii, sculptate și icoane neobizantine, etc.) în număr de 163 bucăți.

- piese etnografice: costume specifice vechinilor poșta populară din zona Siretului mijlociu (lăncare, cevece și obiecte casnice în număr de 700 bucăți.

În total 1268 piese conform inventarului de primire-preddare.

Condițiile de deținere sunt:

Colecțiile de mai sus să constituie în cadrul Muzeului de Istorie și Artă din Bacău, un fond muzeistic distinct numit "Colecția preot Vasile Heisu Săcăștii".

Colecțiile de mai sus în cadrul muzeului județean nu vor constitui obiecte de expoziție voluntară.

Pentru toată această muncă desfășurată de subsemnatul timp de peste 20 ani, doresc să servesc colecțiile în continuare ca salariat al Muzeului din Bacău punând condiția totodată Muzeului de Istorie și Artă din Bacău de a-mi asigura locuință convenabilă cu încălzire centrală, instrucție singură sau avere constituivă această colecție.

Subsemnatul Antonescu Iulian, director al Muzeului de Istorie și Artă din Bacău, împuternicit prin Decizia nr. 216 din 3 aprilie 1971 a Comitetului Executiv al Consiliului Popular Județean Bacău, declară că acceptă donația arătată mai sus, asigurându-l pe donator că va respecta întocmai condițiile arătate mai sus în acest act de donație.

Totodată confirm și primirea a unor cărți cu conținut istoric de la nr. 476 - 570 din inventar.

Redactat și dactilografiat la cererea noastră astăzi 15 iunie 1971 în șase exemplare la Notariatul de Stat Județean Bacău.

INCRĂTOR,

ÎMPUTERNICIT
al Muzeului de Istorie și
Artă Bacău.
Antonescu Iulian

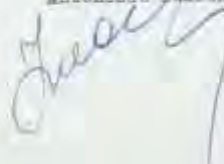

Fig. 1. Actul de donație Vasile Heisu.

CĂMĂȘI ȘI PODOABE TRADIȚIONALE DIN PATRIMONIUL ETNOGRAFIC AL MUZEULUI NAȚIONAL AL BUCOVINEI

Maria Cîrțu

Cuvinte-cheie: cămăși, podoabe, zone etnografice, patrimoniu.

Serviciul Etnografie, din cadrul Muzeului Național al Bucovinei, deține în patrimoniu un nr. de 14.122 de obiecte etnografice. Din acest total, colecția de *Cămăși femeiești* cuprinde 484 de piese, iar cea de *Podoabe* 210 piese.

Obiectele regăsite în patrimoniul etnografic fac parte din întreg arealul județului Suceava, județ ce cuprinde șase zone etnografice: Humor, Dorna, Rădăuți, Câmpulung Moldovenesc, Suceava, Fălticeni. Fiecare zonă își are specificul și particularitățile sale referitoare la ornamentică, materiale și preferințe cromatice regăsite pe costumele populare femeiești și nu numai.

Dintre toate componentele costumului femeiesc, cămașa a fost și este principala piesă de port, fiecare cămașă avându-și înfățișarea, valoarea, compoziția și individualitatea sa.

În colecțiile etnografice se regăsesc mai multe tipuri de cămăși, cu sau fără poale: cămași cu altiță și brezărau (zona Humor, Câmpulung Moldovenesc, Suceava, Rădăuți), tipul de cămașă bătrânească denumită local cămeșoi sau cămeșoaie, cămașa cu platcă (zona Dornelor și Humor) cămașa cu ciupag sau guler îngust (o variantă a cămășii cu brezărau), cămașa tip poncho (zona Rădăuți) toate țesute la stativ și cusute într-o varietate de motive decorative și culori.

Încă din vechime, podoabele tradiționale completează armonios întregul ansamblu al costumului femeiesc fiind considerate adevărate atribute ale categoriilor de vârstă, mesaje ale trecerii de la o etapă la alta de viață. Podoabele accentuau valoarea materială, starea socială, ridicând valoarea artistică a costumului și considerația purtătoarei.

Podoabele care fac parte din patrimoniul etnografic al Muzeului Național al Bucovinei prezintă deosebite calități estetice: de la salbele din bani de argint, gheordane, lățițare, zgărđițe, colane, lanțuri cu cruci, până la șiraguri de mărgelile din diferite materiale (ceramică, lemn, sticlă, murano, piatră) încheiate cu pafale, toate conferând un aspect de sărbătoare costumului femeiesc.

Fig. 1. Ghiordan din mărgele, salbă cu monede din argint, șirag de mărgele, zona Rădăuți, 1/2, secolul XX.

Fig. 2. Cămașă femeiască, zona Humor, 1/2, secolul XX;
paftale și lanț cu cruci, zona Câmpulung Moldovenesc, 2/2, secolul XX.

PORTUL MOCANILOR DIN VOINEȘTI – COVASNA,
JUDEȚUL COVASNA

Florina Bănică

Cuvinte-cheie: port, mocani, Voinești – Covasna.

Comunicarea urmărește prezentarea portului tradițional al mocanilor din Voinești – Covasna, un important centru al păstoritului transhumant din sud-estul Transilvaniei. Situat în sfera de influență a Brașovului, recunoscut pentru îndelungata sa tradiție meșteșugărească și comercială, acesta a devenit un model de viață pentru satele din proximitate, inclusiv pentru Voinești – Covasna. Portul mocănesc de la începutul secolului XX surprinde preluări și influențe datorate modei timpului, a modelelor urbane din Șcheii Brașovului și Săcele.

Portul femeiesc era compus din cămașa cu stanii din bumbac alb și mânecile cu fodori realizate din tull brodat peste care se purta *laibărica* din catifea sau mătase brocată cu pasmanterie pe margini, fustă lungă și largă, încrețită în talie din mătase brocată. Pe cap purtau un batic din lână, *giumbirul* și ulterior *cârpa* peste care era așezată marama de borangic.

Portul bărbătesc al mocanilor din Voinești – Covasna includea o cămașă albă lungă cu broderie albă sau galbenă, vestă neagră din lână țigaie, pantaloni din lână țigaie, *cioareci* și în talie chimir din piele. De asemenea îmbrăcau o haină groasă scurtă cu mâneci lungi, căptușită cu blană, *börös* sau fără blană *mânecar*.

În a doua jumătate a secolului XX are loc renunțarea treptată la portul mocănesc și adoptarea costumului de sărbătoare din zonele învecinate.

Fig. 1. *Portul mocanilor din Voinești – Covasna, arhiva personală înv. Liliana Lungu.*

POVEȘTI SCRISE CU FITAU PE PÂNZĂ: PĂRETARELE DE BUCĂTĂRIE

Olimpia Lavinia Mureșan

Cuvinte-cheie: păretar, pânză, femeie, brodat, mesaj.

Prezentarea de față își propune să pună în lumină o categorie mai puțin cunoscută a textilelor de interior: păretarul cu mesaje sau păretarul de bucătărie sau cum mai este cunoscut în satul tradițional sălăjean – peretar sau păreter. Aceste păretare au fost la mare modă în anii secolului trecut și se mai găsesc și astăzi în unele locuințe din satele sălăjene. Cel mai adesea, erau puse pe pereții bucătărilor, căci acolo se desfășura, în mare parte, viața unei familii obișnuite. Pânza pe care erau imprimare aceste broderii de înfrumusețare a pereților bucătărilor se cumpăra din târguri, la fel și modelele imprimate care erau apoi copiate cu șabloane de către celelalte femei din satul tradițional. Mai mult, femeile își împrumutau reciproc șabloanele sau chiar coseau după modele desenate de ele, dar fiecare femeie interpreta subiectul în mod propriu: cosea câteva floricele în plus, cosea florile cu o culoare, iar textul cu alta etc. Pe lângă valoarea sa estetică și practică (apărau pereții de asupra mesei de pete și murdărie și înfrumusețeau interiorul) ele mai serveau ca fetele să învețe a broda, iar unele chiar să învețe să scrie și să citească. Păretarele reprezentau în trecut gândurile, sentimentele și încurajările gospodinilor, pentru ele și pentru familia lor și sunt oarecum similare cu unele mesaje care sunt postate acum pe Facebook. Singura diferență este că aceste mesaje erau cusute pe pânză și erau amplasate în diferite locuri din casă.

O RADIOGRAFIE A SITUAȚIEI IGIENICO-SANIȚARE DIN SATUL BUCOVINEAN DE ODINIOARĂ

Aurel Prepeluc

Cuvinte-cheie: alimentație, igienă, cârciumă.

Dincolo de imaginea idilică a universului rural bucovinean zugrăvită în unele opere literare sau în reportajele de călătorie publicate în presa vremii, realitatea zugrăvită în rapoartele înaintate prefecturilor sau diferitelor ministere de către comisiile de control din perioada ducatului Bucovinei sau din anii interbelici era una a contrastelor. Spațiul locuibil nu a cunoscut un progres notabil. Planimetria locuințelor lăsa de dorit, cel mai adesea familiile numeroase adăpostindu-se într-o singură încăpere, fără posibilități de aerisire, prevăzută cu un aparat rudimentar de încălzire și preparare a hranei. Lipsa posibilităților de izolare făceau familiile cu mulți copii vulnerabile în lupta cu bolile contagioase.

Controalele sanitare de la începuturile de an școlar semnalau o seamă de probleme de natură medicală în rândul elevilor fiind semnalate grave carențe în alimentația populației de vârstă fragedă chiar și în regiunile unde alimentele de bază nu lipseau din gospodăria țărănească însă erau destinate cel mai adesea comercializării, veniturile obținute fiind irosite în produse considerate a fi de lux.

Autoritățile locale și cele bisericești duceau o luptă necontenită cu consumul excesiv de alcool în condițiile în care adesea cârciuma era singurul refugiu de distracție din mediul rural și locul unde se organizau horele satului și scrânciobul. Proliferarea cârciumilor și a concesiunilor unde se vindeau băuturi spirtoase era și o consecință a vieții politice, favorizarea clientelei de partid fiind o caracteristică a vieții politice.

**INSTRUMENTE MUZICALE DE SUFLAT DIN PATRIMONIUL
MUZEULUI NAȚIONAL AL ȚĂRANULUI ROMÂN.
O CLASIFICARE DUPĂ MATERIALELE DIN CARE SUNT CONSTRUITE**

Alin Trocan

Cuvinte-cheie: *instrumente de suflat, organologie, fluiet, bucium, caval, cultură tradițională.*

Instrumentele muzicale pe care le regăsim în patrimoniul Muzeului Național al Țăranului Român constituie o categorie de obiecte etnografice care ne dau ocazia să înțelegem diversitatea și universalitatea elementelor care stau la baza construirii, funcționării lor și a locului pe care l-au ocupat în cultura noastră.

În cadrul colecțiilor „*Lemn și Feronerie*” și „*Ceramică*” figurează un număr de 1330 obiecte (aprox. 430 la „*Lemn și Feronerie*” și aprox. 800 la „*Ceramică*”) înregistrate ca instrumente muzicale și jucării muzicale. Cea mai mare parte dintre ele sunt instrumentele aerofone despre care vom discuta și sunt caracterizate de două modalități principale de producere a sunetului: I) suflarea unui curent de aer și producerea vibrației cu ajutorul buzelor executantului direct în instrument (*bucium, tulnic, goarnă, trâmbiță* etc.) sau II) într-o deschizătură a instrumentului (majoritatea tipurilor de *fluiere și cavale, naiul, tilinca* etc.), dar și III) cu ajutorul unei ancii, care compune muștiucul din partea superioară a instrumentului (componentele *cimpoiului, surla, taragotul/torogoata, clarinetul* etc.).

Instrumentele muzicale din colecțiile muzeului nu acoperă toate tipologiile de instrumente muzicale de suflat și nici nu caracterizează exclusiv cultura populară specifică mediului rural. Ele oferă o imagine despre cum a interferat cultura orașelor (și, de ce nu, cultura aulică) cu cea a satului. Observăm de-a lungul timpului că fluiet, toba/duba și cobza au fost treptat înlocuite de instrumente electronice care pot funcționa doar cu ajutorul unor sisteme de sonorizare performante. Așadar, o privire în trecut asupra a ceea ce a existat înainte să apară difuzoarele și circuitele integrate în componența instrumentelor muzicale, consider că e necesar să analizăm materialele din care s-au realizat instrumentele folosite în trecut.

Așadar, principalele materiale utilizate sunt, în ordinea vechimii, osul, trestia, lemnul, fierul, piele/alte materiale organice și, ulterior, materiale compozite precum diverse tipuri de plastic. În funcție de caracteristicile **fiecărui material**, s-a optat pentru anumite tipologii de instrumente, ținându-se seama de rezonanță, rezistență, ușurința cu care se realizează prelucrarea, iar, în unele cazuri, posibilitatea de a putea fi completate sau ornamentate cu **bucăți din alte materiale (entarsii, turnări sau prinderi/fixări ale unor sisteme mai complexe)**.

Fig. 1. Obiecte din colecția „Ceramică”: 1, goarnă de poștă; 2, jucărie de lut (fluier) imitând trompeta; 3, ocarină de lut.

Fig. 2. Obiecte din colecția „Lemn și Feronerie”: 1, fluier îngemănate de lemn decorate și cu entarsie de metal; 2, fluier decorat cu foițe de metal; 3, fluier de metal; 4, fluier-bici, cu dublă utilitate; 5, fluier cu motive din metal turnat direct pe lemn; 6, fluier din os.

Fig. 3. 1, *Cimpoi cu cap de miel sculptat la carabă*; 2, *ocarină de lemn*; 3, *clarinet realizat de meșter*; 4, *clarinet de serie*; 5, *torogoată*; 6, *carabă (despărțită de cimpoi) sau clarinet adaptat dintr-o carabă.*

TRADIȚIE ȘI SIMBOLISM: CREDINȚE POPULARE ÎN PRACTICAREA MEȘTEȘUGURILOR

Ina Isac

Cuvinte-cheie: tradiționale, practici, motive ornamentale, simbol, semnificații, viață.

Mentalitatea poporului român este bogată în practici magice, credințe și ritualuri asociate aproape fiecărei activități a vieții cotidiene, acestea având rolul de a explica fenomenele naturale, de a proteja individul și comunitatea și de a asigura armonia dintre om, natură și universul spiritual.

În cadrul colectivităților tradiționale, meșteșugurile nu reprezentau doar o ocupație necesară pentru gospodărie, ci constituiau și o sursă de venit pentru familie. Pe lângă funcția tehnică sau materială, ocupațiile tradiționale erau însoțite de un șir de practici încărcate cu semnificații simbolice. Practicarea meșteșugurilor era însoțită de un set de ritualuri, credințe și interdicții menite să asigure reușita lucrului și să protejeze meșterul, precum și produsele realizate.

În multe localități rurale, lucrul se începea într-o anumită perioadă considerată favorabilă, în funcție de sărbătorile religioase sau de anumite perioade ale anului asociate cu prosperitatea și fertilitatea. De asemenea, lucrul nu se desfășura în zilele de sărbătoare sau în zile considerate nefaste, deoarece se credea că acestea pot aduce pagube sau pot influența negativ rezultatul activității. Astfel, timpul de lucru era organizat în concordanță cu calendarul religios și cu sistemul de credințe reflectat în calendarul popular.

În rândul practicilor favorabile se regăsesc și motivele ornamentale utilizate în decorarea obiectelor realizate: motivele geometrice, vegetale și zoomorfe nu îndeplinesc doar un rol estetic, ci și unul simbolic și protector. Aceste simboluri reprezentau ordinea cosmică și reflectau concepții despre lume și despre relația dintre om și natură. Anumite motive erau asociate cu ideea de continuitate a vieții, fertilitate, armonie sau protecție împotriva răului. În acest sens, obiectele meșteșugărești nu aveau doar o funcție utilitară, ci deveneau și purtătoare de mesaje culturale și identitare.

Toate aceste credințe și practici populare au fost transmise din generație în generație, împreună cu celelalte aspecte ale procesului de meșteșugărit. Procesul de învățare nu implica doar stăpânirea tehnicilor de

lucru, ci și însușirea semnificațiilor culturale și spirituale asociate practicii respective. Astfel, meșteșugul era integrat într-un ansamblu complex de valori, norme și reprezentări colective ale comunității.

Credințele populare legate de practicarea meșteșugurilor evidențiază faptul că aceste activități constituie un spațiu de intersecție între utilitar, simbolic și spiritual. Meșteșugurile tradiționale reprezintă nu doar un procedeu de confecționare a obiectelor necesare vieții cotidiene, ci și o modalitate de exprimare a identității culturale, a valorilor moștenite și a viziunii despre lume specifice comunităților tradiționale. Conservarea și valorificarea acestor practici contribuie la menținerea continuității culturale și la perceperea patrimoniului simbolic al societății.

Fig. 1. Atelierul „Drag de cusut”, București.

DESPRE TRANSMITEREA MEȘTEȘUGURILOR TRADIȚIONALE ÎN AREALUL REZERVAȚIEI ORHEIUL VECHI

Cătălin-George Fedor,
Ina Isac

Cuvinte-cheie: meșteșug tradițional, inițiative locale, identitate culturală.

Studiul are ca premisă investigarea modului în care meșteșugul tradițional al împletitului în pănușă de porumb este transmis și practicat în comunitățile rurale din arealul Rezervației Orheiul Vechi (Republica Moldova). Cercetarea urmărește documentarea tehnicilor de realizare a obiectelor artisanale, precum și analiza gradului de continuitate și transmitere intergenerațională a acestor practici. Obiectivul principal îl constituie evidențierea rolului meșterilor populari și al inițiativelor locale (ateliere, proiecte comunitare) în menținerea și valorificarea acestui patrimoniu cultural imaterial.

Cercetarea se bazează pe metoda calitativă a interviului semi-structurat, realizat cu persoane din comunitate care au participat la ateliere de învățare a tehnicii împletitului în pănușă sau care practică acest meșteșug. Interviuurile au urmărit atât aspecte biografice ale participanților, cât și descrierea detaliată a procesului tehnologic. De asemenea, au fost analizate percepțiile participanților privind utilitatea economică și culturală a acestui meșteșug, precum și experiențele lor legate de transmiterea cunoștințelor către alte persoane. Datele au fost obținute prin înregistrări audio și transcrieri ale discuțiilor cu informatori locali.

Rezultatele evidențiază existența unor inițiative locale de instruire în tehnica împletitului în pănușă, organizate în cadrul unor proiecte sau grupuri comunitare, la care au participat mai multe persoane din satele arealului. Este evidențiat procesul tehnologic. Obiectele realizate pot avea atât funcție decorativă, cât și utilitară. Cu toate acestea, practicarea meșteșugului s-a diminuat în timp, din cauza lipsei cererii pe piață și a migrației populației tinere. În același timp, informatorii menționează interesul pentru reluarea activităților sub forma atelierelor sau a activităților educaționale.

Meșteșugul împletitului în pănușă reprezintă o componentă importantă a patrimoniului cultural local, însă continuitatea sa depinde de existența unor contexte de valorificare economică și culturală.

Proiectele comunitare, turismul rural și atelierile educaționale pot contribui la revitalizarea acestei practici și la transmiterea competențelor către generațiile tinere. Această practică poate avea un rol în conservarea identității culturale locale.

Fig. 1. *Împletitură din pănuși de porumb.*

INFLUENȚE ȘI CONFLUENȚE. OLARUL KISS DEZSO ȘI FASCINANTUL MEDIU ARTISTIC BĂIMĂREAN

Anamaria Nagy

Cuvinte-cheie: Baia Mare, breaslă, olari, artă plastică.

La începutul secolului al XX-lea, Baia Mare se contura ca un oraș cu o identitate puternic legată de tradiția sa economică și meșteșugărească. Cunoscut în primul rând ca un important centru minier, orașul și-a construit de-a lungul timpului renumele prin exploatarea resurselor subsolului, activitate care a influențat profund viața socială, ritmul cotidian și dezvoltarea urbană. În același timp, Baia Mare păstra vie moștenirea breslelor sale, dintre care se remarcă în mod deosebit breasla olarilor, recunoscută pentru priceperea și valoarea artistică a obiectelor create. Această îmbinare între spiritul practic al muncii și sensibilitatea meșteșugului a pregătit, într-un mod firesc, terenul pentru afirmarea unei noi dimensiuni a orașului: cea culturală. Astfel, istoria orașului avea să fie marcată decisiv de apariția și dezvoltarea Școlii de pictură băimărene, fenomen artistic de mare importanță care a transformat orașul dintr-un simplu centru industrial într-un reper cultural de prim rang. Prin activitatea artiștilor care au creat aici, Baia Mare a dobândit o nouă identitate, una în care tradiția, peisajul și efervescența artistică s-au împletit armonios, definind un spațiu cu o personalitate aparte în cultura românească și central-europeană.

Interferențele și confluentele dintre lumea artistică a vremii și locuitorii orașului, care au empatizat cu actul artistic din primii ani ai colonizării temporare, datorită Școlii libere de pictură înființate de către Hollosy Simon, s-au răsfrânt și asupra decorului și tipologiei de vase create de olarii băimăreni. Lucrarea de față este un prim pas al căutărilor în ceea ce privește entitatea prea puțin cunoscută a olarului Kiss Dezso, entitate ce se dovedește marcată de prietenia gemenilor, artiști plastici, corifei ai vremii: Ferenczy Béni (sculptor) și Ferenczy Noemi (artă decorativă).

CARTOGRAFIERI VIZUALE ALE SPAȚIULUI
2 MAI ȘI VAMA VECHÉ. DE LA CERCETARE ETNOLOGICĂ
LA PRACTICĂ CURATORIALĂ

Iuliana Dumitru

Cuvinte-cheie: 2 Mai și Vama Veche, reprezentări vizuale, cercetare etnologică, curatoriere, memorie și loc.

Vama Veche și 2 Mai sunt două sate turistice de la malul Mării Negre cu o traiectorie aparte în peisajul cultural românesc. În perioada comunistă, aceste localități, situate în apropierea graniței cu Bulgaria, deveneau în fiecare vară locul de întâlnire al unor artiști plastici, scriitori și profesori universitari care veneau aici ca turiști, atrași de atmosfera de libertate a acestui spațiu. Departe de centrele urbane și aflată într-o zonă de frontieră mai greu accesibilă, această parte a litoralului a funcționat pentru mulți ca un teritoriu al experimentului artistic și al sociabilității boeme. Chiar și astăzi, 2 Mai și Vama Veche continuă să fie asociate cu ideea unei libertăți informale și cu diverse forme de expresie creativă.

Pornind de la această istorie culturală, comunicarea analizează expoziția *De la aproape către departe. Cartografieri vizuale ale spațiului 2 Mai și Vama Veche*, realizată în 2020. Expoziția a reunit reprezentări artistice ale acestui loc semnate de artiști precum Geta Brătescu, Silvia Radu sau Anamaria Smigelschi, alături de materiale fotografice și filmice¹.

¹ Expoziția a avut loc la Muzeul Național al Țăranului Român, 15 octombrie-15 noiembrie 2020, sala Tancred Bănățeanu. Au fost prezentate lucrări semnate de Geta Brătescu, Nicolae Comănescu, Irina Crivăț, Constantin Pacea, Ion Pacea, Cristian Pepino, Silvia Radu, Simona Runcan, Viorel Simionescu, Anamaria Smigelschi, Adrian Maftעי, Lucia Maftעי, Alexandru Maftעי, Ovidiu Marcu și Constanța Stratulat. Expoziția a inclus, de asemenea, două materiale filmate: documentarul antropologic realizat de Miruna Țircă și filmul poetic semnat de Ada-Maria Ichim. Designul expozițional a fost realizat de arh. Alex Axinte. Obiecte împrumutate de la: Alexandra Naum, Didița Rață, Elena Dumitru, Florentina Cornea, Florina Rață, Lenuța Dragomir, Lenuța Sandu, Liliana Ivan, Liliana Tudose, Maria Feodorof, Maria Ghelbere, Marian și Cristina Rață, Olga Naum, Saide Velișa, Silvia Cubaniț, Titu Constantin, Toma Niculae, Pescăria 2 Mai (Stănică Georgian), Valentina Banu, Tudosoiu Florin, Valentin Matei.

Prin aceste imagini au fost puse în dialog moduri diferite de a privi același spațiu: peisaje ale falezii surprinse în stări cromatice variate, chipuri ale localnicilor sau detalii ale lumii mării și ale obiectelor cotidiene.

Proiectul curatorial a avut la bază o cercetare etnologică desfășurată în satele 2 Mai și Vama Veche, bazată pe observații de teren și discuții cu localnici, dar mai ales cu turiști care frecventau aceste locuri. Aceste experiențe au influențat selecția lucrărilor și modul de organizare a spațiului expozițional. Expoziția a fost concepută ca o expunere hibridă, în care lucrările artiștilor au fost prezentate alături de obiecte împrumutate din gospodăriile localnicilor. Obiecte de uz cotidian, provenite din camere, bucătării sau curți, au fost integrate în expunere pentru a sugera mediul în care turiștii își petreceau vacanțele și pentru a pune în dialog două universuri care coexistă în acest spațiu: comunitatea locală și comunitatea informală a turiștilor boemi.

În acest sens, expoziția nu a reprezentat doar prezentarea unor opere, ci o formă de traducere vizuală a cercetării despre loc și despre oamenii care îl locuiesc sau îl frecventează. Curatorierea a funcționat astfel ca un instrument de interpretare, prin care imagini artistice diferite și obiecte ale vieții cotidiene au fost aduse împreună pentru a contura o cartografiere vizuală a spațiului și a memoriei asociate acestuia. În acest context, expoziția poate fi privită și prin prisma conceptului de „întâlnire afectivă” în muzeu, discutat de Marzia Varutti, unde obiectele și imaginile devin mediatori ai relației dintre vizitatori, loc și memorie.

Fig. 1. *Batistă tătarească împrumutată de la Saide Velișă.*

Fig. 2. *Imagine de ansamblu din expoziție.*

Fig. 3. *Lucrarea de Silvia Radu, „Faleză la Vama Veche”, 1991.*

Fig. 4. *Fotografiile de Alexandru și Adrian Maftai, „Vacanțe și chipuri din 2 Mai”, de la finalul anilor '70 până în anii 2000.*

CĂTANIA PRIN PRISMA CĂRȚILOR POȘTALE – ÎNTRE DATORIA FAȚĂ DE ȚARĂ ȘI GRIJA FAȚĂ DE FAMILIA RĂMASĂ ÎN MEDIUL RURAL

Relu Butnariu

Cuvinte-cheie: cărți poștale, gospodăria țărănească, serviciul militar.

Îndeplinirea serviciului militar, mai ales după primul război mondial și Marea Unire, reprezenta nu doar o instituție de apărare, ci și un instrument de omogenizare socială și culturală. Ca semnificație socială, cătania era văzută ca un „ritual de trecere” obligatoriu, o probă de bărbăție. Tânărul care nu făcea armata era privit cu neîncredere, cu mai puține șanse de a se căsători. Armata conferea virilitate, iar cel care trecuse prin ea era considerat capabil să își protejeze gospodăria. În armată tânărul avea ocazia să se întâlnească cu alții din alte zone ale țării. Condițiile grele din cazarmă, mâncarea, instrucția și disciplina făceau ca viața de soldat să fie aspră și marcată de privațiuni. Armata avea și un rol educativ, căci destui recruți erau neștiutori de carte și se alfabetizau în perioada stagiului militar, după cum erau obligați să respecte și norme stricte de igienă. Se puneau baze solide de patriotism, cultul Regelui și respectul față de drapel, dar și în acceptarea ierarhiilor.

Între donațiile recente primite de Muzeul de Istorie Roman se află cele ale profesorului Mihai Andone, respectiv piese, documente, cărți poștale, fotografii strânse pe parcursul câtorva decenii, în cea ce fost muzeul școlar al Liceului Industrial nr. 3 Roman (astăzi Colegiul Tehnic „Petru Poni”). Cărțile poștale simple, neilustrate, constituie o sursă de informație aparte, fiind corespondența celor care îndeplineau serviciul militar sau se aflau pe frontul celui de-Al Doilea Război Mondial, purtată cu familiile lor, rămase în mediul rural. Din 109 cărți poștale neilustrate aflate în donația Andone, 88 se încadrează în această categorie și sunt ale unor tineri din fostul județ Roman (din Miclăușeni, Ion Creangă, Averești, Butnărești, Miron Costin, Săbăoani). Trimise iubitelor, nevestelor sau părinților, mesajele transmise prin cărțile poștale arată preocuparea celor aflați sub arme pentru cei lăsați acasă, pentru gospodărie sau muncile câmpului. Se vedea că ruperea recrutului de sat nu era niciodată totală; dimpotrivă, distanța fizică activa mecanisme profunde de menținere a legăturii cu „lumea de acasă”.

FOLCLORUL ÎN VEACUL XXI.
ÎN CE MĂSURĂ POATE FI PROFESIONALIZAT?

Marcel Lutic

Cuvinte-cheie: folclor, Henri H. Stahl, ansambluri profesioniste.

În 1983, la Editura Minerva, apărea, sub titlul *Eseuri critice despre cultura populară românească*, un florilegiu de studii, altfel greu accesibile, semnate de marele sociolog Henri H. Stahl. Ultimul studiu inserat în această carte de referință pentru bibliografia domeniului etno-sociologiei românești se intitula *Folclor „autentic” și folclor profesional*.

Plecând de la considerațiile lui Stahl, comunicarea noastră radiografiază o stare actuală de fapt, care își are punctul de plecare în deceniile epocii socialiste. În acele vremuri, profund ideologizate, s-au născut instituții și s-au creat evenimente care s-au nutrit, cu mai mult sau mai puțin folos, din izvoarele adânci ale folclorului românesc. Unele dintre acestea au supraviețuit și în veacul XXI, iar altele s-au creat în ultimii ani.

Printre sociologi, etnografi și folcloriști, dar nu numai, stăruie de multă vreme întrebarea: „În ce măsură poate fi profesionalizat folclorul?” Dincolo de un necesar inventar și de o expunere a faptelor de teren, comunicarea punctează câteva nuanțate jaloane, pro și contra, care ne apropie de un buchet de răspunsuri la această dilematică interogație.

Dincolo de aceste răspunsuri, care nasc alte întrebări și dezbateri, rămâne o realitate a zilelor noastre, care poartă numele de „ansambluri folclorice/artistice profesioniste”.

OMUL SPECTACOL: NECULAI POPA ȘI „SATELITUL” SĂU

Florentina Buzenschi

Cuvinte-cheie: *Neculai Popa, măști, teatru popular, Satelit.*

Creator de măști, sculptor în lemn, piatră, arheolog amator, poet, actant în teatrul popular, colecționar, Neculai Popa (1919-2010) din Târpești, comuna Petricani, județul Neamț, a fost nu numai o persoană cu multiple preocupări, ci și un personaj plin de înțelepciune, umor, imaginație, care fascina la fiecare întâlnire. Spiritul lui a rămas viu nu numai în muzeul pe care l-a înființat la el acasă, ci și în înregistrările video. Câteva dintre acestea au fost realizate la începutul anilor '90 de artistul fotograf Cornel Miftode (Piatra-Neamț) și ilustrează modul cum se păstrau tradițiile populare de Crăciun și Anul Nou la Târpești. Neculai Popa a făcut din aceste sărbători un spectacol: a confecționat măști, a realizat recuzită, a scris texte. Teatrul popular, în care integrăm și dansurile cu măști, erau „puse în scenă” de Neculai Popa și sătenii pe care îi coordona în alaiul caprei, a ursului, în Jienii, Bethlehemul, dacă ne referim la cele mai reprezentative „producții” ale genului.

Dramaturgia folclorică a fost bine reprezentată în județul Neamț și de piese cu caracter istoric precum „Predarea lui Osman”, „Căderea Plevnei”, „Pacea” sau „Pacea generală”. Neculai Popa a fost inspirat de zborul omului în spațiu, de aselenizare și a compus „Satelitul”, un text plin de umor. L-a jucat în curtea gospodăriei, având ca parteneră pe Elena Popa, soția sa. Lucrările de specialitate de la începutul secolului al XXI-lea fie nu amintesc, fie consemnează dispariția acestei piese. Înregistrarea de la Muzeul de Etnografie Piatra-Neamț, pusă la dispoziție de urmașii meșterului Neculai Popa, este un document video care îl prezintă pe cel care a fost un adevărat Om spectacol, sufletul comunității din Târpești, județul Neamț.

Fig. 1. „Satelitul” (Romulus Vulcănescu, „Măștile populare”, Editura Științifică, București, 1970, p. 240).

Fig. 2. „Satelitul”, începutul anilor '90, captură după film de Cornel Miftode.

Fig. 3. „Satelitul”, 2008, arhiva Damian Popa.

LISTA AUTORILOR

Elena Nicoleta Albu
Muzeul Brăilei „Carol I”
Brăila
albuelenanicoleta@gmail.com

Cristina-Iuliana Amarie
Muzeul Județean Botoșani – Secția Științele Naturii
Dorohoi
crism_amarie@yahoo.com

Dr. Constantin Aparaschivei
Muzeul Național al Bucovinei, Muzeul de Istorie
Suceava
costi_costi0@yahoo.com

Cercetător științific Bobi Apvăloaei
Academia Română, Institutul de Arheologie, Filiala Iași
Iași
bobiapv@yahoo.com

Mariana Apvăloaei
Complexul Muzeal Național Neamț, Laborator Restaurare-Conservare
Roman
adnana.apavaloei@gmail.com

Doina Anăstăsoaei
Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași, Centrul de Cercetare
și Conservare Restaurare a Patrimoniului Cultural
Iași
danacnm@yahoo.com

CS II Dr. Sorin Anghel
Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Geologie și Geoecologie
Marină, GeoEcoMar
București
soanghel@geoecomar.ro

Marian Antoniu
Muzeul Județean „Ștefan cel Mare”
Vaslui
antoni_u_marian70@yahoo.com

Dr. Dan Aparaschivei
Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Arheologie
Iași
danaparaschivei76@yahoo.com

Delia Apostu
Muzeul Național al Banatului
Timișoara
delia.apostu@yahoo.com

Dr. Oana-Teodora Apreutesei
National Institute of Research and Development for Biological Sciences,
București
„Stejarul” Biological Research Centre
Piatra-Neamț
oanaciuperca@yahoo.com

Lect. univ. dr. Andrei Asăndulesei
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Institutul de Cercetări
Interdisciplinare, Departamentul de Științe Exacte și Științe ale Naturii,
Centrul Arheoinvest
andrei.asandulesei@yahoo.com

Lavinia Ana Axentioi
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Istorie și Etnografie
Târgu Neamț
axentioilavinia@gmail.com

Stud. Ana-Maria Baci
Departamentul de Geologie, Facultatea de Geografie și Geologie,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Iași
dochiasan@gmail.com

Prof. Univ. Dr. Dorin Sorin Baci
Departamentul de Geologie, Facultatea de Geografie și Geologie,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Iași
dsbaci@gmail.com

Dr. Ludmila Bacumenco-**Pîrnău**
Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Arheologie
Iași
ludmila.pirnau@gmail.com

Dr. Elena Badea
Universitatea din Craiova, Departamentul de Chimie, Facultatea de Științe;
Institutul de Cercetare al Universității din București
elena.badea@edu.ucv.ro

Alexandru Baltag
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Istorie
Iași
baltag.alexandru@outlook.com

Dr. Andrei Baltag
Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Arheologie
Iași
andreibaltag@outlook.com

Dr. Zizi Ileana Baltă
Muzeul Național de Istorie a României, Centrul de Cercetări și Investigații
Fizico-Chimice și Biologice
București
balta_z_i@yahoo.com

Dr. Raluca I. Băncilă
Institutul de Speologie „Emil Racoviță” – Filiala Cluj-Napoca
Cluj-Napoca
Institutul de Speologie „Emil Racoviță”,
București
bancila_ralucaioana@yahoo.com

Florina Bănică

Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni
Sfântu Gheorghe
florina_banica@yahoo.com

Camelia Băluțescu

Muzeul Național al Banatului
Timișoara
hatzegopteryx@gmail.com

Ing. geolog Marius-**Bogdan Băraităreanu**

Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Geologie și Geoecologie
Marină, GeoEcoMar
București
bogdan.baraitareanu@yahoo.com

Drd. Maxim-Jean Bâlcu

Muzeul Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa” București/Școala
Doctorală a Facultății de Biologie, Universitatea din București
București
max.balcu@antipa.ro

Cristina Bibire

Centrul Mitropolitan de Cercetări TABOR
cristinabibire@yahoo.com

Serina-Daniela Bobe

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Biologie
Iași
bobeserina@gmail.com

Ionela-Alexandra Boboc

Complexul Muzeal Național Neamț,
Muzeul de Științe Naturale Piatra-Neamț
Piatra-Neamț
ionelaboboc@ymail.com

Otilia Boeru

Universitatea Națională de Arte
București
otilia.boeru@unarte.org

Paul-Marian Boeru
**Complexul Muzeal „Julian Antonescu”, Muzeul de Istorie
Bacău**
boeru.paul@yahoo.com

Matei Bosîncianu
S.C. Vatrion S.R.L.
Piatra-Neamț
vatrion360@gmail.com

Dumitru Bostan
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Istorie și Arheologie
Piatra-Neamț
bostandu@yahoo.com

Dr. Traian Brad
Institutul de Speologie „Emil Racoviță” – Filiala Cluj-Napoca, România
Cluj-Napoca
traian99@gmail.com

Pr. Dr. Manole Brihuneț
Institutul Patrimoniului Cultural,
Chișinău, Republica Moldova
patrimoniul.bisericesc@gmail.com

Petru-Iulian Bucur
**Complexul Muzeal „Julian Antonescu”
Bacău**
ipbun@yahoo.com

Relu Butnariu
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Istorie Roman
Roman
relu.butnariu@gmail.com

Florentina Buzenschi
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Etnografie
Piatra-Neamț
florentinabuzenschi@yahoo.com

Dr. Cristina Carșote
*Muzeul Național de Istorie a României, Centrul de Cercetări și Investigații
Fizico-Chimice și Biologice*
București
criscarsote@yahoo.com

CS III Dr. Irina Catianis
*Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Geologie și Geoecologie
Marină, GeoEcoMar*
București
irina.catianis@geoecomar.ro

Miruna Mihaela Căminescu
Muzeul Olteniei
Craiova
miruna.caminescu@yahoo.com

Dr. Ana-Maria Cătănuș
Academia Română, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului
București
ana.catanus@gmail.com

Dr. Dan Cătănuș
Academia Română, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului
București
dan.catanus@yahoo.com

Maria Cîrțu
Muzeul Național al Bucovinei
Suceava
crusninschimaria@yahoo.com

Silviu-Constantin Ceaușu
*Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Istorie și Arheologie
Piatra-Neamț*
silviu85c@gmail.com

Rebeca Cefalan
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Istorie
Iași
rebecacefalan612002@gmail.com

Conf. Univ. Dr. Adrian-Bogdan Ceobanu
Facultatea de Istorie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”
Iași
bogdan.ceobanu@yahoo.com

Drd. Corneliu Cerchia
Muzeul „Vasile Pârvan”
Bârlad
erchia_corneliu@outlook.com

Bogdan Chiriloaie
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Istorie
Iași
chiriloaiebogdan@yahoo.com

Adrian Ciobanu
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Istorie
Roman
adrianciobanu40@yahoo.com

Consuela Cioboteanu
Muzeul Național al Literaturii Române
București
consuela_cioboteanu@yahoo.com

Valerica Chitic
Muzeul Istoriei, Culturii și Spiritualității Creștine de la Dunărea de Jos
Galați
valerica.chitic@yahoo.com

Prof. Univ. Dr. Vlad A. Codrea
Laboratorul de Paleotheriologie și Geologia Cuaternarului, Institutul
STAR-UBB, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
Cluj-Napoca
codrea_vlad@yahoo.fr

Elena Cojocaru
Muzeul Național Peleş
Sinaia
e28cojocaru@yahoo.com

Alex Cornea
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Istorie
Iași
alex.marian.cornea@gmail.com

Dr. Marian Cosac
Universitatea „Valahia” Târgoviște, Facultatea de Științe Umaniste
Târgoviște
cosac_marian@yahoo.com

Ana-Elisabeta Coșoreanu
Muzeul Județean Botoșani, Secția de Artă Plastică și Etnografie
Botoșani
anaipotesti@yahoo.com

Bianca-Elena Coșnete
Școala Doctorală, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”
Iași
cosnete.bianca@gamil.com

Elena Crăciun
Muzeul „Vasile Pârvan”
Bârlad
elenacraciun1922@gmail.com

Dr. Ruxandra-Mihaela Crețu
National Institute of Research and Development for Biological Sciences
București
„Stejarul” Biological Research Centre
Piatra-Neamț
ruxycretu@yahoo.com

Simona Crețu
Muzeul Olteniei
Craiova
simo19ro@yahoo.com

Bogdan Nicolae Victor Curbăt
Complexul Muzeal Național Neamț
Piatra-Neamț
curbat.bogdan@yahoo.com

Manuel Dan
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Istorie și Arheologie
Piatra-Neamț
manueldan75@gmail.com

Dr. Luisa Dainelli
Mediterranean Natural History Museum
Livorno, Italia
lu98.4692@gmail.com

Roxana-Elena Diaconu
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul Memorial „Calistrat Hogaș”
Piatra-Neamț
roxana_b82@yahoo.com

Dr. Vasile Diaconu
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Istorie și Etnografie
Târgu Neamț
diavas_n82@yahoo.com

Drd. ing. geolog Andrei-Gabriel Dragoș
Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Geologie și Geoecologie
**Marină, GeoEcoMar/Universitatea din București, Școala Doctorală
de Geologie
București**
d.andreigabriel@geoecomar.ro

Cercetător științific dr. Ana Drob
Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, Institutul de Cercetări
Interdisciplinare, Departamentul de Științe Exacte și Științe ale Naturii,
Centrul Arheoinvest
anadrob1@gmail.com

Sebastian Drob
S.C. Vanderlay Arheo S.R.L.
Hunedoara
drobsebastian@gmail.com

Dr. Daniela Dumitrescu
Muzeul Municipiului
București
danieladumitrescu491@gmail.com

Dr. Iuliana Dumitru
Muzeul Național al Țăranului Român
București
iulianadumitrumtr@gmail.com

Șef lucrări dr. Tony Dumitriu
Departamentul de Geologie, Facultatea de Geografie și Geologie,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”
Iași
tony.dumitriu@uaic.ro

Dr. Florin Duțu
Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Geologie și Geoecologie
Marină, GeoEcoMar
București
florin.dutu@geoecomar.ro

Dr. Laura Duțu
Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Geologie și Geoecologie
Marină, GeoEcoMar
București
laura.dutu@geoecomar.ro

Dr. Cord Eiberger
University of Göttingen, Germany
cord.eiberger@stud.uni-goettingen.de

Dr. Cristina Farcaș
Laboratorul de Paleotheriologie și Geologia Cuaternarului, Institutul
STAR-UBB, Universitatea Babeș-Bolyai
Cluj-Napoca
farcas2002@yahoo.com

Dr. Cătălin-George Fedor
Centrul de Cercetări Antropologice și Biomedicale „Olga Necrasov”,
Academia Română, Filiala Iași; Institutul de Cercetări Bioarheologice
și Etnoculturale, Chișinău, Republica Moldova.
Rezervația Cultural-Naturală Orheiul Vechi, Republica Moldova;
Institutul de Cercetări Bioarheologice și Etnoculturale, Chișinău, Republica
Moldova.
Iași
cgfedor@yahoo.com

Irinela Firan
Muzeul Olteniei
Craiova
irinelafrican@yahoo.com

Prof. Dr. Jean-François Flot
*Université libre de Bruxelles, Belgique/Interuniversity Institute
of Bioinformatics in Brussels – (IB)², Belgique/Brussels Laboratory
of the Universe – BLU, Belgium
Jean-Francois.Flot@ulb.be*

Dr. Petronela Fotea
Muzeul Național al Țăranului Român
București
petronela_fotea@yahoo.com

Conf. univ. dr. Lucian Fusu
Facultatea de Biologie, **Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”**
Iași
lucian.fusu@uaic.ro

Dr. Alexandru Gafincu
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Istorie și Arheologie
Piatra-Neamț
alexandru.gafincu@gmail.com

Dr. Loredana Gafincu
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul „Curtea Domnească”
Piatra-Neamț
pricoploredana@ymail.com

Alina Maria Găraș
Muzeul Olteniei
Craiova
alinagarau@yahoo.com

Dr. Daniel Garvăn
Muzeul Județean Buzău
Buzău
daniel.garvan@gmail.com

Asistent cercetare științifică **dr. Silvia Garofalide**
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Institutul de Cercetări Interdisciplinare, Departamentul de Științe Exacte și Științe ale Naturii, Centrul de cercetare cu tehnici integrate pentru investigarea aerosolilor atmosferici în România - RECENT AIR
silvia.garofalide90@gmail.com

Dr. Florin Georgescu
Muzeul Național de Istorie a României
București
f11georgescu@gmail.com

Dr. Zofia Głabiak
University of Maastricht, Netherlands
Université libre de Bruxelles, Belgique
z.gabiak@alumni.maastrichtuniversity.nl

Bogdan Godoci
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Istorie
Iași

Dragoș Gorgorin
Muzeul Olteniei
Craiova
dragosgorgorin@gmail.com

Dr. Ionuț Grădianu
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Științe Naturale Piatra-Neamț/
Departamentul de Geologie, Facultatea de Geografie și Geologie,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași/Laboratorul de
Paleotheriologie și Geologia Cuaternarului, Institutul STAR-UBB,
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
Piatra-Neamț
igradianu@gmail.com

CS III Dr. Valentin Grigoraș
National Institute of Research and Development for Biological Sciences
București
„Stejarul” Biological Research Centre,
Piatra-Neamț
valygrigoras@yahoo.com

Sorin Grumuș
Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” Filiala Neamț
Piatra-Neamț
grumus_sorin@yahoo.com

Dr. Mariana Gugeanu
Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași
Iași
m_gugeanu@yahoo.com

Prof. univ. dr. habil. Silviu Gurlui
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Fizică,
Laboratorul de Optică Atmosferică, Spectroscopie și Laseri – LOASL
sgurlui@gmail.com

Dr. Bogdan Stelian Haiduc
Universitatea de Stat din Moldova, Institutul de Geologie și Seismologie

Dr. George-Dan Hânceanu
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Istorie
Roman
georgehanceanu@yahoo.com

Dr. Ștefan Honcu
Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Arheologie
Iași
stefanhoncu@yahoo.com

Ioana-Cosmina Hriniciuc
Academia Română, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”
București
cosminahrinciuc@gmail.com

CS I Dr. Mihael Cristin Ichim
National Institute of Research and Development for Biological Sciences
București
„Stejarul” Biological Research Centre
Piatra Neamț
cristin.ichim@incdsb.ro

Lect. Univ. Dr. Cosmin Iateșen
Muzeul Județean Botoșani
Botoșani
iatecos@yahoo.com

Dr. Sorin Ignătescu

Universitatea „Ștefan cel Mare”, Facultatea de Istorie, Geografie și Științe Sociale
Suceava
sorinig@atlas.usv.ro

Dr. Horațiu Silviu Ilea
Muzeul Național al Țăranului Român
București
ileasilviu@yahoo.com

Conf. Univ. dr. Viorel Ionesi
Departamentul de Geologie, Facultatea de Geografie și Geologie,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”
Iași
vioion@uaic.ro

CS III drd. Gabriel Iordache
Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Geologie și Geoecologie
Marină, GeoEcoMar
București
gabriel.iordache@geoecomar.ro

Dr. Ina Isac
Rezervația Cultural-Naturală „Orheiul Vechi”
Republica Moldova
ina.isac.toderasco@gmail.com

Cătălina Ivan

Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Științe ale Naturii Roman
Roman
ecomediaplant@yahoo.com

Simone Korolnik
Universitatea Eberhard Karls
Tübingen, Germania
simone.korolnik@uni-tuebingen.de

Dr. Adela Kovács
Muzeul Județean Botoșani, Muzeul de Istorie
Botoșani
adelakovacs.museum@gmail.com

Iulia Cristina Lazăr
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Istorie
Roman
lazar.iulia71@gmail.com

Codrin Lăcătușu
Complexul Muzeal Național Moldova Iași
Iași
codrinlacatusu@yahoo.com

Phd student, Ninon Lecoquierre
Université libre de Bruxelles, Belgique
Vrije Universiteit Brussel, Belgique
lecoquierre.ninon@ulb.be

Antoaneta Loghin
Complexul Muzeal Național Iași, Muzeul de Artă
Iași
antologhin@yahoo.com

Șef lucrări Dr. Sergiu Loghin
Departamentul de Geologie, Facultatea de Geografie și Geologie,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”
Iași
sergiu.loghin@uaic.ro

Marcel Lutic
Ansamblul Artistic Profesionist „Constantin Arvinte” al Consiliului Județean
Iași
Iași
marcel67lutic@gmail.com

Claudia Lupu
Muzeul Național al Marinei Române
Constanța
lupuclaudia1977@gmail.com

Dr. Daniel Malaxa
Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Arheologie
Iași
danielmalaxa@yahoo.ro

Prof. Dr. Mark Maraun
University of Göttingen, Germany
mark.maraun@biologie.uni-goettingen.de

Dr. Mihaela Marcu-Bogan
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Istorie și Arheologie
Piatra-Neamț
mihaelamarcu@yahoo.com

Cercetător dr. Carmen Marian
SC CARMEN MARIAN HTRC SRL
carmenmarian2002@yahoo.com

Conf. Univ. Dr. Ecaterina Mărghidan
Universitatea de Arte „George Enescu”
Iași
ina_marghidan@yahoo.com

Prof. Univ. Dr. Crina Miclăuș
Departamentul de Geologie, Facultatea de Geografie și Geologie,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”
Iași
miclaus@uaic.ro

Maria Mihăilă
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Istorie și Arheologie
Piatra-Neamț
maria.mihaila71@yahoo.com

Dr. Otilia Mircea
Complexul Muzeal Național Neamț, Laborator Restaurare-Conservare
Roman
otiliamircea@yahoo.com

Dr. Carsten Mischka
„Friedrich-Alexander” Universität Erlangen-Nürnberg, Institut für Ur- und
Frühgeschichte
Erlangen, Germania
carstenmischka@gmail.com

Prof. Dr. Doris Mischka
„Friedrich-Alexander” Universität Erlangen-Nürnberg, Institut für Ur- und Frühgeschichte
Erlangen, Germania
doris.mischka@fau.de

Conf. univ. dr. Iulian Moga
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”
Iași
moga.iulian@gmail.com

Dr. Silviu B. Moldovan
Institutul de Istorie „A. D. Xenopol”, Academia Română
Iași
Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității
București
silviumldvn@yahoo.com

Mary-Claudia Motci
Muzeul Județean de Istorie
Brașov
claudia_motci@yahoo.com

CS III Dr. Rozalia Magda Motoc
Muzeul Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa”
București
rozalia.motoc@antipa.ro

Dr. Brândușa Munteanu
Complexul Muzeal Național Moldova Muzeul Unirii
Iași
brindusamunteanu@yahoo.com

Dr. Lucian Munteanu
Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Arheologie
Iași
lucanas2000@yahoo.com

Dr. Roxana Munteanu
Muzeul Județean Buzău
Buzău
roxmunteanu@gmail.com

Acad. Dr. Dumitru T. Murariu
Vicepreședinte Academia Română
București
dumitru.murariu@acad.ro

Dr. George Murătoareanu
Universitatea „Valahia” Târgoviște, Facultatea de Științe Umaniste
Târgoviște
muratoreanug@yahoo.com

Olimpia Lavinia Mureșan
Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău
Zalău
muresanpia@gmail.com

Dr. Sergiu Musteață
Universitatea Pedagogică „Ion Creangă”
Chișinău, Republica Moldova
sergiu_musteata@yahoo.com

Emil Nicolae Nadler
Uniunea Scriitorilor din România
Piatra-Neamț
emil_nicolae2004@yahoo.com

Anamaria Nagy
Muzeul Județean de Etnografie și Artă Populară Maramureș
Baia Mare
nagyanamaria29@gmail.com

Dr. Radu Necula
National Institute of Research and Development for Biological Sciences,
Bucharest/„Stejarul” Biological Research Centre, Piatra-Neamț, Romania
radu.necula@ccb-stejarul.ro

Viorel Nicolau
Piatra-Neamț
viorel_nicolau@yahoo.com

Paula Andreea Nițoi
Muzeul Județean „Ștefan cel Mare”
Vaslui
Paula.andreea.nittoi@gmail.com

Daniel-Cosmin Obreja
București
rokingdom@yahoo.com

Adriana Oprea
Muzeul Național de Artă Contemporană
București
artwritingflux@yahoo.com

Rodica Florentina Oprețescu
Muzeul Olteniei
Craiova
rodicutaopritescu@yahoo.com

Dr. Silviu Oța
Muzeul Național de Istorie a României
București
silviuota@yahoo.com

Alina Patriche
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Istorie
Iași
patrichealina882@gmail.com

Dr. Cristina Păiușan
Muzeul Național de Istorie a României
București
crispaiusan@yahoo.com

Mitruț Peiu
Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași
Iași
mitrutpeiu@gmail.com

Asistent cercetare științifică **dr. Vasile Pelin**
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Institutul de Cercetări Interdisciplinare, Departamentul de Științe Exacte și Științe ale Naturii, Centrul de cercetare cu tehnici integrate pentru investigarea aerosolilor atmosferici în România - RECENT AIR
vasilepelin@yahoo.com

Ana Alina Penciu
Muzeul Județean Botoșani
Botoșani
g_alyna2003@yahoo.com

Adelina Picior
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Istorie
Iași
picioradelina@gmail.com

Camelia Pintilie
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Institutul de Cercetări
Interdisciplinare, Departamentul de Științe Exacte și Științe ale Naturii,
Facultatea de Istorie
cameliaelena9mai@gmail.com

Dr. Raluca-Nicoleta Plian
Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu”
Iași
plian.raluca@gmail.com

Dr. Marin Pop
Muzeul Județean de Istorie și Artă
Zalău
marinpop07@yahoo.com

Adriana Popa
Muzeul de Istorie „Paul Păltănea”
Galați
popaadriana18@yahoo.com

Loredana Popa
Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași
Iași
loryremus@yahoo.com

Dr. Mădalina-Oana Popa
National Institute of Research and Development for Biological Sciences,
Bucharest/„Stejarul” Biological Research Centre, Piatra-Neamț,
Romania/Doctoral School of Biology, Faculty of Biology, Alexandru Ioan
Cuza University of Iași
madalina.popa@incdsb.ro

CS II Dr. Oana Paula Popa
Muzeul Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa”
București
oppopa@antipa.ro

Remus Ioan Popa
Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași
Iași
loryremus@yahoo.com

Adrian Popovici
Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași
Iași
popoviciady73@yahoo.com

Dr. Constantin Preoteasa
*Complexul Muzeal Național Neamț, Centrul Internațional de Cercetare a
Culturii Cucuteni, Muzeul de Artă Eneolitică Cucuteni „Gheorghe Dumitroaia”*
Piatra-Neamț
constantin.preoteasa@yahoo.com

Dr. Aurel Prepeluc
Muzeul Național al Bucovinei
Suceava
aurelprepeluc@yahoo.de

Dr. Dănuț Prisecaru
*Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Istorie
Roman*
prisecaru.danut@yahoo.com

Dr. Ancuța Cristina Raclariu-**Manolica**
National Institute of Research and Development for Biological Sciences
București
„Stejarul” Biological Research Centre
Piatra-Neamț
ancuta.manolica@incdsb.ro

Gabriela Radu
Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion”
Tulcea
radugabriela06@yahoo.com

Prof. univ. dr. Ion Sandu
Academia Oamenilor de Știință din România,
Institutul Național pentru Cercetare și Dezvoltare în Protecția Mediului,
Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" Iași, Institutul de Cercetări
Interdisciplinare, Departamentul de Științe Exacte și Științe ale Naturii,
Centrul ARHEOINVEST,
Forumul Inventatorilor Români
sandu_i03@yahoo.com

CS II Dr. Mihaela Sămărghițan
Muzeul Județean Mureș, Muzeul de Științele Naturii Târgu-Mureș
Târgu-Mureș
msamarghit@yahoo.com

Conf. Univ. Dr. Emanoil Săsăran
Facultatea de Biologie și Geologie, Universitatea Babeș-Bolyai
Cluj-Napoca
emanoil.sasaran@ubbcluj.ro

Lead researcher Dr. Serban M. Sârbu
Institutul de Speologie „Emil Racoviță” – Filiala Cluj-Napoca/Institutul de
Speologie „Emil Racoviță”, București, România/California State University, SUA
serban.sarbu@yahoo.com

Dr. Angela Simalcsik
Academia Română – Filiala Iași, Centrul de Cercetări Antropologice „Olga
Necrasov”
Iași
Institutul de Cercetări Bioarheologice și Etnoculturale
Chișinău, Republica Moldova
angelliisimal@gmail.com

Dr. Robert Daniel Simalcsik
Academia Română – Filiala Iași, Centrul de Cercetări Antropologice „Olga Necrasov”
Iași
Institutul de Cercetări Bioarheologice și Etnoculturale
Chișinău, Republica Moldova
robbyboy2@yahoo.com

Dr. Mariana Sîrbu
Muzeul Național de Istorie a Moldovei
Chișinău, Republica Moldova
sirbumary24@yahoo.com

Dr. Alexandru Solomon
Muzeul Județean Mureș, Muzeul de Științele Naturii
Târgu Mureș
Laboratorul de Paleotheriologie și Geologia Cuaternarului, Institutul
STAR-UBB, Universitatea Babeș-Bolyai
Cluj-Napoca
alex_solomon88@yahoo.com

Acad. Victor Spinei
Academia Română – Filiala Iași
Iași
vspin@uaic.ro

Mihai Spiridon
Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași
Iași
mihaispiridon@ymail.com

Dr. Mădălina Stănescu
Muzeul Vrancei
Focșani
stanescunicoletamadalina@gamil.com

Eugen Tepeș Stroia
Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”
București
eugen.tepes.stroia@gmail.com

Liviu Șoptelea
Muzeul Județean Botoșani, Secția de Artă Plastică și Etnografie
Botoșani

Dr. Andrei Ștefan
Muzeul Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa”
București
Institutul de Speologie „Emil Racoviță” – Filiala Cluj-Napoca
Cluj-Napoca
andrei.stefan@antipa.ro

Dr. Camelia-Paula Ștefanache
National Institute of Research and Development for Biological Sciences
București
„Stejarul” Biological Research Centre
Piatra-Neamț
camelia.stefanache@yahoo.com

Cercetător științific II dr Felix-Adrian Tencariu
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Institutul de Cercetări
Interdisciplinare, Departamentul de Științe Exacte și Științe ale Naturii,
Centrul Arheoinvest
adifex@gmail.com

Dr. Ion Tentiuc
Muzeul Național de Istorie a Moldovei
Chișinău, Republica Moldova
tentiucion2016@gmail.com

Ligia Otilia Teodor
Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași
Iași
ligiaotiliateodor@yahoo.com

Silvia Trăistariu
Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Artă Piatra-Neamț
Piatra-Neamț
sylvia.traistariu@yahoo.com

Dr. Alin Trocan
Muzeul Național al Țăranului Român
Universitatea din București, Facultatea de Litere
București
alin_trocan@yahoo.com

Mihai Tudosă

*Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul „Cetatea Neamț”
Târgu Neamț*

tudosa_m95@yahoo.com

Prof. Mihaela Tudose

*Complexul Muzeal Național Moldova, Muzeul Memorial
„Mihail Kogălniceanu”*

Iași

mihaela_tudose@yahoo.com

Pr. Lect. Univ. Dr. Aurel-Florin Țuscanu

Universitatea de Stat „Alec Russo”

Bălți, Republica Moldova

tuscanu65mai@yahoo.com

Associate professor Dr. István Urák

Universitatea Sapientia

Sfântu Gheorghe

urakistvan@uni.sapientia.ro

Dr. Ion Ursu

Institutul Patrimoniului Cultural

Chișinău, Republica Moldova

ion.ursu11@gmail.com

Cercetător științific II dr. Viorica Vasilache

Universitatea Alexandru Ioan Cuza Iași, Institutul de Cercetări

Interdisciplinare, Departamentul de Științe Exacte și Științe ale Naturii,

Centrul ARHEOINVEST

viorica_18v@yahoo.com

Dr. Ștefan Vasile

Universitatea București, Facultatea de Geologie și Geofizică

București

yokozuna_uz@yahoo.com

Gabriela Vîrgă

Complexul Muzeal Național Neamț, Muzeul de Științe Naturale Roman

Roman

gabivirga77@gmail.com

CS I Dr. Márton Venczel
*Departamentul de Istorie Naturală, Muzeul Țării Crișurilor
Oradea/Laboratorul de Paleotheriologie și Geologia Cuaternarului,
Institutul STAR-UBB, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
mvenczel@gmail.com*

Dr. Daniel Veres
*Academia Română – Filiala Cluj-Napoca, Institutul de Speologie „Emil Racoviță”
Cluj-Napoca
dan.veres@academia-cj.ro*

Dr. Mihaela-Cristina Verzea
*Complexul Muzeal Național Neamț
Piatra-Neamț
miaverzea@yahoo.com*

Lect. Univ. Dr. Gabriela Voicu
*Universitatea Națională de Arte din București
București
gabriela.voicu@unarte.org*

Vlad Voiniciuc
*Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Istorie
Iași*

Cercetător științific I dr. habil. Nicoleta Vornicu
*Centrul Mitropolitan de Cercetări TABOR, Iași;
Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea de Arhitectură și Urbanism
cmctaboriasi@yahoo.com*

Lecturer Dr. Blerina Vrenozi
*University of Tirana, Albania
blerina.vrenozi@fshn.edu.al*

ISSN: 2668-3237